DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF

SANSCRIT MANUSCRIPTS IN THE GOVERNMENT COLLECTION.

UNDER THE CARE OF

THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARA PRASAD SHĀSTRI, M.A.,
C.I.E., F.A.S.B.

Vice-President, Asiatic Society of Bengal.

VOL. I.

BUDDHIST MANUSCRIPTS.

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS.

1917.

PREFACE.

This is the first of a long series of volumes of a descriptive catalogue of Sanskrit manuscripts, belonging to the Government collection in the Asiatic Society's Rooms,—collected since the institution of the Search of Sanskrit Manuscripts under the order of Lord Lawrence's Government in 1868. The number of the collection stands at present at 11,264; of these 3,156 were collected by my illustrious predecessor Raja Rajendralal Mitra, LL.D., C.I.E., and the rest by my humble self. Besides Sanskrit, it has manuscripts in Prākṛt, Hindi, Mārwarī, Marhattī, Newarī and Bengalī. But these form an insignificant part of the whole. The works relate to orthodox Hinduism, Buddhism of various yānas, Jainism of various schools, Vaiṣṇavism, Śaivaism, Tāntrism and other systems of sectarian Hinduism. The various branches of the knowledge of the Hindus are well represented in this collection. Manuscripts are written in various scripts, Bengali, Devanāgarī, Uḍīyā, Mārwarī, Kāsmīrī, Newarī—both ancient and modern. Some of the ancient manuscripts go so far back as the 9th century A.D. There is one unique manuscript in ancient Bengali hand, copied undoubtedly in the last years of the 10th century. There are numerous manuscripts, dated in the 11th century. The subsequent centuries are very well represented. They are written on various materials—paper, palm leaf, birch-bark, and barks of other trees. Some of the paper manuscripts go centuries back to the time of the introduction of Mahommedan paper in India.

Besides unique manuscripts which open up vast vistas of research in history, religion and sciences of ancient India, whole literatures are revealed in this collection. For instance, there are numerous works of Vajrāyana, Mantrayāna, Kālacakrayāna to be found here, which throw a flood of light on those later phases of Buddhism which developed

out of the Māhāyana system. But for these works, these phases of the religion would have remained only a name. A large number of works of the Paścimāmnāya System of the Tantra are to be found here. These literatures and these unique works will be described in their proper places.

The present volume contains the descriptions of 119 Buddhist works of the northern school. The ancient works among these were translated into Chinese, and the mediæval works into Tibetan. Some of the Sanskrit originals of these translations have been, for the first time, brought to light in this collection. The few modern works of Buddhism in the collection are unique, showing that the religion lingered long in north-eastern India, and is still lingering in some quarters. In the mediæval and modern works is to be found the condition of Buddhism in India, after the Chinese ceased to visit the country.

The special feature of this volume of the catalogue is that an attempt has been made in it to arrange the works in chronological order. No cataloguist of Sanskrit MSS. has, as yet, made the attempt. The difficulties of such an arrangement are very great indeed; and the only sure guide is the quotations. When one book quotes from another, or cites it as an authority, that work is sure to be subsequent in age to that cited. But this helps only in the ascertainment of the succession of works. If the date of any work is ascertained from other evidences, the dates of previous and subsequent works are approximately fixed. In the case of Buddhist works the dates of translations of some works are known from Chinese and Tibetan sources. That gives a clue to the dates of other works too.

It is known from Chinese sources that Aśvaghoṣa was the Guru of Kaniṣka who, in the opinion of prominent Orientalists founded the Śaka era. The first work in this catalogue, Saundarananda Kāvya, is by Aśvaghoṣa. Therefore its date is known. Nāgārjuna flourished in the second generation after Aśvaghoṣa; and he is said to have recovered the

Prajñāpāramitā (Aṣṭasāhasrikā) from the nether world. The Pañcaviṅśati-sāhasrikā was a modification of the Aṣṭa-sāhasrikā, according to the doctrines of Maittreyanātha's Kārikās, known as Abhisamayālaṃkāra kārikās. The Pañca-vinsātikā, again, was translated into Chinese between the years 265 A.D. and 316 A.D. So the Kārikās and the Pañcaviṅ-śatikā must necessarily come between Nāgārjuna and the date of the translation. Arguing in this way, an attempt has been made to find the chronological order of the works. As the grounds in each case have been either set forth or indicated in the description of every work, they need not be repeated here in the preface.

Eggeling's catalogue of manuscripts in the India Office has been accepted as model in this catalogue. But he has never described a Buddhist work. The only good Buddhist catalogues in English are the Cambridge Catalogue by Prof. Bendall, and the Nepalese Buddhist Literature by Rājā Rājendralala Mitra. Prof. Bendall has also described a few Buddhist works in his *Catalogue of MSS. in the Bodelian Library*. I have also described some in my Nepal catalogues I and II. I have not unnecessarily duplicated the description of any work fully described in these catalogues, contenting myself simply with references. But when, as in the mediæval and modern periods, they could give me no guidance, I have arranged my quotations and colophons in such a way as to give a fair idea of what the books contain. In describing these manuscripts, I had always an eye to the needs of the Iconographist, and have tried to quote in full the descriptions of the gods and goddesses, as given in their *dhyānas* or *sādhanas*, or formulas of meditation.

The different yānas that developed out of Māhāyana are, in a loose and vague way, called Tantras, which discard asceticism and austerities, and teach the enjoyment of the senses, as according to Mahāyāna the universe, both material and spiritual, has no existence. So these enjoyments have, too, no existence. Why should, then, people who are con-

vinced of the evanescent character of the universe, shrink from the enjoyment of the good things of the world? But if they do the same before they are so convinced, they become responsible for their acts. This is the quintessence of the teachings of mediæval Buddhism. The different yānas vary the doctrine a little, but the essential point is the same.

It is a matter of regret that in India very little help can be obtained in these studies, and, therefore, I am bound to express my cordial obligations to my assistants Babu Nani Gopal Banerjee and Pandit Ashutosh Tarkatirtha, for their devotion to these studies and their hard work.

ALPHABETICAL INDEX.

Last Colophon : इत्यार्य्याष्टसाहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां परीन्दना-
परिवर्त्तो नाम द्वात्रिंशत्तमः ॥ ३२ ॥

स[मा]प्ता चेयं भगवत्यार्य्याष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता सर्व्वतथागतजननी सर्व्वबोधिसत्त्वप्रत्येकजिनश्रावकाणां माता धर्म्ममुद्रा धर्म्मोल्का धर्म्मनाभिर्द्धर्म्मभेरी धर्म्मनेत्री धर्म्मरत्ननिधानमक्षयो धर्म्मकोशो धर्म्म[ा]चिन्त्याद्भुतदर्शननक्षत्रमाला सर्व्वसुखहेतुरिति । सदेवमानुषासुरगन्धर्व्वस्य लोकवन्दितां प्रज्ञापारमितां सम्यग्गुरुगृह्य पर्य्यवाप्य च धारयित्वा वाचयित्वा प्रवर्त्त्यैनां विहरन्तु सदार्थिन इति ।

Post Colophon statement :—

ये धर्म्माः etc.

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः ताडिवाडिमहाविहारीय आवस्थितेन शाक्याचार्य्यस्थविरसाधुगुप्तस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञानफलावाप्तय इति ।

परमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौगतश्रीमहिपालदेवपादा-नुध्यातपरमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौगतश्रीमन्महीपालदेवप्रवर्द्ध-मानकल्याणविजयराज्ये षष्ठसम्वत्सरे अभिलिख्यमाने यत्राङ्क संवत् ६ कार्त्तिक-कृष्णत्रयोदश्यां तिथौ मङ्गलवारेण भट्टारिका निष्पादितमिति ।

श्रीनालन्दावस्थितकल्याणमित्रचिन्तामणिकस्य लिखित इति ।

या सर्व्वज्ञतया नयत्युपशमं शान्त्यैषिणा[ः] श्रावकान्
या मार्गज्ञतया जगद्धितकृता लोकार्थसम्पादिका ।
सर्व्वाकारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं य(ज)या सङ्गता
तस्यै श्रावकबोधिसत्त्वगणिनो बुद्धस्य मात्रे नमः ॥
प्रज्ञापारमितां भवत्रयचराशेषप्रजाद्दर्म्मति-
व्रातध्वंसविधानवन्धुरधियं संले(ख्य) ख्य य(ज)न्मे शुभं ।
लोपाम्भोधिनिमग्नकर्म्ममकरव्याणीत्सदुर्व्वैकभू-
स्तेनास्तां जगदंवरोदरचरं पात्रं मुनीनां श्रियः ॥
प्रज्ञापारमिता —

The manuscript was copied in the sixth year of Mahīpāla Deva at Nālandā.

Last Colophon: इत्यार्य्याष्टसहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां परीन्दनापरिवर्त्तो नाम द्वात्रिंशत्तमः ॥ ३९ ॥

स[मा]प्ता चेयं भगवत्यार्य्याष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता सर्व्वतथागतजननी सर्व्वबोधिसत्त्वप्रत्येकजिनश्रावकाणां माता धर्म्ममुद्रा धर्म्मोल्का धर्म्मनाभिर्द्धर्म्मभेरी धर्म्मनेत्री धर्म्मरत्ननिधानमक्षयो धर्म्मकोशो धर्म्म[ा]चिन्त्याद्भुतदर्शनरत्नमाला सर्व्वसुखहेतुरिति। सदेवमानुषासुरगन्धर्व्वश्च लोकवन्दितां प्रज्ञापारमितां सम्यग्‌गुद्गृह्य पर्य्यवाप्य च धारयित्वा वाचयित्वा प्रवर्त्त्यैनां विहरन्तु सदार्थिन इति।

Post Colophon statement:—

ये धर्म्माः etc.

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः ताड़िवाड़िमहाविहारीय आवस्थितेन शाक्याचार्य्यस्थविरसाधुगुप्तस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञानफलावाप्तय इति।

परमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौगतश्रीमद्विग्रहपालदेवपादानुध्यातपरमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौगतश्रीमन्महीपालदेवप्रवर्द्धमानकल्याणविजयराज्ये षष्ठसम्वत्सरे अभिलिख्यमाने यत्राङ्के संवत् ६ कार्त्तिककृष्णत्रयोदश्यां तिथौ मङ्गलवारेण भट्टारिका निष्पादितमिति।

श्रीनालन्दावस्थितकल्याणमित्रचिन्तामणिकस्य लिखित इति।

या सर्व्वज्ञतया नयत्युपशमं शान्त्यैषिण[ः] श्रावकान्
या मार्गज्ञतया जगद्धितकृता लोकार्थसम्पादिका।
सर्व्वाकारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं य(ज)या सङ्गता
तस्यै श्रावकबोधिसत्त्वगणिनो बुद्धस्य मात्रे नमः॥
प्रज्ञापारिमितां भवत्रयचराशेषप्रजादुर्म्मति-
ध्वान्तध्वंसविधानबन्धुरधियं संले(ख्य) स्व य(ज)न्मे शुभं।
लोकाम्भोधिनिमग्नकर्म्मकरव्यागोशदुःखैकभू-
स्तेनास्तां जगदंबरोदरचरं पात्रं मुनीनां श्रियः॥
प्रज्ञापारिमिता—

Often described. Printed in the Bibl. Ind. Series, edited by Rājā Rājendralāla Mitra. Translated into Chinese in A.D. 659, by Yuan Chwang (see Nanjio Col. 3, Sec E.) and into Tibetan (see Beckh, p. 8B). Nanjio says (Col. 3, Sec. D.), "But it is really Daśa-sāhasrikā Prajñāpāramitā," the earliest translation of which into Chinese was made between A.D. 25—220 (Col. 4, para 5).

3.

4203. **अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।** *Aṣṭa-Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf 15 × 2⅓ inches Folia, 296 Lines, 7 on a page Extent in ślokas, 8000 Character, Newari Date N.S 268 The first two leaves contain four illustrations

Post Colophon statement :—

ये धर्म्माः etc.
ग्राह्यग्राहकभाग + + रहितं त्रैधातुकं जानते
बुद्धा यामधिगम्य दुर्द्दमतमक्लेशान विधु[न्व]न्ति च ।
सत्त्वेभ्योऽपि कृपावशंवदतया धर्म्मं दिशंत्यद्भुतंम्
भूयादष्टसहस्रिका भगवती सा वः सदा श्रेयसे ॥
विषदविततकीर्त्तिः सज्जनानन्ददायी
प्रणयिजनसमीहापूरको धैर्य्यसिन्धुः ।
सुकृतविनयशौर्य्यत्यागशीलादियुक्त-
स्तिलकइति हि नाम्ना विश्रुतो यः पृथिव्याम् ॥
कश्मीरनगरा [त्] तेन निर्गतेन महात्मना ।
जगज्जिगीषु [णा] बोधिं नेपालमधितिष्ठता ॥
दृगष्टतुभुजगयुक्ते वत्सरे पौषमासे
ऽश्विन्निरकिरणवारे पौर्णमास्यां नृपेन्द्रे ।
भुवमवति समस्तां श्रीमदानन्ददेवे
निखिलसुगतमातुः कारितास्याः प्रतिष्ठा ॥

यावन्न लभते लोकः कृत्स्नां बोधिमनुत्तराम् ।
तावत् तिष्ठत्वियं कीर्त्तिः संबोधिफलदायिनी ॥

Then in a later hand—

अब्दे ऽश्ववह्निश्वसनांशुकैः सं-
युक्ते तपस्यर्कदिने स्वकार्षीत् ।
यशोधरास्थो बुधदेवतुल्यः
रत्नेशनामा त्ववकाशमेषा ॥ (?)

The manuscript was copied at the instance of Tilaka who came from Kāśmīr and settled in Nepala. The chronogram **दृगृत्तुभुजग**, referring to Ānanda Deva, King of Nepal, is to be counted from the right, instead of the left as usual. For, that would give the date as 268 of the Nepal era, and it is known from Professor Bendall's list, given as a supplement to the preface of my Nepal Catalogue, 1905, that the first MS. copied in Ānanda's reign is dated Mágha 267. In Śaka 1736, Ratneśa of Yaśodharā consecrated the MS.

4.

9973. **अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।** *Aṣṭa Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 22½ × 2 inches. Folia, 211. Lines, 6 on a page Character, old Newari Date, N.S. 240 = A.D. 1120. Appearance, old, but well preserved. Complete.

Colophon :—आर्य्याष्टसाहस्रिकायां (श्रीकालिकातन्त्र यशो)न्दनापरिवर्त्त-
नाम द्वात्रिंशत्तमः ३२ ।

The bracketed portion has been retouched.

समाप्ता चेयं भगवत्यार्य्याष्टसाहस्रिकायां प्रज्ञापारमिता । सर्व्वतथागतजननी सर्व्वबोधिसत्त्वप्रत्येकजिनश्रावकाणाञ्च माता धर्म्ममुद्रा धर्म्मोल्का धर्म्मनाभिः धर्म्म-मेरौ धर्म्मनेत्री धर्म्मरत्ननिधानमक्षयो धर्म्मको (स धनानि retouched) न्ताद्भुत-दर्शनरत्नमाला सर्व्वसुखहेतुरिति सदेवमानुषासुरगन्धर्व्वलोकवन्दिता प्रज्ञा-पारमितां सम्यङ्गृह्य पर्य्यवाप्य च धारयित्वा प्रवर्त्त्यैनां विहरन्तु सदार्थिन इति ।

देयधर्म्मोऽयं प्रवरमहायानयायिनः परमेश्वरपरमभट्टारकमहाराजाधिराज-

पर[म]सौगतश्रीमत्सिंहदेवस्य विजयराज्ये श्रीउदयापुर्य्यां महासावन्तश्री थिषु श्रीवस्य विजयराज्ये तस्मिन् चेन्द्रकोष्ठकाधिवासिनो थिषाकरचन्द्रस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरफलाप्तयेति। श्रीललितक्रमायां श्रीमानीग्वल परमगुह्यां कुलपुत्रजयचन्द्रवर्म्मणा लिखितमिति। सम्वत् आम [२४०] चैत्रशुक्लपौर्णमास्यां अङ्गारदिने।

Then there was something by a scribbling later hand, now very much faded.

There is no Sinhadeva in N.S. 240 in Bendall's list of Nepal kings (see. p. 22 of his "History of Nepal and surrounding Kingdoms" published as a historical introduction to my Nep. Cat. 1905. But there is a Śivadeva in that year—N.S. 240 However, in his note 4, p. 23, he speaks of a Sīhadeva, undoubtedly a corrupt form of Sinhadeva, as the father of Ānandadeva, who had a long reign commencing between 261 and 267 N.S. Sinhadeva might have been therefore a rival of Śivadeva—both reigning in different parts of Nepal in N.S. 240.

5.

9989C. **अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता।** *Aṣṭa-Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. Folia 11, 21½″ × 2″. Character, Newari of the 11th century. The leaf marks in letter numerals are 64, 68, 101, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149.

101B आर्य्याष्टसाहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां अचिन्त्यपरिवर्त्तोनाम त्रयोदशः। १०४।

144A ० तथतापरिवर्त्तोनाम षोडशः। २३६।

6.

9989B. **अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता।** *Aṣṭa-Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf 20½″ × 2″. Folia 23, marked 28, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 94, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 198, 199 Character, Newari of the 14th century.

Colophons:—

79B. आर्य्याष्टसाहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां विशुद्धिपरिवर्त्तो नामाष्टमः । १६४ ।

82B ॰ स्तुतिपरिवर्त्तोनाम नवमः । ११२

116A + + + + + ईश । १२५ ।

126B आर्य्याष्टसाहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां तथतापरिवर्त्तो-नाम षोडशः । २३४ ।

199A ॰ धर्म्मोद्गतपरिवर्त्तोनाम एकत्रिंशत्तमः । ३३१ ।

Many of the leaves are partially pasted with paper.

7.

9989A. **अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।** *Asta-Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. Folium 1, 21″ × 2′ Lines, 5 Character, Kutila of the 12th century With three illustrations of Tantrika deities.

धारयित्वा वाचयित्वा पर्य्यवाप्य प्रवर्त्तेनां विहरन्तु सदार्थिनः ॥

ये धर्म्मा इत्यादि ।

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः खानोदकीयपग्ररापुरावस्थाने वं ॥ ॰ ॥ दानपतिच्छान्तिरक्षितस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वंगमं कृत्वा सकलसत्वराशेरनुत्तरज्ञानफलावाप्तय इति ॥ ७ ॥

श्रीमद्गोविन्दपालदेवस्वामी + + संवत् १८ कार्त्तिकदिन १५ चद्गड-पाटकावस्थितखानोदकीय पग्ररापुरे आचार्य्य प्रज्ञा + + +

Only this leaf was acquired, out of a number of leaves of Astasāhasrikā offered for sale, because it contained an important date, the 18th year of Śrīmad Govindapāla Deva. He had then lost his kingdom, as he was not called in the post colophon statement by his royal titles.

The leaf is pasted with paper on the reverse side.

8058 **अभिसमयालङ्कारकारिका ।** *Abhisamayālaṃkāra-kārikā.*

By MAITTREYA NĀTHA.

Substance, country-made paper. 9¼″ × 4¼″ Folia, 33—white on one side and yellow on the other Lines, 6 on a page Extent in slokas, 350 Character, Nāgara. Appearance, fresh Date, Saṃvat 1964 Complete Very incorrect.

Last Colophon : अभिसमयालङ्कारं नाम प्रज्ञापारमितोपदेशशास्त्रं समाप्तम् ।

कृतिरार्य्यमैत्रेयनाथस्य ।

Post Colophon : इति संवत् १९६४ साल मिति आषाढ़वदि १ रोज ४ शुभम् ।

The other Colophons :

10A, अभिसमयालङ्कारे प्रज्ञापारमितोपदेशशास्त्रे सर्व्वाकारज्ञताधिकारः प्रथमः समाप्तः, 13B, ॰ मार्गज्ञताधिकारो द्वितीयः परिच्छेदः, 15B, ॰ सर्व्वज्ञताधिकारः तृतीयः परिच्छेदः ; (The scribe has omitted the fourth colophon). 27A, ॰ मूर्द्धाभिसमयाधिकारः पञ्चमः ; 27B, ॰ अनुपूर्व्वाभिसमयाधिकारः षष्ठः ; 28A, ॰ एकक्षणाभिसमयाधिकारः सप्तमः ; 33A, धर्म्मकायाधिकारो ऽष्टमः ।

Beginning :—

ॐ नमो मैत्रेयनाथाय ।

या सर्व्वज्ञतया नयत्युपशमं शान्त्येषिणः श्रावकान्
या मार्गज्ञतया जगद्धितकृता लोकार्थसम्पादिका ।
सर्व्वाकारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं यया संगता
तस्यै श्रावकबोधिसत्त्वगणिनो बुद्धस्य मात्रे नमः ॥
सर्व्वाकारज्ञतामार्गः शासिता योत्र देशितः ।
धीमन्तो वीक्ष्य त्यौरं तं अनालीढ़ं परैरिति ॥
स्मृतौ आ(रा)धाय सूत्रार्थं धर्म्मचर्य्यां दशात्मिकां ।
सुखेन प्रतिपत्सीरन् इत्यारम्भप्रयोजनम् ॥

प्रज्ञापारमिताष्टाभिः पदार्थैः समुदीरिता ।
सर्व्वाकारज्ञता मार्गज्ञता सर्व्वज्ञता ततः ॥
सर्व्वाकाराभिसम्बोधो मूर्द्धप्राप्तानुपूर्व्वि[को] ।
एकक्षणाभिसम्बोधो धर्म्मकायश्च तेऽष्टधा ॥
चित्तोत्पादोऽववादश्च निर्वेधाङ्गं चतुर्विधं ।
आधारः प्रतिपत्तेश्च धर्म्मधातुस्वभावकः ॥
आलम्बनसमुद्देशः सन्नाहप्रस्थितिक्रिये ।
सम्भाराश्च सनिर्य्याणाः सर्व्वाकारज्ञता मुनेः ॥

Between the eighth and the last colophon there are the following lines :—

लक्षणं तत् प्रयोगस्तत्प्रकर्षस्तदनुक्रमः ।
तन्निष्ठा तद्क्रमाक्तस्त्वेभ्यन्यः पोषोऽर्थसंग्रहः ॥
विषयस्त्रितयो हेतुः प्रयोगश्चतुरात्मकः ।
धर्म्मकायफलं कर्म्म अनाश्लेषार्थसंग्रहः ॥

Then comes the last colophon.

This is a work in eight chapters in Kārikā form. It is generally found at the beginning of manuscripts of Pañcaviṅśati-Sāhasrikā Prajñāpāramitā, at the end of which there is a statement that the Aṣṭa-sāhasrikā-Prajñāpāramitā is converted into the Pañcaviṅśati sāhasrikā, according to Abhisamayālaṃkāra-Kārikā. As the Kārikās have eight chapters only, the Pañcaviṅśati, too, has eight chapters and not 32 as in the Aṣṭa-sāhasrikā.

The Pañcaviṅśati-sāhasrikā was twice translated into Chinese between the years A.D. 265—316. In both the translations there is a remark by Nanjio "with the first chapter on," that is, with the Abhisamayālaṃkāra-kārikās on—which were taken for the first chapter of the Pañcaviṅśati-sāhasrikā. But in the translation of Kumārajīva (A.D. 384—417) no such remark occurs. From this it

appears that most of the Chinese translators of the Pañcaviṅśati-sāhasrikā took the Abhisamayālaṃkāra-Kārikās for the first chapter of the work. See Nanjio, column 4.

Rājendralāla in his Nep. Bud. Lit., p. 194, could not distinguish the Kārikās from the prose. Prof. Bendall noted that in the beginning of the Pañcaviṅśatikā, there is a work in Kārikās in eight chapters. But he could not explain why that work should be there. See Prof. Bendall's Cam. Cat., pp. 144—145.

Translated into Chinese, as the first chapter of Pañcaviṅśāti sāhasrikā prajñāpāramitā between the years 265 to 316 A.D. See Nanjio, Col. 4, paras. 2 and 4.

9.

9977. चतुःशतिका। *Catuḥśatikā.*

By Āryadeva.

With a commentary by Candra Kīrti.

Substance, country-made paper 22 × 2½ inches Leaves are marked from 15 to 36 by the last owner, who effaced the original marks. Of these again the leaf marked 29 does not belong to the Catuḥśatikā at all Written in the Newari character of the 11th century. Appearance, old and worm-eaten.

A fragment containing, out of 375 ślokas, distributed over sixteen chapters, 129 only. The highest number of verses in a chapter in this fragment is 21, and the lowest is 0.

For the Tibetan translation of the text see Tengur ञ १८ १ – १८ and for that of the commentary see the same ञ २४, ३४ —२६४. See also my printed edition of the work, based on the present manuscript in the *Memoirs* of the Asiatic Society of Bengal, Vol. III, No. 8. Not in Nanjio.

10.

10756. **पञ्चविंशतिसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता।** *Pañca-vinśati sāhasrikā Prajñāpāramitā.*

Substance, Nepalese paper 14½ × 4 inches. Folia, 2 to 40, of which the 33rd is missing. Lines, 9 to 11 on a page. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. A fragment, containing a portion of the eighth parivartta only.

The portion of the 8th covers foll. 384B to 406A of the Hodgeson MS. No. $\frac{A}{10}$ in A.S.B.

There are two stray leaves marked 1 and 41. Leaf No. 1 is on Viniyogapravarttana, and No. 41 is the last leaf of the third parivartta.

Col. :— आर्य्यपञ्चविंशतिसाहस्रिकायां भगवत्यां प्रज्ञापारमितायामभिसमयालङ्कारानुसारेण संशोधितायां सर्व्वज्ञताधिकारे चर्य्याविशेषपरिवर्त्तस्तृतीयः ॥ ३ ॥

पत्र २१२ गुरुपुस्तकपथ्यह ।

Thrice translated into Chinese; see Nanjio, Col. 4, paras 2, 3 and 4. For the Tibetan translation, see Beckh, page 8.

For the description of the work see Rājendralāla's Nep. Bud. Lit., pp. 193-194, and Bendall's Cam. Cat., pp. 144-145.

11.

10768. **पञ्चविंशतिसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता।** *Pañca-vinśati sāhasrikā Prajñāpāramitā.*

Substance, Nepalese paper. 15 × 4 inches. Folia, 102, of which the first leaf contains the beginning of Abhisamayālaṃkāra, and the last leaf the end of the 8th parivartta; the rest of the leaves 2—101, containing a part of the 4th parivartta. Lines, 10 on a page. Character, Modern Newari. Appearance, fresh.

Colophon in leaf 102 :—

आर्य्यपञ्चविंशतिसाहस्रिकायां (सश्रिकायां) भगवत्यां प्रज्ञापारमितायां अभिसमयालङ्कारानुसारेण संशोधितायां धर्म्मकायाधिकारः शिक्षापरिवर्त्तोऽष्टमः ।

Post Colophon :—

ये धर्म्मा etc. यथादृष्टं etc.
शुभमस्तु सर्व्वजगदा ।

The portion of the 4th parivartta covers foll. 209B to 277B of MS. $\frac{A}{10}$ of the Hodgeson Collection in A S B., reference to which is given in the absence of any printed edition

For the work see Rājendralāla's Nep. Bud. Lit., pp. 193-194, and Bendall's Cam. Cat., pp. 144-145.

12.

4079. सद्धर्मपुण्डरीक । *Saddharmapuṇḍarīka.*

Substance, Nepalese paper 15½ × 4 inches. Folia, 215. Lines, 7 on a page Extent in ślokas, 4700 Character, Newari Date N S 800 or 801. Appearance, fresh. In good preservation. Complete.

Last Colophon :—आर्य्यसद्धर्मपुण्ड[री]कधर्मपर्य्याय सप्तविंशतिमः परिवर्त्तः ।

Post Col. :—अङ्गारकर्मं गाहित्वा आक्रम्य खरसम्भरम् ।
गन्तव्यं कुलपुत्रेण यत्र सूत्रमिदं भवेदिति ॥
ये धर्म्मा etc., etc. नेपालाब्दे गगनबिन्दुनागाश्विनकृष्णत्रयोदशी
हस्ता रविदिने सम्पूर्ण प्रतिकारिता ।
श्रीमत् मध्ये पुरं स्थाने सत्यः धर्म्मार्थः आगमे ।
श्रीचक्रनाथसंराध्यः वीरवज्रेण लेखया ॥
सद्धर्मपुण्डरीकाख्यं महायानसपुस्तकः ।
सर्व्वसत्वहितार्थेन लिखितं ज्ञानमुत्तमम् ॥
मातापितागुरुकल्याणः स्वज्ञातबान्धुजनै वा ।
सर्व्वदुःखक्षान्तेन पूर्व्वकर्मेणानुमोदितम् ॥

आमयौश्च महायानैः प्रत्येकैर्बोधिसत्त्वभिः ।
अतीतानागतानाञ्च प्रत्युत्पन्नैस्तथैरपि ॥
स्वेदजाजायुजा वापि उद्भजाण्डजसत्वपि ।
षट्पारमिता परिपूर्यन्ति सर्व्वधर्म्मफलं लमेत् ॥

नेपालभाखा संवत् ८०१ आश्विन वदि १३ आदित्यवार कुन्हु सम्पूर्ण दिन ।

अन्यवादी क्रियादेषि नोपस्थायी निरक्षरः ।
अक्षुप्र प्रमतायी च यदेते भङ्गलक्षणम् ॥
मद्यपो अभिदृक्षश्च कृतरैवश्च कर्कशः ।
अप्राज्ञ लोभबुद्धिश्च न हि प्राप्तिः प्रमाणतः ॥
उदकानलचौरेभ्यः etc etc.

The work has been translated into French by Bernouf and into English in the Sacred Books of the East series. It has recently been published in the Bibl. Bud. series.

See Nepalese Buddhist Literature of Rājendralāla, p. 203, and Bendall's Catalogue of Buddhist Sanskrit Manuscripts, pp. 24, 48, 172, 173.

Translated into Chinese four times. See Nanjio, Col. 44 and 45, paras. 134, 136, 138 and 139. The first translator was Kumārajīva, who lived between the years 384—417 A.D. For a Tibetan translation, see Beckh, p. 31B, para. 1.

13.

4199. **सद्धर्म्मपुण्डरीक ।** *Saddharmapuṇḍarīka.*

Substance, Nepalese paper 16¼×4 inches Folia, 137. Lines, 7 on a page. Character, Newari Date, N.S. 833=1713 A.D Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

समाप्तं सद्धर्म्मपुण्डरीकं धर्म्मपर्य्यायं सूत्रान्तं महावैपुल्यं बोधिसत्त्वाववादं सर्व्वबुद्धपरिग्रहं सर्व्वबुद्धरहस्यं सर्व्वबुद्धनिगूढं सर्व्वबुद्धजाति सर्व्वबुद्धगुह्यस्थानं सर्व्वबुद्धबोधिमण्डलं ॥ सर्व्वबुद्ध-

धर्म्मचक्रप्रवर्त्तनं सर्व्वबुद्धैकघनशरीरमसर्व्वोपायकौशलमेकयान-
निर्द्देशं परमार्थनिर्हार निर्द्देशमिति ॥ ३ ॥

Post Colophon :—

येऽभ्यागता इह सुरासुरनागयक्षा
गन्धर्व्व-किन्नर-नरा[ः] अवगाय धर्म्मं ।
रक्षंतु ते जगदिदं जिनशासनञ्च
धर्म्मं मुनीन्द्रकथितञ्च चरन्तु नित्यम् ॥
शीलतोयसमापूर्णं प्रज्ञारत्नसमन्वितं ।
महोदधिमिवागाधं विहरध्वं यथासुखम् ॥
जलं [वि]मुञ्चन्तु यथेप्सितं घनाः
प्ररोहतां सस्यमुपैतु च क्षितौ ।
प्रजाश्च धर्म्मेण नृपोऽभिरक्षतां
चिरञ्च धर्म्मं सुगतस्य तिष्ठतु ॥

ये धर्म्माः etc.

श्रीयोस्तु सम्बत् ८३३ पौषमासे कृष्णपक्षे द्वादश्यान्तिथौ ज्येष्ठापरमूला-
नक्षत्रे व्याघातयोगे सोमवासरे मकरराशिगते सवितरि धनुराशिगते चन्द्रमसि
थ्वकुन्ह श्रीश्री सुवर्ण चैत्य, श्रीश्री सद्धर्म्मपुण्डरीकापुस्तक प्रतिष्ठा दिन जुरो।
सुवर्णचैत्य थ्व सद्धर्म्मपुण्डरीकापुस्तक ।

14.

4806. मैत्रेयव्याकरणम् । *Maittreya Vyākaraṇam.*

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Lines, 6 on a page. Folia 7, of which the first two are missing Extent in ślokas, 200 Date, the 57th year of Gopāl Deva of the Pāla dynasty of Bengal. Character, Kutila of the tenth century Appearance, old and soiled

Colophon :—मैत्रेयव्याकरणं समाप्तं ।

ये धर्म्मा ० ॥ चौण्डेश्रीविनिर्गतभिक्षुपुण्यकीर्त्तिर्यदत्र पुण्यं तद्
भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्वराशेरनुत्तर-
ज्ञानफलावाप्तय इति। श्रीमद् गोपालदेवराज्य सम्बत् ५७ फाल्गुन

दिने ९ घोमलीग्रामे लिखिति। ॐ हारीती महायक्षिणी हर हर मम सर्व्वपापान् ह्रां स्वाहा ॥ ० ॥ हारीती पिण्डदय ॥

This gives, in the form of a prophecy, the life of Maitreya, the future Buddha, and his teachings. There will be in the Bārāsīpura in Gāndhāra, a king named Mahāvīra (?) His priest will have a wife named Brahmāvatī. Maitreya will come out from the right side of this lady and will be caught by Indra He will renounce the world on seeing the Rājā giving away numbers of Yūpas to Brāhmaṇas. He will attain supreme knowledge, while sitting under a Nāga tree.

Thrice translated into Chinese, the first translation being by Kumārājīva between 384—417 A.D. See Nanjio, Col. 61, paras. 205, 206, 207. For a Tibetan Translation see Beckh, p 68A, para. 5. The Sanskrit MS. is unique.

15.

4197 **सप्तशतिका प्रज्ञापारमिता।** *Saptaśatikā-Prajñā-pāramitā.*

Substance, Nepalese paper $10\frac{1}{2}'' \times 3\frac{1}{2}''$ Folia, 13 to 51. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 700 Character, Newari of the 18th century Appearance, fresh. Complete

Colophon :—आर्य्य सप्तशति [का] प्रज्ञापारमिता समाप्ता।

Post Colophon :—ये धर्म्मा इत्यादि।

Beginning :—ॐ नमो रत्नत्रयाय। नमो भगवत्यै प्रज्ञापारमितायै॥

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् श्रावस्त्यां विहरति स्म जेतवने अनाथपिण्डदस्यारामे महता भिक्षुसंघेन सार्द्धं परिपूर्णेनाह भिक्षुसहस्रेण बोधिसत्वानां महासत्त्वानां महासन्नाहसन्नद्धानां परिपूर्णं बोधिसत्त्वशतसहस्रैः सर्व्वैरविनिवर्त्तनीयैरनुत्तरायाः सम्यकसम्बोधेः। तद्यथा। मञ्जुश्रीया च कुमारभूतेन मैत्रेयेण च असक्तप्रतिभानेन च अनिक्षिप्तधुरेण च एवंप्रमुखैर्दशबोधिसत्त्व-

प्रतसहस्रैः। अथ खलु मञ्जुश्रीः कुमारभूतो ऽभ्युद्गतकाल-समये स्वकाद्विहारान्निष्क्रम्य येन तथागतविहार तेन उपसंक्राम-दुपसंक्रम्य विहारस्य बहिर्द्वारे स्थितोऽभूत्। तथागतस्य दर्शनाय वन्दनाय पर्य्युपासनाय॥

Translated into Chinese by Yuan Chwang in 659 A.D. See Nanjio, Col. 3, section (G), also Col. 8, paras. 21 and 22. The last two translations were made between the years 502—557 A.D. For a Tibetan translation see Beckh, p. 10, para. 3.

16.

10757B **स्वल्पाक्षरा प्रज्ञापारमिता।** *Svalpākṣarā-Prajñā-pāramita.*

Folia, 3, marked 2—4, with 5 lines on a page. 10½″ × 2″ Soiled and worm-eaten

An abstract of Prajñā-pāramitā.

Leaf 2 begins :—

येन भगवांस्तेनाञ्जलिं प्रणम्य प्रहसितवदनो भूत्वा भगवन्तमेतदवोचत्।

देशयतु भगवान् प्रज्ञापारमितां स्वल्पाक्षरां महापुण्यां यस्याः श्रवणमात्रेण सर्व्वसत्त्वाः सर्व्वकर्म्मावरणाणि क्षपयिष्यन्ति नियतं च बोधिपरायणा भविष्यन्ति ये च सत्त्वाः मन्त्रसाधने उद्युक्तास्तेषामविघ्नेन मन्त्राः सिध्यन्ति।

अथ खलु भगवानार्य्यावलोकितेश्वरो बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय साधुकारमदात्। ... ...

3A. अथ खलु भगवांस्त + + + + + + पारमितां भाषते स्म

तद्यथा बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन समचित्तेन भवितव्यं सर्वसत्त्वेषु मैत्रचित्तेन भ + + + + + भवितव्यम् कृतावेदिना च भवितव्यं सर्व्वपापविरतचित्तेन भवितव्यम्। इदञ्च प्रज्ञापारमिताहृदयमा + + + + + + + + + तव्यं।

नमो रत्नत्रयाय नमः शाक्यमुनये तथागतायार्हते सम्यक्संबुद्धाय।

तद्यथा ॐ मुने मुने महामुनये स्वाहा + + + + स्या प्रज्ञापार-मितायाः लाभात् मयानुत्तरा सम्यक्संबोधिरनुप्राप्ता सर्व्वबुद्धाश्चाग्रतो निर्य्याता मयापीयमेव प्रज्ञापारमिता श्रुता, etc.

Not in Nanjio, at least under this name.

17.

9985. **नारायणपरिपृच्छा ।** *Nārāyaṇa Paripṛcchā.*

Substance, seasoned palm-leaf $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folia, 3, marked 2, 3, 5. Lines, 5 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 481 = A.D. 1361. Appearance, well preserved

Colophon :—

नारायणपरिपृच्छा आर्य्यमहामायाविजयवाहिनी नाम धारणी परि[पृच्छा समाप्ता only the tops of these letters are perceptible]

Post Colophon :—

ये धर्म्माः etc. सं ४८१ भाद्रपद शुदि २ । [लिखितं, only the tops of the three letters are perceptible].

5A. यश्च पुनर्नारायण इमान्धारणीं धारयमाणः कुलपुत्रो वा कुलदुहिता वा भिक्षुर्वा भिक्षुणी र्वा उपासको वा उपासिका वा राजा वा राजपुत्रो वा ब्राह्मणो वा मृतः कालगतः सद्धर्म्मभाणको वा दग्धात्मा भस्मीभूतोस्मिन्न मुनयश्च स्त्री वा पुरुषो वा क्षार स्पृशेत् स एव नियतो जातिस्मरो भविष्यति । बोधिसत्त्वस-न्नरीयो नारायणो अहो आश्रयमिति ज्ञात्वा शङ्ख-चक्र-गदा-वनमाल्ययुक्तः मयनीय भगवन्त त्रिप्रदक्षिणीकृत्य प्रणम्य प्रहसितवदनो भूत्वा भगवन्त गाथया स्तौति स्म ।

अहो ह्यसुरदेवानां लोकानाञ्श्रेष्ठश्रेष्ठोह्यनुत्तरीकः ।
शिवः शान्तोथायाह्य लोकातीत नमोऽस्तुते ॥
अभावः सर्व्वधर्म्माणां भूतधर्म्मप्रकाशक ।
धर्म्माधर्म्मविमुक्तो स्तौ धर्म्म सत्य नमोऽस्तुते ॥

अथ नारायणो भगवन्तं प्रणम्यस्तं भगवन्निति ज्ञात्वा प्रक्रान्तोऽभूत् ॥ ० ॥

इदमवोचद्भगवानात्तमनाः (त्तमनाः) ते च देवनागयक्षगन्धर्व्वासुरगरुड़किन्नर-महोरगविद्याधराप्सरादयः सा च सर्व्वावती पर्षत् सदेवमानुषासुरगरुड़गन्धर्व्वश्च लोको भगवतो भाषितमभ्यनन्दन्निति। Here ends leaf 5 and the work.

3A. तेन नारायण गृह्ण त्वं महामायाविजयवाहिनीनामधारणीमन्त्र-पदानि ॥ ॰ ॥

नमस्त्र्यध्वानुगतप्रतिष्ठितेभ्यः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यः सर्व्वमुद्रामन्त्रपदेभ्यः। तद्यथा :—

ॐ माये महामाये महामायाधारणी इयं सा महामायातन्त्रेण महा-मायारूपेण भ्रम भ्रम मम सर्व्वसत्त्वानां च ये विरूपकं चिन्तयन्ति सर्व्वदुष्टसत्त्वा तान् भ्रामय भ्रामय मोहय मोहय मूर्च्छापय मूर्च्छापय मारय मारय विध्वंसय विध्वंसय मर मर महामाये अललले महामायाजालसहस्रमुखि सहस्रशिरे सहस्रभुजे ज्वलितनेत्रे सर्व्वतथागतहृदयगर्भे असिधनुपरश्वपाशतोमरकनयप्रक्षि-प्तमुण्डीहस्ते मदरचक्रहस्ते एहेहि सर्व्वतथागतसत्येन देवऋषिगणसत्येन महा-मायाविजयवाहिणी स्मर स्मर सर्व्वतथागतज्ञानरूपेण गच्छ गच्छ सर्व्वावरणक्षय-करि परसैनाविद्राविणि मोहय मोहय मम सर्व्वसत्त्वानाञ्च सर्व्वदुष्टान्। रक्ष रक्ष मा सर्व्वसत्त्वाणे सर्व्वभयोपद्रवेभ्यः स्वाहा।

Quoted in Sıkṣā-Samuccaya of Sāntideva. See Bendall's edition of the work in the Bibl Bud. series, pp. 21.1, 147.1, 189.7.

Not in Nanjio.

18.

10765.

Substance, Nepalese yellow paper. 16 × 3¾ inches

The first leaf is in a modern hand. It belongs to the first part of Guhyasamāja, often called Tathāgatguha (see Bendall's Cam. Cat., pp. 15—17).

The rest of the leaves, except the two lines in the last leaf, are written in the Newari character of the seventeenth century. This is a fragment of a very large work of the *Vaipulya* class, hitherto unknown.

There were several attempts made by owners to restore

the order of the leaves of this manuscript, sometimes by marking at the lower corner of the right-hand side, sometimes at the upper corner of the left-hand side, and sometimes at the middle of the right-hand side. At last a bold attempt was made by marking the leaves from 2 to 40 in consecutive order, without taking into consideration the fact that there are a large number of gaps here and there

From a careful perusal of the leaves, it appears that they were copied from a defective manuscript with long lacunæ.

Thus foll. 2—7 read together, then a lacuna. In leaf 5B we have the colophon :

महावैपुल्ये तथागतकायगुह्यपरिवर्त्तस्तृतीयः ।

Foll. 8—21 are in consecutive order. These contain the following colophons:—

9B. वाग्गुह्यपरिवर्त्तोनामश्चतुर्थः ; 11A, चित्तगुह्यपरिवर्त्त[:] पञ्चमः ; 21A, तथागतविकुर्व्वणासन्दर्शनपरिवर्त्तः षष्ठः ।

Foll. 22—25 are consecutive There is, in leaf 23B, the colophon :—

व्याकरणपरिवर्त्तोनाम सप्तमः ।

Foll. 26—29 read together. But they contain no colophon.

The 30th again ends in a lacuna. But it gives the colophon :—

सूरवलयपरिवर्त्तोनाम नवमः ।

Foll. 31—37 read together. There is, in leaf 31B, the colophon :—

अजातशत्रुपरिवर्त्तोनाम दशमः ।

The leaf 37 has a curious history. The obverse side (37A) reads with the reverse of leaf 36 (36B). But it was pasted with another leaf written by a later hand on both sides, which does not form a part of the work, as that leaf is wholly in ślokas and the work under notice is mainly in prose. Curi-

ously enough that leaf also is marked 37. In the main work, however, there is also a leaf marked 37.

Foll. 37—40 read together. 40B contains a colophon which falls within the last two lines written by a much later hand.

The Colophon runs thus :—

इति तथागतगुह्यकविकुर्व्वन् सन्दर्शनपरिवर्त्त एकादशपटल समाप्त ॥

Post Col. :—शुभमस्तु संवत् २२४ चैत्रशुक्लादशमि आदित्यवार सिद्धय कानुल ।

It is impossible to explain the early date.

To indicate the nature of the work, the first portion of the fourth parivartta is given here.

पुनरपरं वज्रपाणिर्गुह्यकाधिपतिः शान्तमतिं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतद-वोचत् । तत्र शान्तमते कतमस्तथागतस्य वाग्गुह्यं वाक्कर्म्मपरिशुद्धिः । याञ्च शान्तमते रात्रिं तथागतोऽनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसंबुद्धः याञ्च रात्रिमनुपादाय परिनिर्वास्यति । अस्मिन्नन्तरे तथागतेनान्तशः एकाक्षरमपि नोदाहृतम् । नापि प्रव्याहरिष्यति । तत्कस्माद्धेतोः सततसमाहितो हि शान्तमते तथागतः न तथागत उच्छ्वसति वा प्रश्वसति वा वितर्कयति वा विचारयति वा न चासत्वस्तु वितर्कविचारेषु वाग्निश्चरति तत्र तथागतो न वितर्कयति न विचारयति न कल्पयति । न विक-ल्पयति न भावयति नोदाहरति न प्रव्याहरति सत्त्वानां चैवं भवति भाषते तथा-गत इति । तथागतस्त्वात्यन्तसमापन्न [:] सर्व्वेषां सर्व्वमक्षरविज्ञप्तिं न विज्ञापयति । अक्षरगुरुकाणां च सत्त्वानामेवं भवति तथागतोऽस्माकं धर्म्मं देशयति वयञ्च तथागतस्य धर्म्मं देशितमाजानीमः । तत्र च तथागतो निर्व्विकल्प उपेक्षकः । न खलु पुनः शान्तमते तथागतस्य दन्तोष्ठतालुजिह्वामुखद्वारात् शब्दो निश्चरति । श्रूयते च निश्चरति स च तथागतस्य वाग्रुतनिश्चार[:] आकाशान्निश्चरति, सत्त्वानां चैवं भवति तथागतस्यैवं मुखद्वारान्निश्चरतीति । तथागतस्य खलु पुनः शान्तमते वाक् षष्ट्याकारवरोपेता निश्चरति । कतमैः षष्ट्याकारैः तद्यथा स्निग्धा च निश्चरति मृदुका च निश्चरति मनोज्ञा च मनोरमा च शुद्धा च विमला च प्रभास्वरा च वर्णश्च श्रवणीया च अनेला च कला च विनीता च अकर्कशा च अपरुषा च सुविनीता च

कर्णसुखा च कायप्रह्लादकरी च। चित्तोदिल्लजननी च हृदयसन्तुष्टिकरी च प्रीतिसुखसंजननी च निष्परिदाहा च आज्ञेया च विज्ञेया च विस्पष्टा च प्रेमकरणीया च अभिनन्दनीया च आज्ञापनीया च विज्ञापनीया च युक्ता च सहिता च पुनरुक्तदोष जहनी मोहविधमनी च मारग्रसनी च सिंहस्वरवेगा च नागस्वरशब्दा च मेघस्वरघोषा च सागरगर्ज्जितस्वरा च नागेन्द्ररुता च किन्नरसङ्गीतिघोषा च कलविङ्करुतस्वरा च ब्रह्मस्वररुतरचिता च जीवञ्जीवकस्वररुतरचिता च देवेन्द्रमधुरनिर्घोषा च दुन्दुभिस्वरा च अनुन्नता च अनवनता च सर्व्वशब्दानुप्रविष्टा च अपशब्दविगता च अविकला च अलीना च प्रमुदिता च प्रसृता च सखिला च सरिता च लुडिता च मधुरा च स्फुटा च दर्शनीया च सर्व्वस्वरपूरणी च सर्व्वेन्द्रियतोषणी च अनिन्दिता च अचपला च अचञ्चला च सर्व्वपर्षदनुरचिता च रागशमनी च द्वेषविनयनी च मोहविधमनी च मारग्रसणी च सर्व्वाकारवरोपेता च निश्चरति।

तथागतस्य शान्तमते वागेभिः षष्ठ्याकारैरुपेता निश्चरति। पुनरपरं शान्तमते तथागतवाक् दशदिक्सर्व्वधातुस्फुरणी सर्व्वसत्त्वाशयसन्तोषणी न खलु पुनः शान्तमते तथागतस्यैवं भवति इदमहं सूत्रं वा गेयं वा व्याकरणं वा गाथोदाननिदानेतिवृत्तकजातकवैपुल्याद्भुतधर्म्मोपदेशान् वा दृष्टान्तं वा पूर्व्वयोगं वा अवदानं वा आख्यायिकां वा आदेशयेयं प्रज्ञापयेयं प्रख्यापयेयं विभजेयं विवृणुयां उत्तानीकुर्य्यां सम्प्रकाशयेयं वेति।

अपि तु यादृशी पर्षत् तथागतस्य सन्निपतिता भवति भिक्षुपर्षदा भिक्षुण्युपासकोपासिकापर्षदा देवनागयक्षगन्धर्व्वासुरगरुडकिन्नरमहोरगपर्षदा तेषां यादृशी इन्द्रियवीर्य्यविमात्रता यादृशेन च तेषां धर्म्मश्रवणेन कार्य्यं तादृशमेव धर्म्मं तथागतस्य मुखद्वारान्निश्चरन्तं संजानंतश्च सा धर्म्मदेशना अन्योन्येषामन्योन्यवचनविभक्तिमुपहन्ति सर्व्वे च स्वकस्वकां धर्म्मविज्ञप्तिमाजानन्ति इदं शान्तमते तथागतस्य वाग्गुह्यं।

The interlocutors are Vajrapāṇi-Guhyakādhipati and Bodhisattva Śāntamati. The subjects treated of are *Vāgguhya*, *Kāyaguhya*, *Cittaguhya* and so on. The work is named on the left-hand corner of foll. 2—10 and 38—40, तथागत गुह्य, तथागत कायगुह्य and तथागत गुह्यकाय। Hence a conjecture is hazarded here that this Vaipulya work is the original Tathāgata

Guhyaka and that the first book of Guhya Samāja and sometimes the second also are called Tathāgata Guhyaka only by an analogy. This is a Vaipulya sūttra belonging to the Mahāyāna school ; while that belongs to the later Mantrayāna school, which may also be called Vajrayāna.

Quoted in Śiksā-samuccaya of Śantideva See Bendall's edition of Śikṣāo in the Bibl. Bud series, pp. 7.20, 126 5, 158 16, 242 7, 274.3, 316.5, 357.1.

19.

8067. बोधिचर्य्यावतार। *Bodhicaryāvatāra.*

By SĀNTIDEVA

Substance, palm-leaf $12\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folia, 66. Lines, 4, 5 on a page. The 60th and the 62nd leaves are missing Character, Bengali Copied in Saṃvat 1492=1436 A D Appearance, old, discoloured and worn-out.

The work is well known. It is a compendium of Mahāyana teachings.

The Post Colophon statement:—

सोहिश्वरीग्रामावस्थितकुटुम्बिककोचउच्चमहत्तम श्रीमाधव[मि]त्र-सुत महत्तम श्रीरामदेवस्वार्थपरार्थहेतवे बोधिचर्य्यावतार-पुस्तिका लिख्यापिता। सदौद्धकरणकायस्तठक्कुर श्रीअमिताभेन लिखितमिदं वेनुग्रामे विक्रमादित्यदेव सं १४९२ फाल्गुनसुदि ४ कुजे। शुभमस्तु सर्व्वजगतः परहितनिरता भवन्तु सत्त्वः॥

Then in a later hand :—लिखितं गुणकिर्त्ति भिक्षुदेवपादानं १५।

In the post colophon statement of the present manuscript, we have a clear evidence of the prevalence of Buddhism in Bengal in the 15th century of the Christian era.

Not in Nanjio.

The work was first published in the Journal of the Russian Academy of Science, for the second time in the

Colophon : इति श्रीमणिचूडावदानं समाप्तम् । ये धर्म्माः etc.

For a description of the work, see Rajendralāla's Nep. Bud. Lit., page 162

25.

10755. अशोकावदानम् । *Aśokāvadāna.*

Substance, Nepalese yellow paper 17¾ × 3½ inches Folia, 316. Lines, 8 on a page. Character, Modern Newari Appearance, fresh

For the beginning of the work see Rajendralāla's Nep. Bud Lit, p. 16.

Colophons .—

10A, इति उपगुप्ताशोकराजावदानं समाप्तम्; 76B, इत्यशोकावदाने अशोकदेशनावदानं समाप्तम् ३, (although this Colophon is marked 3, we do not find that marked 2); 84A इति अशोकावदाने अशोकन्टपतिपांशुप्रदानावदानं चतुर्थोऽध्याय समाप्तमिति ४; 98B, इति श्रीमदशोकावदाने कुणालावदानं समाप्तमिति ५, 119A, इति वीतशोकावदानं समाप्तम् ६; 125A, इति त्रिरत्नभजनानुशंसावदानं समाप्तम् ७; 149B, इति चैत्यव्रतानुशंसावदानं समाप्तम् ८; 151A, इति बोधिचित्तानुशंसा; 153B, इति पापदेशना द्वितीयपरिच्छेदः; 154B, बोधिचित्तपरिग्रहो नाम तृतीयः परिच्छेदः; 156B, बोधिचिन्ताप्रमोदो नाम चतुर्थः परिच्छेदः; 160A, इति संप्रजन्यरक्षणः पञ्चमः परिच्छेदः; 164A, इति क्षान्तिपारमिता षष्ठः परिच्छेदः; 166B, इति वीर्य्यपारमिता सप्तमः परिच्छेदः; 172B इति ध्यानपारमितानामाष्टमः परिच्छेदः; 177B, इति प्रज्ञापारमिता नाम नवमः परिच्छेदः; 180B, इति बोधिचर्य्यावतारानुशंसावदानं समाप्तम् ९; 188B, इत्यशोकराजचैत्योत्सवानुशंसावदानं समाप्तम् १०; 205A, इति सप्तकुमारिकावदानं समाप्तम् ११; 218B, इति भवलुब्धकावदानं समाप्तम् १२; 217A इति पुण्यराश्यवदानं समाप्तम् १३; 223A, इति श्रेष्ठिमहाजनावदानं समाप्तम् १४; 230B, इति दिव्यान्नप्रदानावदानं समाप्तम् १५; 236A, इति वणगुप्तरावदानं समाप्तम् १६; 242A, इति गाम्भालावदानं समाप्तम् १७; 247B, इति हंसा-

वदानं समाप्तम् १८; 254B, इति महापताकावदानं समाप्तम् १९; 263B, इति सङ्गरस्यावदानं समाप्तम् २०, 271B, इति राष्ट्रपालावदानं समाप्तम् २१; 278B, इति शक्रच्यवनावदानं समाप्तम् २२; 285A, इति पुण्यसेनावदानं समाप्तम् २३; 290B, इति भवशर्म्मावदानं समाप्तम् २४; 298A, इति मधुरस्वरावदानं समाप्तम् २५; 305A, इति पद्मकावदानं समाप्तम् २६—after this we have :—

अथाशोको महीपाल उपगुप्तं यतिं गुरुं।
कृताञ्जलिपुटो नत्वा पुनरेवमभाषत ॥
भदन्त श्रोतुमिच्छामि पुनरन्यत् सुभाषितम्।
तद्यथा गुरुणा ख्यातं तथा देष्टुं त्वमर्हसि ॥

The MS. ends abruptly.

रत्नावदानमालेयं यत्र लोके प्रवर्त्तते।
सर्व्वदा तत्र सर्व्वत्र भूयात् सद्धर्म्ममङ्गलम् ॥
सत्त्वाः सन्तु सुखापन्नाः सम्बोधिसाधनोद्यताः।
चिरन्तशरणं याताश्चरन्तु सर्व्वदा शुभे ॥
विलयं यान्तु सर्व्वत्र दुष्टा मारगणा अपि।
सर्व्वे सत्त्वाश्च सद्धर्मं साधयन्तु समाहिताः ॥
काले वर्षन्तु मेघाश्च भूयाच्छस्यवती मही।
बहुक्षीरप्रदा गावः सत्त्वाः सर्व्वे शुभाशयाः ॥
बहुभि ... ...

This is evidently the last chapter, and its number is 26. The MS. described by Rajendralāla, referred to above, has 10 chapters more, being complete in 36 chapters. The work appears to be more or less a metrical version of Divyāvadānamāla, a prose work. The whole of Śāntideva's Bodhicaryāvatāra is included in this.

I am not sure how far the name Aśokāvadāna is justified, as the compiler, at the end of the work, seems to call it "रत्नावदानमाला"।

26.

4773. **पानीयावदानं ।** *Pānīyāvadāna.*

Substance, palm leaf $11\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Folia, 3. Lines, 4 on a page Character, Newari. Date, N.S. 429. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophons :—पानीयावदानं समाप्तम् ।

It begins :—पानीय इति बुधो भगवान् सत्‌क्षतो... .

Post-Col. :—यथादृष्ट ० ॥ श्रेयोस्तु ॥ सम्वत् ४२९ फाल्गुनि शुभे पूर्णमास्या कायस्थ श्रीनेतसिंह्लसन चोपा (?) शुभमस्तु सर्व्वजगतां ।

27.

4786. **पिण्डपात्रावदान ।** *Piṇḍapāttrāradāna.*

Substance, Nepalese paper. $8\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{2}$ inches Folia, 38 by counting Lines, 5 on a page. Character, Newari of the 16th century. Appearance worm-eaten throughout

Col. :—इति पिण्डपात्रावदानं समाप्तम् ।

For a work of this name see Nep. Bud. Lit. p. 195.

28.

10736. **भगवत्याः प्रज्ञापारमितायाः रत्नगुणसञ्चयगाथा ।**

Bhagavatyāḥ Prajñāpāramitāyāḥ Ratnaguṇasañcayaḥāthā.

Substance, seasoned palm-leaf. 10×2 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. With two holes equally distant from the centre. Extent in ślokas, 1072 Character, old Newari, Bhujimo. Date, N.S. 295 = 1175 A.D. Appearance, old. Generally correct. Complete. The first leaf is a restoration

It begins with the hymn to Prajñāpāramitā by Rāhulabhadra in 20 stanzas, with the *phalaśruti* forming the 21st.

Then 2B. नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यः ।

अथ खलु भगवांस्तासां चतसृणां पर्षदां संप्रहर्षणार्थं पुनरपीमां प्रज्ञापारमितां परिदापयमानस्तस्यां वेलायां इमां गाथा[ं] अभाषत ।

वरप्रेम गौरवु प्रसादु उपस्थपित्वा
प्रजहित्व आवरणक्लेशमला निरुक्ताः ।
शृणुता जगार्थमभिप्रस्थित सूरतानां
प्रज्ञापारमित यत्र चरन्ति सूराः ॥ इत्यादि ।

Prof. Bendall speaks of a Ratnagunasamcaya (Cam. Cat., p. 133) which is divided into 32 sections and which applies to Aṣṭasāhasrikā, divided into 32 parivarttas. It seems that when it applies to Śatasāhasrikā, it is divided into 84 parivarttas, though that work is divided into 72 parivarttas.

The Last Colophon :—

भगवत्यां रत्नगुणसंचयगाथायां परीन्दनापरिवर्त्तो नाम द्वात्रिंश-तितमः । गाथाः faded ॥ शतसाहस्रिकाया भगवत्या प्रज्ञा-पारमितायाः सञ्चयगाथापरिवर्त्तश्चतुरशीतितमः समाप्तः ।

Post Col. :—ये धर्म्मा इत्यादि ।

महाराजाधिराजश्रीरुद्रदेवस्य राज्ये संवत् २८५ कार्त्तिक पूर्ण-मास्यां आदित्यदिने लिखापितमिदं पुस्तकमिति ।

Nanjio in his catalogue, col. 197, para 864, speaks of a Prajñāpāramitā-Saṃcaya-Gāthā translated into Chinese between A.D. 980—1000. For a Tibetan translation, see Beckh, p. 10, para. 1.

29.

9974. कारण्डव्यूह । *Kāranḍa vyūha.*

Substance, unseasoned palm-leaf. 15×2 inches. Folia, 58, of which foll. 54 and 55 are missing. Lines, 5, 6 on a page. Character, Newari. Appearance, soiled. Complete. Dated N.S. 713 = A.D 1593

Colophon :—आर्य्यकारण्डव्यूहं नाम महायानसूत्ररत्नराजं समाप्तम् ।

Post-Colophon statement :—ये धर्म्मा हेतुप्रभवाः, etc., etc.

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनां परमोपासकः शाक्यवंशचन्द्रज्योतिकस्य

यदन्त पुण्य भवत् भवचार्य्योपाध्यामातापितृपूर्व्वंगम कृत्वा सकरप्राप्त्वराशिनुत्तल-च्छायाफल प्राप्नुयात् ।

राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारक श्रीश्रीजयशिवसिंहमल्लदेवविजराज्यम् ॥

दानपतिश्रीकाष्ठमण्डपमहानगरे चैत्यमगुड़ितोरमञ्जश्रीनकविहारावस्थित-चतोरपासकवालिभूचन्द्र + + + + + + +
तस्य पुत्री लक्ष्मीमयि द्विभिय पुत्र चन्द्रभातस्य नारिमनिकलक्ष्मी तस्य पुत्र +
+ + + + + ॥ एते भाजमानपुत्रगणपरिवारस्य आयु आरोगजनधनलक्ष्मीवृद्धिरस्तु ॥

श्रेयोऽस्तु सम्वत् ७१३ माघमास्य शुक्लपक्ष सप्तम्यायां + + +
परिघयोगे गुरुवासरे एतद्दिने प्रतिष्ठा कुरो ।

लिखितेयं श्रीकाष्ठमण्डपसयोतारपूर्व्वपार्श्वे तलुमूरमहाविहारावस्थित खण्डचूकलि + + + महायानकुलवज्राचार्य्यश्रीयंचुया लिखितमिति । यथादृष्टस्तं तथालिखितं etc., etc.

+ + + + + + शुभमस्तु सर्व्वजगताम् ।

The work was printed in 1873 in Calcutta by Satyavrata Sāmaśramī in a series of Jaina works.

A full description of its contents is to be found in Nep. Bud. Lit. of Rājendralāla, p. 95, where it is named Guṇa-Kāraṇḍa-vyūha. The full name of the work is Avalokiteśvara-Guṇa-Kāraṇḍa-vyūha.

See also Bendall's Cam. Cat., pp. 9, 34, 38, 47, 52, 77 and 174, and my Nep. Cat. for 1905, p. 89, and that for 1915, pp. 9, 157 and 207.

Translated into Chinese between the years 980—1001 A.D. (see Nanjio col. 181, para. 782) and into Tibetan (see Beckh 32A, para. 4).

30.

4785. कारण्डव्यूह । *Kāraṇḍa vyūha.*

Substance, Nepalese paper. 11 × 3 inches. Folia, 99. Lines, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 773 Appearance, old and pasted. Complete.

Colophon :—आर्य्यकारण्डव्यूहं महायानसूत्ररत्नराजं समाप्तम् ।

Post-Colophon :—

ये धर्म्मा हेतुप्रभवा हेतुन्तेषां तथागतोह्यवदत् तेषाञ्च यो निरोध एवं वादी महाश्रमणः ॥ श्रीयोऽस्तु संवत् ७७३ समयाँ लिखित वशाष शुक्लपञ्चमि कुन्हु शुभलिखित श्रीवज्राचार्य्यबौधः । थ्व कारण्डव्यूह ... . श्रीमहाबुद्ध वज्राचार्य्ययातं दानविया जुरो शुभ ॥

31.

4725. कारण्डव्यूहम् । *Kāraṇḍavyūha.*

Substance, seasoned palm-leaf. 13 × 1½ inches Folia, 77, of which foll 1, 61, 62, 63 are restorations. Lines, 5 on a page Character, Newari Date, N.S. 515. Appearance, old and discoloured Complete.

The MS. appears to have been restored and given away in N.S 761 as there is a statement to that effect in an extra leaf.

Colophon :—आर्य्यकारण्डव्यूहं महायानसूत्ररत्नराजं समाप्तम् ।

ये धर्म्मा ० ॥ श्रेयोऽस्तु ॥ सम्वत् ५१५ माघशुक्लतृतीयायां तिथौ पुनर्व्वसुनक्षत्रे सिद्धियोगे आदित्यवासरे सम्पूर्णदिने । दानपति श्रीललितव्रुमायां श्रीमानीग्लस्थाने श्रीपुनेश्वरविहाररत्नहाधिवासिन अभयमालभारोकसा पुस्तकमिदं । राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारक श्रीश्रीजयस्थितिराजमल्लदेवस्य विजयराज्ये श्रीनेपालमंडले ॥ लिखितमिदं यंपिं विहालि + + + रामदत्तेन । शुभः ।

यादृशस्थितमादृशन्तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धम्वा मम दोषो न दीयते ॥
शुभमस्तु सर्व्वदा ॥

32.

9975. कारण्डव्यूह । *Kāraṇḍavyūha.*

Substance, unseasoned palm-leaf. 16 × 2 inches. Folia, 96 according to the pagination on the right-hand side and 98 according to that on the left.

Two leaves 20 and 46 are missing, hence the difference Lines, 5, 4 on a page. Character, Newari Date, N.S 744 (Sâgara-yuga-muni) Appearance, discoloured Complete

Colophon :—आर्य्यकारण्डव्यूहं तंत्रमहायानसूत्रतन्त्रराजं समाप्तं ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्म्माः etc. etc. सम्वत् सागरयुगमुनि सम्प्रजाते वैशाख दिदश अत्र दिने अयं ग्रन्थ आरकोविहारावस्थित श्वंखिड्खराचार्य्य सासुतवज्रनाम्ना धर्म्मसिंहदेवेन लिखितं इदं ग्रन्थ गृहे प्रविष्टमात्रेण ये कस्ता पुरुषस्य वंश आयुरारोग्ये कामनार्थं शास्त्रोक्तफलकामनार्थमनेन वाञ्छितसम्पूर्णकारणार्थं अर्च्चयीत्त स्वाध्यायीतव्या । शुभ ।

33.

10746.

Substance, seasoned palm-leaf. 12¼ × 2 inches. Folia (by counting) 51. Lines, 6 on a page. Written in the Bengali character of the latter part of the XIIth century, which well agrees with that of the last photograph of the third plate in Bendall's Cam. Cat.

It appears that the leaves were much longer than 12¼ inches, because it is clean cut at both the ends, cutting even the writing. When the leaves were entire, there seems to have been two holes for the strings, one to the right and one to the left of the centre. The leaves have been so cut that the portions of the right-hand holes are still visible and a portion of the blank space round the hole is visible in every leaf. Under the circumstances, it is difficult to describe the MS., which has no beginning, no end, no colophons and no leaf marks. I have left the leaves as I found them and, to preserve the present arrangement, I have put down, in the blank round the left-hand hole, Bengali numerals from 1—51.

That the book is a Buddhist Nyāya tract is apparent.

Leaf 1st.

Line 1. प्रतिषेध्याभावस्य व्यवहारयोग्यता वस्तुभूतैव प्रदेशस्य साध्यत इति न स्वभावहेतोः स्वभावानुपलब्धिर्भिद्यत इति ; यस्त्वनपेक्षितार्थान्तरसंसर्गप्रतिषेधमात्रमनुपलब्ध —

Line 2. सर्व्वसामर्थ्यविरहलक्षणस्य साधनत्वं सिद्धिहेतुत्वं सिध्यति । सर्व्व-समार्थ्यविरहरूपस्य तदयोगात् । हेतुत्वे वा कथन्न सामर्थ्ययोगिताभावरूपता वा सामर्थ्यलक्षणत्वादय ... ...

Leaf 1B.

Line 3. मन्यभावस्तदभावो येनैवमभिधीयते ॥ न चैतद्युज्यते । भावाभाव-योर्विरोधात् एकात्मतानुपपत्तेरिति, कुमारिलोप्येवं मन्यते; येयं ज्ञातृज्ञेयधर्म्मलक्ष

.. ..

Leaf 6A.

Line 2. मतेनेत्यादि । कुमारिलस्य तु सलिलोपलम्भनिवृत्तिमात्रं तुच्छ-रूपमभावप्रमाणतयाभिमतमेव । प्रत्यक्षादेरनुत्पत्तिः प्रमाणाभाव उच्यते सात्मनो परिणामो वा विज्ञानं वा—

Leaf 9B.

Line 3. उच्यते तदा घटविविक्तप्रदेशज्ञानं वा अनुपलब्धिः नतु यथेश्वरसेनो मन्यते उपलब्ध्यभावमात्रमनुपलब्धिरिति वक्ष्यमाणदोषात्; घटविविक्तप्रदेशस्वभावो

... ...

10A.

Line 2. परमार्थतोऽभेर्जनकत्वात् इतरस्य च जन्यत्वादिति । ननु चेश्वर-सेनेन सह विचारः प्रक्रान्तः तत् किमिति नैयायिकाभिमतस्यापि सम्बन्धस्य अन्य-भावतदभावयोरसम्भव उच्यते सत्यं प्रसङ्गेन तु त ... .

14A.

Line 3. + पलब्ध्यभावमात्रमनुपलब्धिमभावस्य प्रसह्यप्रतिषेधात्मनः प्रमा-णान्तरत्वेन गमिकामिच्छन्ति ईश्वरसेनप्रभृतयः अपरे तु प्रतिषेध्यविषय ...

14B.

Line 3. शक्यते कर्त्तुं, यदाह भाष्यकारो नानुमानत उपलभ्यमानस्य प्रत्यक्षतोऽनुपलब्धिरभावहेतुरिति, इन्द्रियत्वात् वेगादिवत् किल प्राप्य कारिचक्षु-रित्यनुमानतश्च ।

25A.

Line 6. प्रसङ्गात् क्षणिकतायामेव सत्वमिति यत् सत्तत्क्षणिकमेवेति सतो नश्वरात्मतासिद्धेरन्वयव्यतिरेकरूपव्याप्तिसिद्धिरिति । तदेवं स्वभावहेतौ तादात्म्यसिद्धि ... ...

42B.

Line 4. विरुद्ध इति सम्बन्धः । अयञ्च पक्षः किल दिङ्नागाचार्य्यस्यापि अभिमत इति परो दर्शयितुमाह । यथाह दिङ्नागाचार्य्यः किमाह यदा तद्धर्मित्यादि । श्रावणत्वस्य न चा ... ...

Line 5. अभ्युपगच्छति तदायं श्रावणत्वलक्षणतः पक्षधर्म्मो हेतुरेव स्यात् । नित्यः शब्दः श्रावणत्वात् शब्दत्ववदिति । एवं परेणोक्ते सति आचार्य्येणोक्तं यद्यच शब्दाख्ये धर्म्मिणि अनित्य .. ..

34.

4711. अपोहसिद्धि । *Apohasiddhi.*

By RATNAKIRTI.

Substance, seasoned palm-leaf. 11 × 2 inches Folia, 8 Lines, 7 on a page Character, Bengali of the 12th century Appearance, old, discoloured, and worm-eaten. Complete The right end of the leaves is mouse-eaten.

Colophon :—कृतिरियं महापण्डितरत्नकीर्त्तिपादानाम् ।

Post-Colophon statement :—

भवत्यपोहे कृतिनां प्रयत्नो
+ न्तु स्वरूपास्फुरणान्तु मर्म्म ।
तत्रादृते सर्व्वमयत्नशोध्यं
ऋते तु सौख्यं ननु तावतैव ॥
सम्पूर्णं रात्रिप्रहरद्वयेन कीर्त्तेरपोहो लिखितः सुखेन ।
त्रैलोक्यदत्तेन परात्महेतोर्यत्नादतोऽयं परिरक्षणीयः ॥
शब्दैस्तावन्मुख्यमाख्यायतेऽर्थस्तत्रापोहस्तद्गुणत्वेन गम्यः ।
अर्थश्चैको ऽध्यासतो भासतोऽन्यः स्थाप्यो वाच्यस्तत्त्वतो नैव कश्चित् ।

ADDENDUM.

33A.

4771. न्यायबिन्दुटीका। *Nyāyabinduṭīkā.*

By DHARMOTTARA.

Substance, seasoned palm-leaf. $10\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Incomplete, folia 73, of which 1-8, 33, 43 and 56 are missing Character, Newari.

Edited by Prof. P. Peterson in the Bibliotheca Indica Series in 1889. Second edition by Prof. K. Stcherbatsky in the Bibliotheca Buddhica Series of Petrograd.

Printed in the Bibl. Ind. Series.
Not in Nanjio, nor in the Bstan-Hygur.

35.

4744. **क्षणभङ्गसिद्धि ।** *Kṣaṇabhaṅgasiddhi.*

By Ratnakīrti.

Substance, seasoned palm-leaf. 11½ × 2¼ inches. Folia (Part I Anvayamukha), 1 to 11, of which the 4th is missing, and (Part II Vyatirekamukha) 1 to 9 (incomplete) Lines, 7, 8 on a page. Character, Bengali of the twelfth century Appearance, old and mouse-eaten at the right-hand side, in consequence of which three or four letters in each line are lost

The Colophon of Anvayamukha :—

इति साधर्म्म्यदृष्टान्तेऽन्वयरूपव्याप्त्या क्षणभङ्गसिद्धिः समाप्ता ।
कृतिरियं महापण्डितरत्नकीर्त्तिपादानामिति । ग्रन्थप्रमाणम्
३५० । अभिमुक्तकत्रिलोचनदत्तेन लिखितं स्वार्थं परार्थञ्च ।

Printed in Bibl. Ind. Series.
Not in Nanjio, nor in the Bstan-Hgyur.

36.

8062. **उपयोगक्रम ।** *Upayogakrama.*

• Substance, modern Nepalese paper, white on one side and yellow on the other 10 × 4⅓ inches Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 500. Character, modern Nāgara written by a Nepalese. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—उपयोगक्रमः समाप्तः ।

Post-Colophon statement :—

संवत् ४११ श्रावणकृष्ण एकादश्यां बृहस्पतिदिने लिखितं तालपत्रपुस्तके दृष्ट्वा शुभसंवत् १०२७ आषाढकृष्णत्रयोदश्यां मङ्गलदिने सम्पूर्णम्मया लिखितम् ।

This is a work on the analysis of sentences, called Śābdabodha in Sanskrit, belonging to the Buddhist school.

It begins :—

ॐ नमः मञ्जुनाथाय ।

सुप्तिङन्तं पदं अत्र सुविति स्वादयः सप्तविभक्तयो गृह्यन्ते, तत्र प्रथमा अपगता, प्रथमं प्रथमैव तावद्विचार्य्यते । का पुनरियं प्रथमा ? सुश्रौजस् इति प्रथमा । तस्याः पुनरेतत् लक्षणम् । प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवच[न]मात्र प्रथमेति । तत्र प्रातिपदिकार्थः सत्ता सत्ताद्वैतवादिनामेतद्दर्शनम् । सत्ता प्रातिपदिकार्थ इति तथाच तेषा दर्शनम् । सत्ता नाम काचिदनादिनिधनरूपा नित्यतया व्यवस्थिता सर्व्वैः शब्दैरभिधीयते तदुक्तम् ।

सम्बन्धिभेदात् सत्तैव भिद्यमाना गवादिषु ।
जातिरित्युच्यते तस्या[ः] सर्व्वशब्दा व्यवस्थिताः ॥
प्राप्तक्रमविशेषेषु क्रिया सैवाभिधीयते ।
क्रमरूपस्य संहार[ः]तत् सत्त्वमिति चोच्यते ॥
अतस्तां प्रातिपदिकार्थं धात्वर्थं च प्रचक्षते ।
सा नित्या सा महानात्मा तामाहुः + तलादयः ॥

यद्येवमभावशशविषाणादिशब्देभ्यः प्रथमा न प्राप्नोति तेषामभाववाचकत्वेन सत्ताया अभावात् नष्टो घट इत्यादौ च प्रथमा न स्यात् नष्टस्य सत्ताया अभावात् । अङ्कुरो जायते इत्यादौ च प्रथमा न स्यात् सतो जन्माभावात् । अत्रोच्यते । नेह वस्तु-सत्ताभिप्रेता । का तर्हि ? अभिधेयसत्ता ।

The original being worm-eaten; this manuscript is full of lacunæ.

It describes the meanings of cases, vibhaktis or case endings and so on.

It ends :—

अत्रोच्यते यया क्रियया यानि कारकाणि सम्बध्यन्ते, तत्क्रियासम्बन्धकृत एव तेषामपि परस्परसम्बन्धात्ता + दोषः (?) परमयं विशेषः एकक्रियापूर्व्वकस्तेषां सम्बन्ध इति पारम्पर्य्येण व्यवस्थितः सम्बन्धः क्रियया तु साक्षादिति । तदुक्तं । प्राणाणिकस्तु सम्बन्धः कारकाणां क्रियाकृतः ।

क्रियायाः कारकैरेव साक्षाद्योगोऽभिधीयते ।

Not in Nanjio

37.

10754. **सुगतजन्मरत्नावदानमाला ।** *Sugatajanmaratnāvadānamālā.*

Substance, Nepalese paper. 17 × 3½ inches. Folia, 108 (by counting), of which the 12th is missing Lines, 8 per page Character, modern Newari Appearance, new

The MS. is very defective. Between the second leaf and the next leaf now marked 3rd, there is a long gap. There is another gap between the leaves now marked 5 and 6; and a third is between the leaves now marked 91 and 92. A former owner of the MS., in order to make it appear to be complete, obliterated the original leaf marks and put new ones, from the leaf now marked 3 to the end. In the 3rd leaf we have the colophon of the 21st chapter and that of the 26th in leaf 13B.

It goes over the same ground as the Lalitavistara; but it is in verse and is in the form of an *avadāna*.

Colophons:—

3B; इति (श्रीललितविस्तरे ? added by a different and a later hand) पुराभिनिष्क्रमणपरिवर्त्ता नामैकविंशतितमोध्यायः समाप्तः; 13B, इति भगवतो दुष्करव्रतचर्य्यापरिवर्त्तो नाम षड्विंशतितमोऽध्यायः; 19B, इति बोधिसत्त्वव्रताभिपालनभोजनाहरणापरिवर्त्तो नाम सप्ताविंशतितमोऽध्याय; 26B, इति बोधिसत्त्वाभिगमनपरिवर्त्तो नाम अष्टाविंशतितमोऽध्यायः समाप्तः; 33B, इति बोधिसत्त्वसर्व्वलोकपूजाभिगमनमहाव्यूहपरिवर्त्तो नाम एकोनत्रिंशत्तमोऽध्याय; 53B, इति मारधर्षणापरिवर्त्तो नाम त्रिंशतितमोऽध्यायः; 59B, इत्यभिसम्बोधनपरिवर्त्तो नाम एकत्रिंशत्तमोऽध्यायः; 65A, इति संस्तवपरिवर्त्तो नाम द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः; 100B, इति धर्म्मचक्रप्रवर्त्तनपरिवर्त्तो नाम पञ्चत्रिंशत्तमोऽध्यायः समाप्तः; 104B, इति सम्बुद्धजल्पमहायानसूत्रभाषणाश्रवणादिपुण्यप्रसंशापरिवर्त्तो नाम षट्त्रिंशत्तमोऽध्यायः; (Last colophon) इति

सुगतजन्मरत्नावदानमालायामानन्दबोधिचर्य्याव्रतसंधारणपरिवर्त्तो नाम सप्तत्रिंश-दध्यायः समाप्तः ।

Post-Colophon:—

शुभमस्तु जगतां सदा ।

Then there are seven lines of Āśīrvāda and phalaśruti.

The work begins.—

ॐ नमः श्रीरत्नत्रयाय सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यो नमः ।
यो भगवान् महाबुद्धः पश्यन् पाति सदा जगत् ।
जयन्तु शासनान्यस्य सर्व्वलोकेषु सर्व्वदा ॥
या श्रीप्रज्ञा महादेवी भद्रश्री सद्गुणाकरी ।
सद्धर्म्मसाधनोत्साहं दत्त्वा लोकान् सदावतु ॥
ये जगद्धर्म्मभर्त्तारो बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।
ते सर्व्वे सर्व्वलोकानां भद्रं कुर्व्वन्तु सर्व्वदा ॥
त्रिरत्नशरणासीनो महाबुद्धानुभावतः ।
वक्ष्यामि त्रिजगच्छास्तुर्बुद्धजन्मावदानकम् ॥
तत् सन्तो ये महासत्त्वाः सम्बुद्धगुणलालसाः ।
ते सर्व्वे श्रद्धया भक्त्या शृणुध्वं बोधिसाधनम् ॥
तद्यथा भगवान् बुद्धः शाक्यसिंहो मुनीश्वरः ।
श्रावस्त्यां जेतकारण्ये विजहार ससाङ्घिकः ॥
भिक्षुद्वादशसाहस्रैः सार्द्धं तत्र जगद्धितम् ।
सद्धर्म्मं समुपाख्यातुं सभासने समाश्रयत् ॥
तद्दृष्ट्वा साङ्घिकाः सर्व्वे चानन्दप्रमुखा मुदा ।
तत् सद्धर्म्मसुधा पातुमुपाचरन् प्रसादिताः ॥
तथा सन्तो महासत्त्वाः बोधिसत्त्वाः शुभार्थिनः ।
सद्धर्म्मसाधनोत्साहाः समाययुः प्रहर्षिताः ॥
श्रावका भिक्षवोऽर्हन्तो यतयो ब्रह्मचारिणः ।
योगिनश्चैलकाश्चापि तथान्ये चाप्युपासकाः ॥
भिक्षुण्यो ब्रह्मचारिण्यश्चैलिकाश्चाप्युपासिकाः ।
एवमन्येऽपि लोकाश्च ब्राह्मणा ऋषयोऽपिच ॥

राजानो राजपुत्राश्च वैश्याश्च मन्त्रिणो जनाः ।
अमात्याः श्रेष्ठिणो भृत्या योद्धसैन्याधिपा अपि ॥
... ...
... ...

2A. सर्व्वे ते समुपागत्य समीक्ष्य तं मुनीश्वरम् ।
सभासनसमासीनं प्रणत्वा समुपाचरन् ॥
तत्र सर्व्वेऽपि ते लोकाः समुपेत्य समादरात् ।
यथाविधि समभ्यर्च्य साञ्जलयः प्रणेमिरे ॥
... ...
... ...
तान् सर्व्वान् समुपासीनान् दृष्ट्वा स भगवान् जिनः ।
आर्य्यसत्यं समारभ्य सद्धर्म्मं समुपादिशत् ॥
तत् सद्धर्म्मामृतं पीत्वा सर्व्वलोकाः प्रबोधिताः ।
सद्धर्म्मसाधनोत्साहं सम्प्राप्याभिननन्दिरे ॥
ततः सर्व्वेपि लोकास्ते श्रीघनस्य महामुनेः ।
बुद्धजन्मावदानञ्च संश्रोतुमभिलेषिरे ॥

38.

4709 **अपरिमितायुर्नाम महायानसूत्र ।** *Aparimitāyur-nāma mahāyānasūttra.*

Substance, Nepalese yellow paper. 14 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page Extent in slokas, 300 Character, Newari of the nineteenth century Appearance, fresh. Complete

Colophon :—आर्य्य महा अपरिमितायु नाम महायानसूत्रं समाप्त ।

Post-Colophon :—शुभमङ्गलं भवन्तु सर्व्वदा । कल्याण भवन्तु । वज्राचार्य्य धर्म्मदेवोनधवता नामन दयका जुरो ॥ शुभ ।

Beginning :—

ॐ नमो रत्नत्रयाय ।

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् श्रावस्त्यां विहरति स्म जेतवने अनाथपिण्डदस्यारामे महता भिक्षुसङ्घेन सार्द्धमर्द्धत्रयो-

दशभिश्चित्तुशतैः सार्द्धमर्द्धत्रयोदशै संबहुलैश्च बोधिसत्वै महासत्वै ॥ तत्र खलु भगवान् मञ्जुश्रीयं कुमारभूतो मामन्त्रयते स्म ॥ अस्ति मञ्जुश्री भूपरिस्यां दिशि, रपरिमितां दिशि गुणसञ्चयो नाम लोकधातु, तत्रापरिमितायुःज्ञानसुविनिश्चिततेजोराजानाम तथागतोऽर्हन्त सम्यक्सम्बुद्धविद्याचरणसम्पन्नसुगतो रोकवित् अनुत्तरः, पुरुषदम्यसारथि शास्ता देवानां मनुष्याना बुद्धो भगवान् एतर्हि तिष्ठति ध्रियन्ते जोपयन्ति सत्वानां च धर्म्मं देशयति। शृणु मञ्जुश्रीकुमारभूत इम जम्बुद्विपका मनुष्या अल्पायुषो वर्षशतायुश्च भविष्यति। तेषां बहूनि न कानि मरणानि दृष्टानि। यश्च खल पुनर्मञ्जुश्रीय सत्वापरिमितायुषगः तथागतस्य गुनवर्णपरिकित्तनं नाम धर्म्मपर्य्यायं लिखिष्यन्ति लिखापयिष्यन्ति नामध्ययमात्रमपि श्रोष्यन्ति धारयिष्यन्ति वाचयिष्यन्ति यावत् पुस्तकगतामपि कृत्वा गृहे धारयिष्यन्ति पुष्पधूपदिपगन्धमाल्यविलेपनचूर्णचिवरच्छत्रध्वजघण्टापताकादिभिः पूजयिष्यन्ति ते परिक्षीणायुष पुनरता वर्षशतायुषा भविष्यन्ति।

5B. तेन खलु पुनः समयेन गङ्गानदीवालुकोपमानां बुद्धकोटीनां एकमेतेनैकस्वरेण इदमपरिमितायुस्सूत्रं भाषितम्। ॐ नमो भगवते अपरिमितायु ज्ञानसुविनिश्चततेजोराजाय तथागतायार्हत सम्यक्सम्बुद्धाय तद्यथा ॐ पुण्यपुण्य महापुण्य अपरिमितपुण्य अपरिमितायुपुण्य ज्ञानसम्भारोपचितेः ॐ सर्व्वसंस्कारपरिशुद्धे धर्म्मतथागतसमुद्गते स्वभावविशुद्धे महानयपरिवारे स्वाहा।

For a Chinese translation see Nanjio, Col. 21, para. 27, and for a Tibetan translation see Beckh, p 122, para. 75, also p. 189, para. 5.

Tibetan translations of several commentaries are mentioned in Cordiery, pp. 283-284.

See Bendall's Cam. Cat., p. 39, in which it is stated, "If this be the work referred to in Beal's Bud. Trip., p. 16, the sūttra was translated into Chinese before 1278 A.D."

After the Aparimitāyurmahāyānasūttra, which ends in 12A, there is another short work, named Mānasīpūjā, added in a later hand of which we give the whole text below:—

ॐ नमो रत्नत्रयाय ।

यावन्ति पुष्पाणि फलानि चैवं
भैषज्यजातानि च यानि सन्ति ।
नवानि यावन्ति वसन्ति लोके
जलानि च स्वच्छमनोरमाणि ॥
महीधरा रत्नमयास्तथान्ये
वनप्रदेशाश्च विवेकरम्याः ।
+ + सुपुष्पाभरणोज्ज्वलाश्च
ये + + + सत्फलनम्रशाखाः ॥
देवादिलोकेषु च गन्धधूपाः
कल्पद्रुमा रत्नमयाश्च वृक्षाः ।
सरांसि चाम्भोरुहभूषणानि
हंसस्वनात्यन्तमनोहराणि ॥
अकृष्टजातानि च शस्यजाता-
न्यल्पानि वा पुष्पविभूषणानि ।
आकाशधातुप्रसराव(धी)नि
सर्व्वाण्यपीमान्यपरिग्रहाणि ॥
आदाय बुद्धा मुनिपुङ्गवाश्च
निर्य्यातयाम्येष सपुत्रकेभ्यः ।
गृह्णन्तु तन्मे वरदक्षिणीया
महाकृपा मामनुकम्पमानाः ॥
अपुण्यवानस्मि महादरिद्रः
पूजार्थमन्यत् मम नास्ति किञ्चित् ।
अतो ममार्थाय परार्थचिन्ता
गृह्णन्तु नाथा इदमात्मसत्वया ॥

Then comes the phalaśruti

अण्डजा वा जरायुजा वा स्वेदजा वा ... .

.. ... सर्व्वदुर्गति + + सुखावत्या मेवायात् ।

ॐ मुनि मुनि महामुनि स्वाहा

नमस्ते शाक्यसिंहाय धर्म्मचक्रप्रवर्त्तिने ।

त्रिधातुकस्थिते सर्व्व शोधय सर्व्वदुर्गति ॥

मार्ग्गशोधन मुद्रा—

इदमवोचद्भगवानात्तमना स्तेच भिक्षवो भगवतो भाषितमभ्यनन्दमिति ॥

Then comes the Colophon.

Colophon :—आर्य्यदुर्गतिधारणियसूत्र समाप्त ।

Post-Col. :—ये धर्म्मा (इत्यादि)

शुभमस्तु सर्व्वदा कल्याणं भवन्तु । सम्वत् (संवत्) ८४५

फाल्गुनकृष्ण[त्रयो]दस्यायां तिथौ पूर्वभिषनक्षत्रे शुभजोगे

जथाकर्म मुहूर्ते वृहस्पतिवासरे मीनराशिगते सवितलि कुभ-

राशि चन्द्रमसि थकुनु दिन कुन्हु चोयाबिधयका जुरो शुभ ।

42.

4848. **सर्व्वदुर्गतिपरिशोधन ।** *Sarvadurgati-pariśodhana.*

Substance, Nepalese paper. 14 × 4 inches. Folia, 9 to 83. Lines, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 873. Appearance, old and discoloured. Although the leaves are numbered 9—83, the MS. is complete.

For the work see Bendall's Cam. Cat., pp. 78, 79, 81, 94, 142. For a Tibetan translation see Beckh, p. 91B, para. 2; p. 92, para. 4.

12B, अथ खलु भगवान् शक्रब्रह्मादिदेवपूजायां सर्व्वतथागतहृदयानां धिष्ठानार्थममोघवज्राधिष्ठानं नाम समाधिसमापन्ना ॥ ॐ वज्राधिष्ठान समय हूँ ... ... सर्व्वदुर्गतिपरिशोधनराजं नाम तथागतहृदयानिश्चारयेत् ॥ ॐ शोधन २ सर्व्वपापविशोधनि + + सर्व्व-कर्म्मावरण विशुद्धेस्वाहा ॥ अस्या विद्याया भाषयानन्तरमेव सर्व्वसत्वान् दुर्गति

विनियाति ... ... पुनरपरं देवेन्द्र इदं सर्व्वतथागतहृदयं ॐ सर्व्वापायविशोधनि हूँ फट् ... ... 13A, लास्याया मन्त्र, मालाया मन्त्र, गीताया मन्त्र, नृत्याया मन्त्र, 13B, धूपाया मन्त्र, पुष्पाया मन्त्र दिवाया मन्त्र, गन्धाया मन्त्र, वज्राङ्कुश मन्त्र, वज्रपाश मन्त्र, वज्रस्फोट मन्त्र, वज्रवेसस्य मन्त्र . . ..

15A. अथ देवेन्द्रो भगवन्तं पथन् प्रदक्षिणीकृत्य वन्दित्वैवमाह: भगवान् सर्व्वदुर्गतिवसिभूतानां हिताय सुखांकरनाय यथा सत्वै सर्व्वदुर्गति पृथि करनाया ... ... अथ खलु भगवान् साक्यमुनिः सर्व्वदुर्गति परिशोधनज्ञानवज्रं नाम समाधि समापद्य सर्व्वतथागतदुर्गतिपरिशोधनतेजो-राजां नाम मण्डर भाषयत् । ... ., ... प्रथमं तावत् योगी विजने मनोऽनुकुले प्रदेशे मृदुकुसुमालासने (सुकुमारासने ?) निसन्नः सुगन्धमण्डरकं कृत्वा पञ्चोपहारपूजा करणिया ततः सर्व्वधर्म्मनैरात्मां भावयित्वा आत्मानं ऊंका-रेण वज्रज्वाराकं भावयेत् तस्य कर्णे जीवकारेण पद्मं तस्योपरि दराङ्गे अका-लेन चन्द्रमण्डलं तस्योपरि ऊंकारेण पञ्चसुचिकवज्रं तदच्चं जिह्वाया रिनं भवति वज्रजिह्वेति तेन जिह्वा भवति मन्त्रजापक्षमो भवति । etc., etc.

77B. ततः स्वयं वज्राचार्य्यः ... ... वज्रं शिष्यमूर्द्धि स्थाप्य एवं वदेत् अयं ते समयो वज्रं ... ... etc.

Colophon:—82B. आर्य्य सर्व्वदुर्गतिबरिशोधनराजोराजस्या तथा-गतस्यार्हत सम्यक्संबुद्धस्य कल्पैकदशः समाप्त ॥

ये धर्म्मा हेतुप्रभवा (इत्यादि)

देयं धर्म्मयं प्रवरमहायानयायिन परमोपासक परमधार्म्मिक धमात्मा वजाचार्य्य श्रीधर्म्मदेवप्रमुखादिसगनाणा ॥ यंदत्त पुन्य (इत्यादि)।

स्वस्ति। श्रीमत् पशुपतिररपत्यादि रघुकुलोत्पन्न महाराजाधिराजरविवंशो[द्]-भवश्रीश्रीजयरत्नजित्तमल्लदेवदेवानां सदासमरविजयिनां प्रभूणाकुरस्य विजयराज्यः॥

दानपति श्रीभक्तापुरमहानगरस्थाने श्रीपशुपतिमहाविहारेस्थित श्रीदेवता-लोके स्वलचरनधन्मापितावजाचार्य्य पुनदेवस्य भार्य्या ... ... इदं सर्व्वदुर्गतिपरिशोधनपुस्तक लिखितवान् । ... ...

एतत् पुण्यानुभावेन जजमानस्य सगनपरिवाराणां... ... ...

वृद्धिरस्तु। ... ... शुभ सम्बत् ८७३ आषाढ़मास्य शुक्लपक्ष एकादश्याया तिथौ अनुराढ़नक्षत्र॥ शुक्रमजोगे जथाकममुहूर्त्तरे बुधेवासरे कर्कराशि सविचरी। विष्टराशि चन्द्रमसि। एतद्दिने लिखितं सम्पूर्णमिति॥

यादृशं पुस्तकं दृष्टा etc., etc.

Then there are four leaves marked 91 to 94, written mostly in the Newari language.

There is one more of a shorter size, containing the beginning of some other work, with space for an illustration.

43.

4836. **वसुधारानामधारणीपरिसूत्र।** *Vasudhārā-nāmadhāraṇīparisūttra.*

Substance, Nepalese yellow paper. 10 × 2½ inches. Folia, 30. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 400. Character Newari. Date N S 811. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

आर्य्यश्रीवसुधारानामधारणीपरिसूत्र समाप्त।

Post-Colophon :—

ये धर्म्मा हेतुप्रभवाः etc. संवत् ८१४ चैत्रमस्यशुक्लपक्ष प्रतिपद्याया तिथौ रेवतिनक्षत्रयोगे जथाकममाभरे शुक्रवासरे मिनराशिगते सवितरि मेषराशि चन्द्रमसि।

लिखिति श्रीवज्राचार्य्य धर्म्मदेव थवनादयका। पुथिचोय भ्रनकादिन जुरो॥ शुभमस्तु सर्व्वदा। यथादृष्टं तथालिखितं लेखको नास्ति दोषः। See below.

44.

10757.

Three batches of seasoned palm-leaves, all written in the Newari character of the 14th century.

I.

11 × 2½. Folia, 17, of which the 5th and 12th are missing. Lines, 7 on a page. Appearance, soiled

Beginning :—

श्री भगवत्यै आर्य्यवसुधारायै
कल्पोदितेन विधिना परिपच्यमाना
या धारयन्ति विविधरत्नसुवर्णमय्यां ।
पूर्णं करोति भवनं सहसैव सर्व्वं
तां सर्व्वलोकजननीं प्रणमामि भक्त्या ॥
त्वं देवि सर्व्वगुणरत्नमहानिधान
सत्त्वार्थकार्य्यधनधान्यसमृद्धिहेतोः ।
हारार्द्धहारमुक्तामणिकल्पवृक्षाः
त्रैलोक्यनाथवसुधा वसुधार नामा ॥

एवम्मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् कौशाम्ब्यां महानगर्य्यां विहरति स्म । ... ... तत्र खलु भगवान् ... ... सर्व्वदारिद्र्यदुःखार्णवपरिशोषणं नाम धर्म्मपर्य्यायं देशयति स्म ।

आदौ कल्याणं मध्ये कल्याणं पर्य्यवसाने कल्याणं स्वर्थं सुव्यञ्जनं केवलं परिपूर्णं परिशुद्धं पर्य्यवदातं ब्रह्मचर्य्यं संप्रकाशयति स्म ।

45.

10757. II.

11×2 inches. Folia, 3—21, of which the 10th, 13th, 15th—17th are missing. Soiled. With 5 lines on a page. Copied in N.S. 429=A.D. 1309.

Colophon :—

इति आर्य्यश्रीवसुधारा नाम धारणी समाप्ता ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्म्माः etc., etc.

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः परमोपासक श्रीश्रीललितद्रुमायां श्रीमाणीगलोत्तरमहाविहारे वंगारच्छं अधिवासित राजकनककारजोतता रोकस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्याय मातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेनअनुत्तरफलप्राप्तमिति ।

राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारकश्रीश्रीजयार्ज्जुनदेवस्य विजय-

राज्ये । श्रेयोऽस्तु । संवत् ४६६ चैत्रशुक्लद्वादश्यांपरत्रयोदश्यां पूर्व्वफाल्गुणीपरे उत्तरफाल्गुणीनक्षत्रे वृद्धियोगपरे ध्रुवयोगे बुधवारे लिखितमिदं सद्धर्म्मपुस्तकम् ।

श्रीयोध्यस्थंवहारलाच्छवराट वज्राचार्य्यश्रीग्रान्तमतिना लिखितम् । शुभमस्तु ॥

There is one stray leaf, with writing much effaced.

46.

10735. **सर्व्वतथागतोष्णीष सितातपत्रोनामापराजिता महाप्रत्यंगिरा विद्या राज्ञी ।** *Sarva-tathāgatoṣṇīṣa-sitātapattronāmāparājitā-mahā-pratyaṃgirāvidyārājñī.*

Substance, Nepalese black paper Written alternately in gold and silver Folia, 22, marked in letter numerals Lines, 5 on a page Character, Newari. Date, N.S. 933. Appearance, old Complete With an illustration in the first leaf.

21A. आर्य्यसर्व्वतथागतोष्णीषसितातपत्रोनामापराजितामहाप्रत्यंगिराविद्याराज्ञी समाप्त ।

Then there is a short Dhāraṇī entitled (22A) आर्य्यवलोकितेश्वरस्य अभयंकरि नाम धारणी ।

Post-Colophon :—

ये धर्म्मा इत्यादि ।

संवत् ९३३ मिति ज्येष्ठ शुक्ल ४ संपूर्ण लिखितं मया दानपति काष्ठमण्डपकृति ... ... The other side of the leaf is completely faded.

47.

9987. **षण्मुखी नामधारणी ।** *Ṣaṇmukhīnāma dhāraṇī*

Substance, seasoned palm-leaf. 12″×2″. Folia, 4 Lines, 5 on a page. Character, Newari of the 14th century Appearance, old and soiled. There are holes on the right and on the left of the centre.

A Tibetan translation of a comm. is known from Cord., p. 297.

1. नमो बुद्धाय।

न दिवि भुवि वा नास्मिंल्लोके न वैश्रवणालये
न मरुभुवने दिव्यस्थाने न दिक्षु[वि]दिक्षु वा।
चरतु वसुधां स्फीतां कृत्स्नां सपर्वतकाननां
पुरुषवृषभस्तत्तुल्योऽन्यो महाश्रमणः कुतः॥

एक गाथा।

सर्व्वबुद्धान् नमस्यामि जिनानप्रतिपुद्गलान्।
शरीराणि च सर्व्वेषां संबुद्धानां यशस्विनां॥
जायन्ते यत्र संबुद्धा बोधिं यत्र स्पृशन्ति च।
प्रवर्त्तयन्ति शिवं चक्रं परिनिर्वान्त्यनास्रवाः॥
यत्र स्थिताश्च + + + + + + श्च तथागताः।
कल्पिताः सिंहशय्याश्च तान् देशान् प्रणमाम्यहं॥
ऊर्द्धं तिर्य्यगधस्ताच्च (ग्वस्तासु) दिशासु विदिशासु च।
सशरीराऽशरीरेषु स्तूपेषु प्रणमाम्यहम्॥
पूर्व्वोत्तरे दिशो भागे तिष्ठते द्विपदोत्तमः।
जिनो दुष्प्रसवो नाम तेनेमा गाथ भाषिताः॥
याभिश्चतसृभिर्गाथाभि 2. र्यैस्तुवन्ति तथा गतान्।
कल्पकोटिसहस्रेभि र्न ते गच्छन्ति दुर्गतिम्॥

चतुगाथा।

बुद्धे धर्म्मेऽवज्ञा कौसीद्यं तुष्टिरल्पमात्रेण।
रागे माने चरितं कौकृत्यं चानियतभेदः॥
सत्त्वानामावरणं तत्प्रतिपक्षोऽग्रयानसंभाणा।
सर्व्वान्तरायदोषप्रहाणमेषां तथा भवति॥

तद्यथा।

ॐ वज्रप्राकारा वज्रप्राकारा वज्रचक्रदंष्ट्रा
भयानके अमले विमले निमले
चले चुले चुलुके चुलुके चुलु चुलु बुद्धे स्वाहा।
यो ग्रन्थतोऽर्थतो वा गाथाद्वयधारणी प्रयुञ्जीत।

सहि दशविधमनुशंसं लभते सत्त्वोत्तमो धीमान् ॥
क्षत्वां च धातुपुष्टिं प्रामोद्यं चोत्तमं मरणकाले ।
जन्म च यथाभिकामं जातिस्मरणतां च सत्त्वेन ॥
बुद्धेश्च समवधानं तेभ्यः श्रवणं यथाग्रयानस्याधिमुक्तिं ॥
सह बुद्वादय 2A. सुखतामाशु बोधिञ्च ॥
क्षयं हि गच्छन्ति महानिधाना राजाग्निचौरोदकविप्रलब्धाः ।
श्रुतं निधानं हि तथागतानां अविप्रनाशं बहुकल्पकोटिभिः ॥
संघेऽप्रमादो ह्यमृतस्य मूलं
सत्त्वार्थयुक्तस्य च बोधिचित्तम् ।
यद्योनिशश्चैव विवेकचित्त-
मपरिग्रहः सर्व्वसुखस्य मूलम् ॥ गाथादय ॥

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् शुद्धावासोपरि गगनतलप्रतिष्ठिते सप्तरत्नप्रविभक्तचित्ररत्नव्यूहे महामण्डलमाड़े विहरति स्म असंख्येयेन बोधिसत्त्वगणेन सार्द्धं । तत्र खलु भगवान् बोधिसत्त्वानामन्त्रयते स्म । उद्गृह्णीध्वं यूयं कुलपुत्रा इमां षण्मुखीं नाम धारणीं सर्व्वजगद्धितसुखार्थं । तद्यथेदम् । संसारे संसरतो यो मे कश्चित् दुःखानुभवः समानुभूतस्सेऽ 3. सत्त्वसमताऽप्रतिसम्विदितलक्षणः यश्च मे कश्चित् लोकिकसम्पत्तिसुखानुभव स भवतु सर्व्वसत्त्वसाधारणपरिभागः यच्च मे किञ्चित् पापकर्म कुशलमूलं कर्म्मावरणं तन्माभूदप्रतिदेश्यानुत्तरया प्रतिदेशनया यानि च मे मारकर्म्माणि तानि मा भूवन्नपरिज्ञातान्यनुत्तरया परिज्ञया ... ...
... ...

3B. आर्य्यषण्मुखी नाम धारणी समाप्ता ।

The rest of the MS. is taken up with a number of Gāthās, uttered by Samantabhadra Bodhisattva, in mixed Sanskrit. The MS. ends in the middle of a verse.

48.

10741.

D. A number of Dhāraṇīs with illustrations.

Substance, Nepalese paper. Character Newari, modern hand. Folia, 11 + 22.

I. Complete in eleven leaves; the rest separately paged, being in 22 leaves.

Colophon .—

11B. आर्य्यग्रहमातृका नाम धारणी समाप्तः ।

II 4A. इति श्रीवसुधाराया नामाष्टोत्तरशतं बुद्धभाषितं समाप्तः ।

III 8A. अर्थवज्रविदारणाहृदयमन्त्रधारणी समाप्तः ।

IV 11A. आर्य्यश्रीगणपतिहृदयनामधारणी समाप्त ।

V 15A. आर्य्यउष्णीषविजया नाम धारणी परिसमाप्तः ।

VI 17A आर्य्यपर्णशवरीधारणी समाप्तः ।

VII 19B. आर्य्यमारिची नाम धारणी समाप्त ।

VIII

इति श्री आर्य्यग्रहमातृका नाम धारणि समाप्तः ।

Post-Colophon Statement:—

ये धर्म्मात्यादि । शुभं

49.

3830. **बोधिचर्य्यावतार पञ्जिका ।** (*Bodhicaryāvatāra Pañjikā*).

By Paṇḍita Bhikṣu Prajñākaramati.

The MS. has been lent to Professor Louis de la Vallee Poussin of Ghent, but owing to the war, the MS. cannot be obtained for the purpose of cataloguing. The following description of the manuscript is given from my paper entitled —" On a new find of old Nepalese manuscripts " in pp. 245-249, J.A.S.B., 1893.

Substance, palm-leaf. Character, Newari. Date, N.S. 198=1078 A.D. In good state of preservation. With the first leaf and 26 others missing

Colophon :—बोधिचर्य्यावतारे प्रज्ञापारमितापरिच्छेदटीका समाप्ता ।

कृतिरियं पण्डितभिक्षुप्रज्ञाकरपादानां ॥

Post-Colophon :—

टीकेयं परमां सुयन्त्रितपदां शुद्धां मनोह्लादिनीं
संसारार्णवपारगामिनि जने नौयानयानोपमां ।
आशुप्राप्तिकरीं जिनस्य पदवीं साद्योल्लिखित्वा मया
प्राप्तं यत् कुशलं सुसम्पदि पदं तेनास्तु बुद्धोजनः ॥
अष्टानवतिसंयुक्ते शतसम्बति वत्सरे ।
कृष्णे श्रावणपञ्चम्यां वासरे कुजसाह्वये ॥
श्रीमच्छङ्करदेवस्य राज्ञो विजयशालिनः ।
बोधिचर्य्यावतारस्य टीका लिख्यामिदं शुभम् ॥
श्रीललितपुरे रम्ये श्रीमानीगलकसंज्ञके ।
यच्छ्रीराघवनाम्नस्य विहारे सुगतालये ॥
धन्यस्थविरभिक्षोस्य बुद्धचन्द्रस्य पुस्तकं ।
तत्पुण्याद्बोधिसत्त्वत्वं लभते परमं पदं ॥ इति ॥
विसृजतु सलिलं घनो यथेष्टं भवतु मही बहुशस्यसंप्रयुक्तं ।
अवतु नरपतिः प्रजा विनम्रा भवतु वयनपतेः सुखाभिवृद्धिः ॥ इति
कायस्थः भुवनाकरेण लिखितमिति ॥

50.

9979. **बोधिचर्य्यावतार ।** *Bodhicaryāvatāra*
and the Pañjikā commentary.
By Śántideva.

Four seasoned palm-leaves. 20″×2″ Written in old Newari Character.

I. Bodhicaryāvatāra with six lines on a page, faded, containing the colophon :—

बोधिचर्य्यावतारे ध्यानपारमिताऽष्टमः परिच्छेदः ।

II. Two leaves with five lines on a page—one is marked on the left-hand side अथ ६=127—the other without leaf-mark contains the colophon बोधिचर्य्यावतारपञ्जिकायां ध्यानपारमिता-परिच्छेदोऽष्टमः ।

III. The fourth leaf is written in a smaller hand with five lines, and on one side only. It quotes the following *pratīkas*—एकः पितेत्यादि, सत्त्वं रजः इत्यादि ।

51.

3829. **बोधिचर्य्यावतारटीका ।** *Bodhicaryāvatāra-ṭīkā.*

By PRAJÑĀKARAMATI.

(The ninth or the Prajñāpāramitā Section only).

Substance, palm-leaf. 12×2 inches Folio, 109 Lines, 6 on a page Extent in ślokás, 2725. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, fresh but worm-eaten in places. Complete. Written in a neat and small hand.

Colophon :—

बोधिचर्य्यावतारे प्रज्ञापारमितापरिच्छेदटीका समाप्ता । कृति-
रियं पण्डितभिक्षु प्रज्ञाकरमतिपादानाम् ।

Post-Colophon :—

लिखापितेयमनवधिगुणगणविविधरत्नराशिपरिव्याप्तगम्भीरप्रज्ञा-
प्रतानजलसागरैः लोभकर्म्माविरणपरिकलितजगज्जननिचयोद्धरणा-
कृतसङ्कल्पैः धर्म्मसांकथ्यगलदमृतधाराप्रवाहपरितर्पितानेकजनस-
माजैः शाक्यभिक्षुमहास्थविरश्रीवनरत्नैरिति । लिखितेयं मञ्जुश्री-
चरणारविन्दरजोरञ्जितोत्तमाङ्गैः करणिककायस्थश्रीविद्याधरै-
रिति ।

Printed in the Bibl. Ind. Series. Not in Nanjio.

52.

9990.

Substance, seasoned palm-leaf. Folia, 3. 20″ × 2″. Lines, 5 on a page. Character, Newari of 14th century. Complete.

Post-Colophon :—काष्ठमण्डपीयेन भिक्षुश्रीकीर्त्तिपण्डितेन लिखितमिदं
पुस्तकम् ।

Except the 3rd leaf the other leaves have been retouched. It gives a life of Śāntideva It begins·

+ + + + + + नगरे श्रीमञ्जुवर्म्मनाम्नो राज्ञः पुत्रः पूर्व्वजिनकृताधिकारः प्राप्तमोक्षभागीयकुशलमूलः सम्यक् महायानगोत्रः सर्व्वकलाकुशलो यौवराज्याभिषेकसमये कुलिशयोषिन्निर्म्माणरूपया जनन्या राजमहिष्या अभितप्तोदकैस्तप्यमानस्तापमसहमान उक्तः। पुत्र नयः स्वर्गं न गच्छन्ति, राजा चित्रकरः कविरिति। नरेश्वरीभूय पापं कृत्वा मृतस्य निरयगतस्य अतोऽपि तीव्रतरं दुःखं ते भविष्यत्यलमनेन राज्येन। गच्छ वत्स बुद्धबोधिसत्त्वदेशं श्रीमञ्जुवज्राधिष्ठानं, तव भद्रं भविष्यतीत्यतः स मातुरादेशं शिरसि निधायाकुटिलहृदयो हरिदश्ववरमभिरुह्य चलितः। स चानेकदिनान्यनिशं गच्छन् भोजनपानादिकं मनस्यकुर्व्वन् तदादेशैकतानमानसः क्वचिदरण्ये कन्यारत्नमपश्यत् तया वाजिनं विहृत्यासौ भुवमवतारितः॥ स तृषार्त्तो जलं दृष्ट्वा पातुमुद्यतः। तया विषोदकमेतदित्युक्त्वा निवार्य्यान्यदमृतोदकं पायितो मांसञ्चाग्निना दग्ध्वा भोजितः। स्वस्थः स तामाह। कुतस्त्वमागतासीति। सा प्राह। इहावत्से स महाकरुणारुणविपणः सद्गुणगणाभरणः सिद्धश्रीमञ्जुवज्रसमाधिरस्मद्गुरुः, तत्सकाशादहमागतास्मीत्युक्तो लब्धरत्नइव दुःखितो जनः परमप्रमोदप्राप्तः, तमेव दर्शयेत्युक्त्वा तयावृतो घोटकमादाय गतो गुरुगुणगणाधारधीरगम्भीरं प्रशमदमथप्राप्तं गुरुमालोक्य तुरङ्गममात्मानञ्च नमस्कृत्य गुरवे नित्या[नि]त्य दुरन्तभवदुःखाब्धेरुपदेशप्रदानेन मां ... त्यधीष्टवान् तेन च परिपाटीक्रमादुपदिष्टो द्वादशवर्षांस्तत्रैव समाधार्य्य मञ्जुवज्रमध्यक्षीकृत्य मञ्जुश्रीज्ञानं लब्ध्वा गच्छ मध्यदेशमिति गुरुणा समादिष्टो गत्वा मगधराजानं सेवते स्म।

राउतुत्वेन अचलसेननामा देवदारुखड्गेन कोषगतेन राउतुपर्य्ययः धर्म्मारामो विहरति स्म। कालान्तरेण तत्सम्पत्तिमसहमानैरन्यैराउतै राजानं विज्ञप्य देव देवदारुखड्गेन अचलस्य सेवेति युद्धकाले कथमसौ युध्येत। तद्देव निरूपयास्य खड्गमिति अदृष्टोऽसौ न शक्यते नियोक्तुं इतीर्ष्याशल्यचित्त[पी]डमानमर्म्मभिस्तैर्मिलित्वा सर्व्वेषां खड्गो द्रष्टव्य इति राजाज्ञया व्याजेन सर्व्वेषां करवालमालोक्याचलसेनस्य निस्त्रिंशदर्शनमुपजातं। अचलसेन आह न मे खड्गो द्रष्टुं युज्यते

त्रिधा निवारणेऽपि निश्चलात् नृपतेः चक्षुरेकं पिधाय तमेव पश्येति विजने दर्शिते तत्खड्गज्वालया राज्ञश्चक्षुरेकं भूमौ पतितं। प्रभावदर्शनादावर्ज्जितं नृपं विचिन्त्य ... ... प्रशस्तशिलके निक्षिप्य (?) निर्व्यथीकृत्य श्रीनालन्दामहाविहारं गत्वा वेशान्तरेण प्रव्रजितः। शान्तिदेवनामा प्रशान्तत्वात् पिटकत्रयं श्रुत्वा ध्यायति स्म। भुञ्जानोऽपि प्रभास्वरं सुप्तोपि कुटिं गतोऽपि तदेवेति भुसुकुसमाधिसमापन्नत्वात् भुसुकुनामाख्यातं। संघेऽपि कालान्तरेण कैश्चिद्बालैः कुतूहलिभिरालोचितं। किमयं किञ्चिज्जानाति नवेति निरूप्यतां तावत्। तत्र च प्रत्यब्दं ज्येष्ठमासि शुक्लपक्षे ऋद्धिप्रातिहार्य्यैः पूरणप्रभृतयः शास्त्रा पूर्व्वं निराकृता इति तदनुकाराय पाठः क्रियते तत्रैवायं निरूप्यतां इत्ययमादिष्टः नाहं किञ्चिज्जानामीति तेन पुनः पुनपरिहारे स्वधीष्ट (?) तैर्विहाराद्बहिः पूर्व्वोत्तरस्यां विस्तीर्णायां धर्म्मशालायां महापण्डितमण्डलमध्ये स च स्वयं चिन्तयति स्म पूर्व्वकृतं सूत्रसमुच्चयं शिक्षासमुच्चयं बोधिचर्यावताराख्यं ग्रन्थत्रयमस्तीति चेतसि कृत्वा सिंहासनगतः प्राह किमार्षं पठामि अर्थार्षं वा॥ तत्र ऋषिः परमार्थज्ञानवान् ऋषगतावित्यच श्रीणादिकः क्विः ऋषिणा जिनेन प्रोक्तमार्षं ननु प्रज्ञापारमितादौ सुभूत्यादिदेशितं कथमार्षं इत्यत्रोच्यते युवराजार्य्यमैत्रेयेण॥

यदर्थवद्धर्म्मपदोपसंहितं
त्रिधातुसंक्लेशनिवर्हणं वचः।
भवेद् भवच्छान्त्यनुशंसदर्शकं
तदुत् क्रमार्षं विपरीतमन्यथा॥

तदाकृष्टमार्य्याद्यैरर्थार्षं सुभूत्यादिदेशना तु भगवदधिष्ठानादित्यदोषः॥ कुतूहलात्तैरुक्तं अर्थार्षमेव तावत् पठ्यतामिति चर्य्यावतारं पठति स्म॥ तत्र च पाठे।

यदा न भावो नाभावो मतेः सन्तिष्ठते पुरः।
तदान्यगत्यभावेन निरालम्ब[ः] प्रशाम्यति॥

इत्येव श्लोके भगवान् मञ्जुश्रीः पुर आविर्भूतः, स च तेनैव सार्द्धं मन्तरीक्षगतः क्रमादन्तर्हितः॥

ततः भद्रदर्शनसंविग्नैस्तल्लयनविचारे पोठकुट्या तत्पुस्तकत्रयं सूत्रसमुच्चयादि लब्ध्वा पण्डितैर्लोके प्रचारितम्। तत्र सुगतेत्यादिरुक्तः।

53.

9998. **आदिवाग्वज्रत्रिरत्नविम्ब ।** *Adivāgvajra-Triratna-Vimba.*

Substance, unseasoned palm-leaf 11×1½ inches Folia, 2—7 Lines, 4 on a page Extent in slokas, 50 Character, Modern Newari, written in a scribbling hand Appearance, oldish Incomplete in the beginning

Fol. 2 begins :—

+ + भूमिश्वरोनाथो दशभूमि [:] प्रतिष्ठिता ।
सर्व्वलो[का]स्तथा भक्त्या त्रिरत्नशरणं गताः ॥
सत्कारैः श्रद्धयाभ्यर्च्य प्राभाजन् सर्व्वदा मुदा ।
तदा तत्र सदा भद्र महोत्साहं समन्ततः ॥
प्रावर्त्तत निरुत्पातमेतद्धर्मानुभावतः ।
इति मे गुरुणा ख्यातं श्रुतं मया तथोच्यते ॥

... ...

2A. इति तेन समाख्यातं जयश्रिया सुधीमता ।
श्रुत्वा ते श्रावकाः सर्व्वे प्राभ्यनंदन् प्रबोधिता[:] ॥
तदा रत्ना प्रसन्नात्मा जिनश्रीराज उन्मनाः ।
त्रिरत्नं शरणं गत्वा चचारैतद्व्रतं सदा ॥
तत्संघा यतयश्चापि चतुर्ब्रह्मविहारिणः ।
त्रिरत्नभजनं कृत्वा व्रतमेतत् सदा चरन् ॥
ततस्ते व्रतिन[:] सर्व्वे परिशुद्धत्रिमण्डला[:] ।
अर्हंतो निर्म्मलात्मानो बभूवु र्भोगिभागिनः ॥
ये वापीदं त्रिरत्नं ग्रथितगुणगणं श्रावयन्ते हि लोकान् ।
श्रद्धाभक्तिप्रसन्ना[:] 3. प्रमुदितमनसा ये च शृण्वन्ति मर्त्याः ॥
ते सर्व्वे बोधिसत्त्वाः सकलगुणभृतः श्रीसमृद्धाः सुधीराः ।
भुक्त्वा सौख्यं सदा ते दशवलभुवने सम्प्रजाता रमेयुः ॥

तद्यथासौ महाबुधः शाक्यमुनिर्जगद्गुरोः ।
धर्म्मराजा महाभिज्ञः सर्व्वज्ञोऽर्हन् मुनीश्वरः ॥
भगवान् श्रीघनः शास्ता तथागतो विनायकः ।
मारजित् सुगतो नाथस्त्रैधातुकाधिपो जिनः ॥
श्रीमन्तो नाथनाथस्य गृहस्थस्य महामते [:] ।
विहारे जेतकोद्याने विजहार ससाङ्घिकः ॥
तदा तत्र महासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिना ... ।

... ...

3A. + + + + + + सर्व्वे सद्धर्म्मं श्रोतुमागताः ।
तत्र तं श्रीघनं दृष्ट्वा सुप्रसन्नाश्रया मुदा ॥
तत्पादाब्जं प्रणत्त्वा तु सभायां समुपाश्रयेत् ।
सर्व्वे प्रत्येकबुद्धाश्च अर्हन्त[:] समुपागताः ॥
भगवन्तं तमानम्य तत्रैकान्ते समाश्रयन् ।
श्रावका भिक्षवश्चापि यतयो ब्रह्मचारिणः ॥
शास्तारं तं प्रणत्वा तत्सभायां समुपाश्रयन् ।

... ...

ब्रह्मादयो महाभिज्ञा भासयन्तः समन्ततः ।
दूरात्तं सुगतं दृष्ट्वा प्रणमन्त[:] समागताः ॥

... ...

4. तत्र स भगवांश्शास्ता दृष्ट्वा सर्व्वान् सभास्थितान् ।
सर्व्वसंशोषणं नाम समाधिं विदधे तदा ॥
तस्मिन्नवसरे तत्र रश्मयस्ते प्रभास्वराः ।
भुवनस्य दिशः सर्व्वाः भासयन्तः 4A समागताः ॥
तदा तत्रास्ति संसृष्ठ विहार तत्र सर्व्वतः ।
हेमरत्नमया आसन् स्तम्भाः सर्व्वे प्रशोभिताः ॥
कूटागाराश्च सर्व्वेऽपि सुवर्णरत्नशोभिताः ।
द्वाराणि तत्र सर्व्वाणि हेमरूप्यमयानि च ॥

5. एतन्महाद्भुतं दृष्ट्वा सर्व्वलोकाः सुरादयः ।
विस्मयाक्रान्तचित्तास्ते पश्यन्तः समसुन्मुखा[ः] ॥
... ...
तदालोक्य सुधीमान् स बोधिसत्त्वो जिनात्मजः ।
हती सर्व्वस्य वरदो विष्कम्भी 5A. संविलोकयन् ।
यः श्रीमान् महाभिज्ञः आर्य्यावलोकितेश्वरः ।
बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वलोकाधिपेश्वरः ॥
भाजितस्यामिताभस्य इताञ्जः करुणामयः ।
लोकधाता सुखावत्याः सत्त्वानुद्धर्त्तुमागतः ॥
... .
एवमसौ महासत्त्वो महापुण्यः सम्बद्धिमान् ।
6. इहापि पापिनः सत्त्वान् समुद्धर्त्तुं समागतः ॥
इत्यादिष्टं मुनीन्द्रेण श्रुत्वा स सुगतात्मजः ।
धीमान् सर्व्वनीवरण[ः] विष्कम्भी विस्मयान्वितः ॥
भगवन्तं मुनीन्द्रं तं समालोक्य सकौतुकः ।
लोकेशपुण्यमाहात्म्यं दृष्टमेवमभाषत ॥
भगवन् नरकेऽवीचौ महाग्निस्तदोज्ज्वलः ।
वीचीनं जायते तस्य ज्वालया महतोऽर्च्चिषः ॥
तत् कथं स महासत्त्वो लोकेश्वरः कृपान्वितः ।
तत्र सत्त्वान् समुद्धर्त्तुं प्रविशति जगद्गुरुः ॥
वप्रप्राकारपर्य्यन्तमयोमयं महीतलम् ।
6A. स्तमहदग्निखदा तत्र प्रोज्ज्वलाग्निशिखाकुला ॥
तस्यां सम्पोषिता कुम्भी महती तैलपूरिता ।
तस्यां मत्ता दुरात्मानः पापिष्ठा दुरितारताः ॥
एवं ते प्राणिनो दृष्ट्वा असह्यवेदनातुराः ।
स्वदुष्कृताभिमुञ्जन्ते तिष्ठन्ति परितापिताः ॥
तत्राप्यसौ महासत्त्वो लोकनाथो जिनात्मजः ।
प्रविष्टः कथमुद्धृत्य सम्प्रेषय शुभे व्रते ॥
बोधिमार्गे प्रतिष्ठाप्य प्रेषणीयाः सुखावतीं ।
ये चापि पापिनो दुष्टास्तानपीत्थं प्रयत्नतः ॥

7A. प्रबोधय समालोक्य चारयस्व शुभे सदा ।
इत्येवं वचनं श्रुत्वा संबोधिं यदि वाञ्छसि ॥
बोधिचर्य्याव्रतं धृत्वा सञ्चरस्व जगद्धिते ।
यद्येवं कुरुषे लोके दयाधर्म्मरतो वसन् ॥
ततः सद्धर्म्मराजस्त्वं लोकेश्वरं जिनात्मजं ।
समीक्ष्य साञ्जलिर्नत्वा सम्प्रयाति स्वमालयं ॥
इत्यादिवाग्वज्चिरत्नविम्ब समाप्तम् । शुभम् ।

There is also a leaf marked 1, containing the following:—

श्रीभगवत्यै वज्रवैरोचनीदेव्यै नमः ।
देवीं त्वमेव गिरिजा कमला त्वमेव ।
पद्मावती त्वमसिता विद्या ++ माता ।
श्यामा त्वमेव भुवने जगदेकरूपा ।
तुभ्यं नमोऽस्तु म[न]सा वपुषा गिरा च ॥
यानत्रयेषु दश पारमितेति गीता
विस्तीर्णयानगमनाकुलशून्यतेति ।
प्रज्ञाप्रसङ्गमतुलामृतपूर्णपात्रा

54.

9988.

The first leaf of a MS of seasoned palm-leaf. Written in the Newari character of the sixteenth century. It contains the following :—

सत्त्वार्थएव मम भक्तिरभक्तिरन्या
भक्तिस्तु तस्य मयि यो न कृपां जहाति ।
त्यक्त्वा कृपां विचरतः स्खलितानि यानि
प्रोद्धर्त्तुमर्हति कृपेव तु तानि नान्यः ॥
तेनार्च्चितोऽस्मि स च शासनधूर्द्धरो मे
सत्त्वेषु यस्य करुणानुगता प्रवृत्तिम् ।
शीलं श्रुतञ्च करुणा च मतिश्च यद्वो
यस्यास्ति तेन सुगतोऽर्च्चित एव नित्यम् ॥

सत्त्वोपकारमधिकृत्य गतोऽस्मि सिद्धिं
सत्त्वार्थमेव तनुमेष समुद्वहामि ।
सत्त्वान् छिनत्ति मनसापि हि यश्च कस्मात्
मामेव संश्रयति+मयि निर्व्यपेक्षः ॥
पूजा तु सा भवति सत्त्वहिता क्षयापि
पूज्यस्तान् विहेठयति तेन विहेठितोऽहं ।
सत्त्वोपकारपरमा हि ममाग्र्यपूजा
सत्त्वापकारपरमस्य पराभवः स्यात् ॥

55

10732 **लोकेश्वरशतकटीका** *Lokeśvara-śataka-ṭīkā.*

By DHARMARĀJA.

Substance, Nepalese paper. 8×6 inches. Folia, 61. Lines, 10 on a page. Character, Newari. Date ?. Appearance, discoloured.

Lokeśvaraśataka is a century of verses in praise of Lokeśvara by Vajradattācārya. The present MS. contains a commentary on the first 31 verses of Lokeśvaraśataka, by Dharmarāja.

It begins :—

ॐ नमः श्रीलोकनाथाय ।
नमो गुरवे ।
प्रणम्य धर्म्मराजेन प्रज्ञादेवीं जिनप्रसूं ।
क्रियते शतकस्येयं टीका लौकेश्वरी मया ॥
... ...
श्रीवज्रदत्तकविराजो ऽर्व्वादिपूर्व्वकं श्रीमल्लोकेश्वरावयवमाहात्म्यं वर्णयति स्म ॥ भास्वदित्यादि ।

The 60th leaf contains 3 lines and a half only. Then there is a leaf written on one side only

For Tibetan translations see Beckh, p. 119A, para. 14; p. 125A, para. 12; and p. 141A, para. 55.

56.

· 10741C. **परमार्थनामसंगीति ।** *Paramārtha-nāma Sangīti.*

Folia, 21. Substance, Nepalese paper Character, modern Newari. See the next number

Colophon :—

इति आर्य्यमायाजालात् षोड़शसाहस्रिकात् महायोगतन्त्रान्तः-
पातिसमाधिजालधिपटलाद्भगवन्ततथागतश्रीसाक्यमुनिभाषिता-
भगवतो मञ्जुश्रीज्ञानसत्त्वस्य इयपरमार्थानामसंगीतिः परिसमाप्तः ।

Post-Colophon :—ये धर्म्मात्यादि etc.

लिखितं वज्राचार्य्य चिरत्नभद्रेनेति ।

दानपति ते भूसाकोया साक्यभिक्षुभाजनंदयात चोयाबिया जुलो ।

यादृशं पुस्तकं etc.

शुभम् ।

Other Colophons :—

8B. अर्थेषणाज्ञानगाथाः षोड़शः ।

4A. प्रतिवचनगाथाः षट् ।

4B. षट्कुलावलोकनगाथा द्वे ।

6B. वज्रधातुमहामण्डलगाथाश्चतुर्द्दशः ।

9B. सुविशुद्धधर्म्मधातुज्ञानगाथाः पञ्चविंशतिः ।

10B. आदर्शज्ञानगाथा पादोन सार्द्धोदश ।

15B. प्रत्यवेक्षणाज्ञानगाथा द्वाचत्वारिंशत् ।

18B. समताज्ञानगाथाश्चतुर्विंशतिः ।

20A. कृत्यान्तज्ञानगाथाः पञ्चदशः ।

21A. पञ्चतथागतज्ञानगाथास्तुतिपञ्चः मन्त्रविन्यासः ।

Printed in Russia along with Mahāvyutpatti in 1887. Described by Raja Rajendralal Mitra in Nep. Bud. Lit., p. 175

There is an illustration of Manjusrī with 8 hands.

Beginning:—ॐ नमो मञ्जुनाथाय ।

अथ वज्रधर[:] श्रीमान् दुर्दान्तदमक[:] परः
त्रैलोक्यविजयी वीरो गुह्यराट्कुलिशेश्वरः ॥
विबुद्धपुण्डरीकाक्षः प्रोत्फुल्लकमलानन [:]
प्रोल्लालय वज्रवचो स्वकरेण मुहुर्मुहुः ॥
भृकुटितरंगप्रमुखैः रत्नैः वज्रपाणिभिः ।
दुर्दान्तदमको वीरो वीरबीभत्सरूपीभिः ॥

For a Tibetan translation, see Beckh, p. 72; and for the Tibetan translations of its various commentaries see Cord., pp. 265—267.

57.

10760. परमार्थनामसंगीति । *Paramartha-nama Saṅgīti.*

Substance, Nepalese paper with black ground 9 × 3¼ inches. Folia, 13—22 and 28—31 (14 by counting). Lines, 5 on a page, of which the first, third and the fifth are in gold and the second and the fourth are in silver. The silver lines are mostly faded. Written in the Newari character of the 15th century.

Fol. 16B. प्रत्यवेक्षणाज्ञानगाथाः द्वाचत्वारिंशत् ४२ ।

Fol. 19B, समताज्ञानगाथाः चतुर्विंशतिः २४ ।

The 24th verse runs:—

अनङ्गकायाग्रः कायाग्रः कायकोटिविभावकः ।
अशेषरूपसन्दर्शी रत्नकेतु र्महामुनिः ॥

22A. पञ्चतथागतज्ञानस्तुतिगाथाः ।

28A. तृतीयचक्रस्येयमनुशंसापदानि द्वापञ्चाशत् ५२ ॥

58.

10759. अभिधानोत्तर । *Abhidhanottara.*

Substance, Nepalese paper, yellow on one side and white on the other 11½ × 3⅜ inches. Folia, 116. Lines, 9 on a page. Character, Modern Newari. Copied from an original, dated N.S. 418 = A.D. 1298. Appearance, fresh.

A work of Buddhist Tantra. See Nep. Bud. Lit., pp. 1—8. For a Tibetan translation of Abhidhānottara, see Beckh, p. 75, para. 5.

It is complete in 3 + 66 paṭalas. The manuscript noticed by Rājendralāla is defective as it contains 65 paṭalas.

2A, इत्यभिधानोत्तरे अवतारणासमयश्रुद्धरहस्यपटलः प्रथमः; 4B, ० प्रार्थनापटलोद्वितीयः; 8B, ० हृदयतत्त्वपरमार्थपटलस्तृतीयः।

15A, इति कायसम्बरविधिपटलः प्रथमः 18A, महासुरतपद्मजालसम्बरमभिधानोत्तरपटलोद्वितीयः; 20B, अभिधानोत्तरे सम्बरगुह्यपालिपटलस्तृतीयः; 23B, इत्यभिधानोत्तरसमये सम्बरपटलश्चतुर्थः; 24B, इत्यभिधानोत्तरे पीठपर्व्वक्रमपटलः पञ्चमः; 29B, ० सर्व्व अनवस्थितक्रमभेदविधानो नाम षष्ठः पटलः; 33A, ० मञ्जुवज्रविधिपटलःचिचक्रोल्लिप्तसप्तमः; 40A, इत्यभिधानोत्तरोत्तरे योगीनीपीठसिद्धिक्रमनिमित्तनिर्द्देशो नाम नवमः पटलः; 43B, ० कोषप्रस्तावपीठसम्प्रदायपटलो दशमः; 49B, ० पीठादियोगिनी एकादशपटलः; 50A, ० श्रीहेरुकडाकिन्या वीरयोगिन्या डाकिन्या भावनोत्पत्ति द्वादशमः पटलः; 51A, ० आदिकर्मकयोगभावनापटलः त्रयोदशमः; 52A, ० मध्येन्द्रियभावनोपदेशपटलश्चतुर्द्दशः; 54B, ० तीक्ष्णेन्द्रियभावनोपदेशपटलः पञ्चदशमः; 55B, ० चतुर्डाकिनीयोगसम्बरविधिपटलः षोडशमः; 58A, इत्यभिधानोत्तरे योगसम्बरविनयपटलः सप्तदशमः; 59A, अभिधानोत्तरेत्तरे प्रत्यङ्गिरापटलोऽष्टादशमः; 60A, ० अमृतसञ्जीविन्या सर्वकर्मकरी नाम भावनापटलः ऊनविंशतितमः; 61B, ० योगिनीगुह्यसमयतत्त्वावतारणापटलो विंशतितमः; 63B, ० कुलषट्चक्रवर्त्तिसम्प्रदायपटलः एकविंशतितमः; 64A is left blank; 67A, ० कायवाक्चित्तपीठानुक्रमपटलो द्वाविंशतितमः; 68B, ० समयोत्थापनबुद्धकापालोत्पत्तिस्त्रयोविंशतितमः; 69B, ० वज्रसत्त्वोत्पत्तिपटलश्चतुर्विंशतितमः; 70A, ० मञ्जुवज्रसाधनपटलः पञ्चविंशतितमः; 71A, इत्यभिधानोत्तरे डाकवज्रसाधनपटलः षड्विंशतितमः; 72B, ० महारहस्यं आलिडाकस्य साधनपटलः सप्तविंशतितमः; 73B, अभिधानोत्तरोत्तरे प्रशरडाकसिद्धिनिमित्तनिर्द्देशपटलो नामाष्टविंशतितमः; 76B, ० समयसम्बरोद्भवे महामण्डलराजा नाम ऊनविंशतितमः पटलः १९ (This should be the 29th

—a clerical error); 77B, ० भूतगुणोत्पत्तिपटलस्त्रिंशतितमः; 79A, ० वर्षापणविधिपटल एकत्रिंशतितमः; ० विश्वरूपसाधनपटलो द्वात्रिंशत्तमः; 80A, ० श्रीगुह्यसमयोत्तमपटलः त्रयस्त्रिंशत्तमः; 81B, ० कवचहृदययागोत्पत्तिभावनापटलश्चतुस्त्रिंशतमः; 82A, ० छोमापटलः पञ्चत्रिंशत्तमः; 83A, ० योगिनीलक्षणपटलः षट्त्रिंशः; 83B, ० डाकिनीलक्षणपटलः सप्तत्रिंशत्तमः; 84B, ० लामालक्षणपटलो अष्टत्रिंशत्तमः; 85A, ० अङ्कमुद्रालक्षणपटलश्चत्वारिंशत्तमः; ० डाकिन्यङ्कमुद्रापटलः एकचत्वारिंशत्तमः; 86A, ० डाकिनीछोमालक्षणपटलो द्वाचत्वारिंशत्तमः; 87B, ० भूतसौख्याम्बुपरतलस्त्रिचत्वारिंशः; 88A, ० डाकिनीवीरकर्मप्रसरसाधकयोगिनीवीरहृदयादयपटलश्चतुश्चत्वारिंशतितमः; 89B, ० पटप्रतिमाविधिप्रतिष्ठाधिवासन पञ्चचत्वारिंशपटल; 91B, ० मण्डलविधिपटलः षट्चत्वारिंशतमः; 92B, ० गायत्र्या सन्ध्यापटलः सप्तचत्वारिंशत्; 93A, ० उपहृदयसाधनोत्पत्तिभावनापटलोऽष्टचत्वारिंशः; 95A, ० द्वाविंशत्त्युत्तरहृदयोत्पत्तिभावनापटल एकोनपञ्चाशः; 96A, ० मण्डलविधिपटलः पञ्चाशः; 97A, ० धर्मधातुपुरभावनापटलः एकपञ्चाशः; 97B, ० गुह्यभावनापटलो द्वापञ्चाशत्तमः; 100A, ० गुह्याक्षरोत्पत्तिसाधनपटलः त्रिपञ्चाशः; 102A, ० मूलमन्त्रखटिकोद्धारपटलः चतुःपञ्चाशः; 104A, ० कवचहृदयभावनापटलः पञ्चपञ्चाशः; 104B, ० हृदयमन्त्रकवचो देव्या हृदयभावनापटलः षट्पञ्चाशः; 106A, रक्षाचतुर्मुखाधिष्ठानलिपिमण्डलचतुःक्रोधवज्रहुंकारोत्पत्तिखटिकोद्धारपटलः सप्तपञ्चाशः; 106B, ० वर्णयोगपटलोऽष्टपञ्चाशः; 109A, ० ज्ञानगुह्यपटलः षष्टितमः; 110A, ० चतुर्देव्याः सम्पुटगुह्यपटलः एकषष्टितमः; 110B, वज्रभैरवक्रोधाधिपतिसम्पुटोद्घाटपटलो द्वाषष्टितमः; 112B, ० सप्तजन्मपशुसाधनपटलस्त्रिषष्टितमः; 114B, ० स्वाधिष्ठानं स्वधर्म्मोत्तरोत्पत्तिभावनापटलश्चतुःषष्टितमः; 115B, ० आत्मभावपूजापटलः पञ्चषष्टितमः; (*Last Colophon*) इत्यभिधानोत्तरोत्तरं नाम सम्बरगुह्यातिगुह्यरहस्यमहातन्त्रराजाननिकोक्ततत्त्वोपदेशभावनापटलः षट्षष्टितमः।

अभिधानोत्तरोत्तरा नाम महातन्त्रराजः समाप्तः।

Post-Colophon :—ये धर्म्मा इत्यादि।

शुभं श्रेयोऽस्तु संवत् ४१८ मिति आश्विनकृष्ण अमावास्यां तिथौ आदित्यवासरे लिखितं सम्पूर्णम।

End :—एवमवोचद्भगवान् वज्रसत्त्वस्ते च सर्व्वतथागतक्रोधराजाभिधानो-त्तरोत्तरे डाकडाकिनीजालसंवरं भगवतो भाषितमभ्यनन्दन्निति ।

59

10846. **हेरुकतन्त्र (सम्बरोदय)।** *Heruka Tantra (Sambarodaya).*

A Tantra of the Sahajia sect—purporting to be an extract from Heruka Tantra, extending over 300,000 verses.

Substance, thick Nepalese paper with black ground. 13½ × 3½ inches. Folia, 82. Lines, 5 on a page Extent in ślokās, 1600 Appearance, fresh. Complete. Written in gold, in N S 948 = A.D. 1828.

Last Colophon :—

इति श्रीहेरुकाभिधाने तन्त्रराजे त्रिलक्षोद्धृतसहजोदयकल्पे श्रीमहासम्बरोदयतन्त्रराजे सर्व्वयोगिनीरहस्यविपठितसिद्धे त्रयो-त्रिंशतितमः पटलः समाप्तः ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्म्मा? etc. शुभसंवत् ९४८ मि आषाढ़कृष्ण षष्ठमि भृगु रेवति कुकृत्थ्वते पुस्तक सिधयकादिन जुरो ॥

दानपति जयमान महतारथ थु सा रयताखा वाहाल यातांमकार वीरधं सिंह पुत्र वीरनरसिंह ध्वजविरसिंह चिकिधिधन पौत्र धनसिं विरभद्रसिं ज्ञान-विरसिं पुत्रपत्नी भागेलक्ष्मी सुर्य्यलक्ष्मी रक्ष्मी पौत्रपत्नी दयालक्ष्मी पौत्री जितालक्ष्मी वसुन्धरी शुभलक्ष्मी विश्वलक्ष्मी थुते परिवारसमुच्चयेन चोङ्गावरस वीरधंसिंहन यशोनामनं दिवं गत स्वभार्य्या चन्द्रलक्ष्मीनामनं सम्बरोदयतन्त्रराज चोचकं दयका जुरो ॥

थ्यतेया पुण्यन सकलपरिवारयां इह लोकससुखसंपत्ति परजन्मससुखावती सवास जुयमाल जुर शुभं ॥

श्रीऽ महावैरोचन प्रतिमा दयका जुरो ।

लिखितेयं सुवर्णपनादि महानगलसै श्रीपुर महाविहाला श्रीवज्राचार्य्य धिर्जनरसिंहेन लिखिता ।

यथा दृष्टं तथा लिखिता यदि शुद्धमशुद्धं वा सोधनीय बुधैर्गुनैः॥

For a Tibetan translation, see Beckh, p. 76, para. 2.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीवज्रसम्बराय

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् सर्व्वतथागतकायवाक्-
चित्तवज्रयोगिनीभगेषु विजहार। आर्य्यानन्दप्रभृति-वीतराग-
प्रमुखैरार्य्यावलोकितेश्वरादिरशीतिकोटियोगिनी च मध्ये वज्र-
पाणिं व्यवलोक्य स्मितमकार्षीत्।

वज्रपाणिरुत्थायासनादेकांसमुत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणजानुमण्डलं
पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य कृतकरपुटो भूत्वा भगवन्तमध्येषयामास।

श्रोतुमिच्छामि भगवन् उत्पत्तियोगलक्षणं।
उत्पन्नं च कथं देव सर्व्वाकारैकसंवरं॥
कथं वायु आपश्च पृथिव्याकाशमेव च।
पञ्चाकारं कथं देव षड्विधश्च ततः प्रभो॥
कथं त्रिकायमधिष्ठानं बाह्यं वाभ्यन्तरे स्थितिः।
कथं ते देवतारूपं कथयस्व देवती प्रभो॥
चन्द्रसूर्य्यः कथं देव पद्म पञ्च कथं भवेत्।
कथं ते शरीरस्वभावन्तु नाड़ीरूपं कथं ततः॥
के ते नाड़ी प्रमाणस्य शनिरपिब्धि तत् कथं।
समयसङ्केतच्छोमस्य कथयस्व मम प्रभो॥
के ते पीठादिसङ्केतं वाह्याध्यात्मकमेव च।
कथं भूम्यादिलाभस्य कथं निमित्तदर्शनम्॥
कथं ते द्वादशकर्म्म मन्त्रजापं कथं भवेत्।
अक्षमाला कथं युक्ति के ते जापस्य लक्षणम्॥
के ते मण्डलमावर्त्तं देवताकारयोगतः।
सिद्धिमन्त्रं कथं देव कौमारीतर्पणं कथं॥
के वे दिवसेन कर्त्तव्यं अलिवलि कथं प्रभो।
पञ्चामृतादि कथं देव पञ्चाकुशंश्च तद् भवेत्॥

कथयस्व मण्डलालेख्यं सूत्रपातं कथं भवेत् ।
कथं ते भूमि संशोध्य रक्षाचक्रं कथं भवेत् ॥
आचार्य्य केन कर्त्तव्यं कथं सिष्यस्य संग्रहं ।
के तेऽभिषेकं प्रमाणञ्च चतुर्थञ्च कथम्भवेत् ॥
कथं कालस्य नियमं मृत्युवञ्चनमेवच ।
के ते चतुर्युगाङ्गस्य चतुर्द्वीपं कथं भवेत् ॥
युगे युगे कथं सिद्धि चर्य्याचारि कथं भवेत् ।
के ते योगिनीतन्त्रस्य योगतत्त्वं कथं भवेत् ॥
कथं सूत्रान्तः प्रमाणस्य के ते पारमिता तथा ।
प्रतिष्ठाहोमयागस्य सिद्धिमन्त्रं कथं भवेत् ॥
रसायनं कथं देव मद्यपानं कथं भवेत् ।
मन्त्रोदयं कथं देव मन्त्रोद्धार कथं भवेत् ॥
निग्रहञ्च कथं देव अनुग्रहञ्च कथं भवेत ।
तत्त्वांच कथं भगवन् शून्यता करुणा कथं ॥
कथं शून्यस्वभावत्वं कथं तथतास्वरूपकम् ।
देवरूपं कथं नाम योगिनीलक्षणं वली ॥
सर्व्वधर्म्मपरिज्ञानं भावानां कथय प्रभो ॥

3A. इति श्रीसम्बरोदयतन्त्रस्य अध्येषणापटलः प्रथमः ।
5A. इति उत्पत्तिनिर्द्देशपटलो द्वितीयः ।
6A. इति उत्पन्नक्रमनिर्द्देशपटलस्तृतीयः ॥
8A. इति चतुर्भूतपञ्चाकारषड्विषयदेवताविशुद्धिपटलश्चतुर्थः ।
12B. इति चन्द्रसूर्य्यक्रमोपदेशपटलः पञ्चमः ।
13B. इति पथपञ्चकनिर्द्देशः षष्ठमः ।
15A. इति नाड़ीचक्रक्रमोपायपटलः सप्तमः ।
18A. इति समयसङ्केतविधिः पटलः अष्टमः ॥
20A. इति व्योमपीठशङ्केतभूमिनिर्द्देशपटलो नवमः ।
24A. इति कर्म्मप्रसरोदयो नाम पटलो दशमः ।
26A. इति मन्त्रजापनिर्द्देशपटल एकादशमः ॥

27A. इति मन्त्रजापाद्यमालानिर्द्देशपटलः द्वादशः ।

30B. इति श्रीहेरुकोदयनिर्द्देशपटलस्त्रयोदशमः ।

32A. इति वज्रयोगिनिपूजाविधिनिर्द्देशपटलश्चतुर्द्दशः ।

33B. इति पात्रलक्षणनिर्द्देसपटलः पञ्चदशः ।

34B. इति पञ्चामृतसाधननिर्द्देशपटलःषष्ठदशः ।

37B. इति मण्डलसूत्रपातनविधिलक्षणोनिर्द्देशपटलः सप्तादश ।

40A. इति अभिषेकपटल अष्टादशः ।

43A. इति मृत्युनिमित्तिदर्शन उत्क्रान्तियोगपटलः एकोनविंशतिः ।

43B. इति चतुर्युगनिर्द्देसपटलः विंशतिः ।

45B. इति चर्य्याव्रतनिर्द्देशपटल एकविंशतिः ।

47A. इति देवताप्रतिष्ठाविधिपटलो द्वाविंशतिः ।

51B. इति होमनिर्द्देशपटलस्त्रयोविंशतिः ।

56A. इति कर्म्मप्रसरौषधिप्रयोगनिर्द्देशपटलश्चतुर्व्विंशतितमः ।

58A. इति रसायणविधिः पटलः पञ्चविंशति ।

62A. इति वारुणीनिर्द्देशपटलः षड्विंशतिमः ।

66A. इति मन्त्रोद्धारणविधिपटलः सप्तविंशतिः ।

68B. इति होमविधिः पटलः अष्टाविंशतिः ।

70A. इति तत्त्वनिर्द्देशपटल एकोनत्रिंशतिः ।

72A. इति चित्तादिरूपलक्षणनिर्द्देशपटलस्त्रिंशतिः ।

75B. इति चतुर्योगिनीनिर्द्देशक्रमबोधिचित्तसंक्रमनपटलः एकत्रिंशतिः ॥

78B. इति वज्रुपहारनिर्द्देशपटलो द्वात्रिंश ।

The last colophon has been quoted above. All the queries put to *Bhagavān* are thus fully answered in the thirty-three paṭalas.

The work ends thus :—

अहो सौख्यं अहो सौख्यं अहो भुञ्ज कथं कथं ।
अहो सहजमाहात्म्यं सर्व्वधर्म्मस्वभावता ॥
दृश्यते च जगज्जलेन्दुतद्वतः
श्रूयते च प्रतिध्वनैकसंवृतः ।

पश्यते च महमरीचिसञ्चिताः
खाद्यपानगगनोपमोद्यता ॥
यदा जिघ्रते न भक्ता सुगन्धवत्
चलते च स्वतः शशी सूर्य्य यथा ।
संस्थिताश्च गिरिमेरुतत्सम
आलम्बनस्वप्नाच्चमालिकां तथा ॥
मायेन्द्रजालव्यवहारमात्रगताः
एवं यथा सहजसौख्योदयं तथा ।
भावस्वभावरहिता विचिन्त्यरया
नित्योदितं सुगतमार्गवरं नमोऽस्तु ॥
सर्व्वपूजां परित्यज्य गुरुपूजां समारभेत् ।
तेन तुष्टेन तल्लभ्यते सर्व्वज्ञज्ञानमुत्तमं ॥
किं तेन न कृतं पुण्यं किंवा नोपासितं तपः ।
अनुत्तरकृताचार्य्यवज्रसत्त्वप्रपूजनात् ॥
भयं पापहराश्चैव + + + + + सात्त्विकः ।
समयाचाररत्नाचक्रसमयं तस्य प्रदर्शयेत् ॥
श्रीहेरुकाविधानतन्त्रस्य पाठस्वाध्यायलेखनात् ।
सिद्धिम्रद्धिश्च सौभाग्यं बोधिसत्त्वत्व प्राप्नुयात् ॥
श्रीसम्बरोदयतन्त्रस्य भाविते चिन्तिते यदा ।
महाभाग महासौख्यं दारिद्र्यदुःख नश्यति ॥
सर्व्ववीरसमाजोगडाकिनीजालसम्बरं ।
नानाधिमुक्तिका सत्त्वाश्चर्य्या नानाविबोधिताः ॥
नानानयविनेयान्तमुपायेन तु देशिताः ।
गम्भीरधर्म्मनिर्द्देशे नानाधिमुक्तिका यदि ॥
प्रतिज्ञया न कर्त्तव्या अचिन्त्या सर्व्वधर्म्मताः ।
शून्यताकरुणाभिन्नं अचिन्त्यो बुद्धनाटकं ॥
श्रीहेरुकसमायोगं डाकिनीवृन्दमाश्रीतं ।
सत्त्वावतारमुक्तिन्तु तत्र सर्व्वत्र रता इव ॥
सर्व्वडाकिनीसमायोगा श्रीहेरुकपदे स्थिता ॥

The first is a palm-leaf manuscript in the Durbar Library (No. IV, 864E.). The second is a paper MS. in the same library (No. III, 592). This is a fragment of the text, not yet found.

62.

3828. **सम्पुटतिका** or **सम्पुटोद्भवकल्पराजः ।** *Samputatikā* or *Samputodbhava Kalparāja.*

Substance, seasoned palm-leaf. 12½ × 3 inches. Folia, 83, of which the last seems to be a restoration. There are two leaves marked 11. Lines, 8 and 9 on a page Extent in ślokás, 2,200 Character, old Newari. Date, N.S. 145 = 1025 A.D. (of the restored leaf) Complete

The first two leaves are injured but the injuries have been repaired by pasting paper and writing the lost portion in a later hand. Generally the ink is fresh except in the last but one leaf.

Last Colophon :—इति श्री सम्पुटोद्भवसर्व्वतन्त्रराजे सर्व्वकल्पनिदानतिलक एकादशमः। इति सम्पुटतिका नाम महातन्त्रराजः समाप्तः। ये धर्मा इत्यादि ।

Last-Colophon statement :—संवत् १४५ भाद्रपद शुदि १२ जिनाधरि (?) संपूर्ण देय + + + + श्री गुणवर्णमह[स्थ]ाविर श्रीप्रज्ञाज्ञुरी पीतक ।

For a Tibetan translation see Beckh, p. 77, para. 8.

It begins :—

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् सर्व्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रयोषिद्भगेषु विजहार॥ तत्र खलु भगवानशीतिकोटियोगीश्वरमध्ये वज्रगर्भमवलोक्य स्मितमकार्षीत्। समनन्तरस्मितेऽस्मिन् वज्रगर्भ उत्थायासनादेकांशमुत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य कृताञ्जलिपुटो भगवन्तमेतदवोचत्। श्रोतुमिच्छामि ज्ञानेन्द्र सर्व्वतन्त्रनिदानं रहस्यं सम्पुटोद्भवलक्षणं। अहो वज्रगर्भ साधु साधु महाकृप साधु साधु महाबोधिसत्त्व साधु

साधु गुणाकराः यद्रहस्यं सर्व्वतन्त्रेषु तत्सर्व्वं पृच्छतेच्छया। अथ ते वज्रगर्भप्रमुखाः महाबोधिसत्त्वाः प्रहर्षोत्फुल्ललोचनाः पृच्छन्तीह स्वसन्देहान् प्रणिपत्य मुहुर्मुहुः सर्व्वतन्त्रं किमुच्यते निदानं कथम्भवेत् रहस्येत्यत्र किमुच्यते सम्पुटोद्भवः कथं नामलक्षणं, तन्त्र कथम्भवेत्। भगवानाह।

सर्व्वं च ते तन्त्राश्च सर्व्वतन्त्राः सर्व्वतन्त्रशब्देन समाजादयः तेषां निदानभूतं निश्चितमित्यर्थः। हरिहरहिरण्यगर्भश्रावकप्रत्येकबुद्धानामगोचरत्वात् रहस्यं। सम्पुटं प्रज्ञोपायात्मकं तदेवोद्भवं सम्पुटसमाधिरित्यर्थः। उद्भव उत्पत्तिः एवम्भूतस्थिरचलभावस्वभावात्मकं लक्ष्यत इत्यनेन लक्षणं।

3B. इत्यभिधानाभिधेयबोधिचित्तोत्पादादिभावनातत्वप्रकरणः प्रथमः; 5B, इति पञ्चेन्द्रियं पञ्चबलं सप्तबोध्यङ्गार्य्याष्टाङ्गमार्गपर्य्यन्तादिविवरणं बोधिचित्तावतारं नाम द्वितीयप्रकरणम्; 8B, इति सर्व्वतन्त्रनिदानरहस्यात् सम्पुटोद्भवकल्पराजः प्रथमः समाप्तः।

10B, इति बोधिचित्ताभिषेको द्वितीयस्य प्रथमं प्रकरणम्; 11B. प्रज्ञोपायार्थभावना द्वितीयस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 12A, द्वितीयस्य तृतीयं प्रकरणम्; 14B, सर्व्वतन्त्रनिदानरहस्यात् श्रीसम्पुटोद्भवकल्पराजो द्वितीयः।

16A, इति हेरुकोत्पत्तिस्तृतीयस्य प्रथमं प्रकरणम्; 17A, इति तृतीयस्य द्वितीयम्; 18A, इति तृतीयस्य तृतीयं प्रकरणम्; 21B, इति सम्पुटोद्भवकल्पराजस्तृतीयः।

22A, अक्षरवाक्छोम्मा चतुर्थस्य प्रथमप्रकरणम्; 22B, इति कटपूतनीचिह्नमुद्रा चतुर्थस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 24A, इति चिह्नमुद्रा चतुर्थस्य तृतीयं (प्रथमं (?)) प्रकरणम्; 24B, इति सम्पुटोद्भववज्रडाकिनीसंकेतकल्पराजश्चतुर्थः।

25A, इति मेलापकस्थानं पञ्चमस्य प्रथमप्रकरणम्; 27A, इति स्कन्धधात्वायतनविशुद्धिः पञ्चमस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 28B, चर्यालिङ्गनं पञ्चमस्य तृतीयं प्रकरणम्; 30A, इति सम्पुटोद्भवचर्य्याकल्पः पञ्चमः।

32A, षष्ठस्य प्रथमं प्रकरणम्; 33A, देशन्यास षष्ठस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 35A, षष्ठस्य तृतीयं प्रकरणम्; 37A, इति श्रीसम्पुटोद्भवमहातन्त्रे वसन्ततिलकं नाम कल्पराजः षष्ठः।

41A, अथ कर्म्मविधिं वक्ष्ये येन सिध्यन्ति साधकाः; 41B, अथ रसायनविधिं वक्ष्ये सर्व्वसारसमुच्चयम्; 42B, उद्वर्त्तनविधिः; 43A, इति सर्व्वज्ञानोदयो नामायुर्वेदः सप्तमस्य प्रथमं प्रकरणम्; 45A, इति होमविधि सप्तमस्य द्वितीयप्रकरणम्; 49B, सर्व्वकर्म्मप्रसरचक्रोदयो नाम सप्त[म]स्य तृतीय प्रकरणम्; 55B, इति श्रीसम्पुटोद्भवे महातन्त्रे सर्व्वकर्म्मध्यानोदयो नाम कल्पराजः सप्तमः समाप्तः।

56A, इति घण्टातत्त्व अष्टमस्य प्रथमप्रकरणम्; 57A, इति मन्त्रजाप-भावना अष्टमस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 58A, इति तीर्थिकाह्वानायनयनं नाम अष्टमस्य तृतीयं प्रकरणम्; 59B, इति सम्पुटोद्भवसर्व्वक्रियासमुदयकल्प-राजोऽष्टमः।

60B, इति सर्व्वतथागतोत्पत्तिर्नवमस्य प्रथमं प्रकरणम्; 61B, इति वस्तु-पहारो नवमस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 62B, इति पटपुस्तकनिर्णयो नाम नवमस्य तृतीयं प्रकरणम्; 63A, इति सम्पुटोद्भवस्वतुष्क्रियातत्त्वराज नवमः कल्पः।

63B, इति आचार्य्यमहासाधनं दशमस्य प्रथमं प्रकरणम्; 64A, इति महासुखसिद्धिपूजासत्कारो नाम दशमस्य द्वितीयं प्रकरणम्; 64B, इति बुद्ध-मायाविकुर्व्वितं नाम दशमस्य तृतीयं प्रकरणम्; 65A, इति सम्पुटोद्भवसर्व्व-तन्त्रनिदानमहाराज दशम समाप्तः।

There are no sections in the eleventh chapter the colophon of which is quoted above

63.

4854. सम्पुटोद्भवकल्पराज। *Sampuṭodbhava Kalparāja.*

Substance, palm-leaf 12×2 inches Folia, 91. Lines, 6 on a page Extent in ślokás, 2,200. Character, Bengali of the early 12th century Appearance, old and discoloured Complete.

Colophon:—इति सॅ श्रीसम्पुटोद्भवसर्व्वतन्त्रनिदानमहाकल्पराजः दशम समाप्तः।

In a later Newari hand.

ॐ मनिपद्मङ्कारं धर्म्मधातुसमुद्भवं।
यावतोदयपर्य्यन्तं तावद्बोधिकरण्डकं॥
मनिप्राणः षड़ाधारः पद्मसानन्दगुह्यष्टक्।
प्रणवाग्निसंयुक्तः ह्य + + + +॥ (?)

The same work as the preceding ending in the tenth chapter.

64.

8070. गुह्यसमाज । *Guhyasmāja.*

Substance, palm-leaf 11½ × 2 inches Folia, 73 Lines, 5, 6, 7 on a page Character, old Newari The script agreeing with that of A D 1025—1065, as shown in Bendall's Table of Letters (Catalogue of the Buddhist Sanskrit Manuscripts in the University Library, Cambridge) Appearance, old, worn out and discoloured. Complete

There are two restorations in this MS. The original was written in the beautiful Newari of the 11th century. This portion comes up to fol. 46 marked in letter numerals. The rest of the work up to 68 is a restoration on palm-leaf in a different and a later hand. Among the original 46 leaves 10, 12, 13, 23 were lost and they have been restored in 9 paper slips. Hence the work is complete now in 73 leaves. The left-hand marks do not agree with the right-hand ones as the latter includes restorations. The work is complete in 18 patalas.

This is the first of the three parts of Guhya Samāja-Tantra. See Rajendralāla's Nep. Bud. Lit, pp. 261—264; Cambridge Catalogue of Bendall, pp. 15—17. It consists of 18 chapters (paṭalas). For the other parts of Guhyasamāja see Cam. Cat., pp. 70—73 and pp. 140—141.

For a Tibetan translation see Beckh, p. 85, para. 11, where it is called Sarva-Tathāgata-Kāya-vāk-citta-rahasya-Guhyasamāja-nāma-Mahā-kalpa-rāja.

65.

10761. वसुधारणी or वसुधारासंगीति । *Vasudhāraṇī* or *Vasudhārāsaṃgīti.*

Substance, Nepalese paper, with black ground. Folia, 14 (by counting), marked (with letter numerals on one side and figures on the other) 1, 2, 3, 5, 6,

9 and 12 to 19 Lines, 5 on a page of which the first, third and the fifth are in gold and the second and the fourth are in silver. The silver lines have faded away more or less everywhere. Character, Ornamental Newari (Lanza) of the early 13th century.

A ritual of Vasudhārā—the mother-earth—in the form of a Saṃgīti.

After invocation and preface it begins in 3A.

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् महानगर्य्यां विहरति स्म ... ...

... ...

तं[स्मि]न् खलु पुनः समये कौशाम्ब्यां महानगर्य्यां सुचन्द्रो नाम गृहपतिः प्रतिवसति स्म ।

See Bendall's Cam. Cat., p. 65

66.

4727. **लघुकालचक्रतन्त्रराजटीका ।** *Laghukāla-cakra-Tantrarāja-Ṭika* entitled *Vimalaprabhā.*

Substance, palm-leaf 19×2½ inches Folia, 55 Lines, 6 on a page Character, Newari of the 15th century Appearance, old and discoloured Incomplete at the end.

The text was translated into Tibetan. See Beckh, p. 73, para. 3. For the Tibetan translation of the Commentary see Cord., p. 15, Bundles 109, 110.

Beginning:—

नमो मञ्जुनाथाय ।

नमः श्रीकालचक्राय शून्यताकरुणात्मने ।

त्रिभवोत्पत्तित्त्रयाभाव ज्ञानज्ञेयैकमूर्त्तये ॥

साकारा च निराकृति भगवती प्रज्ञा तयालिङ्गित

उत्पादक्षयवर्ज्जितोऽक्षरसुखो हास्यादिसौख्योज्झितः ।

बुद्धानां जनकस्त्रिकायसहितः त्रैकाल्यसंवेदकः

सर्व्वज्ञः परमादिबुद्ध (द्धः) भगवान् वन्दे तमेवाद्वयम् ॥

बुद्धं सिंहासनस्थं त्रिभुवनमहितं वज्रयोगैर्विशुद्ध-
तत्त्व[ं] कायप्रभेदे न भवभवगतं षोडशाकारमेकम् ।
ज्ञानज्ञेयैकभूतं जिनवरसमयं द्वादशाकारमङ्गैः
सत्यार्थं बोधिचित्तं जिनकुलिशपदं कालचक्रं प्रणम्य ॥
सर्व्वज्ञो ज्ञानकायो जिनपतिसहजो धर्म्मकायस्तथा च
सम्भोगो निर्म्माणकायोपि दिनकरवपुषः पद्मपत्रायताक्षः ।
योगशुद्धो विमोक्षे मतिभवविभवैः कायवाक्चित्तरागैः
प्रज्ञोपायोऽद्वयो यो नृसुरदनुनुतः तं प्रणम्यादिबुद्धम् ॥
शून्यताज्ञानसंशुद्धं विशुद्धं ज्ञानमक्षरम् ।
अनिमित्तज्ञानसंशुद्धं धर्म्मात्मा चित्तमद्वयम् ॥
वागप्रणिहितज्ञानशुद्धो मन्त्रोक्षयोऽध्वनि ।
एवमनभिसंस्कारज्ञानशुद्धोक्षनाविलः ॥
प्रज्ञोपायात्मको योगः संस्थानकायकृद्विगः ।
वज्रसत्त्वो महासत्त्वो बोधिसत्त्वो तथागतः ॥
उत्तमसमयसत्त्वो यो भावाभावाक्षयो विभुः ।
अनादिनिधनः शान्तो बोधिचित्तं प्रणम्य तम् ॥
निर्म्माणकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ।
सम्भोगकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ॥
श्रीधर्म्मकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ।
सहजकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ॥
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तन्तु न तूर्य्येन्द्रियजं सुखम् ।
न ज्ञानचित्तवाक्कायचतुःस्थानेषु संस्थितम् ॥
कर्म्ममुद्रापरित्यक्तं ज्ञानमुद्राविवर्ज्जितम् ।
महामुद्रासमुत्पन्नं सहजं नान्यया सह ॥
विकल्पभावनातीतं महामुद्राक्षरं सुखम् ।
ग्राह्यग्राहकसंस्थानकल्पजल्पविवर्ज्जितम् ।
गन्धर्व्वनगराकारं प्रतिसेनाखरूपकम् ॥
प्रज्ञोपायात्मकं योग एवकारं प्रणम्य तम् ।
परमाणुधर्म्मतातीता प्रतिसेनाखरूपिणीम् ॥

सर्व्वाकारवरोपेतां महामुद्रां प्रणम्य ताम् ।
जननीं सर्व्वबुद्धानां उत्पादक्षयवर्ज्जिताम् ॥
चर्य्यां समन्तभद्रस्य विश्वमातां प्रणम्य ताम् ।
आलिकालिसमापत्तिझंफट्कारादिवर्ज्जितं ॥
अक्षरोद्भवकायञ्च कालचक्रं प्रणम्य तम् ।
सर्व्वज्ञं ज्ञानकायाख्यं मार्त्तण्डवपुषं विभुम् ॥
पद्मपत्रायताक्षं तं तत्त्वं षोड़शभेदतः ।
चतुःकायात्मकं बुद्धं वज्रसिंहासनस्थितम् ॥
स्तुतं सुरासुरैर्नत्वा सुचन्द्राध्येषितं पुरा ।
शुद्धज्ञानैकयोगो जिनवरसमयस्चित्तधर्म्मैकयोगो
वाक्सम्भोगैकयोगस्त्रिभुवनमहितः कायनिर्म्माणयोगः ।
ज्ञानज्ञेयोदयोसौ गतभवविभवो वज्रसत्त्वश्चतुर्द्धा
प्रज्ञोपायात्मकं तं न्हसुरदनुतं वज्रयोगं प्रणम्य ॥
एकं पदं वज्रमणौ रजोऽर्क्के
उष्णीषशुक्रे शशिनि द्वितीयम् ।
न्यस्तं महाच्छेद्यमभेद्यमिष्टं
भर्त्तुस्त्रिलोकमहितं शिरसा प्रणम्य ॥
वाय्वग्निवार्य्यवनिमण्डलमेरुपद्म-
चन्द्रार्कतेज उपरीश्वरमारमूर्द्ध्नि ।
न्यस्तं परं भुवनमात्मपदेन सार्द्धं
चतुःसुरेन्द्रनमितं शिरसा प्रणम्य ॥
एवं यो वज्रयोगोऽपरिमितसुगतैः सेवितो दर्शितश्च
सङ्गीतो बोधिसत्त्वैर्वरकुलिशधरैः मन्त्रविद्भिः समस्तैः ।
तं मार्गं वक्तुकामोऽक्षरपरमसुखं कालचक्रे जड़ोहं
आकाशे शीघ्रगामी व्रजति खगपतिः किन्नरो ह्यन्यपक्षी ॥
यस्मिन् समस्तभुवनं प्रकटं स्वदेहे
गीतं समन्तमलिविज्रधरैर्जिनेन्द्रैः ।
तस्मिन् महाजलनिधिं प्लवितुं प्रविष्टः
पारं प्रयामि यदि तत्र जिनानुभावः ॥

यद्व्याकृतं दशबलेन पुराल्पतन्त्रं
गुह्याधिपस्य गदितात् परमादिबुद्धात् ।
तस्माच्चक्रलघुतन्त्रमिदं कलौ यै
मञ्जुश्रिया निगदितं सकलं मुनीनाम् ॥
टीका सुचन्द्रलिखिता सर्व्वयानार्थसूचिका ।
षष्टिसाहस्रिका यासीत् पुण्डरीकेण सा मया ॥
लिख्यते लघुतन्त्रस्य मूलतन्त्रानुसारिणी ।
ग्रन्थद्वादशसाहस्री सवच्चपदभेदिनी ॥
श्रुत्वा तन्त्रमिदं जिनोक्तविधिना सेकं गृहीत्वोत्तर
योगी वा लघुतन्त्रराजमखिलं अज्ञानमार्गे स्थितः ।
त्यक्त्वा मानमनेकभोगविभवं चित्तं गुरोरर्पितो
बुद्धत्वाय परोपकारचरितः टीकां शृणोति प्रभोः ॥
योऽभिज्ञारहितः करोति महतीं श्रीवज्रयाने स्थितः
शास्त्रानेकविकल्पधर्म्महृदयः पाण्डित्यदर्पान्वितः ।
टीकां सोऽर्थगजः प्रमत्त इव तत् तन्त्रं स्वकं ध्वंसयेत्
शत्रोस्तन्त्रजयाय यत् स्थितमिदं पारस्य बन्धुः सदा ॥
पाण्डित्येनाभिमानी जिनपतिवचनाज्ञातशीलः सदार्थैः
टीकां कृत्वाग्रयाने प्रविशति नरकं घातयित्वा परार्थान् ।
कौकृत्ये प्राणिघाताद्यकुशलपथिनि स्त्रीसुखाकृष्टचित्तः
श्रीप्रज्ञासौख्यनष्टः कुलिशपदहतो वाह्यभोगाभिभूतः ॥
शास्त्राश्च व्याकृता ये जिनपतिसुखदे वज्रयाने समस्ताः
टीका सत्प्रीतिकाद्या वरकुलिशधरा मातृशा बोधिसत्त्वाः ।
तेऽस्मिन् बुद्धानुभावं सुरभुजगन्दृणां पावनार्थं ब्रुवन्ति
षडभिज्ञान येषामन्तमिति जिनेन्द्रा वयं ते ब्रुवन्ति ॥
नागाबुद्धिरनागतेऽध्वनि सदा तर्कादिशास्त्रार्पिता
बौद्धानां परतर्कसक्तमवशात्मिथ्या भविष्यत्यपि ।
तर्कादर्पितया तयेष्टविषये ये मार्गसन्देहका-
स्तेषामेव कुबुद्धिदोषमथनी टीका मया लिख्यते ॥

रागानन्तजले विवेकरहितद्वेषाहिनक्राकुले
मोहोर्म्मिप्रचुरे गतागतघनश्रीलोभवेलातटे ।
कौलत्वादिवपादिकर्म्मवडवास्यावर्त्तरौद्रन्यघे
नौ टीका कर्णध[ा]रा भवद्रवनिधौ श्रीवत्त्चयाने सदा ॥

Colophons :—

7A, इति श्रीमूलतन्त्रानुसारिण्यां द्वादशसाहस्रिकायां लघुकालचक्र-तन्त्रराजटीकायां विमलप्रभायां सकलमार + + विनाशतः परमेष्ठदेवतासन्मार्ग-नियमो महोद्देशः प्रथमः ।

16B, इति ० अभिधेयाभिधानसम्बन्धप्रयोजनप्रयोजनप्रयोजनमभिसंवीक्ष्य भगवतस्तन्त्रदेशनोद्देशो द्वितीयः ।

22A, इति ० देशकाध्येषकमूलतन्त्रलघुतन्त्रसम्बन्धोद्देशस्तृतीयः ।

30B, इति ० सर्व्वज्ञेत्यादिना तन्त्रराजदेशकाध्येशकसाधनोद्देशश्चतुर्थः ।

33B, इति ० देशकादिसङ्ग्रहोद्देशः पञ्चमः ।

38A, इति ० मण्डलाभिषेकादिसङ्ग्रहोद्देशः षष्ठः ।

45A, इति श्रीपरमादिबुद्धोद्धृतश्रीकालचक्रतन्त्रराजटीकायां द्वादशसाह-स्रिकायां विमलप्रभायां लोकधातुसङ्ग्रहोद्देशः सप्तमः ।

46B, चन्द्रकलादिविम्बमन्त्रसंग्रहोद्देशः ।

The Extent of Buddhism and its Literature.

इह तथागताभिसम्बुद्ध आर्य्यविषये भगवति परिनिर्वृते सति सङ्गीतिकारकैः यानत्रयं पुस्तके लिखितं । तथागतनियमेन पिटकत्रयं मगधभाषया । सिन्धु-भाषया सूत्रान्तं । संस्कृतभाषया पारमितानयं । मन्त्रनयं तन्त्रतन्त्रान्तरं संस्कृत-भाषया प्राकृतभाषया अपभ्रंसभाषया असंस्कृतशवरादिम्लेच्छभाषया । इत्येवमादिः सर्व्वज्ञेन देशितो धर्म्मः सङ्गीतिकारकैः लिखितः । तथा भोटविषये यानत्रयं भोटभाषया लिखितं । चीने चीनभाषया । महाचीने महाचीनभाषया । पारसिक-देशे पारसिकभाषया । सीतानद्युत्तरे चम्पकविषयभाषया । वानरविषयभाषया । सुवर्णाद्रिविषयभाषया । तथा नीलानद्युत्तरे रुह्माख्यविषयभाषया । तथा हिमवन्त-तस्योत्तरे सूरम्मविषयभाषया । एवं कोटिकोटिग्रामात्मकेषु षण्णवतिविषयेषु षण्णवतिविषयभाषया लिखितं । एवं द्वादशखण्डेषु स्वर्गमर्त्त्यपातालेषु नागसत्त्वसतैः

सङ्गीतिकारकै र्यानत्रयं लिखितमिति। श्रावकैः श्रावकयानं, प्रत्येकैः प्रत्येकयानं बोधिसत्त्वैः पारमितामहायानं मन्त्रमहायानं हेतुफलात्मकं नानासङ्गीति-कारकैः सत्त्वानां वैनेयार्थं। अनया नानासङ्गीतिकारकैः नानाविषयभाषया लिखितागमयुक्त्या विचार्य्यमाणो बुद्धो भगवान् सर्व्वज्ञः सर्व्वज्ञभाषया धर्म्म-देशकः नान्यो हरिहरादीनां। 30A;

The Relation of Buddhist and Kalacakra Ritual.

तस्मादिदानीं रत्नत्रयशरणं गत्वा कालचक्रतन्त्रराजे लौकिकलोकोत्तरसिद्धि-साधनमार्गाभिषेकाद्येषणां कुर्म्मः। सकलसत्त्वाना सम्यक्सम्बुद्धत्वलाभाय इहैव जन्मनीति। 21A,

The Buddhist did not care for Correct Sanskrit.

तेषाञ्च सुशब्दवादिनां सुशब्दग्रहविनाशाय अर्थशरणतामाश्रित्य क्वचित् वृत्ते अपशब्दः। क्वचित् वृत्ते यतिभङ्गः। क्वचित् अविभक्तिकं पदं। क्वचित् वर्णस्वरो-लोपः। क्वचित् वृत्ते दीर्घो ह्रस्वः। ह्रस्वोऽपि दीर्घः। क्वचित् पञ्चम्यर्थे सप्तमी, चतुर्थ्यर्थे षष्ठी। कुत्रचित् परस्मैपदिनि धातौ आत्मनेपदं। आत्मनेपदिनि परस्मै-पदम्। क्वचित् एकवचने बहुवचनं। बहुवचने एकवचनं, पुंलिङ्गे नपुंसक-लिङ्गं, नपुंसके पुंलिङ्गं। क्वचित् तालव्यशकारे दन्तमूर्द्धन्यौ। क्वचित् मूर्द्धन्ये दन्ततालव्यौ क्वचित् दन्तेतालव्य मूर्द्धन्यौ। एवमन्येऽपि अनुसर्त्तव्याः। तन्त्रदेश-कोपदेशेनेति। तथा मूलतन्त्रे भगवान् आह।

सुचन्द्र सर्व्वबुद्धाणां देयं नित्यत्ववस्तुकं
शिष्येभिश्च गुरूणाञ्च भार्य्यादुहितृपुत्रकं
गन्धो भवति मेदिन्यां तोये रूपं रसोनिले
वायौ स्पर्शोऽम्बरे शब्द धर्म्मधातु म्महानमे॥
गन्धधूपादिदीपेभिः खानपानादिवाससैः
पूजयित्वा सदा मुद्रां गुरोर्ददति सत्सुतः॥

इत्येवमादयोऽप्यपशब्दास्तदान्येपि योगिनावगन्तव्या आगमपाठात् इति। एवं टीकायां अपि सुशब्दाभिमाननाशाय लिखितव्यं मया अर्थशरणतामाश्रित्य इति। अथ येन येन प्रकारेण कुलविद्यासुशब्दाभिमानच्यो भवति तेन तेन

प्रकारेण अर्थशरणतामाश्रित्य बुद्धानां बोधिसत्त्वानां धर्म्मदेशना देशभाषान्तरेण शब्दशास्त्रभाषान्तरेण मोक्षार्थं । 21B to 22A.

67.

10766. **लघुकालचक्रटीका ।** *Laghukālacakra-Ṭīkā.*

Entitled Vimalaprabhā.

Substance, seasoned palm-leaf $22\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Folia, 222, of which foll. 2, 3, 5, 6, 11 are missing. Lines, 7 on a page. Character, Bengali of the latter part of the 10th century Appearance, in a good state of preservation. Extent in ślokas, 12,000.

This is a complete MS of the above.

For the text see Cam. Cat. of Bendall, pp. 69—70.

Last Colophon:—

मूलतन्त्रानुसारिण्यां लघुकालचक्रतन्त्रराजटीकायां द्वादशसाहस्रिकायां विमलप्रभायां ज्ञानोपायवैनेयमहोद्देशश्चतुर्थः समाप्तः ।
समाप्तेयं टीका ज्ञानपटलस्य ।

Post Colophon:—

सम्बुद्धव्याकृतेन प्रवरमुनिगणं स्थापितं बुद्धमार्गे
दत्त्वा प्रज्ञाभिषेकं परमकरुणया देशितं कालचक्रम् ।
ये ++ आदिबुद्धात् दिरश्मिसपटलं मञ्जुवज्रेण तन्त्रं
राज्ञा श्रीकल्किनाहं सुत इह यशसः श्रीकलापे नृपोऽस्य ॥
सम्बुद्धव्याकृतेन प्रमुदितमनसा श्रीयशश्चोदितेन
टीकां श्रीमूलत[न्त्रे] स्फुटकुलिशपदान्वेषिकां तन्त्रराजे ।
कृत्वा पुण्यं यदाप्तं विपुलमतिसितं पुण्य+++दानात्
सम्बुद्धत्वेन लोकः प्रभवतु सकलो वज्रिणो लब्धमार्गः ॥
ये धर्म्माः etc

देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः स्थविरमहाकारगुप्तस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वंगमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञानफलाप्तये इति ।

महाराजाधिराज श्रीमत् हरिवर्म्मदेवपादीय सम्वत् ३९ ।
सूर्य्यगत्या आषाढ़दिने २९ ॥

The following was added by a different hand:—

षट्चत्वारिंशतिगते वत्सरे हरिवर्म्मणः ।
माघस्य कृष्णसप्तम्यां एकादशदिने गते ॥
मृतया चुम्बदुकया गौर्य्या स्वप्नेन दृष्टया ।
कनिष्ठाङ्गुलिमादाय पृष्ठयेदमुदीरितम् ।
पूर्व्वोत्तरे दिशोभागे वेंगनद्यास्तथा कुले ।
पञ्चत्वं भावितवतः सप्तसम्वत्सरैरिति ॥ *

For a Tibetan translation of the commentary see p. 15 of P. Cordier's Catalogue Du fonds Tibetain.

The text is divided into 5 Paṭalas and, in the commentary, Patalas again are subdivided into Uddeśas.

I.

4B, इति मूलतन्त्रानुसारिण्यां द्वादशसाहस्रिकायां लघुकालचक्रतन्त्रराज-टीकायां विमलप्रभायां सकलमारविघ्नविनाशतः परमेष्ठदेवतासन्मार्गनियमो[मद्दो]द्देशः प्रथमः ।

II. Begins इति प्रथमं तावत् मूलतन्त्रानुसारेण अभिधेयाभिधान-सम्बन्धार्थकं लघुतन्त्रार्थव्याकरणमुच्यते ।

8B, इति मूलतन्त्रानुसारिण्यां द्वादशसाहस्रिकायां लघुकालचक्रतन्त्रराज-टीकायां विमलप्रभायां अभिधेयाभिधानसम्बन्धप्रयोजनप्रयोजन(?) तन्त्रदेशनोद्देशो-द्वितीयः ।

III. Begins:—इदानीं पुनर्देशकाध्येषकसम्बन्धोऽन्योच्यते Col. missing.

---

* From these extremely obscure verses, we may glean that the original tantra was attributed to Mañjuvajra Bodhisattva who got it from Paramādi Buddha. The commentator was Puṇḍarika, the son of Yaśaḥ, at whose request the commentary was undertaken. The Patron of the author was Kalki, a Rājā of Kalāpa.

The present MS. was copied on the 29th of Āsādha in the 39th year of Harivarmadeva, King of Bengal, whose minister's Praśasti is to be found in the temple of Ananta Vāsudeva at Bhuvaneśvara in Orissa. He is said to have reigned during the last half of the 10th century A.D.

The addition in a later hand seems to indicate that the MS. was five times recited in seven years after the copy was made, on the banks of the river Veng in Jessore.

16B, ० सर्व्वज्ञेत्यादिना तन्त्रराजदेशकाध्येषकसाधनोद्देशस्तुर्थः ।

इदानीं वज्रयोगसङ्ग उच्यते ।

18B, ० देशकादिसंग्रहोद्देश पञ्चमः ।

21B, ० मण्डलाभिषेकसंग्रहोद्देशः षष्ठः ।

26B, ० इति परमादिबुद्धोद्धृतलघुकालचक्रतन्त्रराजटीकायां ० लोकधातुसंग्रहोद्देशः सप्तमः ।

Here ends Paṭala I called Lokadhātupaṭala.

II.

46B, इति श्रीमदादिबुद्धोद्धृतलघुकाल ० अभिज्ञानविधिमतोद्देशःप्रथमः ।

62B, इति मूलतन्त्रा ० समुदयसत्यादिमतोद्देशो द्वितीयः ।

65B, ० अध्यात्म[ा]रिचक्रम्लेच्छयुद्धकालचक्रकुलतन्त्रनाड़ी ज्ञ+ + + महोद्देशस्तृतीयः ।

75B, ० अरिष्टमरणलक्षणनाड़ीच्छेदमतोद्देशस्तुर्थः ।

81A, ० लोकसंहृत्तोत्पादनिरोधहेतुभूतलक्षणलक्षणकालचक्रसंयममहोद्देशः पञ्चमः ।

89A, ० रसायनादिवालतन्त्रमतोद्देशः षष्ठः ।

94B, ० स्वपरदलनन्यासविचारमहोद्देशः सप्तमः ।

Here ends the Second Paṭala entitled Adhyātma-paṭala.

III.

101A, ० वज्राचार्य्यादिसर्व्वकर्म्मप्रसरसाधनालक्षणमहोद्देशोऽभिषेकपटले प्रथमः ।

109B, ०रक्षाचक्रपूर्व्वङ्गमभूम्यादिसंग्रहमहोद्देशो अभिषेकपटले द्वितीयः ।

118A, ० मण्डलवर्त्तनन्नाममहोद्देशस्तृतीयः । ७० ॥

128A, ० १०३ मण्डलाभिषेकमहोद्देशस्तुर्थः ॥

137A, १६५ ० ० प्रतिष्ठागणचक्रविषयोगचर्य्यामहोद्देशः पञ्चमः ।

141B, मुद्रादृष्टिमण्डनविसर्ज्जनवीरभोज्यविषमहोद्देशः षष्ठः ।

Here ends the third Abhiṣekapaṭala.

IV.

148B, ० स्थानरक्षापापदेशनादिमहोद्देशः प्रथमः ।

151A, ० उत्पत्तिक्रमेण कायनिष्पत्तिमहोद्देशः साधनापटले द्वितीयः ।

157B, ० प्राणदेवतोत्पादमहोद्देशस्तृतीयः ॥

162A, ० उत्पत्त्यनुक्रमसाधनमहोद्देशश्चतुर्थः –

169A, ० नानासाधनमहोद्देशः पञ्चमः ।

Here ends the fourth Sādhanapaṭala.

V.

182B, योगिनीतत्त्वस्फारणमहोद्देशः प्रथमो ज्ञानपटले ।

186B, ० चतुःकायादिशुद्धिनिर्णयमहोद्देशो ज्ञानपटले द्वितीयः ।

206B, ० परमाक्षरज्ञानसिद्धिर्नाम महोद्देशस्तृतीयः –

212B, ० देशकाध्येयकमूलतन्त्रलघुतन्त्रसम्ब + + + + + शस्तृतीयः (?)

Here ends the fifth Jñānapaṭala.

The commentator Puṇḍarīka is regarded by the Thibetans as an incarnation of Avalokiteśvara.

68.

4801. **चतुराभरण ।** *Caturābharaṇa.*

By BHUSUKUPĀDA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 7. Lines, 5, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 415. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

It begins thus :—

नमः श्रीभूतडामराय ।

गुरुं नत्वा महायोगं योगिनीहृदिनन्दनं [।]
व्याकृतं शयनयोगञ्च भुसुकुपादेन योगिना ॥
अथ तत्त्वविपर्य्यासाद् यदि देहो न सिध्यति [।]
कुर्य्यात्तदाविज्ञानं यावज्जिज्ञासयेन्न हि ।
भोज्यं विजनं शयनं मुद्राधिष्ठानकं तथा [।]
वेधं जारणमारणं चन्द्रसूर्य्यस्य निश्चयं ॥

कालवेलाक्षणं ज्ञानं न्युक्तं वायुप्रवेशकं [।]
बन्धनं षट्चक्राणां अवहरणं स्थानस्थान्यतः ॥
एतत् सर्व्वं समाख्यामि ग्रन्थाश्च सार्थभूमिकैः ॥
अहवरणे तु तुभिः श्लाघ्यः । (?) सुबोधे गुरुमुखोद्भवैः [॥]
प्रातरुत्थाय जलिन कुटीशालाया विशेषतः ।
पुरा निःसारणं मूत्रं पश्चात् पुरीषत्याजन [॥]
वामदक्षिणहस्ताभ्यां विजनं मुष्टिबन्धनं [।]
तनोति बाहुदण्ड इति कृत्वा अथ चक्रं स्थापयेत् ॥
अचक्रपादद्वयं तवधकायप्रतानकं [।]
वितस्तिपादसंख्यानं विजनस्य लक्षणं विदुः ॥
चित्तकन्यस्य कण्ठे तु शून्यचित्तं नियोजयेत् ।
न पीड़येद्‌गुदचक्रं च कुम्भनन्नच कारयेत् ॥
कुम्भिते वहते प्राणा अहर्निशं क्षीरसम्भवं [।]
गुरुगोचप्रसङ्गेण (?) पूर्णच्छिद्रघटो यथा ॥
रविकला मेलह, शशिकला वारह, वेनि वाट वहन्त [।]
तोडह समता, समरस जाउ, न जायत कारण जगकला खाय ॥

इति कुटीशालाविधिः ।

अतःपरं प्रवक्ष्यामि पानयोगस्य निश्चयं [।]
येन विज्ञातमात्रेण कायो आयुविवर्द्धनम् [॥]
चन्द्रस्य गतिं त्यक्त्वा यदा वहति दक्षिणे [।]
क्षणं वज्रासनं कृत्वा पानमेतत् समारभेत् ॥
दन्ते दन्ताग्रं पृस्य च सञ्जिता अधरपलव्य [।]
नासाग्रे सर्षपं पद्ममात्मामध्ये नियोजयेत् [॥]
अकृत्वा पासकं कृत्वा शिरोबन्धं न कारयेत् ।
अपानमूर्द्धगङ्गृ[त्वा] मणिपूरं नियो(?)जयेत् ॥
रसना घण्टिकां नीत्वा रोद्ध त्रिवेणिसङ्गम [।]
चिन्ताविनिर्मुक्तमेतत् [ज्ञेयं] पानस्य लक्षणम् ॥

तावत् कालन्तु कर्त्तव्यं यावत् संचरते रवि [।]
रविप्रकाशनिश्चयो ध्यानस्य योजनं पुनः [॥]

इति सूर्य्याभरणं समाप्तः।

अथ यानं प्रवक्ष्यामि सोपानं तत्त्वमुत्तमं [।]
यस्य युक्तिमात्रेण कालो दूर पलायते ॥
अनुत्तानं समं कायं उत्तानं करमेव च [।]
सुप्रसारं द्वयं पाद द्वादशाङ्गुलमात्रया ॥
निद्राहिता नयेत् पादं नाभौ चित्तं नियोजयेत्।
सूर्य्यरश्मिखरज्वलैः कृतोऽहं भस्मपुञ्जकं ॥
स्थिरचला दग्धा सर्व्वे देवदानवराक्षसाः [।]
पाताले च दग्धा नागा ये केचिद्भावयिष्यता ॥
प्रभास्वरमयं सर्व्वं द्वादशार्कसमप्रभं।
आकाशे भ्रमते वह्निः सप्तब्रह्माण्डतोयधाः ॥
मानुषासुरान् संहार्य्य नभो प्रविशते पुनः [।]
अमृतवृष्टि ततो भूत्वामृतेन प्लाविता महीः ॥
पुनः संजायते रश्मि सर्व्वसत्त्वप्रपूरकः।
हिरण्यवर्णाकाः षोडशकला चन्द्रवत् ॥
देवासुरा यथा मानुषा स्थला तथा।
पुनरेव वृष्टिसम्भूताः पाताले नागमण्डले ॥
एवंविद्धं सदा ध्यानमापानयोगमारभेत्।
नासाप्रसारणं कृत्वा दन्ताग्रं यन्त्रणं सदा ॥
अपानं संयोज्य यावत् मूर्च्छते तु समीरणः।
दक्षिणायनं यदा भूत्वा यमस्थाने गते रविः ॥
रेचकपूरकद्वयो कुम्भवायु प्रवेशयेत्।
तदा पाप परित्यज्य वज्रयानं प्रयोजयेत ॥

इति भुसुकुपादविरचितः इषाभरणं।

अथातः संप्रवक्ष्यामि वज्रासनक्रममग्रं [।]
यस्य प्रकृतिमात्रेण शरीरे आयुवर्द्धनम् [॥]
वज्रासनसमारूढ़स्तम्भाकारशरीरकः [।]
किञ्चिन्नमति गात्रेण ज्ञानस्तिमितमुत्तमं ॥
हृदिकमलमध्यस्थमग्निसूर्य्येन्दुमण्डले ।
तत्र मध्ये सदात्मानं वेष्टितवायुमण्डलं ॥
ईड़ला पिङ्गला चैव उभयो स्तम्भरोपितौ ।
प्रज्ञादेवी ततो बद्धा लीय[ते]भ्रमते मही ॥
अम्बु पसरतु चन्दन वारह, अङ्गहेठु कमल करि शयन [।]
यक्त सुर चाप्पि शशिसमरसं, जाई राउतु बोले जरमरण भय ॥
वेअदण्ड चउद्दचर्य्यह सूर काय छाड़ि न जाई सो दूर [।]
योगी एत्त न जानह खोज गुरुनिन्दा करि बुद्धन्ति योगः ॥

इति भुसुकुपादविरचितदेक्षिणभरपटलः समाप्त ।

पुनरपरं वक्ष्यामि वामस्य क्रममुत्तमं [।]
यस्य युक्तिमात्रेण कायो वर्द्धते चन्द्रवत् ॥
शशिकला चन्द्रिणं त्सरविज्योति प्रकाशयन् [।]
नाभिमूलादधोभागं शून्याकारं विभावयेत् ॥
निशितकुन्दसमारूपं इन्द्रायुधसमन्वितं ।
त्रिशून्येन हताः सर्व्वे सोधितेन पूरिता मही ॥
तत्र मध्ये गताश्चा[त्र] मत्वा सर्व्वत्र शोधयेत् ।
पीत्वा कृत्वा सुकं दिव्यं प्रविशेत् सूर्य्यमण्डले [॥]
चतुःपीतसमायुक्तमेतत् शयनलक्षणम् ॥
एवं ज्ञात्वा सदा योगी भ्रमते तु महीतले ।

देवयान सर्व्वाभरण समाप्तं ॥

यजनं विजनवामे शयनञ्च तथा पुनः [।]
वामेन गमनकार्यं सूर्य्यमिथुनभोजनं ॥
काकीमुखं ततः कृत्वा यानायानेन योजनं ।
सूर्य्याभरणकेवलं कृष्णा वज्राश्च सायाङ्कें ॥

भोजनान्ते दुग्धपानं यूचतुष्टयमानतः [।]
रेतःपातादिकाले च पानं शर्करमिश्रितं ॥
गच्छेदकुटिलमलामाकण्ठे दुग्धपानकं [।]
तदा निर्म्मलसङ्काशो गच्छतु स्रवते बङ्कः ॥
सूर्य्यभोजनमैथुन अन्यकाले च खड्गछक् [।]
अभिचाराणि सर्व्वाणि तदा गच्छति पातनम् ॥
ऋतुदानादि चानेन वृत्तरोपणमेव च [।]
वाणिज्यं सर्व्वकर्म्माणि श्वासेनैव प्रशस्यते ॥
भुक्तान्ते दक्षिणे सूर्य्यभमणाङ्किसतत्त्रयं [।]
क्रमेण शयनं कार्य्यं पूर्वोदितविधानकैः ॥
रजवीज समायुक्तो+ + + + समन्वितः ।
गौरीषय समालोक्य नस्य चैव समारमेत् ॥
कमलोन्मूलनं कृत्वा ऊर्द्धशाखाव्यवस्थिता [।]
शोषणं पोषणं कृत्वा तथा वेधादिताड़नं ॥
अनुनष्टावलायोगी मूढ़कायो महावली [।]
सुनेत्रसिद्धिसम्पूर्णो लोकानाञ्च प्रियङ्करः ॥
प्रथमं सूर्य्याभरणं द्वितीयं वृषमेव च [।]
चन्द्र तृतीयकं ज्ञेयं सर्व्वभरणं चतुर्थकं ॥
चक्रप्रधानं सूर्योपि वृषमणिपूरकं विदुः ।
चन्द्रविशुद्धिचक्रञ्च आज्ञाचक्रञ्च मस्तके ॥
स्वधादम्भ तथा सर्व्वं श्रुत्वा सोत्कर्षपौरुषं [।]
वङ्कज्ञानाभिमानन्तु श्रूयतां शयनक्रमं ॥
दम्भेनैव मृता सर्व्वेपण्डिता गर्व्वरञ्जिता ।
स्वधादम्भविनाशार्थं तेषाञ्च कथितं मया ॥
वने प्रविश्य मृता के च केचित्तु वनमध्यतः [।]
मिथ्या चोद्घोषणं कृत्वा योगिनो मृता नान्यथा ॥
एवं युक्ता खलाः सर्व्वे निन्दन्ति ज्ञानरूपकं [।]
कुमार्गे प्रथमं रूढ़ा मियन्त समाविश्य मध्यगः ॥

आत्मानमसतां ज्ञात्वा प्रयत्नतः ॥ (?)
सेवया विद्यया वापि प्रष्टव्यं योगमुत्तमं ।
प्रहासेन प्रष्टीतव्य तेन सिद्धिर्न जायते ॥
दीक्षारूपेण प्रष्टव्यं यद्यस्ति जीवितं तु+[।]
षट्पद्म षट्चक्र सुषुम्नाधारं त्रिस्थानं व्योमपञ्चकं ॥
वर्णाक्षरस्वरभेद सर्व्वग्रथनरूपतः ।
षट्चक्रं षड्रूपञ्च तत्स्थाने पृथक् पृथक् ॥
व्याधेस्तु वर्तुलाकारं उदार्य्यार्कसमप्रभं ॥
रसान्तपूरितं चक्रं षट्कुलेन समन्वितं ॥
जलदीपशिखाकारं गुदाधारं स्वद्घाटनं ।
एवंविधं सदा ध्यानं न कारेण निवेशनं ।
पूनरेव प्रवक्ष्यामि मणिपूरस्य लक्षणं ॥
अर्द्धेन्दु सदृशाकारं सूर्य्यस्योपरि।संस्थित ।
अपानं पूरितं नाभौ दृश+र्य्यसमन्वितं ॥

6A, इति भोजनलक्षण समाप्तः ; 6B, भोजनविधिः समाप्तः ॥
अतःपरं प्रवक्ष्यामि कायवाक्चित्त लक्षणं ।
यस्यानुष्ठानमात्रेण + + + + + + + + + ॥

Bhusuku is another name of Sānti Deva, the Author of Sikṣā Samuccaya and Bodhicaryāvatāra. Professor Bendal says that Sıksā-Samuccaya contains hints of degenerate rites in Mahāyāna. The present work by Bhuṣuku contains much that is degenerate and mystic. Hence a long extract is given here. But this Bhusuku seems to be another writer of a later age.

69.

4753. *The last leaf of the above.*

End :—ऋद्धिसिद्धिसदायुक्त सर्व्वेषां शिरोमणि ।
यः करोति स सिद्ध्यन्ति अनायासेन योगिनीम् ॥

Colophon :—वैशाखी पूर्णम्यां भुसुकपादविरचितचतुराभरणः समाप्तः ।

Post-Colophon :—सम्वत् ८१५ जैष्ठ शुकलदशम्या वृद्धवासे ॥ शुभमस्तु ॥

70.

4818. योगाम्बरीप्रभेदः । *Yogāmbarīprabheda.*

Substance, palm-leaf 11¾×2 inches Folia, 10, of which the ninth is missing Lines, 7 on a page Character, Newari of the 17th century. Appearance, old and discoloured Incomplete at the end.

Beginning :—ॐ नमः सर्व्वज्ञाय ।

एवं भाषितसर्व्वज्ञं रागीनां ज्ञानमीश्वरम् ।

शुद्धावासिकावस्थानं योगिनीजालसम्बरम् ॥

भूतगुह्यः । भीमभर्म्मः । लम्बकः । टकराठकः । मेरुः । मेरुशिखरः । पद्मोदरः । वज्रपाणिना च ।

एभिः योगीश्वरश्चैव योगशास्त्राभिलाषकं ॥

अथ भगवान्, अशीति कोटियोगीश्वरमध्ये वज्रपाणिमवलोक्य ।

अथ खलु वज्रपाणि उत्थायासनादेकांसमुत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणं जानु-मण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य कृतकरपुटो [भू]त्वा भगवन्तमेतदवोचत् ।

न तु योजरञ्जिता भगवन्तं स्मितमकार्षीत् ।

श्रोतुमिच्छामि ज्ञानेन्द्र रहयोगस्य लक्षणम् ।

ज्ञानज्ञानविधा, चैव नाड़ीलसा यथाक्रमा ॥

Colophons :—2A, इति योगाम्बरीप्रभेदे श्वासलक्षणपटलः प्रथमः ।

3A, इति ॰ कर्म्मपटलो द्वितीयः ।

4A, इति ॰ कर्म्मपटल स्तृतीयः ।

4B, इति अष्टाक्षरविधानं चतुर्थः पटलः ।

5B, इति दोलाहारप्रयोगपटलः पञ्चमः ।

6A, इति मृत्युदूतीचिह्नपरीक्षापटलः षष्ठमः ।

7A, इति योगाम्बरिप्रभेदे नाड़ीचक्रपटलः सप्तमः ।

10A, इति ॰ अमृतयोगपटल एकादशः ।

10B, इति ॰ आत्माकृतिपटलः द्वादशमः ।

The page marks are in letter-numerals Three colophons, viz. the eighth, ninth and tenth are lost in the missing leaf.

71.

8056. **डाकार्णव ।** *Ḍākārṇava.*

Substance, Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. 11×5 inches. Folia, 197. Lines, 7 on a page Extent in ślokas, 3,800 Character, Modern Newari Appearance, fresh. Copied in 1907 under orders. Complete

For a description of an old MS. of the twelfth century, see my Nep. Cat. 1915, pp. 165—166. For a Tibetan translation see Beckh, p. 76, para. 1.

Colophons :—

6A, इति श्रीडाकार्णवे महायोगिनी-तन्त्रराजे ज्ञानार्णवावतारः प्रथमपटलः ; 20A, ० वज्रवाराह्युत्पत्तिनायकौ च यन्त्रचक्रमण्डलभावनादिस्वभावपटलो द्वितीयः ; 23A, ० डाकिन्युत्पत्तिलक्षणसुखसञ्चारकर्मतत्त्वव्यवस्थाविधिपटलस्तृतीयः ; 26B, ० लामोत्पत्तिलक्षणमन्त्रन्यासषट्चक्रवर्त्मादिस्वभाव-निर्व्वाणादिव्यवस्थापटलश्चतुर्थः ; 29B, ० खण्डरोहालक्षणोत्पत्तिचतुश्चक्रनाडीव्यवस्थानामोद्देशमन्त्रन्यासादिविधिपटलः पञ्चमः ; 32B, ० महायोगिनीतन्त्रराज्ये रूपिणीलक्षणस्वभावनाडीचक्रस्वभावस्थानव्यवस्थातन्त्रलक्षणविधिपटलः षष्ठः ; 34B, ० काकास्यादिप्राणोत्पत्तिलक्षणविधिपटलः सप्तमः ; 37A, ० उलूकास्यानिर्णयसन्निधानोत्पत्तिः प्राणादिलक्षणपटलोऽष्टमः ; 39A, ० श्वानास्यालक्षणसुखाद्यवस्थाविधिपटल नवमः ; 42B, ० सूकरास्योत्पत्तिमण्डलावतारणादिपटलः दशमः ; 43B, ० यमदाड़ीव्यवस्थोत्पत्तिः लक्षणनामपटल एकादशः ; 45B, ० यमदूत्युत्पत्तिलक्षणादिमृत्युवञ्चनचक्रभावनोपदेशसंक्षेपतः पटलो द्वादशः ; 48A, ० यमदंष्ट्रिणीप्रयोगावतारमृत्युवञ्चनादिपटलस्त्रयोदशमः ; 50A, ० यममथन्यवतारोत्पत्तिः कालमृत्युवञ्चनादिविधिलक्षणबुद्धावस्थास्वभावपटलश्चतुर्दशमः ; 66A, ० भगवान् सम्यक्समाधिव्यवस्थितनामायसूचकपटलः पञ्चदशमः ; 82A, ० मूलमन्त्रोद्धारविधिलक्षणपटलः षोड़शतमः ; 83A, ० कवचोत्पत्तिलक्षणवज्रसत्त्ववाराह्या विधिपटलः सप्तदशमः ; 84A ०

वैरोचनादिकवचरक्षाविधिपटलोऽष्टादशमः; 85A, ॰ पद्मनर्त्तेश्वरादिरक्षाकवचमन्त्रनिर्णयपटल एकोनविंशतितमः; 86A, ॰ हेरुकादिरक्षाकवचविधिपटलः विंशतिमः; 87A, ॰ वज्रसूर्य्यादिकवचरक्षाविधिपटल एकविंशतितमः; 88A, ॰ परमाश्वादिकवचरक्षाविधिपटलो द्वाविंशतिमः; 90A, ॰ बलिचक्रपूजाविधिपटलस्त्रयोविंशतिमः; 94A, ॰ मण्डलहोमआचार्य्यपूजाविधिपटलश्चतुर्विंशतिमः; 96B, ॰ भगवानित्यादिविशुद्धितथागतप्रतिष्ठाविशुद्धिलक्षणनामः पटलः पञ्चविंशतितमः; 100A, ॰ प्रचण्डादियन्त्रमण्डलयोगिणीवीराणां मुद्राणां संकेतविह्वरणलक्षणविधिनामगोचरपटलः षड्विंशतिमः; 102A, ॰ चण्डाक्षीलक्षणमुद्राधिपतिस्वभावविधिपटलः सप्ताविंशतिमः; 103B, ॰ प्रभावतीलक्षणमुद्रावविधिपटल अष्टाविंशतिमः, 104B, ॰ महानासालक्षणहोमविधिनियमपटल एकोनत्रिंशतमः; 106B, ॰ मुद्राप्रतिमुद्रावीरमतीस्वभावविधिलक्षणं नाम पटलस्त्रिंशतितमः; 108A, ॰ खर्वरीअक्षरक्षोमालक्षणस्वभावः ज्ञाननामपटल एकत्रिंशतितमः; 109B, ॰ लङ्केश्वरीमुद्रासङ्केतलक्षणमण्डलचक्रस्वभावनामविधिज्ञानपटलः द्वात्रिंशतिमः; 111B, द्रुमच्छायास्वलक्षणमुद्रासंकेतविधिनियमपटलस्त्रयस्त्रिंशतिमः; 113B, ॰ ऐरावतीकायमुद्रालक्षणविधियुक्तिपटलश्चतुस्त्रिंशतिमः; 114B, ॰ महाभैरवान्तर्मुद्राविधानकथनलक्षणविधिपटलः पञ्चत्रिंशतिमः; 115B, ॰ वायुवेगाया प्रयोगविधिमुद्रावर्णकलक्षणपटलः षट्त्रिंशतिमः; 117A, ॰ सुराभक्षीप्रयोगहोमास्वभावलक्षणविधिपटलः सप्तत्रिंशतितमः; 121A, ॰ वज्रवाराह्याद्वयश्यामादेव्या वश्यहोमयन्त्रचक्रवज्रमण्डलविधिलक्षणनामपटल अष्टात्रिंशतिमः; 123A, ॰ भगवान् मूलमन्त्रस्य सुभद्राद्वययोगात्माहृदयमन्त्रोद्देशकूलनागकर्मविधिलक्षणपटल एकोनचत्वारिंशतिमः; 125B, ॰ हयकर्णवीराद्वययोगतः कवचसीमूलमन्त्रस्य कर्मविधिलक्षणमारणाश्च पटलश्चत्वारिंशतिमः; 127B, ॰ खगाननाया वीराद्वा[य]यन्त्रचक्र उन्मत्तीकरणस्वभावलक्षणविधिहृदयमन्त्रसर्व्वकर्म्मनामपटल एकचत्वारिंशतिमः; 129B, ॰ चक्रवेगाकर्म्मस्तम्भनवीराद्वययोगलक्षणस्वभावनामविधिपटलः द्वाचत्वारिंशतिमः; 131B, ॰ खण्डरोहाया प्रयोगभावनायन्त्रचक्रमुच्चाटनकर्म्मद्वयोगिनीमन्त्रकवचेषु विधिलक्षणनामपटलस्त्रयश्चत्वारिंशतिमः; 133A, ॰ सौण्डिनीप्रयोगेषु विद्वेषणलक्षणविधियन्त्रचक्रस्वभावनामपटल[श्चतु]श्चत्वारिंशतिमः; 135A, ॰ चक्र-

वर्म्मिणीमूकीकरणप्रयोगविधिलक्षणमण्डलचक्रभावनावीरादयो [ग] राक्षसाकार-यन्त्रचक्रं नाम पटलः पञ्चचत्वारिंशतिमः; 137A, ० सुवीराया शान्तिककर्म्म-प्रयोगविधिलक्षणयन्त्रचक्रभावनास्तम्भमन्त्रस्य कर्म्मप्रसरं नाम पटल षट्चत्वा-रिंशतिमः; 138B, महाबलाया योगेन महारक्षाकीलनमन्त्रस्य कर्म्मबोधि-सत्तस्य यन्त्रभावनोपायविधिलक्षणोनाम पटलः सप्तचत्वारिंशतिमः; 141B, चक्रवर्त्तिणीप्रयोगादिनानासाधनकर्म्मयन्त्रचक्रभावनामार्गमूलमन्त्रोद्देशविधिलक्षण-सर्व्वकर्म्मकं नाम पटलः अष्टचत्वारिंशतिमः; 146A, ० महावीर्य्याया प्रयोगलक्षणगुह्यरसायनादिपुष्टिककर्म्मश्रीसम्यक्समाधिहेरुकमूलमन्त्रस्य विधि-र्नाम पटलः एकोनपञ्चाशतमः; 194B, ० पञ्चविंशतितत्त्वात्मासर्व्वतन्त्राणा-मर्थसूचकं सर्व्वरहस्यं नाम विधिपटलः पञ्चाशतितमः; 196A, ० स्तुतिः पूजादिसमयसेवादयपटल एकपञ्चाशतमः; 197A, (the last colophon) ० योगज्ञानसम्बरक्रियातत्त्वार्णवासीत डाकार्णवादिमं नामतुख्यतन्त्रराजं समाप्तम् ।

Post-Colophons :—

वन्दे सर्व्वज्ञगम्यं यत ज्ञेय + + + शादिहानि ।
मैत्रायां कुरु त्वमद्यैव मार्गं विशामि सादरैः ॥
ये धर्म्मा हेतुप्रभवाः etc.

The Scribe's note.

इदं पुस्तकं पुरातनपुस्तके दृष्ट्वा लिखापिता । इति श्रीशुभमस्तुः ।

The first three chapters in their entirety have been published elsewhere by me, because they contain long passages in a curious dialect, absolutely unknown to the world. The fifth chapter is here quoted in its entirety, because it contains the names of Devīs, called after different districts of India.

Leaf 27A.

अतःपरं प्रवक्ष्यामि सत्त्वानां हितकाम्यया ।
खण्डरोहापदे स्थिता वज्रडाकः स्वयं प्रभुः ॥
चतुश्चक्रसरोजेषु नाड़ीशतं च विंशति ।
तेषु नामं यथान्याय्यं वक्ष्यते तत्त्वभाजनां ॥

१ २ ३ ४
मध्यदेशी कलिङ्गी च ओड्र कर्णाटकोसरी ।

५ ६ ७ ८ ९
सौराष्ट्री मलयी वङ्गी द्रवडी च कलि[ङ्ग] की ॥

१० ११ १२ १३
मालवी तु महाराष्ट्री वरन्दी कामरूपिणी ।

१४ १५ १६ १७ १८
डोहली ढविदेशी च भराड़ी राढ़ मागधी ॥

१९ २० २१ २२
तिरभुक्ति (सक्ति) दद्दगड़ी नेपाली सरवासिनी ।

२३ २४ २५ २६ २७
राढी ढिक्कारी वङ्गाली खाड़ी च हरिकेलकी ॥

२८ २९ ३० ३१
सुवर्णद्वीपी सिंहली च डामडी च कत्तोरकी ।

३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७
सिन्धु हिमालयी बुड़ी कुरुती जडरी पर्थी ॥

३८ ३९ ४० ४१
गञ्जवती वरुणा च ओरियाशलम्पाककी ।

४२ ४३ ४४ ४५ ४६
जालन्धरी अर्ब्बुदी च कश्मीरि कोशली कांची ॥

४७ ४८ ४९ ५० ५१
जयंती त्रिशक्ती चर्णी लहरी पूररोहिका ।

५२ ५३ ५४ ५५
मुम्बनी काम्बोजकी च भट्टालिकी ग्टहदेवती ॥

५६ ५७ ५८ ५९
प्रेतपुरी वलभी च (वभभीच) पेलवी ओपपेलवी ।

६० ६१ ६२ ६३
श्मशाननी उपश्मशाननी महोदधितटी खसी ॥

६४
म्लेच्छी च सर्व्वदेशकी देवी चतुःषष्टिः क्रमात् ।

नाभिचक्रेषु योगिन्यः विज्ञेया कुलनाड़िकाः ।

हृदयचक्रे तथा अष्टधूलिका सर्व्वगामिनी ॥

१ २ ३ ४
प्रयागदेवकोटाख उज्जयिन्यां महालक्ष्मी ।

५ ६ ७ ८
ज्वालामुखी सिद्धसिम्भली माहिलो कौमारी पौरिको ॥

एवं सर्व्वं हृदिस्थाने मायाकारसुक्षेत्रिणी ।

कण्ठचक्रस्य देवीं च वर्ण्यते वरनायकीं ॥

षोड़शैव महाभागा धातूनां षोड़शैव तु ।

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८
रक्ता शुक्रा मज्ज स्वेदा मेधा चर्म मांसा अस्थी च

९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६
आयुः पूया अन्त्र स्वयंभुव विट्मूत्र पित्तश्लेष्मिका ॥

रहस्यादिपदैर्यातु नाभि सदवाहिनी ।

मस्तकेषु महादेवि चक्रे द्वात्रिंशनालिका ॥

होमक्रमेषु सर्व्वंच सर्व्वसिद्धि महद्भुता ।

१ २ ३ ४ ५ ६
कृष्णा[ा] कराली भीभक्षी नन्दी तीता विनायिका ॥

७ ८ ९ १०
चामुण्डी घोररूपा तु उमादेवी सरस्वती ।

११ १२ १३ १४
भद्रकाली महाकाली स्थूलकाली पराजिता ॥

१५ १६ १७ १८ १९
जया विजया अजिता जयन्ती घोरदंष्ट्री च ।

२० २१ २२ २३ २४
इन्द्री चण्डी चतुष्पथी ग्रामवासिनी रौद्रिकी ॥

२५ २६ २७ २८ २९ ३०
काम्बोजी डाम्बी चण्डाली मातङ्गी ब्राह्मणी छद्रिका ।

३१ ३२
राजपुत्री महर्द्धिकी दिव्यमद्रपूरिका ॥

इत्येवं नाड़िचक्रेषु खण्डरोहानुगामिनी ॥

कथयन्तु मम स्वामी किं मया[त]त्र गामिकां ।

धातु सर्व्वंशरीरं तु स्वतुल्यकात्र भावया ॥

भूभागैवर्त्तं जानीयात् देशभिन्ना भूम्येक तु ।
खण्डखण्डं गतो धातुरथवा देशदोरयः ॥
खड्कारं सूचितो तेन अखण्गर्भेषु लक्षणात् ।
रोप्यते ह्यत्र विज्ञानं यादृशा यस्य धातुषु ॥
आलयं तं विजानीयो कर्म्मखण्डरोहिका स्वयम् ।
हार्थमाणं महापायं मारणे सर्व्वधातुकं ॥
तैस्य सत्त्वान् विगातीव खण्डरोहा सर्व्वकर्म्मिकी ।
नायकी वरयोगिन्यां स्वसंक्रान्ता थिती पराम् ॥
मीनश्चोदयकाले तु मासि (कामा) फाल्गुनके परे ।
आवरणोदावरीद्वीपे महारागस्वभाविनि ॥
नाभावकारकी देवी अद्वयपदमाश्रिता ।
सप्तविंशात्मकमध्ये उत्पद्यन्ति समन्तणाम् ॥

ॐ वसमर्वखवसुद्धरोवहिजकाडायेकि ह्रूँनीह्रूँये फट् व फट्नस्वानी हाये ह्रूँ र फट् र स्वाहा ॐ ।

इदं मन्त्रप्रयोगेण मण्डलं सर्व्वकामिकम् ।
एकैकस्य देवीनां मध्येषु चतुष्ककणां ॥
उपायप्रज्ञात्मकं सर्व्वं धर्म्मोदयेषु मध्यतः ।
चतुर्द्वारसमायुक्तं तोरणं तद्विभूषितम् ॥
खाद्यमानं महामांसं भैरवनादनादितम् ।
सामाचम्रं तु गोमांस डाकिनीं दन्तिमांसकम् ॥
वाराहि सर्व्वमासश्च समयसम्बरयोगतः ।
मन्त्रसद्भावतो ज्ञात्वा न मन्त्राक्षरवाचकम् ॥
सर्व्वसत्त्वेषु यद्वाह्यं तन्मन्त्र योगिनी स्मृतम् ।
यदि अक्षरिकं मन्त्रं विषगोतीव सन्निभम् ॥
नासिकारन्ध्ररन्ध्रेषु श्वासाकारसंज्ञकम् ।
मन्त्रयानं तु चित्तं हि आपादान्तनिरोधनात् ॥
देशे देशे तु संचारं मध्यदेशेषु चागतात् ।
दृत्तिः कुर्य्यां स्वयन्तेषु घटवत् पानपावयेत् ॥

यन्त्रं आसने स्थित्वा तु भ्रामयेत् प्राणचक्रवत् ।
चेतनाभ्राम्यमाणे तु मणिरन्ध्रं च पीड़येत् ॥
नवरन्ध्रेषु वीजं च भावयेद्वज्रादिना ।
अथवा सर्व्वनाड़ीषु मन्त्रन्यासमिहाक्षरैः ॥

म क ओ क सौ म वं द्र क मा म व का डा ढ़ भ रा मा ति द ने स रँ . छि वं खा ह सु सिं डा क सिं ह्नि वु कु ञ पं ञ व ओ लं । जा अ का कौ कं ज त्रि च ल पु मु का भ ट प्रे व पै उ ष्म उ म ख म्ले । इति नाभिः ।

प्र दे उ म ज्वा सि मा कौ । इति हृदये ।

र सु म खे मे च मां क्ष खा पू अं ख वि मू पि स्ले । इति कण्ठस्य च ।

क्ष क भी न ती वि चा घो उ स भ म स्थू अ ज वि क्ष ज घो इ च च ग्रा रौ का डो च मा श्रा स्तू रा [म] । इति मस्तकचक्रस्य ।

अथवा अभेद्यादि नामकम् ।

तेषु चाद्यक्षरं सर्व्वं देयं मस्तकचक्रके ।
इदं यन्त्रं महाधीमान् प्राणवायु विधार्य्यते ॥
चक्रक्रमे सूत्रयेत् कोष्ठ चतुपद्मदलाकृतिम् ॥
वर्त्तुलाकारसर्व्वञ्च पञ्चसूत्राणि पातयेत् ।
अष्टषोड़शचौषष्ठि द्वात्रिंश कोष्ठकं मतम् ॥
कर्णिकास्थानमासाद्य भ्रमणं प्राणशक्तिभिः ।
यावदवधूती वायु तावद्यन्त्रमिहोच्यताम् ॥
यदि वा चैव कुर्व्वीत मन्त्रं गीयति कालिकाम् ।
ध्वनिः प्राणसमाकीर्णा नवनाड़ी तु रोधयेत् ॥
न रोगं न जरा कष्टं न क्षुत्पिपासकं सदा ।
एवमादिमनन्तं च न व्याधिं मरणादिकम् ॥
पञ्चमण्डलके चाथ वाहयेत् सर्व्वयन्त्रकम् ।
धातुरायतनान्यादि भक्षयेदमृतयोगवान् ॥
इत्याह भगवान् स्वामी वज्रडाकस्तथागतः ।
सर्व्ववीरसमायोगात् वज्रसत्त्वः परं सुखम् ॥

Then comes the fifth colophon.

The first list of deities has sixty-four names; of these the majority are formed after the countries where the shrines are. The fifty-second name Mumbani seems to be derived from Mumban or Bombay. If so, this is the earliest mention of Bombay in Sanskrit Literature. The initial letters of these names are given in the same order to form a maṇḍala or mystic diagram, of which these are the naval. The initial letters of another list of eight Dhūtikās or nymphs of different cities form the heart. Those of thirty-two different deities form the neck and those of sixteen humours of the body form the head of the diagram. The deity celebrated in this paṭala is Khaṇḍarohā. Her Mantra is in 37 letters. These letters with the four sets of initials form the diagram.

The Holy places are thus enumerated :—

64A. अथ पीठोपपीठादि यथाक्रमाणि च व्याहृ ॥
पीठं पूर्णगिरिश्चैव जालंधरमोड्या[य]नं ।
अर्व्बुदश्च तथा पीठं गोदावर्य्योपपीठकम् ॥
रामेश्वरदेविकोट मालवश्चोपपीठकम् ।
कामरूपं तथा ओड्रं त्रिशकुनं कोशलकं ॥
क्षेत्रकालिंगोपक्षेत्रं लम्पाकं काश्चि हिमालयम् ।
प्रेतपूरी गृहदेवी सौराष्ट्रं सुवर्णद्वीपकम् ॥
छन्दोहश्चोपच्छन्दोहं नगरं सिन्धुमेरुकं ।
कुलिताचोपच्छन्दोहं नदीतीरं मेलायकं ॥
उद्यानं सागरं प्रोक्तश्चतुष्पथं चोपमेलकं ।
गिरिमूर्द्धिं ग्राममध्यं वृन्दा कोमारिपर्व्वकं ॥
कुलक्षेत्रोपमेलकं श्मशानं मुमुनियतः ।
चरित्रं हरिकेलश्च मायापूरी श्मशानकं ॥
उपश्मशानं पर्व्वतान्तं मन्तखेटं सुरः पुरम् ।
कर्णाटपाटकश्चैव पीलवं तु निगद्यते ॥
ग्रामान्तं कुंकरश्चैव कर्मारपाटकं विभुः ।
योगिनीघनपारिस्थं उपपीलवं तथात्र च ॥

पिठ (पिन्द) वनं गृहपार्श्वं तड़ागं पुष्करणी च तु ।
एषु स्थानेषु या कन्या सहजाश्च स्वयोनिजाः ॥
देशे देशे विजानीयात् ज्ञानयुक्तादयस्थिताः ।
द्वादशानां तु चक्राणां सरभेदेन तु पीठजाः ॥
द्वादशपीठादयः प्रोक्ता षट्त्रिंशधातुकारणात् ।
एकैकस्य तु धातूनां चतुरायतनानि च ॥
द्वादशाकारसत्यार्थं विज्ञेया सह योगिभिः ॥

The favourite places of Kañkālınīs or skeleton deities are enumerated here :—

154B. अथ कङ्कालयोगेन देशे देशे स्वयोनिजम् ।
ज्ञानयुक्ता विजानीयाद्योगिनी वीरनायिका ॥

१
अट्टहासे रजादेवी नायकी सर्व्वयोगिनी ।
तस्मिन् स्थाने स्थिता देवी महाघण्टा कदम्बद्रुमे ॥
तस्य देवी सदावीर क्षेत्रपालो महाननः ।
कङ्कालमुखमाया सा सम्भवन्ति महात्मनां ॥
मुद्रयां तेषु कङ्कालमोड्डानरन्ध्रतोद्गतं ।
स्वधातूत्थितविज्ञानं सर्व्वदेशगतं क्रमात् ॥

२ ३ ४ ५
कोल्लागिरि वरुणां च देवीकोट विरजकं ।

६ ७ ८ ९
एकाम्रां ततपूरे तु एलापूरे कश्मीरके ॥

१० ११
मह्लनगरे तथा च पुण्ड्रवर्द्धनक्षेत्रके ।

१२ १३ १४ १५
जयन्त्यां एकापुरे तु सोपारे चरिते तथा ॥

१६ १७ १८ १९
ओड्डायणे जालन्धरे क्षीरिके तु मायापुरे ।

२० २१ २२
जम्बुके राजगृहे च भोड़े विषयेभिस्तथा ॥

२३ २४
मालवे पुल्लीराद्ये तु चतुर्विंशतिपीठके ।
पर्व्वताग्र तालवृत्तं वटांतु काञ्चनस्तथा ॥
जटिवृत्तं पराक्रमा पर्व्वताग्रसमाश्रिता ।
महास्थली वेड़गर्भे अस्वत्थकूटागारकम् ॥
औदुम्बर शाल्मली तु करञ्जाशोकमाश्रिता ।
कनकवृत्तशालन्तु चूड़धाक्ष च दिक्षकी ॥
सेलकूटमधुवृत्तेषु च समाश्रिता पुरात् ।
रजयोनि उच्छुशाङ्गं महावलयोगालयम् ॥
कपालं रजप्रचण्डा योनिवीर उच्छुशाङ्गं ।
महावलरक्ता तथा योनिवीरशक्तिभवा ॥
योनिसोमसम्भवा तु महावला कुलोद्भवा ।
भीमवक्त्रोद्भवा चैव मेदमहाद्भुतंभकं ॥
कुसुमयोनिन्यां तथा पुनरेव पदं स्मृतम् ।
एषु कुलोद्भवा देवी सहकरूपी कन्यकाम् ॥
महालक्ष्मी अग्निमुखी च क्षेत्रपालो वराननः ।
अग्निमुखमिति ख्यातो काङ्कालिसुखवे...
तस्य चवनग्रहणो योगिनी ह्यसंस्मरेत् ।
तेन सम्पुटयोगेषु वीराद्वयसमाश्रिता ॥
सर्व्वेषु हितहेलयौ स्थिता च वर्णमण्डले ।
सञ्चारगतिरूपेषु गायते सर्व्वदेशका ॥
वंकेश्वरी चोर्द्धकेशी क्षेत्रपालो महोत्कटः ।
ऊर्द्धकेशो इति ख्यातो काङ्गालसुखहेतुकम् ॥
शेषपूर्व्वोक्तविज्ञेयं विशेषं वरयोगिनी ।
कर्णमोटी च रौद्रा तु क्षेत्रपालो महादंष्ट्रः ॥
हेतुकः परमेश्वर महारौद्र अथापि वा ।
काङ्गालसुखशून्येषु विज्ञेया परमं पदम् ॥
सौख्यरूपा चानला च क्षेत्रपालाट्टहासकम् ।
महानादोऽपि विज्ञेया अनला च महर्द्धिको ॥

कङ्कालचण्डालिनी तु ज्वालामध्ये महासुखम् ।
अग्निमुखी महावीर्य्या क्षेत्रपालो घण्टारवः ॥
महावीर्य्या इति ख्यातो कङ्कालसुखसम्भवः ।
पिङ्गलाख्या भीषणाक्षी क्षेत्रपालो महाजङ्घकः ॥
महाभयलोचना वा कङ्कालसुखपूरकः ।
महाभीमा महाबला क्षेत्रपाला महागजः ॥
अथवा गजकर्णा तु क्षेत्रपालो गजकर्णकः ।
कङ्कालसुखमारूढ़ं सर्व्वनाड़ीषु तन्मयम् ॥
गोकर्णा च पर्व्वताग्री क्षेत्रपालो महाभीमकः ।
नाडीजङ्घामथापि वा कङ्कालसुखलीनकम् ॥
क्रमणी भीमवक्त्रा च क्षेत्रपालो करालकः ।
मोहकरो बृहत्मुखः कङ्कालसुखमासकः ॥

157B. सर्व्वचक्रजयाश्चैव भयानकस्तथापरा ।
सौम्यास्या दिव्यरूपी च साधकानां प्रियङ्करा ॥
यसम्बिनी प्रसम्बिनी एवं सर्व्वं यथाक्रमम् ।
अट्टहासे तु चक्रस्था कौलगिर्य्यामड़स्थिता ॥
वरुणां सिद्धि[भिः]सत्या देवीकोटेषु प्रेतस्थाम् ।
विरजायां पट्टस्था तु एरण्ये शूकरस्थिता ॥
ततःपुरे प्रेतस्था तु खरस्था च एलापुरे ।
कश्मीरे धातवस्था तु मरुदेश महिसं स्थिता ॥
नगरे मुण्डपृष्ठे तु मडस्था पुण्ड्रवर्द्धने ।
जयन्त्यां करङ्कस्था तु एकापूरे कूटस्थिता ॥
सोपारे परेतस्था तु करङ्कस्था चरित्रके ।
ओड्डायने मारस्थातु मड़स्था तु जालन्धरे ॥
क्षौरिकां अग्निस्थिता च मायापूरे मड़ोपरि ।
कांचुको सिंहस्थिता च चक्रास्थिता राजगृहे ॥
भोटविषये प्रेतस्था मड़स्थो मालवे तथा ।
एवं क्षेत्रेषु सिद्धिः स्यात् कङ्कालेषु प्रयोगतः ॥

कारङ्गानुरूपसौख्यं कन्दुनालसमुत्थितम् ।
व्याप्तं सर्व्वेषु सन्धीनां ज्ञानमेतत् स पश्यति ॥

72.

3825. वज्रडाकतन्त्र । *Vajraḍāka-Tantra.*

Substance, palm-leaf. 12 × 2 inches Folia, 126 Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3600. Character, Newari of the 14th century A.D. Appearance, old and worm eaten. Incomplete

For a Tibetan translation see Beckh 75, para. 6.

It begins :—

रहस्ये परमे रम्ये सर्व्वात्मनि सदा स्थितः ।
सर्व्वडाकिनीमयः सत्त्वो वज्रडाक सुखं परम् ॥
असौ स्वयम्भू र्भगवानेक एवाधि दैवतः ।
सम्भवान्नादरूपादिनिष्क्रान्ताक्षमयाचारगोचराः ॥
दुर्लभं त्रिषु लोकेषु आदिमध्यान्तसंस्थितम् ।
न रागो न विरागश्च मध्यमो नोपलभ्यते ॥
सर्व्वात्मनामसुज्ञेयं अद्वयज्ञानमुत्तमम् ।
दुश्चारिणोऽपि सिध्यंते सर्व्वलाभसुखोत्सवैः ॥
सर्व्वाकाशचरा सिद्धिर्डाकिनीति प्रसिध्यति ।
सर्व्वतो विश्वमुद्रा तु सर्व्वतो विश्वसम्बरैः ॥
सर्व्वडाकिनीसमायोग वज्रडाकः प्रसिध्यति ।
अतत्त्वाश्रययोगानां देवतालम्बनं प्रति ॥
प्रतिविम्बसमायोगौ गिरिकुञ्जादिषु जायते ।
आत्मयोगः खसमयः सिध्यते परमाक्षरः ॥
बोधिचित्तसमायोगश्चर्य्याधिपप्रसुश्च यम् ।
बोधिचित्तमिदं वज्रं सर्व्वबुद्धस्वभावत ॥
तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन पूजयेद्विश्वरूपिणम् ।
जगद्दरस्वभावेन व्याप्य विश्वं व्यवस्थितम् ॥

आत्मा वै सर्व्वबुद्धत्वं सर्व्वसौख्यमेव च ।
आधिदैवत्तयोगेन तस्मादात्मैव साधयेत् ॥
अनेन सर्व्वबुद्धत्वं सर्व्वसौख्यमेव च ।
सर्व्ववज्रधरत्वञ्च सिध्यन्तीहैव जन्मनि ॥
इत्याह भगवान् श्रीवज्रधरस्तथागतः ।
सर्व्वडाकिनीसमायोग वज्रडाकः परं सुखम् ॥
आकाशलक्षणं सर्व्वमाकाशञ्चाप्यलक्षणम् ।
2. आकाशमन्तसर्व्वस्मै त्रैधातुकमशेषतः ॥
दृश्यते स्पृश्यते चैव यथा माया हि सर्व्वतः ।
न चोपलभ्यते चैव सर्व्वस्य जगतः स्थितेः ॥
अनया मुद्र[य]ा योगी भक्षयेद्भुवनत्रयम् ।
येनैव मूढ़ा वध्यन्ते बुद्धाः क्रीड़न्ति तैरिह ॥
सत्त्वसम्पूर्णयोगेन नान्यथा याति दीपवत् ।
रूपं वैरोचनो बुद्धो वज्रसूर्य्यस्तु वेदना ॥
पद्मनर्त्तेश्वरः संज्ञा संस्कारो वज्रराट् तथा ।
विज्ञानं वज्रसत्त्वस्तु + + + + ।
सर्व्वरूपस्वरूपोसौ वज्रडाकः प्रसिध्यति ॥
एक एव महाभूतः सर्व्वानन्दप्रदायकः ।
विरजं रजमित्युक्तं महामायास्वभावतः ॥
पृथिवी पातनी चैव अयातु मारणी तथा ।
आकर्षण्यग्निधातुश्च वायुनर्त्तेश्वरी तथा ॥
आकाशधातुरुक्तास्तु महामायाश्वगामिनी ।
पञ्चभूतस्वभावेन स्थिता सा वज्रनायिका ॥
सर्व्वभूतसमायोगडाकिनी परमोज्ज्वला ।
चक्षुषी मोहवज्राख्यं द्वेशवज्रा द्विधा श्रुतिः ॥
ईर्ष्यावज्रस्तथाघ्राणं रागवज्रमुखं स्मृतम् ।
स्पर्शमात्सर्य्यवज्रस्तु + + + + ॥

सर्व्वायतनसमायोग वज्रडाकः परं सुखम् ।
शून्यरूपमिदं सर्व्वं शून्याकारेण चक्षुषा ॥
पश्यतां निर्व्विकल्पेन सतां निःशङ्कता भवेत् ।
व्योमरूपाणि सर्व्वाणि व्योमरूपेण चेतसा ॥
निःसंकभावनायुक्तो निर्व्विकल्पः प्रजायते ।
इत्याह भगवान् वज्री वज्रसत्त्वस्तथागतः ॥

2A. सर्व्वतथागतमेघप्रतिहतसमयमहासुखं नाम समाधिं क्रमं कृत्वेदमुवाच ।

यावत् संसारवावस्था भवन्ति वरस्तूरयः ।
तावत् सत्त्वार्थमतुलः शक्ताः कर्त्तुमनिर्वृताः ॥
एत एव हि मत्सत्त्वा सर्व्वायाणे सदाभयाः ।
अविषण्णाः सुसत्त्वार्थं महावीर्य्येण कुर्व्वते ॥
आकाशनिस्तवासन्तु भवप्रणिधिशुद्धये ।
सत्त्वार्थोद्यतचित्तानां सौरिणां भवशुद्धये ॥
एषाञ्च देवपुत्राणां नित्यं रागः प्रमादिनाम् ।
अन्येषां रागिणामर्थे सर्व्वरागविशुद्धये ॥
दास्यामि कल्पविसरं महासुखसुसिद्धये ।
अनादिनिधनं चाद्यं सर्व्वकल्पादिभावितम् ॥
भूतपूर्व्वमतीते पि कल्पादौ हि महासुखः ।
वज्रसत्त्वमहातत्त्व आसीदेकोऽधिदैवतः ॥
सर्व्वसत्त्वोद्भवार्थाय सर्व्वलोकाग्रधातुषु ।
गीतवाद्यादिगन्धर्व्वं तत्सर्व्व[स्य] भवाधिपः ॥
सुरतोहं हि सम्भूतः सर्व्वसत्त्वसमुद्भवः ।
ततः प्रसूताः सत्त्वास्तु कामरागविवर्ज्जिताः ॥
तेषान्तु विनयं ज्ञात्वा चाक्षरोद्भववर्ज्जितः ।
जगाम शून्यतां पश्यन् निरात्मां गगनोपमाम् ॥
भूय कश्चिन्न सत्त्वार्थं न बुद्धार्थमनुत्तरम् ।
शक्याहं कर्त्तुमात्मार्थं परार्थं हि ततः परम् ॥

ततः सर्व्वं जगदर्थं मागत शून्यता सदा ।
असत्त्वार्थतया सर्व्वं प्रयात नरकात् पुनः ॥
ततः शून्येषु सर्व्वेषु लोकधातुषु संस्थिता ।
सर्व्वबुद्धसमाजेन चोदयामासुः मां लघु ॥

ॐ महासुखवज्रसत्त्वजं हूं बहोः सुरतस्त्वम् ।

3. सद्योदितमात्रे तु मयि सर्व्वसुखप्रदः ।
शुद्धकामार्थसिद्धं हि जातं सर्व्वसुखी जगत् ॥
अहञ्च कामरूपाग्रः सर्व्वबुद्धैरधिष्ठितः ।
मयापि धर्म्मकायाग्रः सर्व्वबुद्धाधिप[ः] पतिः ॥
सर्व्वबुद्धमहारागः सर्व्वबुद्धमहासुख ।
सर्व्वबुद्धमहाकायः सर्व्वबुद्धसरस्वतिः ॥
सर्व्वबुद्धमहाचित्तः सर्व्वबुद्धमहामहः ।
सर्व्वबुद्धमहाराजा सर्व्ववज्रधराधिपः ॥
सर्व्वलोकेश्वरपतिः सर्व्वरत्नाधिपेश्वरः ।
सर्व्वडाकिनीसमायोगात् सर्व्वबुद्धसमो भवेत् ॥
सर्व्वबुद्धमयत्वाच्च वज्रडाक प्रसिध्यति ।
अथ महामण्डलयोगेन सर्व्वमण्डलमालिखेत् ॥
तस्य मध्ये यथान्यायं वज्रसत्त्वं निवेशयेत् ।
सस्मितं चन्द्रवर्णान्तु रश्मिज्वालाकुलन्तथा ॥
बुद्धमालाविरचितं सर्व्वाभरणभूषितम् ।
चतुर्व्वक्त्रं चतुर्भुजं (त्रिनेत्र) जटामुकुटमण्डितम् ॥
चतुर्विद्यासमायुक्तं बुद्धबिम्बोपशोभितम् ।
दक्षिणमसितसौम्यं वामे रक्तन्तथापरम् ॥
पश्चिमं पीतसन्निभ कपालस्थं ताण्डवान्वितम् ।
(त्रिदशभयकरं) वज्र खड्गधरञ्चैव घण्टाकपालमेव च ॥
डाकिणीचक्रसमाकुलं लिखेद्दिविधतायिनै ।
सर्व्वडाकिणीसमायोग वज्रडाकः परं सुखम् ॥

इत्याह भगवान् वज्री वज्रसत्त्वस्तथागतः ।
माता [च] भगिनी चैव दुहिता बान्धवी तथा ॥
कामयेद्द्वन्द्वयोगेन सर्व्वसिद्धिप्रसाधकः ।
गोमांस हयमांसानि भक्षयेदविशङ्कितः ॥
[वा]माचार सदा लोके वामतर्पणभक्षणम् ।
वामोद्भवं जगत्सर्व्वं स्थावराद्या सजङ्गमम् ॥
दूती त्यक्ता तु गच्छेत् सर्व्वकामविमोहितः
दूती रक्ता महामोक्ष लभत्येव न संशयः ॥
अव[त]न्न व्रतपूर्णः साधक ह्यव्यतत्परः ॥
समयकुलाचारो वै एकत्र चरभोजकः ॥
पञ्चवर्णसमाचार एकवर्णन्तु भक्षयेत् ।
मधुरक्तं सकर्पूरं रक्तचन्दनयोजितम् ॥
कुलिशाम्बुजसमायुक्तं + + +
पञ्चामृतं भवेदेतत् सर्व्वसिद्धिप्रसाधकम्
अनामाङ्गुष्ठयक्ताभ्यां लेहयेत् योगवित् सदा ।
सोमपानं सदाखाद्य सिद्धिमाप्नोति शाश्वतीम् ॥
एतत् परमं समयं कथितं तव वरानने ।
सोपायसर्व्वकर्म्माणि निर्व्विशङ्केन स्थापयेत् सदा ॥
निर्व्विकल्पेन भावेन सर्व्वकर्म्माणि सर्व्वदा ।
आचरेन्निर्व्विशङ्केन तत्त्वासुत्तमोत्तमः ॥
विषयान् सेव्यमानस्य निर्व्विशङ्केन चेतसा ।
केसोद्धकानुभावेन तन्नयो दूरतिक्रमः ॥
यस्तु सर्व्वाणि कर्म्माणि प्रज्ञया विनियोजयेत् ।
सा च शून्यपदे योज्या तथा ह्येतन्महात्मनाम् ॥
प्रज्ञासङ्गमरूपाणि निर्व्विकल्पेन चेतसा ।
निःशङ्काचारसचारस्तपस्तेषां महात्मनाम् ॥
प्रज्ञोपायविनान्यत्र यदि चित्तं न संक्रमेत् ।
नियतं तत् समुद्दिष्टं महाबोधिप्रदायका ॥
योगिनां अभियुक्तानां निर्व्विकल्पानुगामिनाम् ।

4. तेषां सर्व्वाणि भूतानि प्रज्ञापारमितानि च ॥
प्रज्ञादर्पणसङ्काशं तदाकारं वासंस्कृतम् ।
प्रज्ञायत्ता स्मृता तेषां निर्व्विकल्पात्मचेतसा ॥
दर्पणप्रतिविम्बञ्च स्वप्नमायार्थवुद्बुदोपमम् ।
इन्द्रजालसादृश्यं यः पश्येत् स प्रभुः स्मृतः ॥
तड़िद् गन्धर्व्वनगरं विपाकञ्चैव संस्कृतम् ।
यथाकारं प्रपश्येद्यः तस्यायत्ताः प्रजाः स्मृताः ॥

तेन न कस्यचित् स्थितिरस्थिर्यञ्चाभिनिवेशः स्यात् । एवञ्चैव वशप्रभूतैरपि मायोपमैर्भावैः विशिष्टो सम्भोगसञ्जातसुखपरिणामनया किञ्चिद्विशिष्टसम्भोग-सञ्जातः सुखपरपरिणामनया किञ्चिद्विशिष्टफलं प्राप्यते न ह्येते स्थिरचला भावाः किन्त्वश्भासमात्रलक्षणाः यद्येते विशिष्टभावनाभ्यासबलात् विशिष्टसुखसौमनस्या-दिकं कार्य्यमुत्पाद्य अनुत्तरफलावाप्तौ हेतुभावं प्रतिपद्यते तदाह्याभवनदेव नाकश्चिद्दोषः (?)

तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन पूजयेत् सर्व्वगामिनी ॥
दुष्करैर्नियमैस्तीव्रैर्मूर्त्तिः शुष्यति दुःखिता ।
दुःखात् विखिप्यते चित्तम्विक्षेपो सिद्धिरन्यथा ॥
मनोमूर्त्तिदृढ़त्वाच्च सर्व्वसौख्यैर्दृढीभवेत् ।
दुःखैश्चलत्वमायाति निरोधम्वाधिगच्छति ॥
कायवाक्सौस्थित्यं प्राप्तो बोधिमवाप्नुयात् ।
अन्यथाकालमरणं पच्यते नरके ध्रुवम् ॥
इत्याह भगवान् वज्री वज्रसत्वस्तथागतः ।
वज्रडाकिनीसमायोग वज्रडाक परं सुखम् ॥

4B. इति वज्रडाकमहातन्त्रे परतत्त्वावलोकविषयावतारं ज्ञानपटलः प्रथमः ।

अथ भगवन्तं पुनरपि पूजां कृत्वा प्रणिपत्यैवमाहुः ।

भाषस्व भगवन् देव सर्व्वदुष्टप्रभञ्जन ।

हृदयं येन सर्व्वदुष्टाः सर्व्वतथागतशासनद्रोहका इष्टदेवादयः सर्व्वसत्त्वा दाम्यन्ते शाम्यन्ते विनेयं यास्यन्ति पाल्यन्ते । आबोधिमण्ड[लं] नयोदुष्टत्वं कुर्व्वतेति । अथ भगवान् सर्व्वगतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिरिदमुदाजहार ।

पुव्वचूचिअ कम्मन्तओ वङ्गिसमेम्वे सिभणिअम् ।
कुरु कुरु सत्त विओअं ॥ वन्देहिजउ कुड़िल उबभड़ं एअं पुणो विभणिअर्थम् ।
अलिअ तोसिअ लाअं । रूअ विग्गए एअ सवभाव भणिअम् ॥
कगाकवओ आर सरसजुतम् ।
भअ यासट्ठिअं एस भणिअब्बम् ॥
रविआसणा संट्ठिओ सवरो दहवणा खण्डेन्दुविन्दुपरिपूरिअम् ।
एअं पुणोवि कहियं ॥ दिणअर सहाअ परिभोसिओ ।
सवरो विसग्ग सगिठओ वेसि गुणिअव्वम् ।
फेकारोद्धरणा बालेन्दुविन्दु जोइअं फुणो विभणिअम् ॥
फटफटाटोयटकारसोहिअम् ॥
सअलविकुप्यत रदहद हड़ाइ गिसवर ॥
पञ्चवग्गवेसि सजुत्तो एअवग्गयहाणं पुणोइ भणिअम् ॥
भखभखहि वसहहि रूअं तमालाबअम्वेनम् ।
5A. गिड़ गिड़ सप्त पाय लगयतु अङ्ग सर्प्यं वोतज्जय विगुणिअम् ॥
आआर कबसं तिअ तिअ चउट्ठ पवनसंट्ठिअं ।
एअत्तं सजोअ भणिहव्वं ॥
सोहइ रवि आसणट्ठिओ । सवरो चउवाणं परिपूरिओ ॥
पुणोवि भणिअं तिअ विअ अन्तिमो असगिठअ वीओ ।
वारह वाणं परिट्ठिओ । खण्डमण्डितभूषितम् पुणो विभणिअम् ।
कसाकव पञ्चवग्गान्त आसणट्ठिओ ।
आअरविन्द संजुतुओ एअं वि भणिअव्वम् ॥
सवरो वेसिवाणा सङ्कहिओ, पुणोवि तिअवाणा परिभोसिओ ॥
सवरो पुणोइ सवरो पञ्चवाणसणा किओ ।
एअं सवखण्डेन्दुमण्डिभूषिअम् ।
एअस्सा पुणपुणा जुणिअम् ।
कस चधई सरवरधरो एक्का एक्कालिअत्तम् ।
एअसहव पुणा पुणा भणिअम् ।
सवरो उआर सराहढो ॥ खण्डेन्दुविन्दु पुणोवि परिभोसिओ

फणरञ्जयान्तप सोहिओ बज्रविविह फलफुलकुसुम सङ्गहिओ ॥

अस्य देवि महामाया सर्व्वसिद्धिप्रदायकाः ।

इत्येवं भाषितमात्रेण सर्व्वलोकधातवः कम्पिताः सर्व्वतथागताः सस्वस्ता पुनरपि सर्व्वतथागतःबोधिमभिसम्बुद्धाः सर्व्वपर्व्वता कम्पिताः स्फुटिता सर्व्वदुष्ट-विनीता दमिताः शामिताः । आकृष्टा मण्डलप्रवेशिताः समयैर्बद्धा वशीकृता । सर्व्वमातृगणभूतगणग्रहा ज्वरास्सर्व्वेयक्षराक्षसविनायकाः पापा नरकाः स्फाटिताः पाटिता विनाशिताः ।

7A. इति सर्व्वकर्म्मप्रसवविधिग्रहः मायाविकुर्व्वणमन्त्रविधिपटलो द्वितीयः ;

11B. सर्व्वनागाकर्षणपटलस्तृतीयः ;

15B. इति सर्व्वकर्म्मप्रसरोदयो नाम विधिविस्तरपटलश्चतुर्थः ;

17B. इति सर्व्वनागाकर्षणप्रवेशनविधिविस्तरपञ्चमपटलः ;

19A. सर्व्वडाकिनी[म]न्त्रतत्त्वपटलः षष्ठः ;

20A. हस्तमुद्राप्रयोगकर्णोजिकाचिह्नलक्षणादिपटलः ;

20B. सर्व्वडाकिनीच्छोम्मा पटलोष्टमः ;

26B. इति सर्व्वयन्त्रोदयो नाम पटलो नवमः ;

33A. इति श्वासोदयो नाम दशमः पटलः ;

34B. इति सर्व्वमायाविकुर्व्वितो नाम पटलैकादशमः ;

36A. इति वश्यकोदयो नाम पटलो नाम द्वा[द]शमः ;

37A. इति वीरादयपूजासर्व्वकर्म्मोदयो नाम पटलस्त्रयोदशमः ;

38A. इति देशन्यासवीरादयं नाम पटलश्चतुर्द्दशमः समाप्तः ;

39B. इति कालचयोदयमन्त्रतन्त्रकालमृत्युवञ्चनो नाम मण्डलः पञ्चदशमः ;

45A. इति सर्व्ववीरपटलीसोणगंभारिसमायोगचक्रोदयो नाम षोड़शमः ;

48A. इति रसायनविधिपटलो नाम सप्तदशमः ;

51A. इति मेलापकनिर्णयो नाम साधनविधिरष्टादशपटलः ;

55A. इति वज्रडाकमहातन्त्रे सर्व्वभूतग्रहोत्पत्तिसाधनपटलोनामोन्न-विंशतिमः ;

58A. इति डाकिनीसमायोगश्वासोदयो नाम विधिपटलविंशतिः ;

60A. इति उत्क्रान्तिध्यानसिंहविक्रीडितमुद्रायोगोदयो नाम एक-विंशतिमः पटलः ;

60B इति योगयोगिनीरतिक्रीड़ावाह्यमुद्रासङ्केतलक्षणविधिपटलो नाम द्वाविंशतितमः ;

61B. इति निर्गमनिग्रहाविकारोनामपटलस्त्रयोविंशतितमः ।

62B. इति होराग्रहो नाम कर्म्मविधिपटलः चतुर्विंशतितमः ;

63A. इति सर्व्वोदयो नाम पटलः पञ्चविंशतितमः ;

64A. इति कालोदयः पटलः षड्विंशतितमः ;

64B. इति नक्षत्रबलाधिकारविधिपटलः सप्तविंशतितमः ;

65B. इति थिरिस्थनिर्णयो नाम पटलोऽष्टाविंशतितमः ;

66A. इति ज्ञानोदयो नाम पटलः एकोनत्रिंशतितमः ;

66B. इति वज्रसत्त्वविकुर्व्वितोदयो नाम पटलस्त्रिंशतितमः ;

69A. इति घण्टालक्षणमानविधिरेकत्रंशतिमः समाप्तः ;

70B. इति गुर्व्वाराधनसमयसम्बरापटलो द्वात्रिंशतितमः ;

71B. मन्त्रविधिपटलस्त्रयस्त्रिंशतितमः ;

72A. इति म्लेच्छवज्राभिषेकपटलश्चतुस्त्रिंशतितमः ;

72B. इति हेरुकीकरण-विधिपटलः पञ्चत्रिंशतितमः ;

72B इति हेरुकीकरणे विधिपटलः पञ्चत्रिंशतितमः ;

73A. इति म्लेच्छनाम्नसमयसम्बरविधिपटलः षट्त्रिंशतितमः ;

73B. इति म्लेच्छसर्व्वायुधमुद्राज्ञानपटलः सप्तत्रिंशतितमः ;

74A. दूतीदामनविधिपटलः अष्टत्रिंशतितमः पटलः ;

77A. इति बलाधिकारपटल एकोनचत्वारिंशतितमः ;

79B. इति छत्रकपालमुद्राज्ञानपटलः चत्वारिंशतितमः ;

87B. इत्यालिकालिमन्त्रोदयन्यासपटलः एकचत्वारिंशतितमः ;

91B. इति रहस्यादितत्त्वोदयः पटलो द्वाचत्वारिंशतितमः ;

93A. इति सर्व्वकर्म्मध्यानोदयो नाम होमविधिपटलस्त्रयश्चत्वारिंशतितमः ;

94A. इति वेताड़साधनाध्यात्महोमविधिपटलश्चतुश्चत्वारिंशतितमः ;

94B. इति जपविधिपटलः पञ्चचत्वारिंशतितमः ;

97B. इति भूम्याधिवासनसूत्रपातनविधिः पटलः षट्चत्वारिंशतितमः ;

100B. इति रसायनद्रव्यवर्गाधिकारविधिपटलः सप्तचत्वारिंशतितमः ;

104B. इति सर्व्वकर्म्मप्रसरस्यार्थे होमविधिः पटलो अष्टचत्वारिंशतितम ;

111A. इति वज्रडाकमहातन्त्रे रसायन + + + + विधिपटल एकोनपञ्चाशत्तमः ;

121B. इति वज्रडाकमहातन्त्रराज्ये वज्रसत्ताश्वासरूपाख्याननिर्द्देशो नाम पञ्चाशतितमः ;

125B. इति वज्रडाकमहातन्त्रराजे निर्घण्टपटल एकपञ्चाशतितमः समाप्तः ।

73.

8060. **प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धिः ।** *Prajñopāya Viniścaya Siddhiḥ.*

By Anañga Vajra.

Substance, Nepalese paper—white on one side and yellow on the other. $7\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 42, of which foll. 22—30 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokás, 110. Character, Newari. Appearance, fresh. Copied under orders.

For a description of the MS. from which this was copied, see my Nep. Cat., Vol. II (1915), pp. 64—65.

The main work in this MS. is Prajñopāya-viniścaya siddhiḥ, by Anañga Vajra, who seems to have been a pupil of Śubhākara, from an obscure verse which runs thus in fol. 40B :—

40B. गुरुचरणाम्बुजसेवा विठयित(?) मम्तं शुभाकराख्येन ।
यम्मे तदखिलजगतां विहितं साधारणं कृपया ॥

The main work is the last, there being, as preparatory to the understanding of this, some short works given before it, namely, (1) Yogāvatāra of Nāgarjuna, ending in leaf 2A; (2) Svādhiṣṭhānaprabheda by Āyadeva, ending in fol. 8B; (3) Advayavivaraṇa Prajñopāya-viniścayasiddhi by Ācarya Padmavajra, ending in fol. 17A; (4) Nānāsiddhopadeśa —the siddhas being 1. Padmāñkura (17A); 2. Prajñarakṣita (17A); 3. Nalipāda (17B); 4. Ravigupta (17B); 5. Kṛṣṇa-

cārya (17B); 6. Saraha (17B); 7. Mahīdhara (18A); 8. Bhūri-pāda (18A); 9. Vīṇāpāda (18B); 10. Virāpācārya (8B); 11. Kārūpācaryya (18B); 12. Nāgabudha (18B); 13. Diṅnāga (19A). In 20B, the 4th work ends and the main work begins. It has five chapters, of which the colophons of the first two are lost in the lacuna.

31B. इति प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धौ बोधिचित्ताभिषेकस्तृतीयः परिच्छेद समाप्तः; 34B. ०तत्त्वभावनानाम चतुर्थः परिच्छेदः; 41A. ०तत्त्वचर्य्यानिर्द्देशो नाम पञ्चमः परिच्छेदः, प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धिः समाप्ता। कृतिरियमनङ्गवज्र-पादानां।

Post-Colophon statement :—

स्पर्शेदादौ विचित्रः कमलकुलिशयोर्योगतोऽसौ विपाकः
पश्चात् स + + रागानलदलितजगत्सङ्कराशि विमर्द्दः।
तस्मिन् निर्वार्य्यमाणे पवनसहचरे रागवह्नौ सरोजे
सायं सम्बोधिमार्गः सकलजिनतनूयोगगम्यादिलक्ष्यः॥
प्राक्चक्रीबन्धवद्धं रुचकनियमितं मेखलाश्वासरुद्धं
कण्ठाग्रं चारपात्रं कमलकुलिशजाच्चित्तनिष्ठातशुद्धः।
इत्थं वज्रार्द्धयामं प्रहरमपिदिनं सूत्रवच्चित्तवज्रं
धातौ सन्धार्य्य तूर्णं खपुरमथनयेत् कुण्डलाकार (कृति) योगैः॥
शुभं॥ तालपत्रपुस्तके दृष्ट्वा लिखितं॥ शुभं॥

The following extract is from the 5th pariccheda of Anañga Vajra's work, in which it will be seen what the lofty philosophy of Prajñapāramitā has come to.

36A. स्वप्नमायोपमं सर्व्वं स्कन्धधात्वादिलक्षणं।
त्रैधातुकमिदं सर्व्वं ज्ञात्वेत्थं [च] समासतः॥
कौकृत्यस्त्यानमिद्धन्तु जीवितैश्वर्य्यमेव च।
तथाष्टलोकधर्म्मांश्च सर्व्वं त्यक्त्वा विदूरतः॥
अप्रकम्प्यः सदा भूत्वा निर्द्वन्द्वः कृतनिश्चयः।
षट्पारमितायोगेन बुद्धसिद्धिप्रसिद्धये॥

36B. बोधावारोप्य चित्तन्तु तत्त्वचर्य्यां समाश्रयेत् ।
आचरेत् समयं ज्ञातञ्च मन्त्रमार्गप्रकाशितं ।
विघ्नमारादिशान्त्यर्थं पश्चात्तमधिश्रयेत् (स्थयेत्) ॥
एषात्वनुत्तरा रक्षा विन्मूत्रादिव्यवस्थिता ।
ज्वररोग (ज्वरागरा) विष (षा) योग डाकिन्युपद्रवग्रहाः ॥
मारा विनायकाश्चैव प्रशमं यान्त्यनेन हि ।
नरोद्भवं तथाश्वश्च (स्वश्च) गौद्रुमातङ्गसम्भवम् ॥
प्रदीपं भक्षयेत् प्राज्ञः स्नानमेव च पञ्चमं ।
अन्यैश्च समयैः कृत्स्नैश्चित्तस्योत्कर्षकारकैः ॥
महत्सम्भोगशान्त्यर्थं प्रीणयेच्चित्तवज्रिणां ।
प्रज्ञापारमिता सेव्या सर्व्वथा मुक्तिकांक्षिभिः ॥
परमार्थे स्थिता शुद्धा संवृत्या रूपधारिणी ।
ललनारूपमास्थाय सर्व्वत्रैव व्यवस्थिता ॥
अतोऽर्थं वज्रनाथेन प्रोक्ता बाह्यार्थसम्भवा ।
ब्राह्मणादिकुलोत्पन्नां सूद्राञ्चै अन्त्यजोद्भवां ॥
दुःशीलां परभार्य्याञ्च विकृतां विकलां तथा ।
जनयित्रीं स्वसारं च स्वपुत्रीम्भागिनेयिकां ॥
कामयेत् तत्त्वयोगेन लघु सिध्यति साधकः ।
वंशादिसम्भवैः + + श्चित्तस्योत्कर्षकारकैः ॥
करणैर्बाह्यमुद्राभिः नानारसविचेष्टितैः ।
स्वाधिदेवतयोगेन पञ्चकामगुणैर्वरैः ॥
स्वार्थैश्चित्तरत्नस्यात्मानं पूजयेत् सदा ।
गन्धमाल्यादिसत्कारैः क्षौरपूजादिविस्तरैः ॥
स्रक्चन्दनवस्त्राद्यैश्चित्तस्यानन्दकारकैः ।
गम्यागम्यादिसङ्कल्पं नात्र कुर्य्यात् कदाचन ॥
मायोपमादियोगेन भोक्तव्यं सर्व्वमेव हि ।
धर्म्मधातुसमुद्भूता न कश्चित् परिपन्थिनः ॥
प्रभुञ्जीत यथाकामं निर्विशङ्केन चेतसा ।

सम्भोगार्थमिदं सर्व्वं त्रैधातुकमशेषतः ॥
निर्म्मितं वज्रनाथेन साधकानां हिताय च ।
अनन्तज्ञानसम्प्राप्ता + + नैव तथागताः ॥
सततम्भावनाशक्तनिषिक्तादिषु का कथा ।
सर्व्वभावस्वभावोयम्बोधिचित्तस्वरूपतः ॥

38B. मुद्रालिंगनसंयोगाद्वज्रावेशप्रवर्त्तनात् ।
सक्षीराधरपानाच्च तत्कण्ठध्वनिदीपनात् ॥
विपुलानन्दसम्भोगात्तदूरुस्फोटनोद्भवम् ।
न चिरान्मन्मथो राजा वज्रसत्त्वः प्रसिद्ध्यति ॥
तथा तथा प्रवर्त्तेत यथा न क्षुभ्यते मनः ।
संक्षुब्धे चित्तरत्ने तु सिद्धिं नैव कदाचन ॥

The following extract from Padma-vajra's work explains Prajñā and Upāya :—

9B. तथाचोक्तं; निःस्वभावलक्षणा प्रज्ञा, स्वभावलक्षणा उपाय इति ।
तस्मात् प्रज्ञोपायकरणविधानेन चोदिताः
ततः कुर्व्वन्ति सत्त्वार्थं विम्बरूपोमणिर्यथा । इति ।

तेन तावत् प्रज्ञेति उपाय इति व्यवस्थितभागद्वयम् । इदानीं + + + + + प्रज्ञया केवलया किं बुद्धत्वं स्यात् । नोचेदुपायमात्रेणाऽपि । उच्यते चेदम् ॥ न प्रज्ञाकेवलमात्रेण बुद्धत्वं भवति, नाप्युपायमात्रेण किन्तु यदि पुनः प्रज्ञोपायलक्षणौ समतास्वभावौ भवतः एतौ द्वौ अभिन्नरूपौ भवतस्तदा भुक्तिमुक्ति भवतीति ।

तथाचोक्तम् ।

उपनयत्यभिमतां यस्मान्नौकेवानुकूलं यतः ।
तदानुकूलयोगेन सेवोपायः प्रकीर्त्तितः ॥
उभयोर्मिलनं यच्च सलिलक्षीरयोरिव ।
अद्वयाकारयोगेन प्रज्ञोपायस्तदुच्यते ॥
प्रक्षेप्तुं चोपनेतुं च शक्यते यत्र नैव हि ।
प्रज्ञोपाय + + + + धर्म्मतत्त्वं तदुच्यते ॥
चिन्तामणिरिवाशेष जगतः सर्व्वदा स्थितम् ।
भुक्तिमुक्तिप्रदं सम्यक् प्रज्ञोपायस्वरूपतः ॥

74.

8051. साधनमाला । *Sādhana-Mālā.*

Substance, modern Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. 12½ × 5 inches. Folia, 312. Lines, 7 on a page Character, modern Newari Appearance, fresh Complete

The same work as described in my Nep. Cat. for **1915**, p. 83. The titles of Sādhanas are to be found in Appendix B of that volume.

75.

10745. हेवज्रपञ्जिका । *Hevajra-Pañjikā.*

By KṚṢṆA OR KĀHNA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12 × 2 inches Folia, 20 Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 580. Character, Newari of the early 13th century. Leaves are marked on the right by figures, and on the left by letter numerals. Leaves marked 15 and 19-25 are missing. Appearance, soiled. Incomplete and defective.

Beginning :—

नमः श्रीहेवज्राय ।

श्रीहेवज्रं नमस्कृत्य परमानन्दरूपिणम् ।
पूर्व्वाचार्य्यक्रमाम्नायं हेवज्रे लिख्यते मया ॥

एवं मयेत्यादि ।

निदानवाक्यमेवेदं सूक्तं तन्त्रे प्रकाशितम् ।
इह तन्त्रस्य सारार्थं मन्यत्वा(?) वक्ष्यते मया ॥

तथाचोक्तं भगवता एवं मयेति भिक्षवो मम धर्म्मः संगातव्य इत्यत आह एवं मया श्रुतमिति संगीतिकारः । तदत्र केचित् श्रुतमित्यनेन संगतिं सूचयति । अन्यथा श्रुते परम्परश्रुते संगीतिरप्रमाणिका स्यादित्यनयोर्व्वेदा(द्यो) सार्थम् । एवं मयेति । मयेति मयैव श्रुतं न परम्परया श्रुतम् । etc., etc.

11B. इति योगरत्नमालायां हेवज्रपञ्जिकायां प्रथमः पटलः; 13B. ०पटलो द्वितीयः; 17A, ०तृतीयः पटलः; ०चतुर्थः पटलः; (The Colophons V and VI are lost in the missing leaves). 27B, ०च्छोमापीठ निर्णयपटलः सप्तमः।

But it does not agree with Hevajra pañjikā or Yogaratnamāla, as described in my Nep. Cat. for 1915, p. 44, as the leaves of that MS. are hopelessly confused.

The three Kāyas (*Dharmakāya*, *Sambhogakāya* and *Nirmāṇakāya*) are thus explained.

3B. संव(ब)तिभवस्यैकतेति। सतो भावः सत्त्वं अर्थक्रियाकारित्वमिदम्पत्ययतालक्षणम् पञ्चस्कन्धात्मकम्। तथाचोक्तं भगवता।

सर्व्वं सर्व्वमिति ब्राह्मणा यदुत पंचस्कन्धाः ते च त्रयो भवाः कायवाक्चित्तानि तेषामेकता अद्वयीभावः। प्रभास्वरनिष्ठागमनात्। अनया प्रज्ञया प्रज्ञेति। अनेन प्रज्ञापारमितामध्यमकविचारेण वज्र इत्येव कथितो धर्म्मकायः।

महाज्ञानरसैरित्यादि। महाज्ञानानि महायानप्रणीता धर्म्मास्तेषां रस आस्वादः तैः प्रपूर्णः।

एतदुक्तं भवति परमोज्ज्वलविचित्ररत्नविरचि[त] (विरचि) कूटागारोदरे सुविशुद्धलक्षणानुव्यञ्जनविराजितेन देहेन अनङ्गयोगयोगिणीगणैः सह संहरणस्फुरणरूपतया महासुखसम्भोगरसैस्तृप्तः यावदासंसारमध्वंसननित्यतया नित्य इत्यर्थः। स एव महासत्त्वो बुद्धानां सम्भोगकायः।

नित्यमित्यादि। स्फुरणयोगेन समन्ताद् गमनं समयः। यथाखं विश्वाविश्वविनयनोपायैर्नानाकायैस्त्रैधातुकगमनसमयः। तत्र सततप्रवृत्तत्वात् सत्त्वः बुद्धानामनन्तप्रभेदो निर्म्माणकायः।

समयसत्त्वः समयसत्त्वशब्देनाभिधीयते।

The meaning of Hevajra:—

4A. वज्रगर्भ उवाचेति। किमर्थमुवाच। हेवज्रस्य वज्रधरत्वे कारणं नाम्ना यत् सूचितं तदर्थमुवाच। हेवज्रन्त्विति हेवज्र इतीदृशं नाम केन कारणेन संगृहीतम्॥ प्रज्ञोपायात्मकेत्यादि॥ तन्त्रमिति प्रबन्धः तन्त्रं त्रिविधं हेतुतन्त्रं

फलतन्त्रमुपायतन्त्रम् । तत्र हेतुः वज्रकुलीनाः सत्त्वाः । परिनिष्पन्ना हेवज्रमूर्त्तिः फलं । उपायो वक्ष्यमाणलक्षणः सपरिकरो मार्गः । तस्य (तस्मै) वज्रधरस्य निगदितमेवम्मयेत्यादिवाक्येन ।

4B. इह हि मन्त्रमहायाने आदिकर्म्मिकाणां सत्त्वानां प्रथममवतारणाय (भारणाय) देवतामूर्त्तिभावनैव कथ्यते ।

यदाह ।

आदिकर्म्मिकसत्त्वानां देवतामूर्त्तिभावना ।
निर्द्दिष्टा प्रथमं तन्त्रे सर्व्वकर्म्मप्रसिद्धये ॥

द्वितीये परिनिष्पन्नक्रमे वक्ष्यमाणसूचनापेक्षयैककारणं महोपायः ॥

For a description of the contents of the text see Bendall's Cam. Cat., p. 58. It consists of two parts, as mentioned in my Nep. Cat. for 1915, referred to above. The full name of the text is Hevajra-Ḍākinī-jāla-sambara-Tantra.

The Pañjikā also is described in Cam. Cat., p. 189.

For a Tibetan translation of the text see Beckh, p. 74, para. 9, and for that of Kṛṣṇācārya's Pañjikā, see Cord, p. 67.

76.

3853. **पञ्चरक्षासूत्राणि ।** *Pañcarakṣā-Suttrāṇi.*

Substance, palm-leaf. 11¾×2¼ inches. Folia, 135, of which the first, 34th to 36th, the 127th and the 130th are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2700. Character, Newari of the 14th century. Appearance, old, soiled, faded and worn-out.

The leaves are marked by letter numerals on the left hand and by figures on the right-hand side.

The five Rakṣāsūttras or protective treatises are :—

33B. यानीमानि भदन्त भगवता पञ्चमहारक्षासूत्राणि भणितानि । तद्यथा । महासाहस्रप्रमर्द्दिनीसूत्रं महामायूरी महाशीतवती महाप्रतिसरा महामन्त्रानुसारणीसूत्राणि भदन्त भगवता पञ्चाभिसम्बर्ण्णितेन अनुज्ञातानि ।

The colophon of the Mahāsāhasrasūttra is not to be found, perhaps being lost in one of the missing or faded leaves.

88B. आर्य्यमहामायुरीविद्या राज्ञी सर्व्वार्थसाधनी समाप्तेति ।

117A. महाविद्या राज्ञी महाप्रतिसरायाः कल्पः समाप्तः ।

125B. आर्य्यमहाप्रतिसरायाः महाविद्याराज्ञी रक्षाविधानकल्पो विद्याधरस्यायं समाप्तः ।

129B. आर्य्यमहाशीतवतीनाममहाविद्याराज्ञी महुप्रंसारक्षासूत्रं समाप्तम् ।

135B. आर्य्य महारक्षामहामन्त्रानुसारिणी नाम महायानसूत्रं समाप्तम् ।

Post-Colophon :—

ये धर्म्मा हेतुप्रभवाः etc., etc.

77.

4078. पञ्चरक्षा । *Pañcarakṣā.*

Substance, palm-leaf. 13×2 inches. Folia, 125. Lines, 5 on a page. Extent in ślokás, 3400. Character, Bengali of the Kutila type. Dated saka 1211 = 1289 A.D. In good preservation with illustration. Complete.

There are two sets of leaf-marks on the right side, the original marks being parallel to the third line and the later marks below them. The later marks are not reliable.

Last Colophon :—

महारक्षा महामन्त्रानुसारिणीमहाविद्या समाप्ताः ।
येधर्म्मा हेतुप्रभवाः etc., etc. देयधर्म्मोऽयं प्रवरमहायानयायिनः परमोपासकसाधुरीयोकस्य यदत्र पुण्यं तद्भवतु आचार्य्योपाध्याय मातापितृपूर्व्वङ्गमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञानफलावाप्तये इति ॥ परमेश्वरपरमसौगत परममहाराजाधिराज श्रीमान् गौड़ेश्वरमधुसेनदेवकानां प्रवर्द्धमानविजयराज्ये यत्राङ्केनापि शकनरपतेःशकाब्दाः १२११ भाद्रदि २ ।

The five raksas are :—

37B. आर्य्यमहासाहस्रप्रमर्द्दिनी नाम महायानसूत्रं समाप्तम् ।

84B. आर्य्यमहामयूरीविद्याराज्ञी, कविनष्टा, मघसुखाद्, प्रतिलक्षा समाप्ता ।

88A. आर्य्यामहाशीतवती नाम महाविद्याराज्ञी समाप्ता ।

118B. आर्य्यामहाप्रतिसराया महाविद्या राज्ञी प्रथमकल्पः समाप्तः ।

125A. महारक्षा महामन्त्रानुसारिणी महाविद्या समाप्ताः ।

78.

9970. पञ्चरक्षा । *Pañcarakṣa.*

Substance, palm-leaf 15¼×2 inches. Folia, 102, marked on the left with letter numerals and on the right with Newari figures. Lines, 5 per page. Character, ornamental Newari of the 14th century. Appearance, well preserved. Complete.

Last Colophon :—

आर्य्यमहासाहस्रप्रमर्द्दिनी आर्य्यमहामायुरी आर्य्यमहाशीतवती आर्य्यमहाप्रतिसरा. आर्य्यमहामन्त्रानुसारणि ॥ एतानि महारक्षा समाप्त ।

Post-Colophon Statement :—

ये धर्म्माः etc., देयधर्म्मोयं प्रवरमहायानयायिनः परमोपासीक-महाराजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारिका कांसनारायणाऽवतार-श्रीश्रीजयरत्नमल्लदेवस्य विजयराज्ये आर्य्यावर्त्तनभूमे नेपालदेशे श्रीमन्तश्रीललितापुरीमहानगरे श्रीमानिकूलके नामलस्थाने सर्व्व-संघावतारश्रीचन्द्रवज्रवकुवाहारावस्थितशाक्यभिक्षुश्रीहाकुजु स-भार्य्या केलकिलक्ष्मीस्य पुत्र भिक्षुश्रीजिवहम्बस्य सभार्य्या पुरामयि-कस्य पुत्र नायुभाराः । मध्यस्तपुत्र भिक्षुश्रीहयजु सभार्य्या किलिमयिकस्य पुत्र श्रीबन्धवराजजु सश्रीजमकिनजु सः । कनेष्ठ पुत्र भिक्षुश्रीकुसमजु सभार्य्यालुगुमयिकस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वा-चार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वंगमं कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञान-फलवाप्तयेति । लिखितेयं श्रीकाष्ठमन्दपमहानगरस्थाने चैत्रमां-मकुत्वायां लवक श्रीवर्षचन्द्रवंवाहारावस्थित वज्राचार्य्यभिक्षु

श्रीजयसिंहराजेन रचितं। जथादृष्ट तथा लिखितं लेखिका नास्ति दोषः। न मे दोष न भाष्यते।
यक्षमूर्द्दयुंकथाऽपि तस्य दोषं न मुह्यति।
उककानरचोरेभ्यो मूषिकेभ्यस्तथैव च।
रक्षितव्यं प्रयत्नेन मया कष्टेन लिखितम्॥

श्रेयोऽस्तु सम्वत् ६४० श्रावणमासे कृष्णपक्ष पञ्चम्याया तिथ्या रेवतिनक्षत्र मूलयोग (?) शुक्रवासरे॥ चेयं भगवान्। पञ्चमहारक्षा लिखित सम्पूर्णमिति। ६४० (In a later and blurred hand).

जत्पुण्यांवरपञ्चरक्षरचितम् गम्भीरधर्म्मोदक।
समवर्त्तिचाखभावगुणनिका संपुस्तधर्म्म वचः॥
शुभमस्तु सर्व्वदा॥

This is the only MS. dated in the reign of Jayaratnamalla, who was the first separate king of the kingdom of Kāsṭha manḍapa.

For a description of the work see Cam. Cat. of Bendall, pp. 33, 48, 99, 105, 152, 153, 157, 162, 175 and 190.

Rājendralāla splits up the work into 5 and treats of them separately—(1) Mahāsitabatī (Nep. Bud. Lit., p. 164); Mahāmantrānusārinī (p. 165); Mahāsāhasrapramardinī (p. 166); Mahāpratisarā (p. 168); Mahāmāyūrī (p. 173).

The Tibetan translation also splits up the work. See Beckh, 102B and 103A.

79.

3854. **क्रियासंग्रहपञ्जिका कुलदत्तपञ्जिका।**

saṃgraha-Panjikā or *Kuladatta-Pañjikā.*

By KULADATTA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches Folia, 176, of which 7, 38, 54, 56, 70, 75, 89, 92, 104-107, 140, 142, 151, 168, 172 are missing, marked with letter

numerals on the left and with figures on the right. Lines, 8 on a page. Extent in ślokás, 5200. Character, Newari of the 16th century. Appearance, old and soiled. Incomplete at the end.

See Dr. Rājendralāl's Nepal Catalogue, p. 105.

8A, इति कुलदत्तपण्डितविरचितायां पञ्जिकायां प्रथमं प्रकरणम् ।

20B, इति महापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जि + + + + + ।

41B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां तृतीयप्रकरणम् ।

47B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां चतुर्थं प्रकरणमिति ॥

58A, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां पञ्चमप्रकरणमिति ।

154B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां षष्ठमप्रकरणम् ।

The opening lines are given in the Nep. Budh. Lit. of Rājendralāla.

यस्य श्रद्धाप्रज्ञाकृपावान् व्याकरणकाव्यच्छन्दोविचीतिज्योतिषशास्त्रप्रत्याख्यवदिति कथा पाठे । नानालिपिनानादेशभाषामणिकनकपुंस्त्रीगजवाजिलक्षणसम्वेत्ता गान्धर्वगीतवाद्यनानाश्रायुर्वैद्यकेन्द्रजालधातुवादतुलाशास्त्रज्ञः गीतादिकौशलनखच्छेदादिशिल्पवान् विदितकामशास्त्रः प्राज्ञः सहिष्णुः दक्षो वाग्मी शान्तः प्रतिपत्तिवान् सदोत्साहि लोमशहः (?) गुणधीशालि समयरत्नत्रयादिदः भक्तिमान् दशपारमिताशक्तो विगतभयद्वेषलज्जाः प्रतिष्ठामण्डललिखननानाकर्म्मप्रसरनिपुणः गुरोराज्ञापरिपालनतत्परः गुरोराज्ञानुगताज्ञालङ्घनकोपादस्माटदोषप्रकाशन सत्त्वेषु नैतित्यागः बोधिचित्तत्यागः सधर्म्मनिन्दा गुह्यज्ञानपरः स्कन्धाव (?) महायानविचिकित्सादुःखसुखयोर्धर्म्मकल्पना शार्द्धचित्तप्रतिक्षेपो भङ्गसमयासेवास्त्रीजुगुप्सामणापत्तिरहितः + + + स्वाराम्यो (?) भवति । एवंविधैः सर्व्वंगुणैरलंकृतस्य सर्व्वंदोषरहितस्य मण्डलवर्तनादौ योग्यस्य शुभे दिवसे नक्षत्रादौ गृहं गत्वा परवामन्नभक्तं कृत्वा यथाशक्ति दक्षिणां दत्वा सम्पूज्याञ्जलिं कृत्वा अध्येषणां कुर्य्यात् समन्वाहराचार्य्य अहं अमुकनामा उपासको विहारादिकं कर्त्तुमिच्छामि तदर्थं विज्ञापयाम्यहं अधिगतसकलसुगतवचनत्वात् ॥ इत्यनेनाचार्य्यं त्रिधाध्येषणां कुर्य्यात् यजमानः ॥

13A, वास्तुपूजामाह ; 37B, इदानीं वास्तुनाग + + ; 41A, इष्टकारोपणं कृत्वा होमं कुर्य्यात् प्रमोहने ; 43B, इदानीं प्रासादलक्षणमभिधीयते ;

44A, इदानीं विशेषलक्षणमभिधीयते ; 45A, देवालयस्तु विशेषः ; 47A, तस्मिन् काले सधर्म्मपाठः ; 51A, इदानीं दार्व्वादीनां प्रमाणमभिधीयते ; 52A, देवालयस्य + + + कोष्ठदयेन द्वारस्य व्यायामः ; 55B, ततो द्वारस्थापनानन्तरमग्निपूजामाह ; 58A, इतिमन्त्रेण अष्टोत्तरशतवारं परिजपति ग्रन्थविस्तारभयात्यक्तान्यन्यदारुकर्म्माणि ; 61A, तदनन्तरं वज्रहेतुकर्म्ममुद्रायाः पुरतो वज्रधातुमाह ; 64A, इति पापदेशनादि, ततो विंशतिपूजा कुर्य्यात् मन्त्रमुद्रायुक्तेन ; 65A, एवं विंशतिप्रकाराभिः सर्व्वतथागतान् सम्पूज्य आत्मानं निपातयेत् ; 66A, इत्यनादिसंसिद्धियोगः ; 68B, इति घनोऽभिषेकः ; इति नामाभिषेकः इति वज्रव्रतम् ; 69B, इति वीजचिह्नदेवताहङ्कारः ; 72A, समयमुद्रालक्षणम् ; 72B, इति धर्म्ममुद्रा ततः कर्म्ममुद्राबन्धमाह ; 74A, इति कर्म्ममुद्रा ; 76B, इत्याचार्य्याभिषेकः ; 79B, इत्यादियोगो नाम समाधिः ; 85A, इति मण्डलराजाश्रीनाम समाधिः; 87B, इति कर्म्मराजश्रीनाम समाधिः; 101A, मुद्राविशुद्धिः ; 101B, चेतमुद्राविशुद्धिः ; 102B, ईशानस्य कर्म्ममुद्रा ; 108A, इति घण्टाधिवासना ; इति संखाधिवासना ; इति रक्षाधिवासना ; 109B, इति देवताधिवासना ; 111B, इति वाह्यमण्डललेखनविधिः ; 112A, इदानीं तन्त्रोक्त, सूत्रणमुच्यते ; 114A, इति दे[व]ताचिह्नपातनम् ; इति मण्डलाधिवासना ; 116B, इति शिष्याधिवासना ; 118B, इति शिष्यप्रवेशविधिः ; 121A, इति वज्रव्रतदानम् । इति मण्डलतत्त्वम् ; 122A, इति व्याकरणम् ; इत्याश्वासदानम् ; 123B, इति प्रज्ञाज्ञानाभिषेकविधिः ; 124B, इति सहजसंबोधिरुच्यते, अयमेवार्थः श्रीसमाजेऽप्युक्तः ; 125B, इति चतुर्थाभिषेकविधिः ; 129A, इति शुभनिमित्तम् ; 129B, इत्यशुभनिमित्तम् ; 132A, इदानीं लक्षाहुतौ द्रव्यप्रमाणमभिधीयते ; इदानीं विधानमाह ; 132B, तच श्मशानपूजामाह ; 135A, इति विधानम् ॥ इदानीं पिण्डिकास्थापनाय नव कोष्ठकविभागोऽभिधीयते ; 136A, इदानीं मूलपद्मशतचतुःषष्टिरेकाशीतिकोष्ठकानां प्रत्येकं विशुद्धिरभिधीयते ; 138A, इति रत्नन्यासविधिः ॥ इदानीं पिण्डिकालक्षणमभिधीयते । स्थाप्यमान देवस्य सार्द्धसप्ततालप्रमाणो दीर्घेण पिण्डिकायामः व्यायामतः पादोनपञ्चतालप्रमाणा etc., etc.

138B, इदानीम्बिहारप्रतिष्ठा[भिधी]यते ; 139A, इदानीं प्रतिमास्थाप-

नीयतक्षणमुच्यते; 139B, इदानीं देहाना + + + + + +; 141A, प्रतिमाया रूपगुणमुच्यते; 141B, इदानीं दोषोऽभिधीयते; 142B, ... इदानीं पटपुस्तप्रतिमादीनां दग्धक्रिया अभिधनीया। रजसलारजोरञ्जितकर्पटे समशानकर्पटे नरचर्म्मणि कपालके श्मशानभस्ममद्यकलसोदकप्रक्षालिते शून्यताकरुणाभिन्नबोधिचित्तात्मके सर्व्वतथागतानुप्रवेश्य अर्घ्यं दत्वा, etc., etc.

144B, इति योनिसंशोधनम्; 146A, नीराजनक्रमः; 147B, सीमन्तोपनयन; 149B, इति फलप्राशनविधिः; 153A, इति नामाभिषेकः; 153B, इति गुह्याभिषेकः;

155A, चित्रकर्म्मबलः पिण्डिगण्डिकालक्षणं ततः।
एतेषाञ्च प्रतिष्ठानं प्रवक्ष्ये गुह्यनं तथा॥

ततो निष्पन्ने विहारादौ बहिरभ्यन्तरे च यथास्थाने तथागता बोधिसत्त्वा विद्यादेव्यः क्रोधगणाः विद्याधराः ... ... लिखनीयाः; 156B, इति वैश्रवणस्थापनम्; इति बलिमन्त्रः; 157A, इति महाकालस्थापनम्; 158A, इति राजास्थापनम्; 158B, बलिपिण्डिकास्थापनमिति; गण्डिकालक्षणमित्युच्यते; 159A, आकोटनमुद्गरस्य प्रमाणमभिधीयते; 160A, इति गण्डाकोटनम्। इदानीं प्रव्रज्याग्रहणमुच्यते; 163B, इति प्रव्रज्याविधिः;

164A, लक्षणं धर्म्मधातूनां पूजानामवरोहनम्।
जीर्णोद्धारोपसंहारा (?) पूजयेद् गणमण्डलम्॥

धर्म्मधातूनां लक्षणमभिधीयते; 176B, इति उच्छिष्टपिण्डमन्त्रः।

The Manuscript comes abruptly to an end.

23B, ततः शुभे .. शुक्लीकृत्य विश्वाजचन्द्रचिह्नानि लिखेत्। महावैरोचनस्य भाले पञ्चशूचिकवज्रं सत्त्वस्य नीलवज्रं रत्नवज्राङ्कितरत्नं धर्म्मस्य वज्राङ्कितपद्मं कर्म्मवज्रादिश्च वज्रम्। अक्षोभ्यस्य नीलपञ्चशुचिकवज्रं वज्रसत्त्वस्य शुभ पञ्चशुचिकवज्रं वज्ररागस्य वज्राङ्किताङ्कुशम्। वज्ररागस्य शरचापं वज्रसाधोः सवज्रभुजद्वयेन साधुकारप्रदानं। रत्नसम्भवस्य वज्राङ्कितरत्नम्। वज्ररत्नस्य वज्राङ्कितरत्नमाला। वज्रतेजस्य सूर्य्यं वज्र[के]तोश्चिन्तामणिवज्रम्। वज्रभासस्य वज्राङ्कितदन्तपङ्क्ति। अमिताभस्य वज्राङ्कितपद्मं। वज्रधर्म्मस्य सनालपद्मम्।

अमोघसिद्धिना विश्ववज्रं। वज्रकर्म्मणः स एव। वज्रप्रभिन्नस्य वज्रवज्रस्य

वज्रघटिङ्ग्रनाहं। वज्रपद्मस्य वज्राङ्कितदंष्ट्रायुगम्। वज्रसन्धेर्वज्रमुष्टिभ्यां गृहीत-पञ्चसूचिकवज्रम्। वज्रलास्याया वज्रद्वयम्। वज्रमालीया रत्नमाला। वज्रगीताया वीणा। वज्रनृत्यायास्त्रिसूचिकवज्राङ्कितकरद्वयम्। वज्रायुधाया धूपकटच्छकं। पुष्पायाः पुष्पकरण्डकम्। दीपाया दीपयष्टिः। गन्धाया पीत . . . गन्धसत्वं मैत्रेयस्य सपल्लवनागपुष्पम्। आमाघदर्शिनः सनेत्राम्भोजः। सर्व्वापायंजहस्याङ्कुशम्। सर्व्वशोकतमोनिर्घातनमिति दण्डम्॥ गन्धहस्तिनः शंखं। सूरङ्गमस्य खड्गम्। गगनगञ्जस्य पद्मस्थधर्म्मगञ्जः॥ ज्ञानकेतोश्चिन्तामणिध्वजं। अमितप्रभस्य कलसम्। चन्द्रप्रभस्य चन्द्रम्। भद्रपालस्य सज्वालरत्नम्। जालिनीप्रभस्य वज्रपञ्जरम्। वज्रगर्भस्य सवज्रनीलोत्पलम्। अक्षयमतेः कलशम्। प्रतिभानकुटस्य पद्मस्थरत्नकुटः समन्तभद्रस्य रत्नमञ्जरी। वज्राङ्कुशस्य अङ्कुशः। वज्रपाशस्य पाशः। वज्रस्फोटस्य शृंखला।

160A. इदानीं प्रव्रज्याग्रहणमुच्यते।

तदुक्तं विनय।

आचार्य्योपाध्यायैः प्रव्राजयितव्यमुपसम्पादयितव्यं इति। भिक्षवो न जानन्ति कथं प्रव्राजयितव्यं कथमुपसम्पादयितव्यमिति। भगवानाह। यस्य कस्यचित् प्रव्रज्यापेक्ष उपसंक्रामति। स तेनासौ अन्तरायिकान् धर्म्मान् पृष्ट्वा। आदौ त्रिशरणगमनानि पञ्चशिक्षापदानि उपासकसम्बरश्च दातव्यः। चैत्यवन्दना कारयित्वा आचार्य्यस्य पुरतो मण्डले कारयित्वा उत्कुटकासनेनाञ्जलिं प्रगृह्णन् च वक्तव्यः। ब्रूहि अहमित्थंनामा यावज्जीवं बुद्धं शरणं गच्छामि द्विपदानामग्रम्॥ धर्म्मं शरणं गच्छामि विरागाणामग्रम्॥ संघं शरणं गच्छामि गणानामग्रम्॥ त्रिरपि ततः पञ्चशिक्षापदं देयम्। अहमित्थंनामा यावज्जीवं प्राणातिपातात् प्रतिविरमामि। अहमित्थंनामा यावज्जीवमदत्तादानात् प्रतिविरमामि। अहमित्थंनामा यावज्जीवं काममिथ्याचारात् प्रतिविरमामि। अहमित्थंनामा यावज्जीवं मृषावादात् प्रतिविरमामि। अहमित्थंनामा यावज्जीवं सुरामैरेयमद्यप्रमादस्थानात् प्रतिविरमामि। त्रिरपि॥ एवं त्रिशर(ग्र)णगमनतां पञ्चशिक्षापदादिकामुपासकशिक्षामाधारयितुम्। ततः आचार्य्यो याचितव्यः। समन्वाहर अहमित्थंनामा आचार्य्यं याचे॥ आचार्य्येणाहं प्रव्रजिष्ये॥ त्रिरपि॥ तत उपाध्यायो याचितव्यः समन्वाहर उपाध्याय भवान् उपाध्यायो भूत्वा अहं इत्थंनामा उपा-

थायेन प्रव्रजिष्ये ॥ त्रिरपि ततः केशानवतार्य्य चूड़ा स्थापयितव्या । ततः प्रष्टव्यः । अद्यापि त्वं गृहिणामसमान एव । किं प्रव्रज्यायां निश्चय इति । यदि ब्रवीति निश्चय इति तदा अवतार्य्य चतुःसमुद्रजलैः स्नापयित्वा काषायवस्त्रैराच्छाद्य वक्तव्यः ॥ ब्रूहि ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं गृहलिङ्गं परित्यजामि प्रव्रज्यालिङ्गं समाददे ॥ त्रिरपि ॥ ततः प्रव्रज्याचित्तमाभिमुखीभावं ज्ञात्वा प्रव्राजयेत् ॥ प्रव्रजान् गृहस्थनामपरित्यागेन निकायानुरूपेण भिक्षुनामोच्चारणपूर्व्वं त्रिशरणगमनं कारयेत् । ब्रूहि ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं बुद्धं शरणं गच्छामि, द्विपदानामग्रम् ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं धर्म्मं शरणं गच्छामि विरागाणामग्रम् । अहमित्थंनामा यावज्जीवं सङ्घं शरणं गच्छामि गणानामग्रम् ॥ त्रिरपि ॥ ततो दशशिक्षापदानि दातव्यानि । समन्वाहर आचार्य्यः । यथा ते आर्य्यार्हन्तो यावज्जीवं प्राणातिपातं प्रतिविरताः ॥ एवमहमित्थंनामा यावज्जीवं प्राणातिपातवैरमणं श्रामणेरशिक्षाः समाददे । एवमेवाहं प्रथमेनाङ्गेन तेषामार्य्याणामर्हतां शिक्षायामनुशिक्षे अनुविधीये अनुकरोमि यथा ते आर्य्या अर्हन्तो यावज्जीवं अदत्तादानमब्रह्मचर्य्यमृषावादसुरामैरेयमद्यप्रमादस्थाना नृत्यगीतवादित्र माल्यगन्धविलेपनवर्णकधारणमुच्चशयनमहाशयनाकालभोजनजातरूपरजतप्रतिग्रहात् प्रतिविरताः ॥ एवमेवाहमित्थंनामा यावज्जीवं अदत्तादानवैरमणश्रामणेरशिक्षापदं समापादयामि । अहमित्थंनामा यावज्जीवं अब्रह्मचर्य्यवैरमणशिक्षापदं समाददे । अहमित्थंनामा यावज्जीवं मृषावादवैरमणशिक्षापदं समादयामि । अहमित्थंनामा यावज्जीवं सुरामैरेयमद्यप्रमादस्थानवैरमणशिक्षापदं समादयामि । अहमित्थंनामा यावज्जीवं उच्चशयनमहाशयनशिक्षापदं समादयामि ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं नृत्यगीतवाद्यवैरमणंशिक्षापदं समादयामि ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं मालागन्धविलेपनवैरमण शिक्षापदं समादयामि ॥ अहमित्थंनामा यावज्जीवं जातरूपरजतप्रतिग्रहणवैरमणं शिक्षापदं समादयामि ॥ त्रिरपि ॥ अनेनाहं दशमेनांशेन तेषामार्य्याणामर्हतां शिक्षामनुशिक्षे अनुविधीये अनुकरोमि ॥ ॥ ततः पात्रचीवरं पर्य्येषितव्यं आचार्य्योपाध्यायावध्येषितव्यौ । सन्निपतिते संघमण्डलकं ज्ञात्वा दक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य कृताञ्जलिमाधाय ॥ समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थंनामा आचार्य्यं अध्येषयामि इदं चीवरं सङ्घस्य विश्वासे सङ्घपरिभोगायाधितिष्ठन्तु ॥ तथा ॥ समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थंनामा आचार्य्यं अध्येषयामि इदं चीवरं राजकुलगमनायाधि-

तिष्ठन्तु। तथैव समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थंनामा आचार्य्य अध्येषयामि इदं चीवरं ग्रामनगरजिनारामपल्लीपत्तनगमनायाधितिष्ठेत्। समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थनामा आचार्य्य अध्येषयामि। इदं पात्रं ऋषिभाजनभिक्षाभाजनभोजन-परिभोगिकमधितिष्ठतु। तथा समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थंनामा आचार्य्य मध्येषयामि इमां भिक्षाभाजनकुण्डिकामधितिष्ठतु॥ तथा समन्वाहर आचार्य्य अहमित्थंनामा आचार्य्य अध्येषयामि इमां खिक्खिरिकामधितिष्ठतु॥ त्रिरपि॥ समन्वाहर उपाध्याय अहमित्थंनामा उपाध्याय अध्येषयामि इदं चीव[रं] संघस्य विश्वाससंघपरिभोगायाधितिष्ठतु॥ तथा समन्वाहार उपाध्याय अहमित्थं-नामा उपाध्याय अध्येषयामि। इदं चीवरं राजकुलगमनायाधितिष्ठंतु॥ तथा समन्वाहर उपाध्याय अहमित्थंनामा उपाध्याय अध्येषयामि। इदं चीव[रं] ग्रामनगरजिनारामपल्लीपत्तनगमनायाधितिष्ठन्तु॥ समन्वाहर उपाध्याय अह-मित्थंनामा उपाध्याय अध्येषयामि इदं पात्रं ऋषिभाजनं भिक्षाभाजनं पारिभोगिकमधितिष्ठतु। तथा समन्वाहर उपाध्याय अहमित्थंनामा उपाध्याय अध्येषयामि। इमां भिक्षाभाजनकुण्डिकामधितिष्ठतु। तथा समन्वाहर उपाध्याय अहमित्थंनामा उपाध्याय अध्येषयामि इमां खिक्खिरिकामधितिष्ठतु॥ त्रिरपि॥ समन्वाहरन्तु आचार्य्यसङ्घाः अहमित्थं नामाचार्य्यसङ्घा अध्येषयामि॥ इदञ्चीवरं सङ्घस्य विश्वासे सङ्घपरिभोगायाधितिष्ठन्तु॥ समन्वाहरन्तु आचार्य्य-सङ्घाः अहमित्थंनामा आर्य्यसङ्घानामध्येषयामि। इदञ्चीवरं राजकुलगमनाया-धितिष्ठन्तु॥ समन्वाहरन्तु अर्य्यसङ्घाः अहमित्थंनामा अर्य्यसङ्घामध्येषयामि॥ इदं चीवरं ग्रामनगरनिगमपल्लीपत्तनगमनाय अधितिष्ठन्तु॥ तथा समन्वा-हरन्त्वार्य्यसंघा अहमित्थंनामा आर्य्यसंघा अध्येषयामि॥ इदं पात्रं ऋषिभाजन भिक्षाभाजनं भोजनपारिभोगिकमधितिष्ठन्तु॥ तथा समन्वाहरन्त्वार्य्यसङ्घाः अहमित्थंनामा आर्य्यसङ्घानध्येषयामि॥ इमां भिक्षाभाजनकुण्डिकां+ + + + + + + + + + + + + + आर्य्यसङ्घा अहमित्थंनामा आर्य्यसङ्घानध्येषयामि॥ इमां खिक्खि[रि]कामधितिष्ठन्तु॥ त्रिरपि॥ तत आचार्य्येन प्रदातव्यम्। चीवरमयामन्त्रेण ॐ नमः समस्तबुद्धानां सर्व्वतथागताधिष्ठितात्मचीवरं स्वाहा। ततः समन्वाहरन्तु भदन्त अहमित्थंनामा इदं चीवरं सङ्घस्य विश्वासपरिभोगाय धारयामि॥ तथा समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्थंनामा इदं चीवरं राजकुल-

गमनाय धारयामि। समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्थंनामा इदं चीवरं ग्रामनगरनिगमपल्लिपत्तनगमनाय धारयामि। समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्थंनामा इदं पात्रं ऋषिभाजनं भिक्षाभाजनं भोजनोपभोगाय धारयामि। समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्थंनामा भिक्षाभाजनकुण्डिकां धारयामि। समन्वाहर भदन्ताः अहमित्थंनामा खिक्खिरिकां धारयामि॥ तथा समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्थं नामा आर्य्याख्यासम्बरमासंपत्स्ये॥ साधुसम्बर सुष्ठु सम्बरिष्ये। समन्वाहरन्तु भदन्ता अहमित्थंनामा यदा सङ्घस्य सामग्री लप्स्ये तदा अनेन सङ्घेन सार्द्धं पोषधं करिष्ये। शीलस्कन्धस्य परिपूरये। समाधिस्कन्धस्य प्रज्ञास्कन्धविमुक्तिज्ञानदर्शनस्कन्धस्य परिपूरये। त्रिरपि। ग्रश्रवि ++++ इति प्रव्रज्याविधिः॥—महापण्डितकुलदत्तविरचितायां कुलपञ्जिकायां सप्तम प्रकरणम्॥

No work on the rituals of the Maháyána School of Buddhism has yet been obtained. So an attempt has been made here to give that ritual in as complete a form as possible in a catalogue. The chapter on initiation has been copied *in extenso*, so that it may be compared with the Hínayána rituals as given in the Golden Book.

80.

4728. **क्रियासंग्रहपञ्जिका।** *Kriyāsaṃgraha-Pañjikā.*

By Kaladatta.

Substance, Nepalese paper. 13¾×4 inches. Folia, 194. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3100. Character, Newari. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon:—इति श्रीमहापण्डितनिसङ्गाचार्य्य श्रीकुलदत्त विरचितायां क्रियासंग्रहोनामपञ्जिकायां अष्टमा प्रकरणं समाप्त॥

Post-Col:—संवत् ८३६ माघ कृष्णसप्तमी थ्व संवत्सर सथोङ्ङेया। आवया संवत्सर ७६२ मार्गशिर कृष्णसप्त॥ सवत् ८४० फाल्गुन कृष्ण षष्ठ्यां कुहु आदित्यवारः सम्पूर्णमिति। लिखित श्रीभगतापुलिमहानगरो दक्षिणदिग्भागप्रतिविहारेः श्रीरत्नदेवतालोके स्वलस्थः-चरसेवितः नित्यं नित्यं धर्म्मकर्म्मसेवकः धर्म्मदेव स्वार्थंवताधकावः

आजीवन् मल्लाड़ान्नो ....श्रीवजाचार्य्ये जयंद्रयवताधकावः दयका जुरो। राजाधिराजः श्रीरत्नजितमल्लदेवस्य विजयेराज्ये मिति । शुभ ।

It ends :—ततो वह्नौ यदा होमाग्निर्निर्व्वाणमुपगच्छति तदा रजःप्रवाहोक्त विधिनैव भस्मप्रवाहं कुर्य्यादिति ।

निरीक्षतन्त्वनिखिलं मयायं +संहृतेचारुतरा विशुद्धा ।
नापूर्व्वशब्देन सुशोभनेन तथापि संतः सुधियं क्षमध्वं ॥
सारं सरलं मनघ श्रीकुलदत्तेन योजितं ग्रंथं ।
यजमानमनोहरणं निखिलाचार्य्यस्य परमाभरणं ।
पंजीं विधाय विधिना यदवापि शुभं मया ।
वचसत्वोस्तु लोकोयं तेनावंधंमयो वरः ॥

The preceding MS. of this work comes to an end with the 7th Prakaraṇu. The topics of the 8th are:—179B इदानीं चतुर्णामपि आहुतीनां सामान्येन विशुद्धिरुच्यते। 181A, ध्वजानां लक्षणं; 186B छत्रप्रतिष्ठा; 187A चामर प्रतिष्ठा ध्वजप्रतिष्ठा, पताकाप्रतिष्ठा; 188A जीर्णोद्धरणविधिः । इदानी मण्डलोपमं विधिरुच्यते ।

81.

4758. Two Works.

I.—तथागतप्रतिविम्बप्रतिष्ठानुशंसवर्णनधर्म्मपर्य्यायः ।

Tathāgatapratívimbapratiṣṭhānuśaṃsavarṇana-Dharma-paryāya.

II.—दिव्यभोजनावदान *Divyabhojanāvadāna.*

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 8, numbered 1 and 6 to 12. Lines, 5 on a page. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Dated, N.S. 385.

I.—Comes to an end in 7B, line 1, then begins II.

I.

Beginning:— ॐ नमोऽस्तु बुद्धाय ।

एवम्मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् श्रावस्त्यां विहरति स्म जेतवनेऽनाथपिण्डदस्यारामे । अथायुष्मानानन्दो येन भगवांस्तेनो-पसंक्रामन्नुपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसाभिवन्द्य एकान्तेऽस्था-देकान्ते स्थित आयुष्मानानन्दो भगवन्तमेतदवोचत् । किं भगवन् कुशलमूलं सम्मार्जनप्रदानस्य । किं मण्डलकप्रदानस्य । किं शरणा-गमनशिक्षापदानां । किं तथागतप्रणामाञ्जलिकर्म्मणः । किं भदन्त कुशलमूलं संसारे न क्षीयते न क्षीयते अक्षयञ्च निर्व्वाण-मुपनयति । किं तथागतबिम्बकरणे । भगवानाह । इत्यादि ।

Colophon:— तथागतप्रतिविम्बप्रतिष्ठानुशंसवर्णनो नाम धर्म्मपर्य्यायः । समाप्तः ॥ सम्वत् ३८५ अश्विनि शुद्वि १० वृहस्पतिदिने ।

II.

Beginning:— ॐ नमो बुद्धाय ।

दिव्यभोजनमिति बुद्धो भगवान् सत्कृतो गुरुकृतो मानितः पूजितो राजभी राजमन्त्रिदेनिभिः (?) पौरैः श्रेष्ठिभिः सार्थवाहैः देवैर्ना-गैर्यक्षैरसुरै गरुड़ैः किन्नरैर्महोरगैरिति देवनागयक्षासुरगरुड़-किन्नरमहोरागाभ्यर्चितो बुद्धो भगवान् ज्ञातो महापुण्यलाभी चीवरपिण्डपातशयनासनग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्काराणां श्रावकसंघैः राजगृहे विहरति । इत्यादि ।

Colophon:—दिव्यभोजन अवदान समाप्त । सम्वत् ३८५ अश्विनि शुदि १२ बुद्धवासरे । नमो बुद्धाय नमो धर्म्माय नमः संघाय ।

82.

4840. वसुन्धरोद्देश । *Vasundharoddeśa.*

Substance, palm-leaf. 9½×2 inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Newari of the 18th century. Appearance, old and discoloured.

A ritual of Vasudhārā or the Goddess of Wealth.

Beginning :—ॐ नमो भगवति वसुधारायै ।

समन्वाहरंतु मां बुद्धा अग्रे[ष] दिक्षु संस्थिता ॥

भगवति वसुधारे ज्ञानमूर्त्तिं नमामि

हं गगणगुणमनोरथातोरणामन्त्रगयोवती ।

असमिगुणनिधानं कांचनं रत्नवर्षा

बहुजनधनवृद्धिं प्रागरा रत्नकूटा ॥

मैत्री करुणा मुदिता उपेक्षा । ॐ स्वभावशुद्धा सर्व्वधर्म्माश्च भावात्मकोऽहं शून्य विभाव्य शून्यतानन्तरं ॥ फट्कारेण विश्वदलपद्मं पद्मकर्णिकोपरिचन्द्रमण्डलम् ॥ तदुपरि हुंकारं । तदुपरि णामेन भद्रघटः भद्रघटः परिनामेन वसुधारा भगवती भावयेत् ॥ इत्यादि ।

Colophon :—इति वसुन्धरादेश दोषयेत् समाप्ता ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा लेखको नास्ति – – – – ॥

83.

9971. **दमनकमहारक्षा (महातन्त्रराज)।** *Damanaka Mahārakṣā (Mahā-Tantrarāja).*

Substance, palm-leaf. 11 × 2 inches Folia, 5, marked 2 to 7. Lines, 5/6 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Newari. Date, N.S. 371=A.D. 1251. Appearance, old and dilapidated.

Last Colophon :—इति श्रीदमनके महारक्षातन्त्रराजसर्व्वव्याधिश्री-मंत्रसमुच्चयज्ञानं समाप्तम् ॥

Post-Colophon Statement :—शुभम् ॥

संवत् ३७१ मार्गवदि ४ ॥ शुयात् ।

The first leaf of the MS. seems not to belong to this work. It has been substituted for the first leaf.

The second leaf begins :—

निर्व्वाण ॥ ॐ द्रूँ श्रीँ स्फ्रूँ स्फ्रौँ ॐ स्फ्रौँ पायु ॥ ॐ ५ सर्व्वाङ्गमध्योत्म भैरवाय —(Then a Kūṭākṣara Mantra—or a combination of a

number of consonants with a single vowel and with the sign of nasal.) ज्ञः ज्ञः ज्ञः पाय् ५ ऐँ क्रौँ श्रीँ .... ऐँ श्रीँ महानिर्व्वाणेश्वरानन्दनाथ ईश्वरीमूर्त्तिसहिताय सिद्धान्ताधिकारोभव ।

CONTENTS.

2A. 1. 5. महानिर्व्वाण — In the same line गायत्री — 2B. 1. 2. इति निर्व्वाणमन्त्र, अथ पञ्चमीपूजनम् — 2B. 1. 5. इति पञ्चमीपूजा ततो हनुभैरवपूजनम् — 2B. 1. 6. ॐ ५ नमो भगवते वानरराजाय महाबलपराक्रमाय गगणागमन—सागरोत्तरण-लङ्काप्रमथन एहि एहि — 3A. 3. इति हनुभैरवपूजा इति द्वादशाङ्गन्यासः 3B. 1. त्रिविद्यान्यासः — 3B. 2. षोडिकाष्टकन्यासः — 3B. 5. ग्रंथिन्यासः — 4A. 1. एकाक्षरी षोढ़ान्यासः — In the same line प्रणवपञ्चकन्यासः — 4A. 2. निरात्मान्यासः — 4B. 4. इति पूजा — 5A. 1. अथ परस्य सेनालंघनविधि माह — 5B. 4. पञ्चोपाचरपूजा — 7A. 1. इति न्यासश्लोकः ।

The first leaf seems to be about the ritual of Caityapūjana by the Buddhists.

It begins :— ॐ नमो बुद्धायः ।

रत्नप्रस्थानसूत्रान्ते प्रोक्त['] यच्चैत्यपूजनम् ।
तदहं संप्रवक्ष्यामि सत्तानां शुभहेतवे ॥

तत्रादौ कृतमुखशौचादिः परिहितशुचिवस्त्रः सम्भीकृतपूजोपकरणः क्वचिदिजनमनोऽनुकूले प्रदेशे सुखासने पूर्व्वाभिमुखमुपविष्टो मौनीभूय सधात्वर्णां सधातुकं अधातुकं वा चैत्यमेकं पञ्च नवं वा मण्डकादौ निवेशितं पुरतो गृहमण्डलवत् कृतमण्डलेऽवस्थाप्य प्रतीत्यसमुत्पन्नमायादिसमजगदधिमुच्य झटिति विरोचनरूपं चन्द्रस्थशुक्लोङ्काराधिष्ठितहृदयमात्मानं विभाव्य बोध्य श्रीमुद्रां बद्धा शिरःकण्ठहृत्सु चक्रपद्मवज्रमुष्टिसु चन्द्रसूर्य्यसूर्य्यस्थान् शुक्लरक्तकृष्णान् ॐ श्रां क्रौँ कारान् दृष्ट्वा पूजादिकं च यथारेखाधिष्ठाय पुरस्थभट्टारकं मूर्त्तीकृत्य झटिति चतुर्भूतमण्डलस्थसुमेरूपरि पद्मे अष्टदले ॐ ह्रां श्रीँ क्रौँ खँ वाँ माँ याँ ताँ कारण चन्द्रसूर्य्यचतुष्टयचन्द्रचतुष्टयस्थसवीजाधिष्ठितचक्रादिचिह्नपरिणतान् वैरोचना-

दीन् ध्यात्वा हृद्बीजकराङ्गुष्ठान् कनिष्ठात् समयसत्त्वसमान् निवेश्य निर्भास । ॐ आ प्रवर सत्कार ह्रीः अर्घ्यं प्रतीच्छ हूँ स्वाहेत्यर्घ्यादिपुरःसरं संपूज्य ततः हूँ वँ होरिति समयसत्त्वैकीकृत्य चैत्यरूपेण परिणामयेत् ।

This appears to be in a Bengali hand of the twelfth century.

At another leaf in Bengali, much effaced. We get the following verse :—

चम्पू चम्पकमालेव विष्णुसिंहमहीपतेः ।
गुम्फिता हरिनाथेन सदास्तां कविवल्लभा ॥

This appears to be the last leaf of the Campūkāvya and names a king named Visṇusiṁha, who is found nowhere else.

84.

9089. **एकल्लवीर-चण्ड महारोषण तन्त्र ।** *Ekallavīra-Caṇḍa-Mahāroṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. 14½×4 inches. Folia, 41. Lines, 7-8 on a page. Extent in ślokās, 1100 Character, Newari of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins :—ॐ नमः श्रीचण्डमहारोषणाय ।

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् वज्रसत्त्वः सर्व्वतथागतकायवाक्चित्तहृदयेवज्रयो[गि]नीभगेषु विजहार । अनेकैश्च योगिनीगणैः । तद्यथा :—

श्वेताचलेन च वज्रयोगिन्या । पीताचलेन च वज्रयोगिन्या । रक्ताचलेन च वज्रयोगिन्या [ना] । श्यामाचलेन च वज्रयोगिन्या । मोहवज्र्या च वज्रयोगिन्या । पैशुनवज्र्या च वज्रयोगिन्या । रागवज्र्या च वज्रयोगिन्या । ईर्षावज्र्या च वज्रयोगिन्या । एवं प्रमुखैः योगियोगिनीकोटिनियुतशतसहस्रैः । अथ भगवान् वज्रसत्त्वः कृष्णाचलं नाम समाधिं समापद्येदमुदाजहार ।

भावाभावविनिर्म्मुक्तश्चतुरानन्दैकतत्परः ।
निष्प्रपञ्चस्वरूपोऽहं सर्व्वसंकल्पवर्ज्जितः ॥

मान्नजानाति ये मूढाः सर्व्वपुम्वपुषि स्थितम् ।
तेषा(नां)महं हितार्थाय पञ्चकारणसंस्थितः ॥

अथ भगवती देवबज्री समाधिमापद्येदमुदाजहार ।

शून्यता करुनाभिन्ना दिव्यकामसुखस्थिता ।
सर्व्वकल्पविहीनाहं निष्प्रपञ्चा निराकुला: ॥
मां न जानन्ति ये नार्य्यः सर्व्वस्त्रीदेहसंस्थिता ।
तासामहं हितार्थाय पञ्चाकारेण संस्थिताः ॥

अथ भगवान् चण्डाचलो गाढ़ेन भगवतीदेवबज्रीं चुम्बयित्वा समालिङ्ग्य चामन्त्रयते स्म ।

देवि देवि महारम्यं रहस्यं चातिदुर्ल्लभम् ।
सारात्सारतरं श्रेष्ठं सर्व्वबुद्धैः सुभाषितम् ॥
शृणु वक्ष्ये महातन्त्रं तन्त्रराजेश्वरं परम् ।
नाम्ना चैकल्लवीरन्तु सत्त्वानामाशु(सु)सिद्धये ॥
अप्रकाश्यमिदं तन्त्रं अदृष्टमण्डलस्य हि ।
नान्यमण्डलप्रविष्टस्य तन्त्रराजन्तु दर्शयेत् ॥
मण्डले चण्डरोषस्य प्रविष्टो य[:] समाहितः ।
श्रद्धायत्न (यत्न) परश्चण्डे तस्य तन्त्रं तु देशयेत् ॥
गुरौ भक्तः कृपालुर्वै मन्त्रयानपरायणः ।
भक्तश्चण्डेश्वरे नित्यं तस्य तन्त्रं प्रदर्शयेत् ॥
एवं बुद्धा तु यः कश्चित् योगी(गि) लोभविलम्बितः ।
चंडस्य मण्डले दृष्टे देशयेत्तन्त्रमुत्तमम् ॥
स महाव्याधिभि[ः] स्पृष्टं विष्ठामूत्रामलीकृताः ।
षण्मासाभ्यन्तरे तस्य मृत्युदुःखं भविष्यति ॥
यमदूतैस्ततो ग्रस्ता कालपाशैर्वशीकृतः ।
नरकं नीयते पापं यदि बुद्धैरपि रक्षितः ॥
यदि कल्पत्रयं दुःखं भुक्त्वा च कल्पवत्सरम् ।
मानुष्यं प्राप्नुते जन्म तत्र चण्डेन भिद्यते ॥
तस्मात् मण्डलं चात्र वर्त्तयेन्मन्त्रविद्व्रती ।
प्रवेश्य तत्र वै शिष्यान् पूर्व्वमेव परीक्षितान् ॥

ततो हि देशयेत्तन्त्रं चिषु लोकेषु दुर्लभम् ।
अश्रुतं देशयेद्योपि सोऽपि गच्छत्यधोगतिम् ॥
मुखपाको भवेत्तस्य यदि बुद्धसमोऽपि हि ।
श्रद्धाहीनोऽथवा शिष्य शृणुते जिज्ञासनाय ॥
भिद्यते मूर्द्धि वज्रेण इष्टिकाले न संशय ।
तथामेतन्मया देवि भाषितं च वरानने ॥
तन्त्रं चैकल्लवीरोऽस्मिन् सुगुप्ते चण्डरोषणे ।—

इत्येकल्ल[वी]राख्ये(षे) चण्डमहारोषणतन्त्रे तन्त्रावतारपटलः प्रथमः ।—

3B. ॰ मण्डलपटलोद्वितीयः ; 5B, ॰ श्रीचण्डरोषणतन्त्रे अभिषेकपटलस्तृतीयः ।

4B. अथ गुह्याभिषेको भवति । शिष्यो गुरुं वस्त्रादिभिः सम्पूज्य तस्मै स्वमनोवाञ्छितां रूपयौवनमण्डितां निर्यातयेत् ।

इयं निर्य्यातिता तुभ्यं सर्व्वकामसुखप्रदा ।
मया कामसुखार्थं ते गृह्ण नाथ कृपां कुरु ॥

ततो गुरुं नमस्कृत्य शिष्यो वहिर्निगच्छेत् ।

ॐ चण्डमहारोषण हूँ फडिति मन्त्रं जपन् तिष्ठेत् ।

गुरुः पुनर्मद्यमांसादि[भिः] आत्मा[नं] पूजयित्वा सम्पुटीभूय तद्भूतं शुक्रशोणितं पर्णपुटादाव[व]स्थाप्य शिष्यमाहूय तस्य जिह्वायां अनामिकाङ्गुष्ठाभ्यां द्रव्यं गृहीत्वा हूँ फट्कारं लिखेत् ।

ततो अहोसुखमिति पठेच्च ।

तत एवं वदेत् ।

अद्याहं तेन वज्रज्ञानमुत्पादयामि येनातीतानागतप्रत्युत्पन्ना बुद्धा भगवन्त अप्रतिष्ठतनिर्व्वाणं प्राप्ताः । किन्तु न तत्पदं अदृष्टमण्डलस्य पुरतो वक्तव्यम् ।

5A, ततो वहिर्निगच्छेद् गुरुः ।

प्रज्ञा तु नाम्निभूय उत्कुटकेन गुह्यं तर्ज्जन्या दर्शयन्ती

किंत्वमुत्सहसे वत्स मदीयाशु(षु)चिभक्षणम् ।
विण्मूत्रञ्च रक्तञ्च भगस्यान्तः प्रचूषणम् ॥

7B, इत्येकल्लवीराख्ये चण्डमहारोषणतन्त्रे देवतापटलश्चतुर्थः

6A, तज्जमत्तोभकं ध्यायेत् मामक्या सह सम्पुटम् ।
संक्रमेत्तत्र योगीन्द्रः तस्य मूर्ध्नि विरेचयेत् ॥
तारासंक्रान्तयोगेन मामकीभगचेतसा ।
तत्र शुक्ररसीभूतः पतेत्तस्य भगोदरे ॥
निष्पन्नष[ड]रूपन्तुः निःसरेच्च भगात्ततः ।
हन्यात् खड्गेन चात्तोभ्यं पितरं पश्चात् प्रभक्षयेत् ॥
मामक्यापि ततः पश्चाद्भक्षितं वै प्रकल्पयेत् ।

8A, ० मन्त्रपटलः पञ्चमः ; 12A, निष्पन्नयोगपटलः षष्ठमः ।

9A. अहो सुखावतीक्षेत्रं रत्नबुद्धोपशोभितम् ।
रागिणां सुखदं शान्तं सर्व्वकल्पविवर्ज्जितम् ॥
आमन्त्र्यानेन सम्प्राप्य रागविह्वलमानसां ।
स्कन्धे पादयुगं दत्त्वा समाधोऽर्द्धं निरीक्षय ॥
गुरदण्ड[ं] ततः पद्ममध्ये रन्ध्रे प्रवेशय ।
देहि धावसहस्र[ं]त्वं लक्षकोटिमथार्व्वुदम् ॥
मदीयत्रिदले पद्मे मांसवर्त्तीसमन्विते ।
स्ववज्रं तत्र प्रक्षिप्य सुखैश्चित्तं प्रपूजय ॥

12B, ० देहशोधनपटलः

14B, ० स्वरूपपटल अष्टमः ; 15B, ध्यानपटलो नवमः ।

14A, एकएव भवेद्वज्रः पञ्चरूपेण संस्थितः ।
एष वज्रः समाख्यातो अस्य सिद्धिवृङ्गतः ॥

17A, ० स्त्रीप्रशंसापटलो दशमः ; 17B, विश्वपटल एकादशः ।

17A. सर्व्वोऽहं सर्व्वव्यापी च सर्व्वकृत् सर्व्वनाशकः ।
सर्व्वरूपधरो बुद्धः हर्त्ता कर्त्ता प्रभुः सुखी ॥
येन येनैव रूपेण सत्त्वा यान्ति विनेयतां ।
तेन तेनैव रूपेण स्थितोऽहं लोकहेतवे ॥
क्वचित् बुद्धः क्वचित् सिद्धः क्वचिद्धर्म्मोऽथ संघकः ।
क्वचित् प्रेतः क्वचित्तिर्य्यक् क्वचिन्नारकरूपकः ॥
त्त्विंमन्त्रकपटलो द्वादशमः ; 23B, ० चर्य्यापटलस्त्रयोदशमः ।

23A. प्रज्ञोपाय समायोगेन नखं दद्यात्तु त्वचरम् ।
चुम्बनालिङ्गनञ्चैव सर्व्वस्पृष्टमेव च ॥
दानपारमिता पूर्णा भवत्येव न संशयः ।
तत्परं कायवाक्चित्तं सम्वृतं गाढ़सौख्यतः ॥
शीलपारमिताज्ञेया ज्ञेया सहनाच्च नखक्षतम् ।
त्यचरं पीडनञ्चैव क्षान्तिपारमितान्विता ॥
सादरं दीर्घकालञ्च रतं कुर्य्यात् समाहितः ।
वीर्य्यपारमिता ज्ञेया तत्सुखे चित्तयोजना ॥
सर्व्वतोभद्ररूपेण ध्यानपारमिता मता ।
स्त्रीरूपभावना प्रज्ञापारमिता प्रकीर्त्तिता ॥
सुरतैकयोगमात्रेण पूर्णा षटपारमिता भवेत् ।
षट्पारमिता पुण्यज्ञानप्रज्ञेति कथ्यते ॥
सुरतयोगसमायुक्तो योगसम्भारसम्वृतः ।
सिद्ध्यते क्षणमात्रेण पुण्यज्ञानसमन्वितः ॥
यथा लतासमुद्भूतं फलपुष्पं समन्वितम् ।
एकक्षणाच्च सम्बोधिः सम्भारद्वयसम्भृता ॥
स त्रयोदशभूमीशो भवत्येव न संशयः ।
भूमिस्तु मुदिता ज्ञेया विमलार्च्चिष्मतिस्तथा ॥
प्रभाकरी सुदुर्ज्जयाभिमुखी दूरंगमाचला ।
[सा]धुमती धर्म्ममेघा समन्त[ा]लयप्रभा तथा ॥
निरुपमा ज्ञानवतीत्येवं त्रयोदशं ञ्च ॥

24A, ० अचलार्थपटलश्चतुर्द्दशः (gives reasons why Caṇḍa Mahāroṣaṇa is called Acala, Ekallavīra and Caṇḍamahāroṣaṇa); 25B. ० विशुद्धिपटलः पञ्चदशः;

25A. पुरुषरूपं भावः स्त्रीरूपमभावः । नीलो विज्ञानं श्वेतो रूपं पीतो वेदना रक्तः संज्ञा श्यामः संस्कारः — अथवा नीलमाकाशं श्वेता-जलं पीता पृथ्वी रक्ता वह्नि श्यामो वातः — यथा भगवतां तथा भगवतीनां — अथवा नीलः सुविशुद्धधर्म्मधातुज्ञानं, श्वेत आदर्शज्ञानं, पीत समताज्ञानं, रक्त प्रत्यवेक्षणाज्ञानं श्याम कृत्यानुष्ठानज्ञानम् ;

एक एव जिनःशास्ता पंचरूपेण संस्थिता ।
प्रज्ञापारमिता चैका पञ्चरूपेण संस्थिता ॥

27B, ० समुत्पादपटलः षोडशमः; 29B, ० शुक्रादिवृद्धिपटलः सप्तदशमः; 31B, ० व्याधिबद्धत्वहानिपटलोऽष्टादशमः; 33B, ० शुक्रस्तम्भादिपटल ऊनविंशतिमः; 36A. ० नानाभिमेदित्वयन्त्रपटलो विंशतितमः; 38A. ० कुतूहलपटल एकविंशतमः; 39A. ० वायुयोगपटलो द्वाविंशतितमः; 39B. ० मृत्युवञ्चनपटल त्रयोविंशतितम, देहस्वरूपपटलः चतुर्विंशति तमः ० (Last Colophon) देवीसाधनपटलः पञ्चविंशतितमः ।

Ch. X. 15B.

The position of Śakya Sinha is thus defined in this cult.

अथ भगवती आह । किं भगवन् स्त्रीव्यतिरेकेणापि शक्यते साधयितुं चण्डमहारोषणपदं उताहो न शक्यते ।

भगवानाह न शक्यते देवि ।

भगवती आह किं भगवन् सुखानुदयात् न शक्यते ?

भगवानाह ।

न सुखोदयमात्रेण लभ्यते बोधिरुत्तमा ।
सुखविशेषोदयादेव प्राप्यते सा च नान्यथा ॥
... ...

16B. लोककौशल्यनाशार्थं मायादेवीसुतः सुधीः ।
चतुरशीति सहस्राणि त्यक्त्वा चान्तःपुरं पुनः ॥
गत्वा निरञ्जनातीरं बुद्धसिद्धिप्रकाशकः ।
यातो माराश्निराकृत्य न चैवं परमार्थतः ॥
यस्मादन्तःपुरे बुद्धः सिद्धो गोपान्वितः सुखी ।
वज्रपद्मसमायोगात् स सुखं लभते यतः ॥
सुखेन प्राप्यते बोधिः सुखं न स्त्रीवियोगतः ।
वियोग[ः] क्रियते यस्तु लोककौशल्यहानये ॥
येन येनैव ते लोका यान्ति बुद्ध विनेयताम् ।
तेन तेनैव रूपेण मायादेवीसुतो जिनः ॥

सर्व्वसूत्राभिधर्म्मेण कृत्वा निन्दास्तु योषिताम् ।
नाना शिक्षापदं भावेतस्तु स्वगोपनभाषया ॥
निर्व्वाणं दर्शयेच्चापि पञ्चस्कन्धविनाशतः ॥

अथ भगवती प्रज्ञापारमिता आह ।

का भगवन् मायादेवीसुतः का च गोपा ?

भगवानाह ।

मायादेवीसुतश्चाहं चतुरशीषशतां गतः ।
त्वमेव भगवती गोपा प्रज्ञापारमितात्मिका ॥
यावन्तस्तु स्त्रियः सर्व्वास्तद्रूपेणैव ता मताः ।
मद्रूपेण पुमांसस्तु सर्व्व एव प्रकीर्त्तिताः ॥
द्वयोर्भावगतं चैतत् प्रज्ञोपायात्मकं जगत् ।
... ...

अथ भगवती आह,— कथं भगवन् श्रावकादयो हि स्त्रियो दूषयन्ति

भगवानाह ।

कामधातुस्थिताः सर्व्वे ख्याता ये श्रावकादयः ।
मोक्षमार्गं न जानन्ति स्त्रियः पश्यन्ति सर्व्वदा ॥
सन्निधानं भवेद्यत्र दुर्लभं शुक्रमादिकम् (?) ।
न तत्रार्थं समाप्नोति दुरस्थस्य महार्थता ॥
अनाद्यज्ञानयोगेन श्रद्धाहीनास्त्वमी जनाः ।
चित्तं न कुर्व्वते तत्त्वे मयाप्येतत् प्रगोपितम् ॥

The last chapter is of some iconographic interest.

40A. अथ भगवती आह ।

अपरं श्रोतुमिच्छामि प्रज्ञापारमितोदयम् ।
प्रसादं कुरु मे नाथ संक्षिप्त नातिविस्तरम् ॥

अथ भगवानाह ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रज्ञापारमितोदयम् ।
सत्त्वपर्य्यङ्किनी देवी षोड़शाब्दवपुष्मती ॥
नीलवर्णा महाभागा अक्षोभ्येन च मुद्रिता ।
रक्तपद्मोद्यतां सव्ये नीलायावा (?) सहस्रके ॥

स्थितं वै कामशास्त्रं तु पद्मचन्द्रोपरिस्थितम् ।
पीनोन्नतकुचा दृष्टा विशालाक्षि प्रियंवदां ॥
सद्धर्माचलसमाधिस्था देवीमेतान्तु भावयेत् ।
ऊंकारज्ञानसंभूता विश्ववज्रीन्तु योगिनीम् ॥
भावयेत् हर्षितो योगी ध्रुवं सिद्धिमवाप्नुयात् ।
अथवा भावयेन्नेतां वागाधीकारसंभवाम् ॥
मुद्रिता अम + + तनैव पीताम्बधात्वेश्वरीम् ।
रक्तेन मुद्रिता वज्रा रक्ताम्बा [कुरु]कुल्लिका ॥
अमिताभमुद्रितां देवीं ह्रींकारज्ञानसंभवाम् ।
ताराम्बा श्यामवर्णाञ्च त्रांकार ज्ञानसंभवाम् ॥
अमोघमुद्रितां ध्यायेत् पूर्व्वरूपेण मानव ।
सत्त्वपर्य्यङ्कसंस्थस्तु सौम्यरूपेण संस्थितः ॥
खड्गपाशधरः श्रीमान् आलीढ़ाभिनयः कृती ।
स्वकुलीम्बाथ कन्यां गृह्य प्रभावयेत् ॥ (?)
अनेन सिध्यते योगी मुद्राया नैव संशयः ।
अथवा प्रतिमां कृत्वा साधयेत्मुद्रादिसंस्कृतां ॥
सद्धर्मखड्गसमाधिस्थो जपेदेकाग्रमानसः ।
10B अथातः संप्रवक्ष्यामि एकवीरन्तु मण्डलम् ।
चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुस्तोरणमण्डितम् ॥
पीतवर्णं तु कर्त्तव्यं मध्यपद्मं चतुर्द्दलम् ॥
तस्य चाग्नौ दलं श्वेतं नैऋत्ये रक्तसन्निभम् ।
वायव्ये पीतवर्णन्तु श्याममैशानकोणके ॥
मध्ये वै कृष्णवर्णन्तु तत्राचक्रं प्रकल्पयेत् ।
सूर्य्यस्थमथवा श्वेतं पीतम्बा रक्तमेव वा ॥
श्यामं वा पञ्चभिर्बुद्धैः एकरूपं विचिन्तयेत् ।
रोचनामग्निकोणे च चण्डाशोकविधायिणीं ॥

वामदक्षिणकराभ्यां च शरच्चन्द्रकरप्रभाम् ।
नैरृत्ये पंडरा देवी धनुर्वाणधरा परां ॥
रक्ता वायव्यकोणे तु मामकी पीतसन्निभा ।
+ + + + + शिखाहस्ता श्याममैशानकोणके ।
तारिणीं वरदा सव्यं वामे नीलोत्पलधारिणीं ॥
एता चण्डाशना सर्व्वा अर्द्धपर्य्यंकसंस्थिता ।
रागवज्रा न्यसेत् पूर्व्वे द्वारे शशुक्लता समा ॥
खड्गपर्परधरा रक्ता द्वेषवज्रन्तु दक्षिणे ।
कर्त्तितर्जनीकरा नीला यमेन कृतवेष्टिता ॥
पश्चिमे मारवज्रान्तु वर्णवज्रकराचलां ।
भयरपिच्छवस्त्रांतु वरुणस्थां श्यामसन्निभाम् ॥
उत्तरे मोहवज्रान्तु तन्यशोकधारिणी ।
पीतवर्णा कुवेरस्थाऽन्यसेत् सूर्य्यासना + + ॥
प्रत्यालीढ़पदाः सर्व्वा + + + + + मूर्द्धजः ।
चत्वारो हि घण्टा कोणे कर्त्तव्याः पीतसन्निभाः ॥
अस्य भावनमात्रेण यौगिन्यष्टसमिन्वतम् ।
त्रैलोक्येषु स्थितस्त्रीणा स भर्त्ता परमेश्वरः ॥
अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि चण्डरोषणभावनां ।
विश्वपद्मदले देवं कल्पयेच्चण्डरोषणम् ॥
वामदेवस्थवेदग्नौ रक्तवर्णन्तु नैरृत्ये ।
पीतञ्चै कामदेवं तु श्यामां माहिच्छरामकं ॥
वायव्ये कृष्णवर्णं तु कोइलासुरसंज्ञकम् ।
कत्तिकर्पककरा चैते संस्थितालीढ़पादतः ॥
भवतः पश्चिमे देवी स्थिता वै पर्णशावली ।
अस्यैव ध्यानयोगेन दग्धमत्स्यादिपूजया ॥

... .

पीतया प्रज्ञया युक्तं वामे च श्वेतपद्मया ।
नीलं वैचण्डरोषं तु रक्तया रक्तयाथवा ॥

... ...

तावद्विभावयेद्वाढं यावत् प्रस्फुटतां व्रजेत् ।

गतन्तु प्रस्फुटो योगी महामन्त्रेण सिध्यति ॥

In my Nep. Cat. of the year 1915, pp. 92-94, mention is made of a commentary on the Caṇḍamahāroṣaṇa Tantra by Mahāsukhavajra. The MS. is dated N.S. 417 = A.D. 1297 The commentary is entitled Padmāvatī. Mahāsukhavajra is mentioned in the Ṭengur.

For a Tibetan translation of the Text see Beckh, p. 83, para. 42.

85.

9965. **एकल्लवीरचण्डमहारोषणतन्त्र** *Ekallavīra-Caṇḍa-mahāroṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. 11½ × 2½ inches. Folia, 83. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 1200 Character, Newari. Date, N.S. 435. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—इत्येकल्लवीराख्ये श्रीचण्डमहारोषणतन्त्रे देवतासाधनपटल पञ्चविंशतिमः ।

Post-Colophon Statement :—इत्येकल्लवीराख्ये श्रीचण्डमहारोषणतन्त्रे देवतासाधनपटल पञ्चविंशतितमः ।

ये धर्म्मा हेतुप्रभवा, etc., etc.

शुभमस्तु ॥ संवत् ४३५ मिति ।

. See the preceding number.

86.

9981. **चण्डमहारोषणतन्त्र ।** *Caṇḍamahāroṣaṇa Tantra.*

The first and the last leaves of a MS. of seasoned palm-leaf—dated N.S. 531 = A D. 1411.

संवत् ५३१ मार्गशिरशुद्धि श्रीचण्डमहारोषणतन्त्र सम्पूर्णमिति ।

श्रीकाष्ठमण्डपनगरे श्रीकीर्त्तिपुण्यमहाविहाराधिवासितश्रीरविचन्द्रेण लिखितम् ।

यथादृष्टं तथालिखितञ्च लेखिका नास्ति दोषाय नूनाधिकाक्षरं वा तत्सर्व्वं साधनीयं मद्दज्जनैः।

रच्चितञ्च प्रयत्नेन मया कष्टेन लेखितम्। शुभमस्तु सर्व्वसत्त्वानाम्।

Then commences another treatise on Śāntika and Pauṣṭika.

87.

10844. **एकल्लवीरचण्डमहारोषणतन्त्र।** *Ekallavīra-Caṇḍa-Mahāroṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. 7×2¾ inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Appearance, fresh.

Last Colophon:—इत्येकल्लवीरं नाम चण्डमहारोषणतन्त्रं समाप्तम्।

ये धर्म्माः etc.

88.

10741. A. **श्रीचण्डमहारोषणसाधनम्।** *Sri Caṇḍa-Mahā-Roṣaṇa Sādhanam.*

Substance, Nepalese paper. 10×3 inches. Folia, 107. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, modern Newari. Date, N.S. 963. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—ॐ नमः श्रीचण्डमहारोषणाय।

अथातः सृष्णु वता तन्त्रराजस्तु राजेश्वरः इतिसिद्धैकवीर (करवीर) निर्गततन्त्रं चण्डमहारोषणं प्रथमं तावत् मन्त्री ध्यानालय एकवृक्षे श्मशाने वा शून्यागारे सर्व्वदा अथ गिरिकुहरे गह्वरेषु नदीतीरेषु संगमेषु एकलिङ्गेषु गुहायां वा साधयेत् मन्त्री महाधिप प्रथमं तावत् गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् त्रिरत्नशरणागमनादिकं कृत्वा दृढचित्तमुद्धरेत्।— प्रथमं भावयेत् मैत्री द्वितिय करुणाम्बिभावयेत् तृतिय मुदितासमायुक्तं चतुर्थं उपेक्षा विशेषतः चतुर्ब्रह्मविहारानिति।

तत[ः]पथिन्कीरन मन्त्रं (?)

ॐ वज्रेतार किलये हूँ फट्॥ पूर्व्वं॥ ॐ वज्रकंकालवन्धये हूँ फट्॥ दक्षिण॥ ॐ वज्रचण्डमहासेन मूर्द्धानास्फोटय स्फोटय ग्रस ग्रस हूँ फट्।

8A. श्रीएकल्लवीराख्य—(कल्लवीलाख) इति सिद्धैकल्लवीरोद्धृत्य श्रीचण्ड-महारोषणसाधनम् समाप्तम् .

10A, इति कल्लवीरस्य प्रथम परिच्छेद 11A, इत्येकल्लवीरस्य चक्रार परिसूचनार्थो द्वितिय परिच्छेदः ; 13A, इत्येकल्लवीरस्य ललितक्रिडार्थग्रहण-परिच्छेदस्तृतीयः ; 14B, इत्येकल्लवीराख्यवाख्यविचारेण चतुर्थपरिच्छेदः ; 20A, इति श्री मद्धैकल्लवीलप्रतिभेदान्तरे सहजाभिरामं नामाभिसमयं समाप्तम् ।

अचलाभिसमयः प्रसिद्धः । शुभम् ।

Post-Colophon Statement:—ये धर्म्माः etc., etc.

संवत् वक्विश्टतुग्रह माघे कृष्णे पञ्चमे तिथे रविवारे सिध्यता शुभम् ।
यथाप्राप्तोक्तं फलं प्राप्तम् ।

89.

9992. **चतुष्पीठनिबन्धः ।** *Catuspīthanibandha.*

Substance, seasoned palm-leaf 20′×2′. Leaves by counting, 8. The leaf marks have disappeared. Character, Newari of the 12th century.

Colophons:—

3B. इति प्रकरणं गुह्यपीठतन्त्रे प्रथमः पटलः ॥ ० ॥ इति चतु-ष्पीठनिबन्धे गुह्यपीठे प्रथमः पटलः ।

6A. इति प्रकरणं + + + + पीठं समाप्तम् ॥ ० ॥ इति चतुष्पीठनिबन्धे योगपीठं समाप्तम् ॥ इदानीं गुह्यपीठमाह ।

The leaf marks given in one of the blanks left for the holes to the right and left of the centre, are not reliable. They are generally given by venders without much thought.

It begins:—नमो रत्नत्रयाय ।

विद्युज्जिह्वां महाभीमां सर्व्वाशापरिपूरकां[ ] ।
तान्नमस्कृत्य वक्ष्येऽहं साधनोपायिकाम्बरां ॥
भगवत्या खेदाम्बुजायाः कल्पोक्तविधिना प्रविष्टमण्डलाभिषेकविद्या-लब्धस्य मन्त्रिणा जपविधिमारभ्यते ॥ प्रथमन्तावत् मन्त्रिणो कल्प-

... यप्रतिपालनाम्रद्धिप्रतिहार्य्यादि ... महोत्साहिना ॥ ..
मनात्मवान राजादिसम्पदान्यतने सिद्धिनिष्पादनाध्येषणायुक्तो सुनि-
श्चिचेतसा सर्व्वं द्वन्द्वं सहिष्णुना ॥ अखिन्नमानसेन बाह्याध्यात्मिक-
शौचाचारे समन्वितेन प्रज्ञापारमितादिसद्धर्म्मवाचनोद्यतेन पर्व्व-
तारामोद्यानश्मशानपद्मसरनदीपुलिनविहारालयगुहादिष्वथवा म-
नोऽनुकूले स्थाने मृद्गोमयादिरुपलेपनम् ॥ ... यभूमि कल्पयेत् ॥
तत्रायं विधिक्रमो, निशा तृतीयावसानकालसमये शयनादुत्थाय
त्रैयध्विकाकाशधातुनिष्ठधर्म्मधातुपर्य्यवसानव्यवस्थितेभ्यः सर्व्वबुद्ध-
बोधिसत्त्वेभ्यः सर्व्वात्मभावं विनिर्यातयेत्। प्रणमेत् ततो द्वाद-
शाक्षरमन्त्रेणाङ्कुष्ठमुद्रयात्मानं पञ्चसु स्थानेषु रक्षा विदध्यात्। तेन
बहिर्भूम्यादिकं गच्छेत् रात्रौ दक्षिणाभिमुखो दिवा चोत्तराभि-
मुखो भवेत्। ततः कृतशौचस्तु स्नानपञ्चाङ्गप्रक्षालनं वा कुर्य्यात्
ततो देव्या उदकाञ्जलित्रयं निवेद्य देवगृहं यायात्, सम्यक्लिप्त-
कुसुमाभिकीर्ण मण्डलके देव्याः पटप्रतिमस्यान्यतमस्याग्रतः अभा-
वेन भगवती ध्यात्वा रक्ताम्बरधरो सर्व्वोपकरणोपेत प्रतीच्यादि-
मुखोदङ्मुखो वा सर्व्वलोकधात्वास्थितसर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वप्रत्येक-
बुद्धार्य्यश्रावकादीन् भावतो नमेत् ॥ ततो भगवतीं नत्वा अञ्जलिं
शिरसि निधायैवं वदेत् रत्नत्रयं मे शरणं सर्व्वपापं प्रतिदेशयाहं
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः। तथैवाञ्जलिं कृत्वा विशुद्धि-
मन्त्रमुदीरयेत्। सप्तवारं नमः समस्तबुद्धानां ॐ सर्व्वविशुद्धिधर्म्म ॥

Here the first leaf ends. The second leaf however does not tally with it.

The text of the Original Catuṣpītha Tantra has been described in Cam. Cat. p. 197. The commentaries to the text have been described in my Nep. Cat. 1915, Catuspītha Sādhanasaṃkṣepa in p. 7, Catuṣpīthaloka in p. 12, and Catuṣpīthanibanda, *i.e.* the commentary under notice in p. 7.

For a Tibetan translation of the Text, see Beckh p 82, para. 39.

There is no Tibetan translation of the Text in Beckh. But Cord. has translations of many commentaries in p. 159 (ff).

Beginning :—

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् सर्व्वतथागतकायवाक्चित्त-सर्व्ववज्रयोषितभगेषु विजहार। मोहवज्रयमारिणा च पिशुन-वज्रयमारिणा च ईर्ष्यावज्रयमारिणा च द्वेषवज्रयमारिणा च मुद्गरयमारिणा च दण्डयमारिणा च पद्मयमारिणा च खड्गयमा-रिणा च। वज्रचर्च्चिका च। वज्रवाराही च वज्रसरस्वती च वज्रगौरी चाकोला— एवं प्रमुखैः महायमारिसंघैः अथ खलु भगवान् वज्रपाणिं वज्रसत्त्वं सर्व्वतथागताधिपतिमामन्त्रयामास। अथ खलु भगवान् खवज्रेत्यादेरक्षरं द्वितीयोऽथ शब्दः। सर्व्व-मारनिक्रन्तनवज्रं नाम समाधिं स्वकायवाक्चित्तवज्रायोनिश्चारया-मास।

चन्द्रवज्रप्रयोगेन भावयेद्यमघातकम्।
माराणां शमनार्थाय विघ्नोपनुदे सर्व्वतः॥
रक्षार्थं भावयेद्वज्रं पञ्चरश्मिसमाकुलम्।
वज्रेण भूमिवातश्च प्राकारं पञ्जरं तथा॥

अथ खलु भगवान् सर्व्वतथागतजनकसर्व्वमारविध्वंसनवज्रं नाम समाधिं समापद्येदं सर्व्वमाह।

वज्रयमार्य्यादिवीजं स्वकायवाक्चित्तवज्रयोनिश्चारयामास।

यमध्ये ह्रो स मे द य च नि रा जा स ह्रो र गा यो नि र।
रेफस्यादियमन्त्रः स्यात् ह्रोकारे मोह उच्यते॥
मकारे पिशुनमेवाहुं सकारे रागमेव च।
दकारेऽपि च ईर्ष्या स्याद्यमन्त्राः पञ्च कीर्त्तिताः॥
यकार मुद्गर ख्यातः चकारे दण्डनायकः।
निकारे पद्मपाणिश्च राकारे खड्गवानपि॥
जाकारे चर्च्चिका प्रोक्ता वाराही च सकारके।
सरस्वतीचह्रोकारे रकारे गौरिका स्मृता॥

गर्योनिरचतुःकोणे चत्वार कंरका मताः ।
खवज्रमध्ये गतं चिन्तेत् विश्ववज्रं भयानकम् ॥
यमान्तकस्य मध्यस्थं भावयेत् कालदारुणाम् ।
पूर्वारे मोहवज्रं तु दक्षिणे पिशुनमेव च ॥
पश्चिमे रागवज्रं तु ईर्ष्याख्यमुत्तरे तथा ।
कोणवज्रचतुःशूले चर्चिकाद्या विभावयेत् ॥
दारवज्रचतुःशूले मुद्गराद्या विभावयेत् ।
विश्ववज्रचतुःकोणे चत्वारो न्टकमस्तकाः ॥

अथ खलु भगवान् सर्व्वतथागताधिपति यमारिवज्रं नाम समाधिं समापद्येदं महाद्वेषकुलमन्त्रमुदाजहार । ॐ ह्रीः स्त्रीः विकृतानन हुं हुं फट् फट् स्वाहा ।

अथ खलु भगवान् सर्व्वतथागताधिपतिर्मोहवज्रमन्त्रमुदाजहार । ॐ जिन जिक ॥

अथ खलु भगवान् सर्व्वतथागताधिपतिः पिशुनवज्रमन्त्रमुदाजहार ॐ रत्नधृक् ।

अथ खलु भगवान् सर्व्वतथागताधिपतिः रागवज्रमन्त्रमुदाजहार ॐ आरोलिक ॥

In this way it goes on giving the *mantras* of Īrṣyāvajra, Mudgaravajra, Dandavajra, Padmavajra, Khaḍgavajra, and their Śakties Vajra-Carcikā, Vajra-Vārāhī, Vajra-Sarasvatī, Vajra-Śaurī, and Kāyavākcittādhiṣṭhāna mantra; in short, the mantras of all the associates of Bhagavān, named in the beginning.

Next come the Dhyānas of some of the deities, of much iconographic interest.

I. Yamāri.

त्रिमुखं षड्भुजं क्रुद्धमिन्द्रनीलसमप्रभं ।
पाणौ वज्रं प्रभावित्वा यमारिं भावयेद्बुधः ॥

II. Mohavajra.

त्रिमुखं षड्भुजं शान्तं स्वच्छबिम्बसमप्रभं ।
पाणौ चक्रं विभावित्वा मोहवज्रं विभावयेत् ॥

III. Piśunavajra.

त्रिमुखं षड्भुजं शुक्लं तप्तचामीकरप्रभं ।
पाणौ रत्नं विभावित्वा पिशुनवज्रं विभावयेत् ॥

IV. Rāgavajra.

त्रिमुखं षड्भुजं वज्रं पद्मरागसमप्रभं ।
पाणौ पद्मं विभावित्वा रागवज्रं विभावयेत् ॥

V. Īrṣyāvajra

त्रिमुखं षड्भुजं सर्व्वं मलकतोत्पलसन्निभं ।
पाणौ क्रोधं विभावित्वा ईर्ष्यावज्रं विभावयेत् ॥

Here ends the first Paṭala.

4A, सर्व्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णयमारिरक्तातन्त्रेऽभिषेकपटलः प्रथमः ।
तथ खलु भगवन्तः सर्व्वतथागताः भगवन्तं महावज्रसत्त्वं स्तुवन्ति स्म ।

The second Chapter gives hymns to the deities.

5B, ०महामण्डलपटलो द्वितीयः; 6A, कर्म्मयोगपटलस्तृतीयः; 10A, ०चतुर्थः पटलः (entirely devoted to mystic diagrams, a specimen of which is given below.)

8A. श्मशानकर्पटे चक्रद्वयं लिखेद्व्रती ।

राजिकालवनेनापि विषेण निम्बकेन च ॥
त्रिकटुकं कटुतैलञ्च श्मशानाङ्गारमेव च ।
धुस्तूरकपत्रनिर्य्यासैश्चण्डवीजैस्तथैव च ॥
तर्ज्जनीरक्तमादाय चित्रकस्य रसेन वा ।
ऊषरस्य मृत्तिकां गृह्य चण्डालहस्तिकाञ्जनं ॥
बुभुक्षितपद्मलेखन्या चतुर्द्दश्यां लिखेद्व्रती ।
मध्याह्ने क्रूरचित्तेन दुष्टानां बन्धहेतुना ।
नामं सत्त्वविघातस्य ऊंकारेण विदर्भयेत् ॥
दक्षिणाभिमुखो योगी आत्मानं यमघातकं ।
क्रोधरूपं महाचण्डं खण्डमुण्डविभूषितम् ॥

महिषस्थं ललज्जिह्वं बृहदुदरं भयानकं ।
कडारोर्द्ध्वजूटकेशं वक्रश्मश्रुभ्रुवं तथा ॥
दक्षिणेन महावज्रं खड्गं चैव द्वितीयकम् ।
तृतीये कर्त्तिहस्तं च इदानीं वामतो लिखेत् ॥
चक्रञ्चैव महापद्मं कपालञ्चैव वामतः ।
मूलमुखे महाभ्रंगं दक्षिणे चन्द्रसुप्रभं ॥
वामं रक्तनिभं प्रोक्तं वस्त्राभरणभूषितं ।
रोमकूपमहाविवरा स्फोरयेत् स्वकुलाधिपं ॥
प्रत्यालीढपदसंस्थं सूर्य्यमण्डल उद्धतः ।
विकृतदंष्ट्राकरालास्यं कल्पज्वालाग्निसन्निभं ॥
एवमात्मानं सन्नह्य साध्यं वै पुरतो न्यसेत् । etc, etc.

11A, ०चक्रानुपूर्व्वलिखनं नाम पञ्चमः पटलः ;

12A, चक्रावलोकनो नाम षष्ठः पटलः ;

11B. अथ मन्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्व्वभूता बलिक्रियां ।
उच्चारिते महामन्त्रे सर्व्वभूतप्रकम्पनम् ॥

इन्द्राय क्रीः यमाय ह्रीः वरुणाय वि कुबेराय क ईशानाय त अग्नये ध नैऋत्ये न वायव्ये न चन्द्राय ऊं अर्काय ऊं ब्रह्मणे फट् वसुधारायै फट् वेमचित्रिणे स्वा सर्व्वभूतेभ्यः हा । हा हा ह्रीं ह्रीं हूं हूं हे हे स्वाहा ।

कृत्वा मण्डलिकां रम्यां विषमुत्रतोयमिश्रितैः ।
देवताः प्रीणयेद्योगी हाहाकारं पुनः स्मरेत् ॥

13B, आकर्षणादिप्रयोगपटलः सप्तमः ।

The Saktis of the different Yamāris.

12B, त्रिमुखां षड्भुजां शुक्लां चक्रहस्तां शशिप्रभां ।
चर्च्चिकां भावयेत् प्राज्ञो रक्षाशक्तिप्रयोगतः ॥
त्रिमुखां षड्भुजां घोरां वज्रहस्ता सुनीलकाः ।
वाराही भावयेत् प्राज्ञो मयाशक्तिप्रयोगतः ॥
त्रिमुखां षड्भुजां रक्तां सरस्वतीं भावयेद्व्रती ।
पद्महस्तधरां सौम्यां प्रज्ञावर्द्धनहेतवे ॥

त्रिमुखां षड्भुजां खर्व्वां मरकतोत्पलसन्निभां ।
गौरिं भावयेत् प्राज्ञो शुभाकाङ्क्षिप्रयोगतः ॥

14B, °होमविधिपटलोऽष्टमः; 15B, °यमारिभीमा नाम नवम-पटलः ।

15A. ब्राह्मणस्य तु मांसेन चितिभस्मेन तन्मृदा ।
यमारिप्रतिमां कुर्य्यात् द्विभुजमेकवक्त्रिणम् ॥
दक्षिणेन महावज्र-सव्ये न्दृग्निरस्तथा ।
शुक्लवर्णं महाभीमं तेन दुष्टान्निकृन्तयेत् ॥
प्रतिदिनं बलिं दद्यात् पञ्चमांसामृतेन तु ।
नित्यं यत् प्रार्थयेद्योगी मम शत्रुं निकृन्तय ॥
इत्युक्त्वा सप्तरात्रेण प्रत्यूषे म्रियते रिपुः ॥

16A, वेत्ताड़ (वेताल?) साधनानुस्मृतिभावनापटलो दशमः; 17B, चर्य्यासमयसाधनपटलएकादशमः; 18B, सर्व्वोपायिकविशेषको नाम द्वादशः पटलः; 19B, सिद्धिनिर्णयपटलस्त्रयोदशमः; 22A, °मञ्जुवज्रसाधनो नाम चतुर्दशपटलः;

It begins :—अत्रेदं सूत्रपाठेन परमसमयं ।
अकारो मुखं सर्व्वधर्म्माणामाद्यनुत्पन्नत्वात् ॥
शिष्यं त्रैलोचनं ध्यात्वा श्रीयमान्तकरूपवान् ।
ज्ञानसूत्रवराग्राग्रं पातयेत् सुसमाहितः ॥

तत्रेदं महामण्डलप्रवेशसमयः ।
मण्डलद्विगुणतो दीर्घद्वारविंशतिकं ।
पञ्चगव्यसमालिप्तं सूत्रं बुद्धैः प्रकल्पितम् ॥

तत्रेदं महावज्रप्रार्थनासमयः ।
अहो बुद्धमहाचार्य्यो अहो धर्म्मगणः प्रभुः ।
देहि मे समयं तत्त्वं बोधिचित्तञ्च देहि मे ॥

तत्रेदं महाभूपरिग्रहसमयः । वज्रपृथिव्यावाहनम् ।
त्वं देवि साक्षिभूतासि सर्व्वबुद्धान तायिनां ।
चर्य्यानयविशेषेषु भूमिपारमितासु च ॥

20B, प्राणातिपातिनो ये च मत्स्यमांसादिभक्षकाः ।
मदिराकामिनीसक्ता नास्तिकव्रतधारिणः ॥
अनभिषिक्ता नरा ये च उद्ध[त ?]व्यसनकारिणः ।
ग्रामजालरता ये च यमारितन्त्रपरायणाः ॥
सिध्यन्ते नास्ति सन्देहः कृष्णस्य वचनं यथा ॥
अथ ते मैत्रेयप्रमुखाः सर्व्वबोधिसत्त्वा ।
वज्रनिरुक्तिपदं श्रुत्वा तुष्णीं स्थिता अभूवन ॥

23A, ०वज्रानङ्गसाधनम् पञ्चदशमपटलः ।

22B, अथातो रहस्यं वक्ष्ये समासान्न तु विस्तरात् ।
येन विज्ञातमात्रेण अप्सराकर्षणं भवेत् ॥
द्विभुजमेकवक्त्रं तु इक्षुकार्म्मुकपाणिनं ।
पीतदेहं महारूपं वज्रानङ्गं विभावयेत् ॥
पूर्व्वेण [च] रतिं ध्यायात् दक्षिणे मदनसुन्दरीं ।
पश्चिमे कामदेवीं तु उत्तरे मदनोत्सुकां ॥
सर्व्वासां कामदेवीनां कार्म्मुकं भावयेत् परम् ।
पीतां रक्तां तथा श्यामां शुक्लरक्तां च भावयेत् ॥
कोणे चैव न्यसेन्नित्यमनिरुद्धसुषापतिम् ।
वसंतं मकरकेतुश्च द्वारि भागे प्रकथ्यते ॥
कन्दर्पदर्पकं चोक्तं स्मरं वाणायुधं तथा ।
सर्व्वेषां देवतानां तु यमघ्नं मूर्द्ध्नि भावयेत् ॥
स्त्रीणां खगमुखान्तस्थं वज्रानङ्गं विभावयेत् ।
सीत्कारमन्त्रसम्भूतं विस्फुरन्तं समन्ततः ॥
वाञ्छितां विह्वलां ध्यात्वा वेधमानां मदोत्सुकां ।
पादयोः पतितां चैव रक्तवस्त्रपरावृतां ॥
मन्त्रश्चैव जपेत्तत्र ॐकार स्वरभेदितम् ।
स्वाहा चान्त ततो दत्त्वा सीत्कारमन्त्रमुच्चरेत् ॥
अमुकी मे वशीभवतु भावयेत् सप्तवारकम् ।
वाञ्छिता['] लभते योगी कृष्णस्य वचनं यथा ॥

23B, ०हेवक्रसाधनपटलः षोड़शः ;

25B, ०बोधिचित्तनिगदनपटलः सप्तदशः ;

26B, ०कथापटलः सप्तदशमः ।

The work ends :—

इदमवोचत् गुह्यकाधिपतिर्वज्रकुलप्रणेता नकटकूरसस्य सम्पन्नतो महातन्त्र-राजश्रोडियानविनिर्गतः सपादलक्षादुद्धृतः समाप्तः ।

Last Colophon :—कथापटलोऽष्टादशमः ।

92.

10744. सेकोद्देशटिप्पनी । *Sekoddeśa-Ṭippanī.*

By SĀDHUPUTTRA ŚRĪDHARĀNANDA.

Substance, seasoned palm-leaf 12×2¼ inches. Folia, 10. Lines on a page, 7/8. Extent in ślokas, 370 Character, Newari of the early 13th century. Appearance, old and discoloured Complete. Remarkably correct and accurate

Beginning :—ॐ नमः श्रीकालचक्राय ।

सर्व्वाकृतिर्विमलशून्यमयीव माता

अद्वैतशान्तरसपूर्णतनुर्विशुद्ध ।

मूर्त्त्या यया जनयतेऽभिजनं जिनानां

तस्यै नमः सहजयोगविशुद्ध माञ्यै (?)

श्रीगुरोश्चरणाम्भोजं प्रणम्य स्मरणाय मे ।

लिख्यते तत्प्रसादेन सेकोद्देशस्य टिप्पनी ॥

इह खलु, श्रीधान्यमहाचैत्यनानातन्त्रश्रवणार्थिभिरध्येषितः श्रीशा-क्यसिंहो भगवान् मन्त्रमहायानं देशयत स्म ।

तत्र दशभूमीश्वरमहाबोधिसत्त्ववज्रपाणिनिर्म्मितशरीरः सुचन्द्रो राजा परमादिबुद्धद्वादशसाहस्रमहातन्त्रे भगवन्तमध्येषयति स्म ।

तथाहि भगवद्व्याकरणम् ।

बोधौ स्थानं, महाबोधिः प्रज्ञापारमितानये ।

नियतं देशकस्थानं गृध्रकूटो महागिरिः ॥

महामन्त्रनये प्रोक्तं स्थानं श्रीधर्म्मधातुकम् ।
लोकधात्वादि सम्बुद्धैः बुद्धानां त्र्यध्ववर्त्तिनाम् ॥
यद्वैभाषिकसूत्रान्तधारणी कल्पदेशना ।
स्थानं नैकं जिनस्योक्तं मध्यसत्त्वाशयेन तत् ॥
गृध्रकूटेऽपि मैत्रेयः प्रज्ञापारमितानयम् ।
बुद्धो मन्त्रनयं शुद्धं श्रीधान्ये देशयिष्यति ॥

इति वचनाद्भगवतः श्रीधान्य एव मन्त्रनयदेशना । अन्यदेशे पुनर्यत्तत्राधिमुक्तोजनस्तदभिप्रायेण दशभूमीश्वरमहाबोधिसत्त्वः संगीतिकारोऽन्यो वा तत्तंत्रदेशनां विस्तरेण करोति ।

सुचन्द्र इति ... . सेक इत्यादि ... ... भगवानिति ... ... आयाममिति ... . तत्र अपर इति महानिर्द्देशः,—

So this is a good old manuscript of a standard work of the Mantrayāna.

End:—सेकोद्देशस्य टिप्पन्या यदलब्धि शुभं मया ।
लिखनात् तेन [सं]यायात् वज्रसत्त्वपदञ्जनः ॥
सेकोद्देशटिप्पनी समाप्ता ।

Post-Colophon Statement:—

कृतिरियं साधुपुत्रपण्डित श्रीधरानन्दस्य ।

For a Tibetan translation of the commentary, see Cordier page 16, and for that of the Text see Beckh, p. 72, para. 2.

93.

4756A. ताराबोधय उत्पातकथा । *Tārābodhaya Utpāta-Kathā.*

Substance, Nepalese paper. 11 × 2¾ inches. Folia, 20. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Date, N.S. 819. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning :—ॐ नमो लोकेश्वराय ।

श्रीमत्पोतलके रम्ये लोकनाथं प्रपृच्छति ।

मानवानां हितार्थाय तारादेवी महाज्ञया ॥

उत्पातरक्षणस्यापि शुभाशुभपरिक्षया ।

देशयस्व कृपासिन्धो विधिना महतां प्रभो ॥

लोकेश्वराह ।

शृणुताञ्च प्रवक्ष्यामि उत्पातशान्तिकक्रमम् ।

पश्चिमकालयो लोका पापाचारि भवन्ति हि ॥

इत्यादि ।

Colophon :—इति श्रीताबोधये उत्पातकथा समाप्त ॥ संवत् ८१९ ।

94.

3855. **वज्रावली नाम मण्डलोपयिका ।** *Vajrāvalī nāma Maṇḍalopāyikā.*

By Abhayakara Gupta.

Substance, seasoned palm-leaf. 13×2¼ inches Folia, 123, of which 72 is twice marked. Lines, 6 on a page Character, Newari of the 12th century. Appearance, mouse-eaten. Complete The last leaf is a restoration on paper.

The leaves are marked with letter numerals on the left and figures on the right. Both sides agree up to 88, then letter numerals increase by one till 118. What should be leaf 119 is marked 116 in letter numerals and 118 in figures, and the mistake is continued to the end.

See Bendall's Cambridge Catalogue, p. 197.

Beginning : नम श्रीवज्रसत्त्वाय ।

वन्दे श्रीकुलिशेश्वरं स्मरतरे माराभवारेः पदम्

क्रोधो धावति दिक्षु मङ्गलगिरो गायन्तु वज्राङ्गनाः ।

श्रीमद्वज्रभृतो महिम्नि जगदाधातुन्महामण्डले

निष्पत्त्यूहमिहाभयस्य महसा वज्रावली मीलतु ॥

अस्तवह्निर्वज्रभृतेव वज्र परम्पराभिर्ध्रियतां हृदीयं
यज्ज्योतिरन्तस्तिमिरं निरस्य श्रीवज्रभृन्मूर्त्तिमती विभर्त्ति ॥

Object of the work :

मण्डलादिविधिः शास्त्रुविंस्तृतः कमलोदये ।
संक्षिप्तमिह [स] व्यक्तं ब्रूमः शक्यक्रियं क्रमात् ॥
किन्त्वाचार्य्यग्रंथितप्रक्रियास्वा
पूर्णत्वं न प्रस्तुतत्वं स्फुटोक्तिः ।
क्वापि क्वाप्याम्नातितो युक्तता चे-
त्यस्माभि स्तत्तद्गुणैर्मण्डितेयम् ॥

इह हि दुस्त्यजानाद्यविद्यादिदामपरम्परावद्धबुद्धीन् दुर्व्वारकर्म्मोर्म्मिप्रेरणया प्रायशोऽपायत्त्वेषु गतिद्वयेषु च गम्भीरसंसारसरिदावर्त्तेऽतिदुस्तरे प्रतिमुहुर्न्नि-मज्ज्योन्मज्जन + र्म्मविश्राममनवरतन्त्वांस्तनुभृतः परमकृपाप्रणयात् समुद्धर्त्तुमुत्सुकैः प्रथममार्गाद्युपकरणसन्निधापनादिक्रमतो मनोहरविहारादिक्रियाप्रतिष्ठापनानुष्ठा-नादिस्वभिषेकश्रुतचिन्तादौ च यथायोगं पुण्यसम्भारे ज्ञानसम्भारे च सम्यग्गु-त्साह्याचार्य्यैर्वाङ्मन्त्रमन्त्रनीतिनिपुणधीधैर्य्यमाहात्म्योत्साहशालिभिः कृपालुभि-र्यथाक्रमं विहाराद्यर्घ्योर्घ्यादिदानलक्षणं पूर्व्वसेवाप्रयोजनं शिष्यसंग्रहो भूखननं भूशोधनं भूमिपरिग्रहो विघ्नकीलनं वसुन्धराधिवासनं कलसाधिवासनं वसुन्धरा-धिवासनं देवताधिवासनं मण्डलसूत्रणं रजपातनं कलसन्यासो मण्डलसाधनं देवताधिवासनं प्रतिमादिप्रतिष्ठा पुष्करिण्यादिप्रतिष्ठा आरामादिप्रतिष्ठा शिष्याधिवासनं आचार्य्यप्रवेशः शिष्यप्रवेशो मालोदकमुकुटवज्रघण्टानामसेका स्त्रिसमयदानं आचार्यश्लोको मन्त्रं अर्पणं अञ्जनं दर्पणसेकः प्रश्नोपो गुह्यसेकः प्रज्ञाज्ञानचतुर्थसेकाः विद्याव्रतं वज्रव्रतं चर्य्याव्रतं व्याकरणमनुज्ञा आश्वास स्वसेको होमो मण्डलोपसंहारो मानसमण्डलं वलिः विघ्ननिवारणं वज्रः वज्रघण्टालक्षणं धारणञ्चेति पञ्चाशद्विधयो विधेयाः ॥

Authorities consulted : 21B, नागबुद्धिपाद ; 23B, निष्पन्नयोगा-वली ; 24B, सम्पुटतन्त्र ; 27A, इत्यानन्दगर्भोदयः ; 29B, डाकिनीवज्रपञ्जर ; 32B, विमलप्रभः ; 36A, वज्रडाकतन्त्र ; 39A, मञ्जुवज्रमण्डलटिप्पणी ; 42B, तत्त्वसंग्रहः ; 43B, भूतडामर ; 44B, कालचक्र ; 48B, वैरोचन-

समर्पणविधिः : इति अञ्जनविधिः; 102A, इति दर्पणाभिषेकविधिः; इति शरच्छेपविधिः; 103A, इति गुह्याभिषेकविधिः; 104B, वज्रव्रतविधिः; 106B, चर्य्याव्रतदानविधिः; इति व्याकरणविधिः; 111B, इति खस्याभिषेकविधिः; इति साम्नायः सपरिकरोऽभिषेकविधिः; 113B, इति ज्योतिर्मञ्जरी होमविधेयः; 114B, इति मण्डलोपसंहारादिविधिः एवमयं लेख्यमण्डलविधिः; 115A, इति मानसो मण्डलविधिः; 115B, इत्यमृतसाधनम्; 117B, सार्व्वभौतिकवलिविधिः; 119A, सार्व्वभौतिकवलिमन्त्रः; 120B, इति हैवज्रिकसार्व्वभौतिकवलिविधिः; 121A, इति विघ्ननिवारणविधिः। महापण्डिताभयाकरगुप्तरचिता वज्रावलीनाम मण्डलोपयिका समाप्ता ॥

The detailed description of *Bodhicittotpāda.*

89. विशेषतोऽध्येषणां कारयित्वा बोधिचित्तोत्पादं कारयेत्। समन्वाहरन्तु मां बुद्धाः बोधिसत्त्वा अहममुकनामा इमां वेलामुपादाय यावदाबोधिमण्डनिषदनादुत्पादयामि परमं बोधिचित्तमनुत्तरं।

यथा त्रैयध्विका नाथाः सम्बोधौ कृतनिश्चयाः।
त्रिविधां शीलशिक्षाञ्च कुशलं धर्म्मसंग्रहम् ॥
सत्त्वार्थक्रियाशीलञ्च प्रतिग्रहाम्यहं दृढम्।
बुद्धं धर्म्मञ्च सङ्घञ्च त्रिरत्नाग्रमनुत्तरम् ॥
अद्याग्रेण ग्रहिष्यामि (?) सम्बरं बुद्धयोगजम्।
वज्रघण्टाञ्च मुद्राञ्च प्रतिग्रह्णामि तत्त्वतः ॥
आचार्य्यञ्च ग्रहिष्यामि महावज्रकुलोद्भवे।
चतुर्द्दानं प्रदास्यामि षट्कृत्वा तु दिने दिने ॥
आमिषाभयसधर्म्ममैत्रीबुद्धकुलोद्भवे।
महारत्नकुले योगे समये च मनोरमे ॥
सद्धर्म्मं प्रतिग्रह्णामि बाह्यं गुह्यं त्रियानिकम् ॥
महापद्मकुले शुद्धे महाबोधिसमुद्भवे।
सम्बरं सर्व्वसंयुक्तं प्रतिग्रह्णामि सर्व्वतः ॥
पूजाकर्म्म यथाशक्ति महाकर्म्मकुलोद्भवे।
उत्पादयित्वा परमं बोधिचित्तमनुत्तरम् ॥

गृहीत्वा सम्बरं कृत्स्नं सर्व्वसत्त्वार्थकारणात् ।
अतीर्णान् तारयिष्येऽहममुक्तान् मोचयाम्यहम् ॥

अनाश्वस्तानाश्वासयिष्यामि सर्व्वसत्त्वान् स्थापयिष्यामि । निर्वृत्ता चेति वारत्रयं पाठयन् (विवृतमिदं आम्नायमञ्जर्य्यां) ततोऽमृतकुण्डलीमन्त्रेणारक्ष्य तेषां हृतकण्ठशिरसि वज्रपद्मचक्रोपरि सूर्य्यचन्द्रस्थानि वा कृष्णरक्तशुक्लानि । ॐ आः ॐ अक्षराणि चिन्तयित्वा तानुच्चारयन् कृतकण्ठशिरांसि गन्धोदकवज्रयुक्तेन सव्यमुष्टिना संस्पृश्य शिरसि पुष्पं अग्रे धूपं दीपञ्च हृदये पुनर्गन्धं दद्यात् ।

There are twenty-seven maṇḍalas treated of in this book in full detail, therefore it is called Maṇḍalanpayiká.

(1) 53B, सम्बरमण्डले तु; (2) 54A, अतो मञ्जुवज्रमण्डले; (3) 55A, पिण्डीकमोक्तमण्डले; (4) 55B, सम्पुटतन्त्रोक्तवज्रसत्वमण्डले: (5) 56A, ज्ञानडाकिन्या मण्डले; (6) 56B, सप्तदशात्मकस्य हेवज्रत्रयस्य मण्डले; (7) 57A, षोड़शभुजस्य तु मण्डले; (8) 57B, नैरात्माया मण्डले; (9) 57B, एवं कुरुकुल्लामण्डले; (10) 57B, वज्रामृतमण्डले; (11) 58A, अपरवज्रामृतत्रयस्य मण्डले; (12) 58A, महामायामण्डले; (13) 58B, नवात्मक बुद्धकपालमण्डले; (14) 58B, वज्रहूंकारमण्डले; (15) 59A, सम्बरमण्डले; (16) 59B, पञ्चविंशत्यात्मकबुद्धकपालमण्डले; (17) 60A, योगाम्बरमण्डले; (18) 60B, यमारिमण्डले; (19) 60B, वज्रतारामण्डले; (20) 61A, मारीचिमण्डले; (21) 61B, पञ्चरक्षाणां मण्डले; (22) 61B, वज्रधातुमण्डले; (23) 62B, त्रिचत्वारिंशदात्मकमञ्जुवज्रमण्डले; (24) 67A, दुर्गतिपरिशोधनीमण्डले; (25) 67B, भूतडामरमण्डले; (26) 69A, षट्चक्रवर्त्तीमण्डले; (27) 70A, कालचक्रमण्डले ॥

Vajrávali means a row of conventional figures of thunderbolt, which are to be found everywhere among the Buddhists in Nepal

The detailed description of *Caryāvrata*.

104B, ततो बुद्धकपालसम्बरहेवज्रादीनां अन्यतमहृतमन्त्रेण खट्वाङ्गपद्म भाजनानि निर्मापयित्वा ॥

गृह्ण दत्तमतो वीर खट्वाङ्गं डमरुपात्रकम् ।
श्रीचक्रसत्त्वमुद्रेयं वहिरप्यात्मसंस्थितेति ॥

गाथां पठन् ग्राहयेत्। तन्त्रान्तरोक्तम्बा खट्वाङ्गादिभ्यो चर्य्याङ्गं तत्‌चक्रे युक्तमन्त्रमन्वित ग्रहेत्यादिना ग्राहयेत् तथाच श्रीसमाजे।

जटामुकुटधरं विम्बं सितवर्णनिभं महत्।
कारयेद्विधिवत् सर्व्वं मन्त्रसम्बरसम्वृतम्॥

कन्दमूलफलैः सर्व्वं भोज्यं भक्ष्यं समाचरेत् इत्यादिना विद्याव्रतसमादानेन कर्त्तुञ्चर्य्याव्रतमुक्तं॥ यातु योषित पुरुषो वा चर्य्याव्रतं याचते तां वज्रवाराहीरूपां नैरात्मारूपां पुण्यपातानुरूपकुलदेवतारूपां वा पुरुषन्तु श्रीसम्बर हेवज्राद्यन्यतमरूपं विचिन्त्य तस्यां तस्मिन् वा।

हूम्बीजमयुखैरानीतां कुलदेवतां प्रवेश्य।
अक्षोभ्यश्चक्रिरूपेण अमिताभ कुण्डलात्मकः।
रत्नेश कण्ठमालायां हस्ते वैरोचनः स्मृतः।
मेखलायां स्थितो अमोघ इत्युक्तैर्यथाक्रमम्॥

चक्रीकुण्डलकण्ठिकारुचकमेखला अक्षोभ्यामिताभरत्नसम्भववैरोचनामोघसिद्धिरूपां झटिति विचिन्त्य तत्र तन्तुज्ञानसत्त्वं तथानीतं प्रवेश्याक्षोभ्यादिपरिणताश्चक्रादिमुद्रा अक्षोभ्यादिस्वभावा एवेत्यधिमुच्य ॐ धर२ धारय२ मर्द्द२ वज्रहृक् फट स्वाहेति मन्त्रेण त्रिजप्तां चक्रीन्तस्या स्तस्य वा शिरसि ग्रहेत्यादि गाथां स्त्रीपक्षे वीरेति पाठे देवीति निश्चित्य पठन्नारोपयेत् ॐ वज्रधर मम्मय (?)त्वं ऊलु२ धाराणिक फट् स्वाहेति त्रिजप्तं कुण्डलद्वयं कर्णयोः ॐ वज्रसूर्य्यो तमोविधमनसमयस्त्वमहं रत्नहृक् फट्‌स्वाहेति त्रिजप्ता कण्ठिकायां ग्रीवायां ॐ शाश्वत परमशाश्वत सह्यहि गियांगिकु फट् स्वाहेति विजप्तं रुचकद्वयं करयोः कङ्कणवत् ॐ फट् ++ प्रज्ञहृक्‌स्वाहेति विजप्तां च मेखलां श्रोण्यौ देवीत्यनन्तरं वीरेत्यनेतरं वा यथाक्रमं चक्रिमक्षोभ्यरूपिणमिति वाग्वज्रकुण्डलमिति। रत्नसम्भवकण्ठिकामिति रुचकं क्रिश्शाश्वतात्मकमिति अमोघसिद्धि सिद्धिमेखलमिति प्रक्षिप्य ग्रहेत्यादिकं पठेत्। या तु स्त्री पुरुषो वा सम्यग्दृष्ट्यादिसामर्थ्यः परार्थं वीरचर्य्याव्रतमादातुमिच्छति तां वज्रवाराहीरूपां तं सम्बररूपं ज्ञानसत्त्वैकरसं विचिंत्य चक्रादिकं प्राग्वदधिमुच्य मुण्डमालादिकं स्वस्वमन्त्रदेवतास्वभावं ॐ वज्रवैरोचनीये ऊँ२ फट्‌स्वाहेति त्रित्रिजप्ताश्च चक्रे वा तथैवारोपयेत् ॐ पञ्चबुद्धात्मककपालानि च पञ्च पदयुक्तं वैरोचनीति यन्मन्त्रं कपालकृतं शिर इति। कपालमिह चक्रिरूपं चापि ॐ क्रीः ह२ हूँ,२ फडिति त्रिजप्तं कुण्डलद्वयं यदुक्तं मन्त्रेण कुण्डलं कर्ण-

शोधनमिति । वज्रवाराह्या मूलमन्त्रेण सर्व्वबुद्धेत्यादिमन्त्रेण वा विजप्तं कण्ठिका यदुक्तं वज्रवाराह्या यन्मन्त्रं कण्ठकण्ठिकामण्डितमिति ॐ हन मर्द्द स्वाहा हूँ वौषट् हे ॐ क्रौं फट् ऊँ इति त्रिजप्तं रुचकद्वयं यदुक्तं षड्भिः कवचस्य वीरेण मुद्रेयं गात्रशोभनेति । ॐ वँ हँ योँ ह्वँ मोँ क्रँ क्रौँ हूँ २ फट् फडिति त्रिजप्तां मेखला यदुक्तं षड्योगिन्येति मन्त्रेण मेखलाकृतभूषणमिति ॐ श्री वज्र हे २ हुं हूँ २ फट् डाकिनीजालसम्बरं स्वाहेति त्रिजप्तं परिधानस्य व्याघ्रचर्म्म यदुक्तं सर्व्वबुद्धस्य डाकिनस्य चर्म्माम्बरधरा परा इति ॐ प्रचण्ड हूँ फडित्यादिभिः । ॐ रूपिण्यैये ऊँ २ फड़ित्यन्तैः षट् त्रिंशता मन्त्रैः त्रिजप्तं ज्ञानामृतपानपात्रं पाणौ यदुक्तं सर्व्वचक्रस्य योगिन्यो मन्त्रपाणकरोटकमिति खट्वाङ्गडमरु ॐ भगवन् मूलमन्त्रेण त्रिरभिमन्त्र्य गृह्ण इत्यादिगाथया श्रीसम्बरस्य मूलमन्त्रेण त्रिजप्तं ब्रह्मसूत्रं कण्ठावलम्बितहारामालालम्बितभरणवक्षं वीरकेशकृतमुकुटी द्विवेष्टनकचधारी भस्मकेयूरं नुपुरं घुर्घुराद्य स्वस्थाने । यदुक्तं ॥

मूलमन्त्रस्य यद्वीरं ब्रह्मसूत्रादिकल्पितमिति ।

तत्रैकयावल्या ब्रह्मसूत्रं कर्त्तव्यं । अष्टभिरावलीभिर्मेखला सैव स्त्रीकट्यां षोडशभिः पञ्चविंशत्याहारः यदुक्तं ।

एकयष्टि भवेत् सूत्रं मेखला त्वष्टयष्टिका ।
रसना षोडशा ज्ञेया पञ्चविंशत्तु मालिनमिति ॥

अथवा न्यनहरूमयं(?) केशकृतं वा ब्रह्मसूत्रं अत्र चक्रादिकं यथायोगं अस्थि घटितमाभरणं वक्ष्यामि तदेकं शिखायां । तदुक्तम् ।

पञ्चाङ्गुलकपालखण्डं कृत्वा मुकुट्यां प्रियत इति ।

अन्यानि कर्णग्रीवाहृद्गुह्यभुजाभरणस्थानि यथाशोभमानानि षट्त्रिंशन्मन्त्रा मूलमन्त्रौ वा अस्माभिः श्रीसम्बरोदयाभिसमयोपयिकायां सम्बर्णितौ वीरचर्य्याव्रतमेव गौवराज्यश्मनचर्य्यातिवज्रकपालीचर्य्याव्रतमिति चोक्तं श्रीसम्पुटतन्त्रे तदनु पञ्चमुद्रादिकं पूजयेदिति चर्य्या व्रतदानविधिः ॥

110A, पञ्चज्ञानमयबोधिचित्तव्रत एव अत्यन्तं नियोजयितुं वज्रव्रतं बोधिचित्तास्य न विना चर्य्ययेति शिष्यार्थं चर्य्याव्रतं तस्य त्रयः प्रकाराः । तत्राद्यः अध्यात्ममुद्राचर्य्यनियोजनपरः । तथाचोक्तं ।

खट्टाङ्गदेवतामूर्त्तिप्रज्ञातमस्तकल्पितमिति मन्त्रयानकरोटकमिति च । देवता-शरीरमनाहतरूपचण्डालीनादोऽद्वयमहासुखानुभवाश्रयसाम्वृत्तबोधिचित्तं चेति चयप्रतिपादिकं द्वितीयः । पञ्चविशुद्धधर्म्मधातुज्ञानादिजननियोजनपरोयोगिन्याः-चर्य्याव्रतनिश्च(?)टतीयसत्यादृष्टिचतुष्टयाभिज्ञादिशक्तौ सत्त्वार्थसम्पादनपरस्य लोक-वहिर्भूतस्य योगिनो योगिन्या वा अध्यात्मसमस्ताभरणार्थसमर्थनपरं शून्यतोरु-करुणामयबोधिचित्तोदयनियोजनं । तथाचोक्तं योगिनीसञ्चारतन्त्रे ॥

प्रथमं समाहितो योगी शक्तिमुत्पाद्य यत्नतः ।
पश्चादुत्पन्नसामर्थो व्रतचर्य्यां मनेप्सितम् ॥
पञ्चवर्णसमाचार एकवर्णन्तु कल्पितम् ।
निर्विकल्पकचित्तात्मा भुञ्जीत कामपञ्चकम् ॥
एवं श्रीहेरुकज्ञानी सर्व्वाशापरिपूरकः ।
करोति स महाप्राज्ञो अद्वयज्ञानसुव्रतम् ॥
चर्य्याव्रतप्रवृत्तस्य ज्ञेयं योगसुनिश्चितम् ॥

इति त्रैधातुकव्यतिवर्त्ति धर्म्मतावेगमक्रमयोगत्वं इत्युद्दीपयितुं व्याकरणम् ॥

On the blank side of the first leaf we have the following :

क्रिया त्रिसमयराज भूतडामरतन्त्र ॥
चर्य्या वैरोचनाभिसम्बोधितन्त्रादि ॥
योग तत्त्वसंग्रहादितन्त्र ॥
योगोत्तर समाज तन्त्रादि ॥

योगनिरुत्तर सम्बरोदय डाकिनीवज्रपञ्जर डाकार्णव अभिधानोत्तरादयः इति योगिनीतन्त्र ॥

95.

4835. **वज्रावली नाम मण्डलोपायिका ।** *Vajrāvalī nāma maṇḍalopāyikā.*

By ABHAYĀKARA GUPTA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2½ inches. Folia, 1 to 96. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3200. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, old and soiled.

See the previous number.

The last Colophon :—

सविस्तरन्तु घण्टावज्रप्रभेदानां लक्षणादिकमाम्नायमञ्जर्य्यामभिहित-
मिति वज्रवज्रघण्टालक्षणादिविधिः ।

Then we have the following verse :—

इति परममुनीनां वागुदन्वद्गाधे
श्रुतिमपि न परीयुः केपि केपि स्रवन्ते ।
सकृपमतिमहिम्नाऽस्माभिरन्तर्निमज्ज्या-
मृतमिदमुपनीतं प्रीतये ते भजन्ताम् ॥
सुकृतमुदितमुच्चैर्ज्योतिरन्तर्ज्वलद्वत्
प्रकृतमिह महिम्नामाकरस्यास्तु ताभ्यां । (?)
विरमतु मम वज्रप्रेयसी सर्व्वधाम्नि
त्रिजगदभयभर्त्तुर्मण्डले विश्वमूर्त्तेः ॥

२५० ॥ महापण्डिताभयकरगुप्तविरचिता वज्रावली नाम मण्डलोपयिका समाप्ता ॥

The figure 250 may be a date, but then why should a book copied in Bengal have a newari date? The handwriting of the MS. agrees pretty nearly with Cam. Cat Plate II. 1, *i.e.* end of the 12th century.

96.

4732. कालचक्रावतार *Kālacakrāvatāra.*

By Abhayākara Gupta.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 7 Lines, 7 on a page. Extent in ślokās, 250. Character, Bengali. Date, Saka 1047 Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :— ॐ नमो मञ्जुश्रिये ।
प्रज्ञादयाद्वैतमसीमशर्म्म विश्रान्तिबिम्बिभ्रदकल्पकल्पं ।
नौरूपरूपादिमयं शरीरं जैनं निजं सार्व्वजनं नमामि ॥

यान्यम्बरस्य श्रियमादधन्ति सम्पद्विपत्ती च निवेदयन्ति ।
तथागताभ्यन्तरिव स्फुरन्ति ज्योतींषि तान्यद्य तमो जयन्ति ॥

इह हि मात्सर्य्योपहतैस्तीर्थिकैर्ज्योतिषे सिद्धान्तं गुप्तीकृत्य बहुप्रपञ्चं लघुकरणं कृतमपीदानीं न ज्ञायत इति तत्प्रतिपाद्यते । त्रिषष्ट्यधिकं शतचतुष्टयं लिखनीयं । शुक्लप्रतिपदादिचैत्रमासादिवर्षं यदा स्यात् तदानेन तन्मिश्रं कार्य्यं । तद्द्व्यशीतिशतोनं शुद्धं वर्षध्रुवकं भवति । इत्यादि ।

End:—एवञ्च वार-तिथि-नक्षत्र-योग-करण-राशि-क्षेत्र संक्रान्ति । ग्रहाणां फलमन्यत्र सुगममिति नेह प्रतन्यत इति ।

उदितमिदमुदारं ज्योतिरेतत् फलं न
प्रथितमिह हि तन्त्रे कालचक्रेऽवतीर्य्य ।
गमयतु पदबन्धं निर्विबन्धं सुबुद्धिः
सुखमिति रचितेऽस्मिन् क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥
विरचितिरियमभयस्य प्रविचयपदवीं तनोतु हृदयस्य ।
उदिततमः सुकृतस्य त्रिजगति जिनसम्पदः फलन्तु ॥

Colophon:—इति कालचक्रावतारः समाप्तः । कृतिरियं पण्डिताभयाकरगुप्तपादानामिति । चन्द्रः प्रतिमासन्नयोदशराशींश्चरति । सूर्य्य एकराशिं । राहोर्म्मण्डलदिनानि ६८०० मङ्गलस्य ६८७ बुधस्य ८८७ गुरोः ४३३२ शुक्रस्य २२४७ शनैश्चरस्य १०७६६ । सिद्धान्ते सूर्य्यस्य मण्डलदिनानि ३६५ दण्ड १६ पाणीपल(?) ४ प्रत्यहं भोग दं ४ पाद २६ ॥ चन्द्रस्य मण्डलदिनानि २७ दं ४२ प्रत्यहं भोगो दं ५८ पाद ३० राहोस्तिथिदिनं भोगः पा १४ श्वासार्द्धं १ मङ्गलस्य दं ३ पा २१ श्वा २ बुधस्य पा ११ गुरोः पा २१ श्वा ३ शुक्रस्य ४३ श्वा १ शनैश्चरस्य पा ८ केतोः प्रत्यहं दं ३४ पा २६ सूर्य्यादधिकसार्द्धं लिप्तं दयं लि २ ॥ शकाब्दाः १०४७ शकाब्दे बङ्गं मिश्रयित्वा षष्ठिभागेन शेषः प्रभवादिकालस्यो वत्सरस्तस्मै प्रक्षेपाय । यथैषम सम्वत्सरे प्रभवादि वर्षाणि ३८ अलेखियं श्रीघनश्रीमित्रेण । (?)

97.

3827. **बुद्धकपालतन्त्रटीका ।** *Buddhakapāla-Tantra-Ṭīkā.*

By Abhayākara Gupta.

Substance, seasoned palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches Folia, 69. Lines, 6 on a page Extent in ślokas, 1625 Character, Newari of the 12th century. Appearance, old and worm-eaten Complete

The last Colophon:—

कृतिः पण्डितस्थविराभयकरगुप्तपादानामिति ॥ ३

Post Colophon:—

सपादषोड़शश्लोकशती सत्पण्डिता प्रभा ।

पण्डितैर्मण्डनायास्या प्रमेव हृदि वास्तवीति ॥

This is a commentary on the Buddhakapālatantra by Abhayākara Gupta The text has not yet been found out, for a Tibetan translation of which, however, see Beckh, p. 82, para. 85, where it is called बुद्धकपाल नाम योगिनीतन्त्रराजः. For a Tibetan translation of Abhaya's commentary, see Cord., p. 107. Abhayākara Gupta finished this commentary at Vikramaśīlā in the 25th year of Rāmapāla Deva.

The colophon of the 14th paṭala and the subsequent lines run thus:—

पण्डिताभयकरगुप्तकृतायामभयपद्धत्यां श्रीबुद्धकपालमहातन्त्रटीकायां चतु-र्दशः पटलः समाप्तः ।

श्रीमद्बुद्धकवीरवर्त्मविहतेरुच्चैरुदञ्चच्छुभा

छित्वा संहतिभिर्वृतिभ्रममसौ तन्मण्डले मीलतु ।

लोकोऽहन्तु मुनेरमुष्य(मुष्य)विभवां मूर्त्तीरनन्ताः प्रति-

प्राप्तिप्रक्रमदभ्रशर्म विदधद्धर्म्मप्रपञ्चश्चिरम् ॥

सूरिर्विक्रमशीलस्थाभयो मर्म्मस्पृशङ्गिरां ।

राज्याब्दे रामपालस्य पञ्चविंशेऽकरोदिमाम् ॥

Beginning :—

नमः श्रीवज्रसत्त्वाय ॥

कल्पान्तोद्दामधामस्फुरदमितजगन्माद्दलीलायितश्री-

रुन्मीलच्चित्रसेनावष्टलितपरमानन्दमूर्त्तिर्भवारिः ।

भाव्यः सम्बोधिलक्ष्मीसहजसुखरसो + तस्मादुदन्त्या

सद्वृत्तैस्त्यिगूढ़ं द्रढ़यति पदवीमित्थमस्याभयोक्तौ ॥

करोति वज्रदेवीनामादेशात् स्वप्नसंश्रुतात् ।

टीकां बुद्धकपालेऽस्मिन् तदधिष्ठानतोऽभयः ॥

+ + + नाथनाथेनाधिष्ठितो वज्रिनाऽप्यहम् ।

यतस्व द्रुतयः (?) स्वार्थं कथयन्तीव कर्णयोः ॥

मुदं भजत सज्जनाः शुचमुदस्यता साधवः

तमस्त्रिभववर्त्ति रेऽपसर दूरम् + + + + ।

उदेत्वभयपद्धतेः किमपि धाम धर्म्मास्पदं

स्पृशत्यसमसम्पदं विस्फुरतश्च मध्यस्थितेः ॥

चतुर्द्दशपटलात्मकस्यास्य बुद्धकपालतन्त्रस्य बुद्धकपाल + + वीन्देशकोऽभिधेयश्च । एवं च देश्यदेशिकसम्बन्धोऽभिधानाभिधेयसम्बन्धश्चोक्तः विनेयानाञ्च बुद्धकपालार्थप्रतिपत्तिः प्रयोजनम् ।

This commentator also commented upon Sampuṭodbhava-tantra, for he says, in leaf 2A : एतच्च निदानवाक्यं यथासम्भवमस्माभिः सविस्तरं श्रीसम्पुटटीकायां नि[र्ण]दतम् सुधीभिरवधार्य्यम् ।

Authorities :—3A, वज्रशेखरतन्त्र ; 6A, योगिनीतन्त्र ; 6B, इह हि मंत्रमहायानश्रादिकर्म्मिकसत्त्वानां प्रथममवताराय देवतामूर्त्तिभावनैव कथ्यते ; 8A, हेवज्रे ; 12A, राजरत्नावली ; 12B, आर्य्यनागार्ज्जुनपादैः, श्रीसम्पुटतन्त्रे ; 13A, हेवज्रतन्त्र ; 16B, सिद्धैकवीरतन्त्र ; 20A, धर्म्मचक्रे सत्यक्रमे ; 24A, प्रमाणवार्त्तिके, प्रभास्वरमिदं चित्तं प्रकृत्याऽगन्तवोमलाः ।

24B, quotes a Prākṛta passage from Hevajra tantra.

धुम्माय गरअभक्खयौं णो विण्णेअए-जोण्ह ।

मोहविवजिअ जनमसहत सुपरस दुद्दसोण्ह । इति ।

39B, यथात्मृतकालचक्रावतारोक्तन्यायेन ; 40B, उक्तमस्माभिर्म्महायोगपंचिकायां ;

38A, a definition of Sahaja :—

न रागो न विरागश्च मध्यमो नोपलभ्यते ।
त्रयाणां वर्ज्जनादेव सहजः संबोधिरुच्यते ॥

In leaf 39A there is a Bengali piece in the original, explained in the Tīkā. The Pratīkas quoted are:—सुन्नेत्यादि, सअलेति । तिम । कमलेत्यादि । सअलउअत्तीति । बोद्धिअ । तदुक्तं घण्टापादैः ।

There are other Bengali Songs and verses, for instance in leaf 41A and 44B.

98.

9984. **वर्षापणविधि ।** *Varṣāpaṇa-vidhi.*

Substance, seasoned palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folium, one, with a hole towards the left of the centre. Lines, 6. Written on one side only in the Newari character

This seems to be the last leaf of a big ancient MS., because on the left side of the hole, there are four lines of writing, the first line of which, in Newari of the 12th century, says :— ग्रन्थप्रमाणमस्य पञ्चशताधिकसहस्राण्यष्टानि ।

The other lines are in a modern hand and in Newarī language.

There are six lines towards the right of the hole, containing *Varṣāpaṇavidhi.*

नम श्रीचक्रसम्बराय ॥

अथात संप्रवक्ष्यामि वर्षापणविधिक्रमः ॥

ॐ वज्रक्रोध महाबल हन हन दह पच विध्वंसय योसो मारय ॐ फट् ।

वाल्मीकमृत्तिकामादाय पञ्चगव्येन सहितया वितस्तिमात्रं वासुकिनागराजाप्रतिकृतिं कृत्वा ॥

कनविरक्षलोदकेन सेचयेत् । गुग्गुलधूपमधिवासितमविच्छिन्नचिरबलिं दत्वा सप्ताहैमोदके धारा पातयति जदि(नि) न वर्षति सप्तमे दिवसे खड्ग[ख]ड्गं कृत्वा श्वते प्रक्षिप्य दया प्रवाहयेत् अवश्य वर्षयति ॥

इति संवोदयतन्त्रोद्धृत वर्षापनविधि समाप्त ।

वाग्मावक्यं चातं जुरो थ्व शुभरस्तु शुभ ।

99.

9994.

Substance, seasoned palm-leaf. 11″ × 1¾″. Folia, 2. Lines on a page, 6. Character, Newari of 14th century.

ॐ नमो बुधाय ।

बुद्धं नमामि सततं वरपद्मपाणिं

मैत्र्यात्मकं गगनगञ्जसमन्तभद्रं ।

यच्चाधिपं परहितोद्यतमञ्जुघोषं

विष्कम्भिनं क्षितिचनञ्च नमामि भक्त्या ॥

दीपेश्वरांश्चतुरन्तदिगाधिवासान्

रूढोविरूपधृतराष्ट्रकुवेरकादीन् ।

इन्द्रादिदेवपतिवज्रकविघ्नदेवान्

नित्यं नमामि जिनमण्डलेयान् ॥

आदौ समर्च्य सगुरुं कृतमण्डलेन

पश्चात् विभावयन्त ब्रह्म चतु विस्तरम् ।

शून्यस्वभावपरिमोच्यस्वदेहभूतं

तथानुलोम्यपरवलोपरिमेरुवेर्धिं ॥

ऊङ्कारविश्वखकमध्यचक्रं

कूटागारं विभाव्य चत्वरससतोरणादीन् ।

निर्यूहद्वारचत्वरं शुभलक्षणाढ्यं

मध्येषु विश्वदलपद्मसकर्णिकेषु ॥

There are altogether 15 verses of devotional nature in these two leaves.

On the obverse of the first leaf, there is an attempt in a much later hand to give a chronogram which runs thus :—

७१ साके मुनिदेवपादेश्वरि ॥ ५

100.

4751. **चक्रसम्बरवलिविधि ।** *Cakra sambara-vali vidhi and other Ritual Works.*

Substance, palm-leaf 11×2 inches Folia, 28 Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Newari of the 17th century Appearance, damaged.

This relates to the worship of Cakrasaṁvara.

It begins thus:—

नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

प्रथमतरं स्मसान+++दावुचस्थाने सवोपविष्ठो मुक्तकेशी दक्षिणाभिमुखो योगी मुखप्रक्षिप्तपञ्चामृतवटिकः श्रीहेरुकेत्यक्षरचतुष्टयस्यार्थमामुखयन् श्रीकारमदयज्ञानं हे इति हेतुशून्यं रु इति अपगतव्यूहं क इति न क्वचित् स्थितमिति । सर्व्वसत्त्वसुखहेतवे श्रीहेरुकोऽहं इति विचार्य्य द्विभुजसम्बरमात्मानमधिमुच्य तदनन्तरं ॐकारादि हूँ हूँ फट्कारान्तामालिकालिपंक्तिं पञ्चरश्मिकां विचार्य्य परिवेष्ट्य स्थितां स्फुरन्ति चक्रे देवता । छन्दमङ्गितछप्रछन्दां भावयित्वा किं कर्त्तव्यमित्याह ॥ प्रथमन्तावद्योगेश्वरेण चतुर्ब्रह्मविहारेण भाव्यं । एवं सर्व्वं कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहारस्तवनेति, etc., etc.

2B, इति योग ; 11B, श्रीहेरुककपालस्तव ; 17B, इति वज्रजापः ; इति समयजापः ; 22A, इति संक्षिप्तचक्रसम्बरवलिविधिः समाप्तः । कृतिरियं शाश्वतवज्रस्य । वाह्यपूजाविधिरुच्यते ।

सद्गुरुचरणाम्भोजं प्रणम्य संगृह्यते यथाम्नायम् ।
सम्बरतन्त्रोक्तविधिना वाह्यपूजाविधिर्मया स्पष्टम् ॥

23B, वाह्यपूजाविधिसंग्रहः समाप्तः । कृतिः शाश्वतवज्रस्य ।

प्रणम्य वज्रवाराहीं योगिनीचक्रनायिकाम् ।
संगृह्यते यथाम्नायं हस्तपूजाविधिर्मया ॥

24B, हस्तपूजाविधिः समाप्तः ।

25B, हस्तपूजाविधिः । समाप्ता कृति शाश्वतवज्रस्य ।

27A, वज्रवाराह्या मालामन्त्रोऽयं श्रीहेरुकाभ्युदयतन्त्रोक्तः ।

27B, भगवत्या अष्टपदमालामन्त्रोऽयम् ; 28A, इति भवनो मालामन्त्रः ।

It ends:—अत्राणत्राण अशरणशरण त्वामिमां श्रीचक्रसम्बर अकरुण महाकरुण अनाथनाथ प्रसीदय ।

101.

4752 चक्रसंवरसाधनम् । *Cakrasambarasādhana*

By KALAHANSA KUMĀRA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 27. Lines, 5, 6 on a page. Extent in Slokas, 270. Character, Newari of the 15th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The leaves are marked both with figure numerals and letter numerals. There are two works, relating to the worship of Cakra Sambara.

I.

Beginning:—ॐ नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

विश्वाजरेणुपरिधूसरतिग्मरोचिः
सन्मङ्गलस्थहरमूर्द्धि शिवाश्लगाङ्घ्रिः ।
पायाद् विकर्त्तनसुजश्चतुराननश्रीः
श्रीचक्रसम्बरमहाप्रभुरेष विश्वं ॥
सुहृदामनुरोधेन स्मृतये चात्मनोपि च ।
कलहंसकुमारेण क्रियते साधनं विभोः ॥

इह तन्त्रे भावनाधिकृतः क्वचित् मनोनुकूले स्थाने पर्य्यङ्कमाभुज्य स्वहृत्कमलसूर्य्यमण्डलस्थितहूँकारमभिचिन्त्य तद्रश्मिभिः पुरतो गगनतले भगवन्तं चक्रसम्बरं वक्ष्यमाणभुजमुखादिसंस्थानं गुरुबुद्धबोधिसत्वादींश्च दृष्ट्वा हूंकारं विचिन्त्य निर्गतवक्ष्यमाणसुर्णमुखवर्णादिभिः ॥ वीणावंशाम्रदङ्गामुरजाहास्यालास्या गीतान्त्यागीतापुष्पाधूपादीपागन्धाभ्या[द]र्शास्पर्शाधर्माभिर्देवीभिस्तान् संपू[ज्य] तेषां पुरतः । सर्व्वमात्मनः पापं देशयेत् । इत्यादि ।

सम्बराभिसमयं विधाय यत् किञ्चिदत्र कुशलं मयार्ज्जितम् ।
लोक एव सकलः ततः प्रभोः सम्बरस्य पदवीमवा(पा)प्नुयात् ॥

उत्पत्तिक्रममादरात् प्रथमतोऽध्यायात् चिरं तत्त्ववित्

मुद्रामन्त्रविशुद्धिबद्धहृदयः संनह्य तस्मात् स्मरण्

पश्चादुत्कर्षोदयादधिगतादतः प्रसादक्रमात्

उत्पन्नक्रमभावनासु निरतः स्वेच्छाविहारश्चरेत् ॥

13A, इत्यादियोगो नामः प्रथमसमाधिः ।

16A, इति मण्डलराजाश्री नाम द्वितीयः समाधिः । साम्भोगिकश्च कायः ।

16A, ततस्तथतादेशनया गम्भीरदेशनया च द्विविधो धर्मकायः । सम्भोग-
कायश्च, देहाभोजप्रतिष्ठाभिस्त्रिविध निर्म्माणः कायश्च सत्वाश्रय-
बङ्गभेदा[द]नन्तः ।

16A, इति कर्म्मराजाश्री नामस्तृतीयः समाधिर्न्निर्म्माणिकश्च कायः ।

18A, इदानीं यद्धर्मरूपा या देवता तदुपदिश्यते । तद्यथा कायानुस्मृत्यु-
पस्थानं डाकिनी वेदनानुस्मृत्युपस्थानं लामा । धर्म्मानुस्मृत्युपस्थानं
खण्डरोहा and so on materialization of the Mahāyāna
ideas in deities.

25A, डाकिनीजालचक्रवर्त्तिश्रीसम्बररहस्यनाम साधनं समाप्तम् ॥

II.

चक्रसम्बरमण्डलपूजाविधि ।

नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

It begins:—25B, नत्वा श्रीसम्बरं वीरं भवसमसमबोधसिद्धये तस्य ।

श्रीकलहंस[ना]म्नायं मण्डलपूजाविधिः क्रियते ॥

It ends:—पूजाविधिं गुरुपरम्परयागतं यत्

श्रीचक्रसम्बर महाप्रभुमण्डलस्य ।

कृत्वा मया कुशलमाप्तमतोऽस्तु लोकः

तन्मण्डलप्रणयसंस्पर्शसत्सुखश्री ॥

Colophon:—कृतिरियं पण्डिताचार्य्यश्रीकलहंसकुमारपादानाम्

Post Colophon:—सुरावीजकारी मलयधर्मनाम्नस्य पुस्तकेयं ।

102.

4790.

Substance, Nepalese paper. 7¾×3 inches. Folia, 51 by counting, folded in the Chinese fashion Lines, 7 on a page. Character, Newari Date, N.S 693. Appearance, discoloured and worm-eaten Complete With many illustrations of deities.

It relates to Tantrika rites. A Buddhist Priests' Manual.

श्रीश्रीकाष्टमखुपनगरोत्तम श्रीश्रीजयमहेन्द्रमल्ल देवप्रभुठाकुरस विजयराज्य (some lines in Newari Language).

श्रेयोऽस्तु । सम्बत् (संवत्) ६९३ अश्विनि शुक्लाष्टम्यायां तिथौ रेखकोयं वज्राचार्य्य भिक्षु वज्रवत्र श्रीविजयचन्द्रमति ।

103.

4837. **वज्रयानसाधनाङ्गानि ।** *Vajrayāna-sādhanāngāni.*

Being an extract from Sadbháva-Tantra of the Vajrayāna School.

Substance, palm-leaf 11×2 inches. Folia, 37. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 13th century. Appearance, old, soiled and worn out. Incomplete at the end

Beginning:—ॐ नमः श्रीवज्रसत्वाय ।

नमत खसमनिःस्वभावशुद्धब्रह्मताग्रेषमगच्छरमवाप्यं ।

नमतानागतसर्व्वगं सुगतं नमत समस्ताग्रेषसर्व्वशून्यं ।

अत्र वज्रयाने द्विविधमन्त्रमुखचर्य्याचार्य्यैर्मन्त्रपरायणैरध्यात्मपरायणैः श्रुतिपारंगतैः सर्व्वसत्वानुग्रहार्थिभिः । सूत्रोक्तार्थवचनविस्पष्टीकरणार्थमनेकप्रकारकथितपदवाक्यश्लोकगाथाचार्य्याबन्धादिनिगूढ़प्रब्दरचनाप्रबन्धैः सद्भावतन्त्रादुद्धृत्य बालप्रबोधनार्थं साधनाङ्गानि क्रियन्ते । इत्यादि ।

2A, संस्कृतासंस्कृतक्रियायां साधारण-असाम-प्रब्दद्वारेण मन्त्रतत्वं मुद्रातत्वं आत्मतत्वं देवतातत्वं पञ्चक्रम विस्पष्टीकारणार्थं सूत्रामेलायकं वक्ष्यामि ।

(Ends abruptly).

Colophon:—

6B. प्रबोधनमेलावबासंग्रयपरिच्छेदः प्रथमः ।

15B. भावविवेकमेलावबासंग्रयपरिच्छेदो द्वितीयः ।

26B. वागविवेकसंग्रथमेलावणपरिच्छेदस्तृतीयः ।

35A. चित्तविवेकसंग्रथमेलावणपरिच्छेदश्चतुर्थः ।

104.

9968. A Ritual of *Vajrayāna.*

Substance, old Nepalese paper 9×2½ inches. Folia, 2—13 Lines, 8/9 on a page. Extent in ślokas, 300. With a hole towards the left of the middle. Character, old Newari—with भ, म, श and च looking like those of Bengali. Appearance, old and worn out.

I.

In leaf 11B there is the colophon:—इति चक्रसम्बरपूजाविधि समाप्त ।

2A, शङ्खाधिष्ठान, मन्त्रशोधन ; 2B, ततोऽङ्गन्यासः ; 3B, तत्रस्थ-बगादिसंस्थितश्रीचक्रसम्बरं भगवन्तं भगवतीं समापन्नं समालिङ्गितं पश्येत् ।
5A, घण्टावादनस्तुतिः ॥ ॐ नमश्चक्रसम्बराय ।

सर्व्वज्ञज्ञानसंदेहं जगदर्थप्रसाधकम् ।
चिन्तामणिरिवाद्भुतं श्रीसम्बरं नमःस्तुते ॥
व्याप्य विश्वं महाज्ञानं सर्व्वात्मनि सदा स्थितं ।
कृपाक्रोधं महारौद्रं श्रीसम्बरं नमस्तुते ॥
तर्पण ॥

6A, तर्पण ; 6B, ततः पापदेशना ; 6B, ततो मैत्रीकरुणामुदितो-पेक्षाचतुर्ब्रह्मविहारान् विभावयेत् ।

7A, तदुपरि आलिकालि द्विगुणे चन्द्रमण्डलं सूर्य्यमण्डलं तयोर्मध्ये आकाशस्थहूँकारस्फुरणसंहरणात्मकं तत्सर्व्वपरिणतं आधाराधेयमण्डलस्थश्रीचक्र-सम्बरं भगवन्तमात्मानं भावयेत् । ततात्मानं चतुर्मुखं मूलमुखं कृष्णं वामे श्यामं पश्चिमे रक्तं दक्षिणे पीतं प्रतिमुखं रक्तवर्त्तुलत्रिनेत्रं विकृताननं दंष्ट्रोत्कटभीषणं विश्ववज्राङ्कितं मौलिनं जटामुकुटिनं वामे वलितार्द्धचन्द्रधारिणं दक्षिणे शुष्कमुण्ड-वज्रमालाग्रथितं पञ्चकपालधारिणं द्वादशभुजं प्रथमभुजद्वयेन वज्रवाराही आलि-ङ्गनं वज्रवज्रघण्टाधरं द्वितीयभुजद्वयेन गजचर्माम्बरधरं तृतीयभुजद्वयेन डमरु-

खट्वाङ्गधरं चतुर्थभुजद्वयेन कर्त्तृकपालधरं पञ्चमभुजद्वयेन परशुपाशधरं षष्ठम-भुजद्वयेन त्रिशूलब्रह्मशिरोधरं सद्यच्छिन्नरशिरोमालाधारिणं व्याघ्रचर्म्मनिवा-सनं शृङ्गारवीरविभत्सरौद्रहास्यभयानकं करुणाद्भुतशान्तिनवना(न)ट्यरसान्वितं कण्ठकुण्डलकेयूरशिरोमणियज्ञोपवीतभस्मचेतिषन्मुद्रितं रविमण्डलं वामदक्षिण-भागे पतितं भैरवं कालरात्रिं वामकर्णस्तनयुगलयोः आलीढासनस्थं भगवन्तं श्रीचक्रसम्बरं भगवन्तमात्मानं भावयेत् ।—

भगवतीं वज्रवाराहीं रक्तवर्णां मुक्तकेशामेकवक्त्रां त्रिनेत्रां दिगम्बरां खण्ड-मण्डितकटिमेखलां द्विभुजा रक्तपूर्णकपालधरां दक्षिणभुजया दुष्टतर्ज्जनीवज्र-कर्त्तृधरां पञ्चमुद्राविभूषितां स्रवद्रुधिराननां जङ्घाद्वयेन भगवन्तं समालिङ्ग्य अनु-रागन्ती एवम्भूतां भगवती भावयेत् ।—

8A, इतिचित्तचक्रं ; 8B, इति वाक्चक्रं ; इति कायचक्रं ; 9A, पूर्व्ववदङ्गन्यासः ; ततोऽभिषेकः ; 9B, तर्पण ; मण्डलादियोग ; 10B, इति-सूक्ष्मयोग ; इति जपयोग ।

II.

11B. *It begins*:—ॐ नमः श्रीकोणास्थायै ।

उत्पादभङ्गरहितो वरदेहधारी
रक्तप्रभावजननीं वतधातुरूपी ।
वज्राङ्गनागुणगणैः समलङ्कृताङ्गी
अभ्यर्थयामि भवती जननीं त्रिणानां ॥

ततः शून्यताप्रशान्ताननं श्रीवज्रदेवीरूपमालिङ्ग्य तदाकारजं सर्व्वं करिष्या-मीति यत्कृतं ।

ॐ सुम्भनिसुम्भहूं हूं फट् ॥

In the last colophon the name of the tract has pealed off.

105.

9969. A Ritual of *Vajrayāna*.

Substance, old Nepalese paper. $9\frac{1}{4}\times2\frac{1}{4}$. Folia (by counting) 4. Lines, 8/9 on a page. Character, Newari. Appearance, old.

The original leaf marks have been obliterated by the former owner, who put No. 1, to the leaf originally marked 24, which closes with the first line of a verse in Mālinī metre :—

सकलकलुषपङ्के दुस्तरे योनिमध्ये ।

Then in a different hand the following was added :—

त्रिभुवनविजयीयं हेवको तन्त्रराजं ॥

समाप्तं शुभम् ।

Then in a scribbling hand :—इत्यनंदवज्रख्याद् ।

This page really contains a hymn to Gaṅgā.

The leaves relate to a Buddhist ritual, and invokes Buddhas and Bodhisattvas. A priest's manual.

106.

9978A. **वज्रवाराहिद्वादशतन्त्र ।** *Vajravārāhīdvādaśa Tantra.*

Substance, unseasoned palm-leaf $11 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folium, one Written in the Newari character by a scribbling hand. Appearance, fresh.

वज्रवाराहीदेव्यै नमः ।

कोलाख्या वज्रवाराही दृष्टिवक्रा सुभद्रिका ।

गुह्याख्या वज्रवाणी वज्रदाकी जववलुगुगा ॥ १ ॥

ईश्वरी परमा माया कल्पान्तनर्त्तकी तथा ।

एतद्द्वादश नामानि वाराह्याः स्तोत्रमुत्तमम् ॥ २ ॥

त्रिसन्ध्यं य [ः] पठेन्नित्यं तस्य सम्यक्फलं शुभम् ।

रूपवान् ज्ञानवान् चैव जितव्याधिशतायुषं ॥ ३ ॥

श्रद्धावान् धनवान् भोगी सत्यवान् भवति प्रिये ।

धर्म्मवान् बुद्धिमान् चैव स्तोत्रेणानेन सुन्दरी ॥ ४ ॥

राजसूयाश्वमेधानां.कन्यादानादिषोडश ।

दानस्य फलमाप्नोति सत्येन कथितं पुरा ॥ ५ ॥

Colophon :—इति वज्रवाराहीद्वादशतन्त्रं समाप्तम् ।

107.

9978B.

One unseasoned leaf of the same measure, and written in the same character as above, contains the last two verses of the Vajravairocanīśvarī stotira.

श्रीनन्दने देवी रेमे सहजस्वभावा
चक्रत्रयांतपरिवञ्चितविश्वमाता ।
विद्युत्प्रभा तपनभास्व[र]ज्ञानगम्या इत्यलं० (Apparently the burden of the hymn).
किमत्र बहुना मातर्वज्रवैरोचनीश्वरी ।
यद्यदावाञ्छितं सिद्धिदात्री तुभ्यं नमोऽस्तु ते ॥

108.

9993. **योगयोगिनीमण्डलवलिकर्म्म** । *Yogayoginī maṇḍala valikarma.*

Substance, seasoned palm-leaf. $20'' \times 1\frac{1}{2}''$. Folia, 2. Lines, 5 on a page Character, Newari of the 13th century. The leaves are not in the same hand.

नमो श्रीवज्रसत्त्वाय ।
समयी साधको चैव योगयोगिनिमस्तके ।
अवश्यमेव कर्त्तव्यं वलिकर्म्म विशेषतः ॥
अष्टमी शुक्लकृष्णे च पौर्णमासी चतुर्द्दशी ।
स्वगृहे योगिनी पूज्य पश्चाद्वलिमारभेत ॥
पूजयेद्हेरुकीदेवं समार्घ्यं बोध्यकल्पया ।
एकवृक्षादिस्थानेषु संपूज्य वलिचालिना ॥
तेनैव मन्त्रभूतेन पूजयेत् सर्व्वयोगिनी ।
तन्मन्त्रार्थमजानन्तो पर्य्यङ्कं मन्त्रिणा वहि ॥
कल्पकोटिशताराध्य नैव तुष्यन्ति देवताः ।
तस्मात् सर्व्वेषु तन्त्रेषु गोपितं भगवन् सदा ॥
योगतन्त्ररता सत्त्वा सिद्धिप्रासार्थहेतुना ।
इदानीं प्रकटीकृता प्रवृत्तु भद्र वदाम्यहं ॥

ॐकारपूर्णमावाक्यं एकवृक्षादिरग्रतः ।
कोणाभ्यन्तरतः स्थाने अन्यवृक्षे विवर्ज्जितः ॥
एकवृक्षेति सर्व्वेषां कथ्यते न च ज्ञायते ।
शरीरं वृक्षमित्युक्तं करशाखादियोजितं ॥
वेदान्तेषु च पठ्यन्ते तन्त्रतन्त्रान्तरेषु च ।
ऊर्द्धमूलमधःशाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययः ॥
फलपुष्परसक्कृत्य वृक्षनामेन चोच्यते ।
गुप्तवृक्षमजानीया देहमध्ये व्यवस्थितम् ॥
... ... ।
तीर्थिके श्रावकादीनां तद्वृक्षं नैव ज्ञायते ॥
धर्म्मोदया महोद्याने तन्मध्ये सम्प्रतिष्ठितं ।
शृङ्गारकादिपुष्पेण फलप्रसवमण्डितं ॥
Fol. 2 begins उपक्षेत्रं प्रकथ्यते ।
अट्टहाससुखस्थाने चरित्रन्तु भुवोत्तरे
केदाकर्य्येषु विख्याता जयाता चटितायतः ।

The leaves seem to be fragments of a bigger work.

109.

9995.

There are altogether 4 bundles of leaves in this number They are all written in very ancient Bengali hand. They are not valued so much for their intrinsic merit, as for their being specimens of ancient Bengali hand.

A. Two leaves marked 7 and 8 written in Bengali character of the tenth century. The fragment of a work on Vajrayāna ritual. They begin:—

[द]क्षिणस्य उदङ्मुखः सूत्रयेत् प्रतीच्यां उत्तरस्योदक्षिणास्यः । उदीच्यां पश्चिमस्थः पूर्व्वास्यः । अवाच्यां पूर्व्वस्थः पश्चिमास्यः । वज्रडाके तु प्रथमब्रह्मसूत्रा- दक्षिणोत्तरेषिमाणार्थं मठिकान्तरेण ब्रह्मसूत्रमेकमुक्तं ततो ब्रह्मकोणसूत्रान्नवकोष्ठा भवंति, अपरब्रह्मसूत्राणि नायकस्थानपर्य्यन्तः सूत्राणि च प्रोच्छ्याणि, कोणसूत्राणि देवतापक्तीसूत्राणि च स्थाप्यानि, देवतास्थानरतो विशेषार्थं रजःपातेनैव

च्छादयितव्यानि। इह यद्येव सूत्रपातादन्यथापाते यत्नस्तदा ब्रह्मणो बहिर्दिः मा[त्रा]न्तरेण सूत्रमेकं तस्य बहिरेकैकमात्रान्तरेण षट्सूत्राणि, अष्टावपि सार्द्धचतुर्द्वारमानानि, अथवा रश्मिसूत्रं त्यक्त्वा कूटागारकमशीर्षसूत्रं यावत् तत्रोक्त सप्त प्रयात्येव प्रयातु, प्राग्वर्तुलसूत्रत्रयं कृत्वा पूर्व्वकमसूत्रपाते स्थापितसूत्राणि स्थापयित्वान्यानि लुम्पेदिति द्विधापीयं मञ्जुवज्रमण्डले टिप्पनी, नायकान्तरन्यासेऽपीयं, अनेन,

चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुस्तोरणशोभितम्।
चतुःसूत्रसमायुक्तं सूत्रयेद्बाह्यमण्डलं।
तस्या अन्तरतः चक्रमष्टमण्डलकोपमम्।
अर्द्धेन वायुचक्रस्य समन्तात् परिमण्डलम्।
चक्रस्तम्भादिरचितं वज्रावल्या कृतं शुभमिति॥

चक्रस्तम्भादिसूत्राणां भूमिस्तुल्या रजोत्तरा इति च विभक्तम्; पिण्डी-क्रमोक्तमण्डलेऽपीयमेव टिप्पिः।

विशेषः पुनः द्वितीयवृत्तसूत्रस्याभ्यन्तरे वज्रावलीमात्रिकान्तरेण तृतीय-वृत्तसूत्रं; प्रथमवृत्तान्तरे रश्मिमाला न तु प्रथमवृत्तसूत्रादर्द्धवृत्तसूत्रमिति। यदाहुर्नागबुद्धिपादाः—

मूलसूत्रस्य चार्द्धेन गर्भचक्रं प्रमाणतः।
तत्र च ब्रह्मणो वेदिमात्रं स्यादेदिकार्द्धं द्वितीयकम्॥
तृतीयं सार्द्धवेदा च वेदिकार्द्धेन चापरम्।
वज्रमालोज्ज्वलं कुर्य्यात् पञ्चरश्मिविभूषितम्॥
बाह्यतो गर्भचक्रस्य चतुःसूत्रं समालिखेत्।
अष्टस्तम्भं लिखेद्गर्भे वज्राङ्कितसुशोभनम्।
नव कोष्ठानि तत्रैव वज्रस्तम्भान्तरान्तरे इति॥

श्रीसम्पुटतन्त्रोक्ते वज्रसत्त्वमण्डले मूलसूत्राभ्यन्तरे त्रिमात्रिकान्तरम् त्यक्त्वा मात्रिकार्द्धमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयमध्यमपद्मावल्याः तदभ्यन्तरे त्रिमात्रिकान्तरं त्यक्त्वा मात्रिकार्द्धमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयमध्यमपद्मावल्याः। तदभ्यन्तरे त्रिमात्रि-कान्तरं परित्यज्य वृत्तैकसूत्रन्तु। मात्रिकार्द्धमन्तरं रश्मिमालायाः तदभ्यन्तरे मात्रार्द्धमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयान्तर्वज्रावल्याः; तत्राभ्यन्तरवृत्तसूत्रादपरदिग्वृत्तसूत्रम्

यावद्भगवतो दक्षिणे पार्श्वे सूत्रद्वयम्। प्रथमं सार्द्धमात्रिकान्तरेण द्वितीयं स्तम्भनायक।

B. One leaf in Bengali character of the eleventh century, 9″ × 1¾″, with 4 lines on a page.

[आकाशा]नन्त्यायतनं विज्ञानायतनं आकिञ्चिन्यायतनं नैवसंज्ञानासंज्ञायतनं निरोधसमापत्तिश्चेति।

द्वात्रिंशल्लक्षणानि तद्यथा:—

चक्राङ्कितपाणिपादतलता, सुप्रतिष्ठितपाणिपादतलता, जालावनद्धाङ्गुलिपाणिपादतलता, मृदुतरुणहस्तपाणितलता सप्तोच्छदता दीर्घाङ्गुलिता आयतपार्ष्णिता ऋजुगात्रता उत्सङ्गपादता ऊर्द्धाङ्गरोमता ऐणेयजङ्घता पटुबाहुता कोषगतवस्तिगुह्यता सुवर्णवर्णता शुक्लच्छविता प्रदक्षिणावर्त्तैकैकरोमता ऊर्णाङ्कितमुखता सिंहपूर्व्वार्द्धकायता सुसंभृतस्कन्धता चितान्तरांसता रसरसाग्रता, न्यग्रोधपरिमण्डलता उष्णीषशिरस्कता, प्रभूतजिह्वता ब्रह्मस्वरता सिंहहनुता शुक्लहनुता समदन्तता हंसविक्रान्तगामिता अविरलदन्तता समचत्वारिंशद्दन्तता अभिनीलनेत्रता गोपक्ष्मनेत्रता चेति ३२

अशीत्यनुव्यञ्जनानि तद्यथा—

ताम्रनखता ... . Here ends the leaf.

C. A broken palm-leaf, written in the Bengali character of the twelfth century. Only one side can be read, the other side being darkened with ink.

1. ०कः परवशता किं सौख्यं सर्व्वसङ्गविरतिर्या।
किं पथ्यं भूतहितं कः प्रेमा प्राणिनां प्राणाः॥ १२॥
किं दानं।
2. [नि]वर्त्तयति पापात्। कोऽलङ्कारः शीलं,
किं वाचां मण्डनं सत्यं॥ १३॥
कासौख्यवहा मैत्री किं
3. सर्व्वव्यसनविनाशको दक्षःसर्व्वत्यागी॥ १४॥
कोऽन्धो योऽकार्य्यरतः को वधिरो
4. यः काले प्रियाणि वक्तुं न जानाति॥ १५॥
किं मरणं मूर्खत्वं किञ्चानर्घं यदवसरे—

5 यत्कृतं पापं ॥ १६ ॥

कुत्र विधेयो यत्नो विद्याभ्यासेऽप्योषधिप्रदानेषु काऽवधीरणा ।

D. This is a stray leaf of Māgha belonging to Canto XI, in the 12th Century Bengali hand.

110.

10741B. **षोडशमानसौभावचक्र ।** *Ṣoḍaśamānasībhāva-cakra.*

Substance, Nepalese paper, white on one side and yellow on the other 7×3¾ inches. Folia, 22. Lines, 5 per page. Extent in Ślokas, 176. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. Complete. **A priests' manual.**

Colophon :—इति श्रीपापमोचना-अनुमोचना-याचनायां षोडशमानसौभावचक्र समाप्तः ।

Post Colophon :—ये धर्म्माः etc., शुभ ।

लिखितं वज्राचार्य्य त्रिरत्नभद्र नंघोया जुलो ।

दानपति यजमान शाक्यभिक्षुभाजुल दयाधर्म्मचित्त

उत्पत्ति जुया थोथ पुस्तक थोका जुलो । शुभ ॥

शुद्धं वा अशुद्धं वा शोधनियं महत्वबुद्धैः ।

Beginning :—ॐ नमः श्रीकुलिशेश्वराय ।

ॐ नमः श्रीआदिबुद्धाय वज्राकाय श्रीहेरुकाय

संसारवन्धनाय सकलसत्त्वहितार्थाहं नमामि ।

वन्दे श्रीवज्रहस्ता मुनिवरकथितं आदिबुद्धजिनश्रीः

संसारे मोक्षदाता सकलगुणनिधिः कामक्रोधादिनाशम् ।

नाथस्य षट्हस्ते सकलजिनगुणाविधिदाता त्वमेव

वाञ्छा श्रीसम्वरो वः मम हृदयवसत् पातुवः श्रीसम्वरो वः ॥

111.

10747. **साधनसमुच्चय ।** *Sādhana-Samuccaya.*

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 59, 50th missing. Lines, 6-7 on a page. Extent in Ślokas, 1,425. Character, Newari of the early 13th century. Appearance, old and discoloured. There is a stray leaf marked 29.

The leaves are marked by letter numerals.

A valuable collection of *sādhānas*; different from that noticed in my Nep. Cat. 1915, p. 200.

Beginning :—ॐ नमो वज्र[स]त्त्वाय।

प्रातरुत्थाय योगी मुखशौचादिकं कृत्वा समयगुलिकां मुखे प्रक्षिप्य गिरिगह्वरादिमनोरमस्थाने विश्ववज्रासीनः। आलिकालि+++चार्य्यं। अहं वज्रवाराहीति भूत्वा तदाकारं जगत्सर्व्वं करिष्यामीति निश्चयः।

स्वहृद[य]वज्रसूर्य्ये रक्तवंकारं पश्येत्। तदीयरक्तरश्मिभिः प्रलयानलदुःसहैरकनिष्ठभुवनवर्त्तिनीं वज्रवाराहीं वक्ष्यमाणवर्णभुजायुधा गुरुबुद्धबोधिसत्त्वांश्चानीय आकाशे पुरतः संस्थाप्य तद्रश्मिविनिर्गतपूजाभिः संपूज्य। तदग्रतः पापदेशना-पापाकरणा-सम्बर-पुण्यानुमोदना-पुण्यपरिणामना-त्रिशरणगमनबोधिचित्तोत्पादनादिकं कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहा[रा]नुविभाव्य ततः स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहं ओं शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहं इति मन्त्रार्थमाशुमुखी कुर्व्वन् मुहूर्त्तं अप्रतिष्ठरूपेण तिष्ठति॥

2B, वज्रवाराहीसाधनं समाप्तम्; 3B, इति श्रीभगवत्या अपदमिद समाप्तम्; 5B, भटारकवज्रासनस्य साधनोपदेशविधि परिसमाप्तः १; 6A, आर्य्यरक्तयमारिसाधनं समाप्तमिति; 8A, वज्रानङ्गसाधनं समाप्तम्; 9A, जम्भलसाधनं समाप्तमिति; 10B, कृष्णयमारिसाधनं समाप्तमिति; 11B, कृष्णयमारितन्त्रोक्तसाधनं समाप्तम्; 13A, स्थिरचक्रसाधनं समाप्तमिति; 14B, अर्य्यवागिराट्साधनं समाप्तमिति; 15B, मुक्तकेन स्थिरचक्रसाधनं समाप्तम्; 18A, मुक्तकेनारपचनसाधनं समाप्तमिति; 19B, वाक्यवज्रसाधनं समाप्तमिति ११; 20B, अरपचनसाधनं समाप्तमिति; 24B, आर्य्यषड्क्षरिमहाविद्यासाधनं समाप्तम् १४; 25A, प्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम्; 26B, प्रज्ञाचक्रमिदं मञ्जुश्रीभट्टारकस्य साधनं समाप्तमिति १६; 28A हलाहलसाधनं समाप्तमिति १७; 28B, आर्य्यावलोकितेश्वरस्य सर्पणसाधनं समाप्तमिति १८; 30A, वज्रतीक्ष्णभट्टारकस्य साधनं समाप्तम्; 31A, कुरुकुल्लासाधनं; 31A, आर्य्यतारासाधनं समाप्तम्; 31B, आर्य्यतारासाधनं २२; 32B,

संक्षिप्तमारीचिसाधनम् ; 33B, चुन्दासाधनम् २५ (?) ; 34A, भृकुटीसाधनं समाप्तम् २६ ; इति जम्भलसंक्षिप्तसाधनं समाप्तम्, २७ ; 34B, संक्षिप्तकुरुकुल्लासाधनम् २८ ; 35A, पर्णशवरीसाधनम् समाप्तम् २६ ; 35B, इति प्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम् ३० ; 36A ; सिंहनादसाधनं समाप्तम्, सिंहनादधारणी समाप्तं ३२ ; 37A, आर्य्यवज्रसरस्वतीसाधनं समाप्तम् by Srīdhara ३३ ; 38A, सप्तशतकतल्पोक्तहयग्रीवसाधनं समाप्तम् ; 38B, आर्य्यजाङ्गुलिसाधनं समाप्तम् ३७ ; 39B, इति सरहपादावतारितओड्डियानविनिर्गतत्रैलोक्यवशंकरलोकेश्वरसाधनं समाप्तम् ३८ ; 40A, पण्डिताभयकरगुप्तविरचितमुच्छुष्मजम्भलसाधनं समाप्तं ५० , 40B, इति तारासाधनं समाप्तम् (The leaf 40 does not seem to belong to this MS.); ५२ ; 41A, रक्तयमारिसाधनं समाप्तम् ४० ; 43A, भूतडामरसाधनं समाप्तम् ४२ ; 43B, सद्योनुभवारपचनसाधनं समाप्तम् ४३ ; 44A, इति वज्रानङ्गसाधनं समाप्तम् ४४ ; 45A, वज्रानङ्गमञ्जुश्रीसाधनं समाप्तम् ; महाराजालीलामञ्जुश्रीसाधनं समाप्तम् ४६ ; 46A, धर्म्मधातुवागीश्वरसाधनं ४७ ; 47A, आर्य्यसिद्धैकवीर साधनम् ४८ ; 47B, सिद्धैकवीरसाधनम् ४६ ; 48A, कृष्णयमारिसाधनम् ५० ; 52A, इति खसर्पणसाधनं समाप्तम् इति पद्माकर मतियादानां ५३ ; 52B, मारीचीसाधनम् ; 53A, इति कुरुकुल्लासाधनम् ५५ ; 53B, मृत्युवञ्चनतारासाधनम् ५७ ; 54B, चलिमन्मथसाधनम् ५८ ; 55B, कुरुकुल्लासाधनम् ५६ ; 56B, इति यमान्तकसाधनं समाप्तम् ६० ; 57A, आर्य्यखदिरतारासाधनं समाप्तम् ६२ ; 57B, वाकसाधनम् ६१; 58B, कल्पोक्तमारीचिसाधनम् ६४ ; 59A, वज्रशृङ्खलासाधनम् ६५ ; वज्राधिकारमञ्जुश्रीसाधनम् ६६ ; 59B, महाप्रतिसरासाधनम् ६७ ; उष्णीषविजयासाधनम् ६८ ; भृकुटीसाधनम् ६६ ।

112.

10764. Substance, Nepalese paper, 16×2¼ inches. Lines, 6 on a page. Character, Newari of the 17th century. In good state of preservation. Folia, 48 (by counting).

The first and the last leaves have been added by a recent hand, putting, in the last leaf, date Samvat 224.

The Post Colophon:—संवत २२४ साल मिति चैत्र वदि ४ रोज १ सिद्ध यक्राजूल · शुभ

The original leaf marks have been obliterated by the vendor from the leaf now marked 2 downwards. Fortunately the MS. was marked both by figures and letter numerals. Not knowing the letter numerals, he did not destroy them. We have them fully visible from no. 72 (marked by the vendor 15) to 109 (now marked 47), of which however the 108th is lost. But from 72 backwards the letter numerals are not fully visible. In the immediately preceding 6 leaves (66—71) there is no leaf missing. The 65th leaf is evidently missing. In the remaining nine leaves there is no gap and they are from 56 to 64

So of the original MS. we have leaves from 56 to 109 of which 108th and 65th are missing.

In the false enumeration the leaves were not in their order. I have arranged them and put English figures in them from 56 to 109.

The leaves contain Sādhanas from No. 49.

49. वाक्साधन ; 50. सिद्धैकवीरसाधन ; 51. वाराह्याः साधनम् ; 52. महाराजलीलमञ्जुश्रीसाधन ; 53. मञ्जुश्रीसाधनं ; 54. आर्य्यसिद्धैकवीरसाधनम् ; 55. सिद्धैकवीरसाधनम् ; 56. वश्याधिकारमञ्जुश्रीसाधन ; 57. मञ्जुश्रीसाधन ; 58. विद्याधरपिटकीयसंक्षिप्तमञ्जुश्रीसाधन ; 59. विद्याधरपिटकप्रतिबद्धमञ्जुघोषसाधन ; 60. प्रज्ञावृद्धिविधि , 61. नामसंगीत्याम्नायेन सिद्धप्रज्ञाचक्रवरकल्पं समाप्तम् ; 62. धर्म्मशंखसमाधिमञ्जुश्रीसाधनम् 63. आर्य्यनामसंगीतिसाधन ; 64 (no colophon); 85. (?) [ता]रा भट्टारिकायाः कल्पं ; 86. आर्य्यजाङ्गुलिसाधनम् ; 59. (?) ditto; 60. आर्य्यजाङ्गुलि महाविद्या समाप्तम् ; 61. आर्य्यजाङ्गुल्याभगवत्याः कल्पः समाप्तः ; 62. आर्य्यजांगुलि समाप्त ; 63. विद्युज्ज्वालाकराली नाम एकजटीसाधन ; 64. एकजटासाधन ; 65. ditto; 66. ditto; 67. एकजटासाधनं समाप्तम् आर्य्यनागार्ज्जुनपादै भाट्टेब्धृता (?), 68. चुन्दासाधन ; 69,

कल्पोक्तद्वयभुजसितमारीचीसाधन ; 70. अशोककान्तामारीचीसाधनम् ; 71. कल्पोक्तमारीचीसाधन ; 72. वज्रधात्वीश्वरीमारीचीसाधन ; 73. द्वादश-भुजरक्तवर्णौड्डियानमारीचीसाधन ; 74 द्वादशभुजरक्तवर्णोड्डियानस्वाधिष्ठान-क्रममारीचीसाधन ; 75. पर्णशवरीसाधन ; 76. ditto; 77. आर्य्यपर्ण-शवरीधारणी 78. शुक्लप्रज्ञापारमितासाधन ; 79. पीत० 80. पीतवर्ण संक्षिप्त० ; 81. सित० ; 82 शुक्ल० कृतिरियं पण्डित श्रीपद्मवर्द्धनपादा[नां] ; 83. कनकवर्ण ० ; 84. प्रज्ञापारमितासाधनम् ; 85 कनकवर्ण० ; 86. प्रज्ञा-पारमितासाधनं समाप्तम् कृतिरियं आर्य[ा]सङ्गपादानां ; 87. आर्य्यवज्रसरस्वती-साधनम् ; 88. महासरस्वतीसाधनम् ; 89. वज्रसरस्वतीसाधनम् ; 90. (no colophon); 91. वज्रवीणासरस्वतीसाधनम् ; 92. वज्रशारदासाधनम् ; 93. कृष्णयमारितन्त्रोद्धृतवज्रसरस्वतीसाधनं समाप्तम् ; 94. वज्रसरस्वतीसाधनं समाप्तम् ; 95. भृकुटीसाधन् ; 96. ditto; 97. मुक्तकेन तारोद्भवकुरुकुल्ला-साधनम् ; 98. षड्भुजकुरुकुल्लासाधनम् ; 99. अष्टभुजकुरुकुल्लासाधनम् ३, कृतिरियमिन्द्रभूतिपादानां ; 100. भ्रमरीयोगकुरुकुल्लासाधनम् ; 101. कुरु-कुल्लासाधनम् ; 102. आर्य्यश्रीमतीकुरुकुल्लासाधनम् ; 103. यानविनिर्गतकुरु-कुल्लासाधनम् ; 104. बलिविधि ; 105. होमकुण्डविधि ; 106. श्रीमन्मायाजालमहायोगतन्त्रात् षोड़शसाहस्त्रिकात् आकृष्टकुरुकुल्लासाधनम् ; 107. षड्-भुजकुरुकुल्लाभट्टारिकायाः साधनम् ; 108. कल्पोक्तकुरुकुल्लासाधनं समाप्तम् 109. कर्म्मप्रसरप्रयोग ; 110. इत्यार्य्यसितातपत्रापराजितासाधनम् ; 111. वज्रचर्च्चिकासाधनम् ; 112. महाप्रतिसरासाधनम् ; 113. महा-मायूरीसाधनम् ; 114. महासहस्त्रप्रमर्द्दिनीसाधन ; 115. महामन्त्रानु-सारिणी साधन ; 116. महाशीतवतीसाधन ; 117, 118, 119, 120 (no colophons).

113.

9090. **स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश** or **लघुस्वंयभूपुराण** । *Svayambhūcaitya-Bhaṭṭārakoddeśa or Laghusvayambhū-Purāṇa.*

Substance, old Nepalese paper with black ground. Complete in 39 leaves of which 35th is missing. Lines, 5 on a page, of which the first, third and fifth are in silver and the second and the fourth are in gold. Character, Newari. Date, N.S. 764 = A.D. 1644 Appearance, faded, specially in the silver lines

नक्षत्रे ध्रुवयोग महाकर्णमुहूर्त्तके शुक्रवारे समकर्कटराशिगते भास्करे मेषराशिगते चन्द्रमसि। तद्दिने लिखितं सम्पूर्णमिति। लिखितेयं मयूरमहानगरे तलपुलमहाविहारे स्व[य]म्भूचैत्यपूर्व्वदिग्भागे तदधिवासितचक्रदेव्यः चरणान्तस्थित पुण्यधान त्रिलोकी तत्पुत्रौ द्वौ भ्रात्रौ कुशलदेवन, तस्य भ्रात श्रीश्रीमन्तदेवन द्वाभ्यां भ्रातृभ्यां लिखितमिति।

The rest of the post-colophon statement is so worn out, that it cannot be read.

The work is noticed in p. 9 of Bendal's Cam. Cat. It comes to an end in the present MS. in the second line of 28A From 28A to 31A the Post Col. Statement is written in Sanskrit. Then comes something in Deśabhāṣā which ends in 36A. The Sanskrit portion contains accounts of Mahendra, his son Śiva Siṁha and his son Lakṣmī Nrsiṁhadeva. The Newari portion contains four dates—754, 757, 758 and 760,—apparently referring to the consecration of the *cakras* in Svayambhūkṣettra. From 36A to the end the Post. Col. Statement has been quoted above.

Wright in his " History of Nepal," p. 251, says " Śyāmārpā Lama came from Bhot and renewed the Garbha Kāṭha of Svayambhū (the main timber round which the mound is built), and gilt the images of the deities. This was done in N.S. 760 (A.D. 1640), and this date and the name of Rājā Lakṣmī Narasiṁha are inscribed under the arch of the southern side."

The dates in the MS. refer perhaps to Śyamārpa's work which it must have taken several years to complete. In one place after the date 760, it is said श्रीयाकत्तासिक्कम गुव्हिया वज्राचार्य्यश्रीमणिरत्नजु। सरावकम्मीचर्य्यरत्नत्रयजु। उपाध्या वज्राचार्य्य मणिजु। पूवस वज्राचार्य्या चतुरोद्दरे देवजु। दक्षिण सविक्कामगुव्हि वज्राचार्य्य श्रीविम्बजु। वेम्बिमयसराद वज्राचार्य्य श्रीकुशलदेवजु। उत्तरसमोठवाद्द।ववज्राचार्य्य श्रीसितधारजु। and so on.

In the post-colophon statement dated 764, Pratāpamalla, the son of Lakṣmī Nṛsiṁha, is mentioned as the King of Nepāla.

114.

4856A. **स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश ।** *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭārakoddeśa.*

Substance, Nepalese paper. 12″×2¼″. Folia, 40. Lines, 5 on a page. Extent in ślokās, 440. Character, Newari. Date, N.S. 751. Appearance, old and soiled. Complete.

Beginning:—ॐ नमो बुद्धाय नमो धर्म्मधातवे ।

सद्धर्म्मः श्रीमता येन त्रिषु लोकेषु देशितः ।

देवदेवाधिदेवाय तस्मै नमैकबन्धवे ॥

नत्वा गोशृङ्गशैलस्थं धर्म्मधातुस्वयम्भुवम् ।

तदुद्देशयमहं वक्ष्ये लोकानां पुण्यवृद्धये ॥

अस्ति नेपालविषये गोशृङ्गनामपर्व्वतः ।

तस्य युगे प्रमेदत वर्त्तमाने प्रवर्त्तते ॥ इत्यादि ।

5B. इति गोशृङ्गपर्व्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे धर्म्मधातूत्पन्नो नाम प्रथमः परिच्छेदः ।

9B. इति पूजाफ[ल]वर्ण्णनो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।

13B. इति उपच्छन्दोहप्रकाशो नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

18A. इति ग्रामनगरनिगमजनपदराष्ट्रराजधानीप्रवर्त्तमानो नाम चतुर्थः परिच्छेदः ।

26A. इति तीर्थवर्ण्णनो नाम पञ्चमः परिच्छेदः ।

32B. इति धर्म्मधातुवागीश्वरसंज्ञाप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमः परिच्छेदः ।

35A. इति धर्म्मधातुवागीश्वरगुप्तो नाम सप्तमः परिच्छेदः ।

End. इदं सुसारं खलु मानवानां

संबुद्धवाक्यं भुवि मोक्षमार्गम् ।

शृणोति वा श्रावयते मनुष्यः

स याति नूनं सुगतस्य लोकम् ॥

24

अपि खलु लोका वागमतीनां प्रभाव

स नु विदित चैताः कारयिष्यन्ति सत्यम् ।

तदनु सकलमात्म सौख्यञ्च भुक्ता

सुगतवरराज्यन्तु नूनं प्रयान्ति ॥

40B. इति गोशृङ्गपर्व्वते स्वयम्भूचै[त्य]भट्टारकोद्देशे नेपालविषये महा-
प्रभावो नामाष्टकः परिच्छेदः समाप्तः ।

ये धर्म्मा हेतुप्रभवा हेतु तेषां तथागतो ह्यवदत् ।

तेषाञ्च यो निरोध एवं वादी महाश्रमणः ॥

श्रेयोऽस्तु मङ्गलं सिद्धिरस्तु सम्वत् संवत् ७५१ भाद्रपदमासे कृष्णपक्षे द्वादश्यायां तिथौ राजा राज्यप्रवृद्धिर्भवतु वसुमती शस्यपूर्णा तु शाश्वत् काले काले तु वृष्टिर्भवतु भुवि सदा देवराट् किङ्करो हि ।

नोगभोतं विश्वंतरं नामः स्वार्थं श्रीगोशृङ्गपर्व्वते स्वयम्भूसंपुनलात समाप्तः शुभमस्तु सर्व्वदा ॥

115.

4856B. **स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशः ।** *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭākoddeśa.*

Substance, Nepalese paper. 12×2¼ inches. Folia, 29. Lines, 5 on a page. Extent in ślokās, 300. Character, Newari. Date, N.S. 744. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:— ॐ नमः श्रीधर्म्मधातवे ।

नत्वार्कबन्धुं जगदेकबन्धुं

स्वयम्भूभट्टारकमादिदेवम् ।

जराजजाम्रत्युहरैकदक्षं

वक्ष्ये तदुद्देशमहं समस्तम् ॥

नेपाले जगति ख्याते गोशृङ्गो नाम पर्व्वतः ।

भेदोऽस्ति च जुगे तस्य नाम्ना च जुगभेदतः ॥ इत्यादि ।

Colophons:—

5A, इति श्रीस्वयम्भचैत्यभट्टारकोद्देशे धर्म्मधातुत्पन्नो नाम प्रथमः परिच्छेदः ।

7B. इति॰ पूजाफलवर्णनो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।

10A. इति॰ पुष्पच्छन्दोद्दोत्पादनो नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

13B. इति॰ ग्रामादिसमुद्भवश्चतुर्थः परिच्छेदः ।

18A. इति॰ तीर्थोपतीर्थनिरूपणे गुणवर्णनो नाम पञ्चमः परिच्छेदः ।

23B. इति॰ धर्म्मधातुवागीश्वरप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमः परिच्छेदः ।

25B. इति॰ धर्म्मधातुवागीश्वरोगुप्तो नाम सप्तमः परिच्छेदः ।

End:—श्रुतेति काश्यपवरा भिक्षवो बोधिमार्गगाः ।
मैत्रेयप्रमुखा देवा नागलोकासुरादयः ।
सा च सर्व्वावती पर्षदनुमोदन्त इत्यलम् ॥

Colophon:—इति श्रीस्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामो-ऽष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥
ये धर्म्मा हेतु प्रभवो हेतु तेषां तथागतो ह्यवदत् ।
तेषाञ्च यो निरोध एवं वादी महाश्रमणः ॥

सम्वत्(संवत्) ९४४ श्रावणमासे शुक्लपक्षे तृतीयां तिथौ मघानक्षत्रे व्यतिपातयोगे बृहस्पतिवारे नांमभोतं निश्वंतर नाम स्वार्थे इति श्रीस्वयम्भुचैत्य-भट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामोऽष्टमः परिच्छेद समाप्तः ॥ शुभम् ।

116.

4856C. **स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशः अथवा बृहत्स्वयम्भू-पुराणम् ।** *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭārakoddeśa* or *Bṛhatsvayambhūpurāṇa.*

Substance, Nepalese paper. 14×5½ inches. Folia, 147 Lines, 11 on a page. Extent in ślokās, 4,250. Character, Nāgara of the 19th Century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—ॐ नमः श्रीस्वयम्भूज्योतीरूपबुद्धाय ।
नमो बुद्धाय धर्म्माय सङ्घरूपाय वै नमः ।
स्वायम्भुवे विपच्छान्तभानवे धर्म्मधातवे ॥
... ...

7B. इति॰ पूजाप्रभवर्णनो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।

10A. इति॰ बुधच्छन्दोह्योत्पादनो नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

13B. इति॰ ग्रामादिसमुद्भवश्चतुर्थः परिच्छेदः ।

18A. इति॰ तीर्थोपतीर्थनिरूपणे गुणवर्णनो नाम पञ्चमः परिच्छेदः ।

23B. इति॰ धर्म्मधातुवागीश्वरप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमः परिच्छेदः ।

25B. इति॰ धर्म्मधातुवागीश्वरोद्गुप्तो नाम सप्तमः परिच्छेदः ।

End:—श्रुतेति काश्यपवरा भिक्षवो बोधिमार्गगाः ।
मैत्रेयप्रमुखा देवा नागलोकासुरादयः ।
सा च सर्व्वावती पर्षदनुमोदन्त इत्यलम् ॥

Colophon:—इति श्रीस्वयम्भुचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामो-
ऽष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥
ये धर्म्मा हेतु प्रभवो हेतु तेषां तथागतो ह्यवदत् ।
तेषाञ्च यो निरोध एवं वादी महाश्रमणः ॥

सम्मत्(संवत्) ९४४ श्रावणमासे शुक्लपक्षे तृतीयां तिथौ मघानक्षत्रे व्यतिपातयोगे वृहस्पतिवारे नांगभोतं निर्श्वंतरं नाम स्वार्थं इति श्रीस्वयम्भुचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामोऽष्टमः परिच्छेद समाप्तः ॥ शुभम् ।

116.

4856C. **स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशः अथवा वृहत्स्वयम्भूपुराणम् ।** *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭārakoddeśa* or *Bṛhatsvayambhūpurāṇa.*

Substance, Nepalese paper. 14×5½ inches. Folia, 147 Lines, 11 on a page. Extent in ślokās, 4,250. Character, Nāgara of the 19th Century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—ॐ नमः श्रीस्वयम्भूज्योतीरूपबुद्धाय ।
नमो बुद्धाय धर्म्माय सङ्घरूपाय वै नमः ।
स्वायम्भुवे विपच्छान्तभानवे धर्म्मधातवे ॥

The *maṅgalācaraṇa* continues to the 9th line of 2A

Then we have:—श्रद्धया यः शृणोतीमां स्वयम्भूत्पत्तिसत्कथां ।
परिशुद्धत्रिकायः स बोधिसत्त्व भवेद्ध्रुवम् ॥
तद् यथाभूत् पुरा विज्ञो जयश्रीः सुगतात्मजः ।
बोधिमण्डपविहारेऽस्मिन् विजहार ससाङ्घिकः ॥
तत्र जिनेश्वरि(?) नाम बोधिसत्त्व महामतिः ।
श्रद्धया शरणं गत्वा जयश्रियमुपाश्रयेत् ॥
तदा धीमान् जयश्रीः स सर्व्वसत्त्वहितार्थभृत् ।
सद्धर्म्मं समुपादेष्टुं सभासनं समाश्रयेत् ॥
तत्र सर्व्वे महासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।
ब्राह्मणास्तीर्थिकाश्चापि यतयश्च तपस्विनः ॥
राजान मन्त्रिणोऽमात्याः सैन्याधिपाश्च पौरिकाः ।
ग्राम्या जानपदाश्चापि तथान्यावासिनो जनाः ॥
तत्सद्धर्म्मामृतं पातुं श्रद्धया समुपागताः ।
तत्र सभासनासीनं तमर्हन्तं जयश्रियं ॥
समभ्यर्च्च देवं नत्वा पादाम्भोजे यथाक्रमम् ।
कृताञ्जलिपुटाः सर्व्वे परिवृत्य समन्ततः ॥
पुरःस्थित्वा समुद्वीक्ष्य जयश्रियं समाश्रिताः ।
तान् सर्व्वान् समुपाश्रितान् सद्धर्म्मश्रवणोत्सुकान् ॥
दृष्ट्वा जिनेश्वरी धीमान् बोधिसत्त्वः समुत्थितः ।
उदहन्नुत्तरासङ्गं साञ्जलिः समुपाश्रितः ॥
जानुभ्यां भूतले धृत्वा संपश्यन्नेवमब्रवीत् ।
भदन्ताहं समिच्छामि चरितुं बोधिसम्वरम् ॥
तदादौ किं व्रतं धृत्वा सच्चरेयं समाहितः ।
तद् भवान् समुपादिश्य सर्व्वानस्मान् प्रबोधयन् ॥
बोधिमार्गं समापुण्य चारितुश्च शुभे इति ।
इति सम्प्रार्थिते तेन श्रुत्वा ससुगतात्मजः ॥
जयश्रीस्तं महासत्वं समासंब्यैवमादिशत् ।

श्रृणु वत्सास्ति ते वाञ्छा सम्बोधिसम्बरे यदि ॥
यथाक्रमं प्रवक्ष्यामि सम्बोधिव्रतसाधनम् ॥

Colophons:—

15A, इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भुपुराणे श्रीधर्म्मधातुकालीह्रदसमुत्पन्न-कथायां प्रथमोऽध्यायः; 40B, इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूपुराणे गोशृङ्ग-पर्व्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे पूजाफलवर्णनं नाम द्वितीयोऽध्यायः; 57A, इति श्रीगोशृङ्गपर्व्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशोच्छेदोत्पादो नाम तृतीयोऽध्यायः; 74B, °ग्रामादिसमुद्भवो नाम चतुर्थोऽध्यायः; 91B, °तीर्थापतीर्थपीठञ्च निरूपणगुणवर्णनो नाम पञ्चमोऽध्यायः; 107A, °समधातुवागीश्वरप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमोऽध्यायः; 126A, इति श्रीमति बृहत्स्वयम्भूपुराणे गोशृङ्गपर्व्वते धर्म्मधातुवागीश्वरगुणोऽध्यायः सप्तमः; 147 A (Last Colophon) इति श्रीस्वय-म्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामाष्टमोऽध्यायः परिसमाप्तः ।

Post Colophon:—

समाप्तञ्चेदं पौराणे मङ्गलकालोऽध्यायकं श्रीस्वयम्भूव पुराणं मञ्जुश्रिया कृत-मिति । ये धर्म्माः etc., etc. Printed in Bibl. Ind. 1894.

117.

5438. **धर्म्मपूजाविधि ।** *Dharmapūjāvidhi*; attributed to Raghunandan.

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Folia, 185 by counting. Lines, 3, 4 on a page. Extent in ślokās, 2,400. Character, Bengali of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

There are several batches of leaves.

The Beginning of the 2nd batch:—

ॐ नमोनिरञ्जनाय ।
प्रणम्य सच्चिदानन्दं गोविन्दं जगतां गुरुम् ।
धर्म्मपूजाविधानञ्च वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥
तत्र प्रथमरयाद्यधर्म्मपूजनम् ।
क्रमोयथा ।

प्रथमतः आरम्भात् पूर्व्वदिवसे द्वादशभक्तान्निरूप्य चौरादिक्रियां कारयित्वा स्वयञ्च हविष्याशी संयतस्तिष्ठेत् ।

परदिने उषस्युत्थाय प्रातःकृत्यादि विधाय सद्वादशभक्तः स्नात्वा कृत-नित्यक्रियः श्रीधर्म्ममन्दिरं गत्वा पादशौचादि विधायादौ गृहाभ्यन्तरेः घटं संस्थाप्य गणेशादीन् यथाशक्ति सम्पुज्य ततो वहिर्व्वेदिसम्मुखे लक्ष्मीसहितं गणे-शघटं स्थापयेत् । etc., etc.

This batch of leaves, from 1 to 21A, the beginning of which is given above, is preceded by 12 leaves, taken up with preliminaries to Dharmapūjā, and is followed by another batch marked from 1 to 96.

The batch marked from 1—96 begins अथ धर्म्मपूजाविधि-लिख्यते ।

In 5B. (1—96) the Saṃkalpa runs thus:—

अथ साम्प्रदायकसङ्कल्पः विष्णुरों तत्सदद्य etc. पूर्व्वस्वीकृतद्वादशदिवसीय-श्रीधर्म्मदेवगृहभरणकर्म्मणि श्रीधर्म्मप्रीतिकामो गणपत्यादिनानादेवताकामिना-पूजापूर्व्वक-श्रीधर्म्मपूजनमहं करिष्ये ।

25B. (1—96).

ॐ यस्यान्तं नादिमध्यं न च करचरणं नास्ति कायो निनादम् ।
नाकारं नादिरूपं न च भयमरणं नास्ति जन्मैव यस्य ।
योगीन्द्रध्यानगम्यं सकलदलगतं सर्व्वसङ्कल्पहीनं
तत्रैकोऽपि निरञ्जनोऽमरवरः पातु वः शून्यमूर्त्तिः ॥
इति ध्यात्वा प्रतिमायां पुष्पाञ्जलिं निक्षिपेत् ॥

Again, the batch of 96 leaves is followed by 27 leaves taken up with the topics given below:—

कलिमाजानस्नान ; श्रीश्रीधर्म्मदेवस्य पादयुगनिर्म्माणार्थं मृत्तिकास्थापनम् ; अत ताम्रजन्म ; अथ धान्यजन्म ; अथ वनायावन ; अथ गृहभरणस्थापन-सामग्री !

The work has been printed by the Vaṅgīya-Sāhitya Pariṣad in 1917.

118.

8201. बुद्धचरित्र । *Buddha Carittra.*

By NATHAMALA BRAHMACĀRIN.

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 100, of which the first is missing. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

Nāthurāma, the author of the work, was a Buddhist mendicant, living at Benares. It took the author 12 years to complete the work, from 1755 to 1767 of the Samvat era. Some fragments of the author's original copy have been found, one of which is referred to in my pamphlet "Discovery of living Buddhism in Bengal" and another is the present MS. A copy of a portion of the original will be found described in Rajendralāla's Nep. Buddhist Literature, pp. 78, 79. Here Buddha is fighting with ghosts and demons. The present fragment is divided into seven parvans.

48B, इति श्रीबुद्धचरित्रे नाथुरामविरचिते कालपुंजराक्षसेन युद्धवर्णनं नाम प्रथमपर्व्व ; 58B, • देवद्धियुद्धवर्णनं नाम द्वितीयो पर्व्व ; 75A, • राजचेतनामाम(?)प्रतिरूपीया प्रतियुद्धवर्णनं चतुर्थोपर्व्वः ; 85B. इति श्रीबुद्धचरित्रे सर्व्वेषां संवादे कालचक्रस्वरूपिणि आनन्दस्वरूपिणी अलं तत्रैव यत्कृतं तद्वर्णनो नाम पञ्चमपर्व्व ; 96A, इति श्रीबुद्धचरित्रे नथमलब्रह्मचारिविरचिते संगरपराक्रमवर्णनं नाम कारलभद्रदैत्यस्य युद्धपर्व्ववर्णनं षष्ठमो पर्व्व ; (Last Colophon) • पिशाचकालचक्रयुद्धवर्णनं नाम सप्तमं पर्व्व ।

119.

8055. धर्म्मकोषसंग्रह । *Dharmakoṣa saṃgraha.*

Substance, modern Nepalese paper. 12×4½ inches. White on one side and yellow on the other. Folia, 92. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Extent in ślokās, 1,800.

Colophon:—समाप्तोऽयं धर्म्मकोषसंग्रहमिति । शुभम्

Beginning :—

नमः स्वयम्भुवे ॥

॥ आदिबुद्ध ॥ मनसैव बुध्यते आदौ यः निरञ्जन ॥ निराकारत्वात् ॥ ॥ निरञ्जन ॥ निर्गतं अञ्जनं लेपनादिकं यस्मिन् स गगनवत् शून्यत्वात् ॥ ॥ निराकारः ॥ निर्गतः आकारो यस्य चक्षुराद्यवयवहीनत्वात् ॥ ॥ निराधारः ॥ निर्गत आधारो यस्य भुवनादिपात्रहीनत्वात् शून्यभावेन ॥ ॥ निरामयः ॥ निर्गत आमयो रोगादि कायाद्यवयवशून्यत्वात् ॥ ॥ निर्व्विकल्पः ॥ निर्गता विशेषणा कल्पना भावनारहितत्वात् ॥ ॥ निराकाशं ॥ निर्गत आकाश· प्रकाशोऽप्रकाशो वा दृश्यादृश्यरूपत्वात् ॥ ॥ नित्यानित्य ॥ नित्यश्च अनित्यश्च स्थिरास्थिरश्च कायमनोरूपत्वात् ॥ ॥ उपाय उप समीपे अयति प्रज्ञादिकं सर्व्वमिति ॥ अथंच प्रज्ञायाः 'समीपे रत्नवामसेवत् (?) ॥ ॥ महावैरोचन विशेषणा रोचयति सर्व्वं महांश्चासौ ॥ ॥ निरात्मा निर्गतश्चात्मा निवृत्तियोगी पञ्चेन्द्रियहीनत्वात् ॥ ॥ निरावयव निर्गता अवयवा चक्षुरादयो यस्मिन् ॥ ॥ शून्यं भुवनं ॥ शून्यं वर्त्तुलाकारं भवतीति शून्य-भुवनं ॥ १ ॥ विन्द्वाकारं ॥ विन्दुवदाकारो ॥ २ ॥ गगनरूपं गगनवन्नीलवर्णमयश्च गगनमेव शून्यं यत्र (यव)लोकाः सर्वे शून्या तथताज्ञानवान् ॥ ३ ॥ ० ॥

This work was written by Vajrācārya, Amṛtānanda, of the Mahā-bodhi-vihāra in Lalita-Pattana, who was the first Residency Paṇḍit in Nepal, at the request of Brian Hodgson in N.S. 946 = 1826 A.D. For in leaf 70B the author says—

ऋतुरधिनिधौ वर्षे श्रावणे कृष्ण श्रावणे ।
श्रीसाहेवाश्रयाल्लेखत् अमृतः शाक्यशासनः ॥

The Buddhist Amrita wrote this in N.S. 946 under orders of a European (sahib).

Brian Hodgson seems to have made a good use of this work in his paper on the language and literature of Buddhism.

The work gives a good account of Buddhism in Nepal as it was, about one hundred years ago, and incidentally mentions some of the rituals and ideals of the Tibetans whom it calls the Kāmbojas.

70B, अस्माकं नैपालीयानां बौद्धानां मते एवमेव। अथच केषाञ्चित् कुत्रचित् किञ्चिद्भेदो भविष्यत्येव। परञ्च काम्बोजदेशीयैर्लामाभिधानैर्बौद्धनिर्ंति मिति (?) वार्त्ता तेषां मते को भेदः।

In leaf 64A, he begins a chapter on Buddhist literature with its twelve divisions.

अथ बुद्धशास्त्रग्रन्थानां विषयसूचनपूर्व्वकं उच्चावचतारतम्यं लिख्यते। यत्र तावद्वक्ष्यमाणग्रन्थानां स्वरूपज्ञानाय तन्नामपूर्व्वकं लक्षणमुच्यते। सूत्रं १ गेयं २ व्याकरणं ३ गाथा ४ उदानं ५ निदानं ६ इत्युक्तकं ७ जातकं ८ वैपुल्यं ९ अद्भुतधर्म्मं १० अवदानं ११ उपदेश १२—एतानि बुद्धशास्त्रस्य ग्रन्थनामानि।

See B. H. Hodgson's "Essays on the languages, literature and religion of Nepal and Tibet," pp. 11—20.

INDEX.

५३।	आदिवाग्वचचिरत्नविम्ब	..	...		६६६८
५४।	— — —	...	...	...	६६८३
५५।	लोकेश्वरशतकटीका	...	...	...	१००३२
५६।	परमार्थ नाम संगीति	...	...	...	१००४१ C
५७।	परमार्थनामसङ्गीति	...	.	...	१००६०
५८।	अभिधानोत्तर	..	...	...	१००५९
५९।	हेवकतन्त्र (सम्बरोदय)		...	...	१००४६
६०।	,, ,,	...	...	...	६६८६
६१।	तत्त्वज्ञानसंसिद्धि	...	...	...	६६८८
६२।	सम्पुटोद्भवकल्पराजः	..	..	...	३८२८
६३।	,, ,,	...	..	...	४८५४
६४।	गुह्यसमाज	...	...	...	८०७०
६५।	वसुन्धरासङ्गीति	...	..	...	१००६१
६६।	लघुकालचक्रतन्त्रराज टीका		...	...	४७२७
६७।	,, ,,	...	...	...	१००६६
६८।	चतुराभरण	...	...	..	४८०१
६९।	चतुराभरण	...	...	...	४७५३
७०।	योगाम्बरीप्रभेद	...	...	...	४८१८
७१।	डाकार्णव ...	.	...	...	८०५६
७२।	वज्रडाकतन्त्र	...	...	...	३८२५
७३।	प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धि		...	...	८०६०
७४।	साधनमाला	...	...	...	८०५१
७५।	हेवज्रपञ्जिका	...	...	...	१००४५
७६।	पञ्चरक्षासूत्राणि	...	...	...	३८५३
७७।	,, ,,	...	...	...	४०७८
७८।	,, ,,	...	...	...	६६७०
७९।	क्रियासंग्रहपञ्जिका	...	...	...	३८५४
८०।	,, ,,	...	...	...	४७२८

८१ I	तथागतप्रतिबिम्बप्रतिष्ठानुशंसावर्णनधर्म्मपर्य्याय ...	४७५८
८१ II	दिव्यभोजनावदान	ditto
८२।	वसुन्धरोद्देश	४८४०
८३।	दमनकमहारत्नतन्त्र	९९७१
८४।	एकल्लवीरचण्डमहारोषणतन्त्र ...	९०८९
८५।	,, ,, ...	९९६५
८६।	,, ,, ...	९९८१
८७।	,, ,, ...	१०८४४
८८।	चण्डमहारोषणसाधन	१०७४१
८९।	चतुष्पीठनिबन्ध	९९९२
९०।	चर्य्याचर्य्यविनिश्चय	८०६३
९१।	कृष्णयमारितन्त्र	९९६४
९२।	सेकोद्देशटिप्पणी	१०३३४
९३।	ताराबोधये उत्पातकथा	४७५६
९४।	वज्रावली नाम मण्डलोपायिका	३८५५
९५।	,, ,, ...	४८३५
९६।	कालचक्रावतार	४७३२
९७।	बुद्धकपालतन्त्रटीका	३८२७
९८।	वर्षापणविधि	९९८४
९९।	— — — —	९९९४
१००।	चक्रसम्बरबलिविधि	४७५१
१०१।	चक्रसम्बरसाधन	४७५२
१०२।	पूजाविधि	४७९०
१०३।	वज्रयाने साधनाङ्गानि	४८३७
१०४।	वज्रयाने पूजाविधि	९९६८
१०५।	,, ,, ...	९९६९
१०६।	वज्रवाराहीद्वादशतन्त्र	९९७८
१०७।	वज्रवैरोचनीश्वरीस्तोत्र	९९७८

The University Library,
Allahabad.

Accession No. 37854

Section No. 015